

yeni demokrasî

Haziran 88, Sayı: 11 Yıl: 2

Aylık Siyasî Dergi

1200 TL (KDV Dahil)

Ulusal şekillenmenin bir aracı olarak dil ve

Türkiye'de dil(ler) Sorunu

15-16 Haziran, ışıklı bir fotoğrafla, şey öğretti bizlere

BASIN AÇIKLAMASI

Değerli basın mensupları...

Basınımız üzerindeki anti-demokratik, gerici baskılara Yeni Demokrasi'nin 10. sayısının (Mayıs 1988) toplatılmasıyla bir yenisi daha eklendi.

TC. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 1988/228 sayılı "Müteferrik Kararı" ile toplatılan dergimizin toplatmaya gerekçe gösterilen yazılar şunlardır:

- Devrimin Şanlı Yolunda İlerleyen Halkın Bayramı 1 Mayıs,
- Onun Meşalesi Yolumuzu Aydınlatıyor başlıklı İbrahim Kaypakkaya'nın ideolojisinden ve eylemlerinden bah-
- den,

- Kitle Çizgisine Kısa Bir Yaklaşım,

- Milli Mesele Özünde Pazar Meselesidir,

- Kürecik Bölge Raporu ve Bölgedeki Devrimci Faaliyet başlıklı yazılardır.

Bu yazılarda "komünizm propagandası ve bölücülük propagandası" yapıldığı ileri sürülerek "TCK'nun 142/1, 4. maddelerini ihlal edebilecek bölümlere yer verildiğinden..." toplatılmıştır.

Dergimiz Yeni Demokrasi üzerindeki çok yönlü baskılara ek olarak sık sık toplatılmasının ardında yatan tek gerçek vardır: **Ekonomik ve siyasi olarak çökertmek.**

Her insanın rahatlıkla anlayabileceği gibi, ekonomik olarak çok zor şartlarda yaşamını sürdüren aylık siyasi ergilerin, bir de toplatma kararıyla daha da çıkmaza sokularak yaşamına son verilmek istenmektedir.

Diğer yandan, toplumsal mücadelede, halkın bilinçlenmesinde, aydınlanmasında önemli bir yer teşkil eden siyasi dergiler düzeni rahatsız etmektedir. "Meyve vermeyen ağaç taşlanmaz" misali dergimizde sürekli taşlanmaktadır. 7. 8. ve 10. sayılarının toplatılması buna güzel bir örnek teşkil etmektedir. Emperyalistlerin ve uşaklarının eyninin kaçırılmaması için genelde tüm "sol" kesime, özelde de sosyalist, devrimci, demokrat basına, dergilere yoğun bir baskı uygulanmaktadır.

Demirel'ler, Ecevit'ler, Türkeş'ler artık rahatlıkla konuşup örgütlenebilmekte, meydanlarda bangır bangır ba-
- rılmaktadırlar. Hani bunları 12 Eylül öncesi "sorumsuz yöneticiler". Anarşi ve terörün gelişmesinde bunların
- a "payı" vardı. Ama bugün bunlar rahatlıkla at oynatabilmektedirler. Başbakan Turgut Özal bile anayasanın
- ir kez ihlal edilmesinden bir şey çıkmaz diyebilmektedir. Bunlar yine birbirlerine düştüler. "12 Eylül öncesi
- Antalya'da kadastro memuru muydu?" diye sorarken, bir diğeri de, "ordu iktidara el koyabilir" diyebilmekte-
- dir. Türkeş bizzat verdiği emirlerle bir dizi katliamın altına imzasını atmışken, bugün ortalıkta cirit atabilmekte-
- dir. Ama devrimciler, sosyalistler, demokratlar, aydınlar sürekli bir baskı altında, yazdığı yazıdan, verdiği de-
- neçten dolayı cezaevlerinde, mahkeme kapılarında sürünmektedir. Eğer demokrasiden bahsedilecekse, herşey-
- en önce demokrasinin temeli olan düşünce ve örgütlenme özgürlüğünden bahsedilmek zorundadır. Yoksa de-
- mokrasi kimine işkence, baskı, yıllarca hapis, kimine ise köşeyi dönme, rahat ve lükstür.

Artık hangi yüzyılda yaşadığımızı dahi unutturmaya çalışan düzen, toplumsal mücadelenin gittikçe artması so-
- ucu tüm demokratik hareketlere, devrimci demokrat basına yoğun bir şekilde saldırmaktadır. **Dünyanın hiçbir
- erinde hiçbir diktatör bu tür yöntemlerle başarı elde edememiştir. Kısaca bizden hatırlatması... 2.6.1988**

Yeni Demokrasi
Sahibi
Yusuf Uygun

İÇİNDEKİLER

Başyazı.....	4
Işık Bir Felsefe Gibi Çok Şey Öğretti Bizlere.....	6
Ulusal Şekillenmenin Bir Aracı Olarak Dil ve Türkiye'de dil(ler) Sorunu.....	8
Sınıfsal Bilinçli Proletaryanın Gençliğe Bakış Açısı.....	17
Tez-Koop Grevi ve Öğrettikleri21	
Sıradanlığın Saflarından Devrimci Proletaryanın Saflarına.....	22
Ferhat Tunç Susturulmak İsteniyor.....	24
Kırmızı Alarm Kimin İçin Çalıyor.....	25
Sayımda Kukla Kullandık.....	26
İlde Unutamadıklarım.....	28
"Sevmek En İyi Şimdi? Döğüşmek Yine Şimdi".....	29
Direnişin Kırmızı Karanfilleri..31	
9 Şubat Diyarbakır Zindanı Üçüncü Büyük Direnişi.....	33
"Bir"eycilik, "tek" yanlılık ya da inkârcılık + resmi tarih ?.....	43
İvan'ın Dağlara Boyun Eğişi Ve Uşşşşş...aklar.....	55
Moderen Revizyonizmin Önlenemeyen Korkusu.....	57
Hindistan'da YDD İçin İzlenecek Stratejik Çizgi.....	59

Ülkemizin içinde bulunduğu durum içler acısıdır. Başbakan Özal tarafından ne kadar pembe tablolar çizilirse çizilsin, durum vahimdir. Dipten gelen uğultulara kulak verin. Bu, fırtınalı günlerin habercisidir. Devrimci durumun yükselmesine paralel olarak devrimci hareket de yükselmeye devam ediyor. Ülke içten içe, fokur fokur kaynıyor. Hakim sınıflar arasındaki dalaş gittikçe kızışıyor. Böylesi bir ortamda devrimci, demokrat, sosyalist basına, işçilere, yoksul köylülere, öğrenci gençliğe yönelik saldırılar da artıyor.

Uluslararası Basın Enstitüsü'nün (IPI) İstanbul'da yapılan kongresinin üzerinden henüz fazla bir zaman geçmemiştir ki, dergimizin 10. sayısı İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce toplatıldı. Toplatmaya gerekçe 5 yazı gösteriliyordu ki, DGM Savcısı Yaşar Günaydın'a ifademizi vermeye gittiğimizde 3 ayrı yazının daha dava kapsamına alındığını öğreniyorduk. Bu yazılar; "Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyası'nı Destekliyoruz", Hacı Demirkaya'nın "TBMM Başkanlığı'na" gönderdiği protesto dilekçesi ve Daniel Methy'in aynı zamanda doktora tezi olan "1. Dünya Savaşı Sonrası İstanbul'da Kürt Örgütlenmeleri Üzerine Bazı Belirlemeler" adlı yazılardır. Durum ortada, amaç ortadadır.

Ibrahim Kaypakkaya'nın anılması, onun anısına kamuoyunda pek bilinmeyen ken di yazısının yayınlanması suç teşkil edemez. 1 Mayıs hakkında görüş ve yorum yapmak suç olamaz. Yılmaz Güney'e özgürlük kampanyasını desteklemek, onun hakkında yazı yazmak suç teşkil edemez. Bir mahkemenin beraat kararı verdiği Hacı Demirkaya'nın yazısını yayınlamak suç teşkil edemez. Dahası düşünmek suç değildir, yazmak suç değildir.

Ne yapılmak isteniyor...

Açıkça yapılmak istenen, Özal-Evren kliğinin giderek teşhir olması sonucu, devrimci, demokrat, sosyalist basının yükselttiği halkın sesinin susturulmak istenmesidir. Susturulsun ki, üç beş ağanın keyfi kaçmasını, susturulsun ki halk uyanmasın, halk bu seslere kulak vermesin, susturulsun ki halk eli boğründe koyun sürüsüne dönüştürülsün...

Eğer düşündüğümüzü yazmak, yayınlamak suçsa, evet biz "büyük suçluyuz". Gerçekleri söylediğimiz için "suçluyuz". Sizleri teşhir ettiğimiz için, yüzünüzü halka gösterdiğimiz için "suçluyuz". Biz bu suçları işlemeye devam edeceğiz!..

Getirilen "suçlamaların" hukuki yönüne gelince, "komünizm ve bölücülük propagandası" yaptığımızdır. Birincisi, biz komünizmin propagandasını yapmıyoruz, ne niyetimiz, ne de amacımız budur. Ama birileri kalkıp ben komünistim diyorsa biz ona saygı duyarız. Çünkü demokrasi anlayışımıza göre ve demokrasilerde, her türden düşüncenin açıkça savunulmasından yanayız. Burada suç unsuru teşkil eden "komünizm propagandası" yaptığımızı iddiasının bir diğer yüzü vardır. Bu dergiler "komünist dergilerdir" imajını yayarak uygun bir zamanda kapatmaktır. Bugün bunun tohumları atılmaya çalışılıyor. Diğer taraftan açıkça sivil faşistlerin örgütlediği, yayın yaptığı, bir durum vardır. Açık açık şeriatın propagandasının yapıldığı yayınlar vardır. Bugüne kadar bunlar hakkında ne bir dava açılmış, ne de toplatılmıştır. İkincisi, biz ne bölücülük yapıyoruz, ne de ülkeyi bölüyoruz. Bizim böyle bir niyetimiz yok. Bölen birileri varsa, o da bizzat sizlersiniz. Ülkeyi Amerika'nın çiftliğine döndürdüğünüz yetmiyor mu? ABD üleriyle her tarafı doldurduğumuz (bu ülere sizler bile izinsiz adımıncı atamıyorsunuz), Amerikan yardımı adı altında ülkeyi toptan sattığınız yetmiyor mu? Siyasi, ekonomik ve askerî olarak Amerika'dan izinsiz bir şey yapmadığınız (o bolca propagandasını yaptığınız seçimler dahi) bilinmiyor mu? Eğer bunları söylemek bölücülükse, ne diyelim böyle bölücülüğe!..

Bu sayımızda kapak konumuz Türkiye'de diller sorunu. Baş yazımız ise Irak'ın Halepçe katliamıdır. 15-16 Haziran direnişinin tecrübeleri ayın önemli konularından bir başkasıdır. Diyarbakır zindan direnişini bu sayımızda bizzat direnişçilerin ağzından okuyacaksınız. Cezaevleri konusunda epey yer ayırmak zorunda kaldık. Elbette diğer

Devamı 66. sayfada

Umut Yayıncılık ve Basım San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Ali Sarıçimen

Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş-İstanbul
Tel: 528 09 33

Dizgi:
Maraton Dizgievi
Baskı:
Yeni Doğuş Veb. Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.

Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN
Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:

Arka Kapak	: 400.000 TL.
Kapak İçleri	: 300.000 TL.
Tam Sayfa	: 240.000 TL.
1/2 Sayfa	: 120.000 TL.
1/4 Sayfa	: 60.000 TL.

Abone Koşulları:

6 Aylık	: 6.000 TL.
1 Yıllık	: 12.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:

6 Aylık 30 DM-15 \$
1 Yıllık 60 DM-30 \$

ÖĞRETMENİMİZ HALEPÇE

Savaş, insanoğlunun en büyük hayvanlığıdır. Proletarya bu hayvanlığı, son bir kez hayvanlığın araçlarıyla kaldırma çabası içindedir. Bütün ulusla tepeden tırnağa silahlidir. İçte proletaryanın ve halkın, dışta ise diğer ulusların tehditi, her ulusu yeryüzünün bir siperi, bir garnizonu haline getirmiştir. Gerek bu siperlerin insan ruhu üzerindeki büyük baskısı gerekse bitip tükenmez haksız savaşların varlığı, insanlıktaki bir savaş, savaşızsızlık için savaş eğilimini ve arzusunun güçlendiriyor. Proletarya, şafak aydınlığını andıran bayrağın üzerine, 'ekmeğin ve eşitliğin azizlik mertebesinden indirildiği bir çağ için ileri' şiarını yazmıştır ama yeryüzü hâlâ yoğun bir ulusal köleliğe tanık olmuyor. Engels, "her türlü sağlam ve özgür gelişmenin temel koşulu, ulusal kölelikten kurtulustur" der. Ulusal kölelikten kurtuluş, insanlığı daha uzun bir dönem uğraştıracaktır. Ama bu kurtuluşun önderliğini de bizzat proletarya yapacaktır. Tarih, bugün birçok ulusal kurtuluş savaşına önderlik eden burjuvazinin çeşitli katmanlarına şöyle diyor: "Senin önderliğindeki bu savaşlar, proletaryanın ilerleyişini kolaylaştırıyor. Ama ulusal köleliği de yıkıp insanlığı göğün kıyasına, uzayın havasına götürecek biricik sınıf odur. Çağı geçmiş devrimleri diriltemezsin."

Savaşlar, kırımlar süreci, yani sınıflılık süreci, evrenin ve organik hayatın insanlığa sunduğu en çılğın, en kötü yadigarıdır. Birkaç on bin yıl sonra insanlık, belki de insanlıktan kurtuluşuna şükredecektir. Kuyruğumuzu yitirip ard ayaklarımızın üzerine dikilişimiz, maymunluktan sıyrılışımıza şimdi şükrettiğimiz gibi. İyi kötü yaniyla bir bütün olarak insan sözcüğünün hakaret telakki edildiği bir çağ gelecektir. Tabi kozmik bir felaket olmazsa güneş sisteminde.

Şu halimize bakın. Bazı kitlesel kırımlara gözyaşı döküp lanetler yağdırırken bazılarına nasıl da duyarsız kalabiliyoruz. Şu Halep'çe, Inad Duceydé kasabalarıyla çevre köylerin felaketine bakın. Birkaç pilotun yarattığı küçük bir Hiroşima, kadın ve çocuk ölümlerinden geçilmi-

yor. Bu durumu dünya çapında kitlesel hareketlerle protesto etmek için, hardal bombası, sinir ve siyanür gazı yerine oraya ille de küçük bir atom bombası mı atmak gerekiyordu. Kürtlerin kaba kıyım çılgınlığı dünya için duymuyor ya da duymak istemiyor. Filistin'de eli taşlı küçük generallerin direnişi batının televizyon ekranlarından inmezken, Kürtlerin çıplak savaş narası neden duyulmuyor. Gerçi küçük generallerin taşları, zalim Ebrehe'nin ordusunu mahveden eabil kuşlarınının ağzındaki küçücük taşlardan daha etkili olmuştur. Ama kolu kırılan Filistinli gençlere dünya tamamen haklı ve güzel tepkiler gösterirken beşbin çocuk ve kadın ölüsüne neden gereken tepkiyi göstermemiştir.

Yekitini Neştımayı Kürdistan Peşmergele-ri başta olmak üzere, ulusal köleliğe karşı harlı birer namı haline gelen tüm peşmergele ve Kürdistan halkı anlamlı, derin ve hüznü bakışlarıyla dünyayı yargılıyorlar. Emperyalistlerin cılız ve göstermelik mikrofon tepkilerine aldanmıyorlar. ABD ve Rusya başta olmak üzere tüm emperyalistlerin Tekrit cuntasını desteklemesi, gerci Arap rejimlerini bu cuntanın arkasında saflara girmesi, Kürdistan'ın etrafındaki kalın şeytan çemberinin muhafazası konusunda üç devletin tarihsel sözbirliğine bağlılığı, katliam savaşındaki sessizliği ya da göstermelik cılız tepkiyi yeterince açıklıyor. Gazların batılı emperyalistlerce Türkiye üzerinden Irak'a gönderildiği ya da sosyal-emperyalistlerin Hitler Stokların'dan kalma gazları Mısır aracılığıyla Irak'a sevk ettikleri şeklindeki haberler hiçbirşey ifade etmiyor. Ruslar ve Fransızlar başta olmak üzere Tekrit Cuntası'nı tepeden tırnağa donatan güç emperyalistler olduğunu bilmeyen mi var.

Bizdeki burjuva basının böyle bir katliam karşısında sessiz kalmasını normal karşılıyoruz. Çünkü Irak Kürdistan'ındaki her milli zulüm ve kırımın teşhiri, Türkiye'deki "dağ Türkler" in uyanışına hizmet ediyor. Onlar bunun bilincindedir. peki demokrat, devrimci ve "sosyalist" aydınlarımıza, bir bütün olarak Türk soluna ne demeli? Türk solunun, burnunun dibindeki bu büyük kırım konusundaki duyarsızlığına ne demeli? Derin sı-

nıf bilinci, ateşli enternasyonal ruh bizde cı-
lızdır. Bizdeki devrimci-demokrat ruh Kema-
list ideolojiyle malüldür. Bizdeki devrimci-
demokrat ruh, köylülüğün ortaçağla zapata-
vari hesaplaşmasından fıskırmıyor. Kentler-
de, merkezi feodal aristokraziyle çatışan güçlü
bir Jakoben gelenekten de fıskırmıyor. Bu ta-
rihsel gelenekler bizde zayıftır. Nice aydınla-
rımızın ulusal sorun karşısında, politik ve ruhsal
sefaletinde bu hususun bir payı vardır. Biz-
de nerdedir çarlığın Polonya üzerindeki mil-
li zulmüne karşı çıkan çerņişevski'ler? Bir dö-
nemi deprem gibi sarsan ve Rus sosyal-de-
mokrasisine güçlü miraslar bırakan devrimci-
demokrat kuşak, nerdedir? Geçmişte en ka-
badayı solcularımızdan niceleri, ezilen ulus
gerçeğini berbat bir piron kuşkuculuğuyla
karşıladılar. Libarel-demokratların Kürt so-
runu konusundaki herzelerini ninni gibi din-
lediler. Kürt ulusal haklarının kazanılması uğ-
runa savaştan Molla Mustafa Barzani'yle
Türkes'in aynı kaba konulmasına, Irak Kür-
distanı'ndaki ulusal direnişin karalanmasına
ses bile çıkarmadılar.

Ezen ulus şövenizmi ezilen ulus milliyetçi-
liğine bazen süt anneliği yapar. Bugün ezilen
ulus hareketinin, silahlı mücadeleye başvuran
bir blokunun, müttefiklerine Kemalistler di-
ye saldırmasında, kendi içinde demokrasiyi
yok etmesinde, yanlış hedeflere yönelmesin-
de yukarıda değindiğimiz şöven günahların
önemli bir payı vardır. Kürdistan parçaların-
daki mücadelelere kuşkuyla yaklaşanlar, iri-
li ufaklı Halepçe'lere sessiz tavırsız kalanlar
hem bu günahlarıyla ezilen ulus milliyetçili-
ğini besliyorlar, hem de insanlığın tarihsel iler-
leyişine karşı suç işliyorlar.

Halepçe'ler-Kürdistan sorununu tarihin acı
gündemine daha çok sokuyor. Halkların haklı
savaşlarına karşı işlenen büyük kırım suçları,
ulusal direnişin ya da devrimin andı ve me-
taneti haline geliyor. Kürt halkı büyük kırım-
ları birliğinin ve direnişinin bayrağı haline
getiren inatçı bir halktır. Garip ve ürpertici
bir yanı vardır ki, kırım yapanın kırım yap-
anı bağışlayabilir, ama kendisini halkının cep-
hesinde gösterip de kırıma sessiz kalanı bağ-
ışlayamaz. Müziğini kırımların çılgılığı ile bes-
leyen ve dağlardan ırmak kıyılarına inerken,
ay ışığı altında onu hüznünlü mırıldanan bu
halkın meramını yine en iyi anlayan üzerinde
dövüştüğü topraktır. Onu bu topraktan da-
ha iyi anlamak ve omuzunu omuzunda iste-
yen Türkiye proletaryasının ulusal sorun da
bilincini karartan akımlara karşı mücadele,
bugün her zamankinden daha yıkıcı bir hal
almıştır.

İran-Irak savaşı, özellikle de savaşın aldı-
ğı bugünkü biçim bir yönüyle Kürt direnişinin
aleyhine olmuştur. Kürtler, Saddam'la ya da
Irak cuntalarıyla tek başına hesaplaştıkların-
da, geniş yığınlarla daha çok kaynaşiyor; cun-
tanın Arap kitlelerden tecritini daha kolaylaştı-
rabiliyor, Kürt eşrafının birliğini gerçekleştire-
tirmede daha başarılı olabiliyorlar. Bugün
Saddam Arap halk yığınlarını "İran'la işbir-
liğine giren vatan hainlerine karşı
savaşıyoruz" demogojisiyle aldatabiliyor.
Halepçe kırımının Iraklı Arap kitlelerde in-
fial uyandırmamasının nedenlerinden bi-
risi de bu yoğun demogojinin etkisidir. Halk-
lar, kendi ülke sınırları içine giren yabancı bir-
liklere karşı son derece hassastırlar.

Kürtlerin en büyük tarihsel şanssızlığı di-
renişe proletaryanın önderlik etmemiş olma-
sıdır. Mevcut durumu derinlemesine kavra-
yan ve geleceği bu kavrayıştan çıkaran prole-
tarya, ancak tüm halkı birleştirebilir, yedi-
den yetmişe seferber edebilir. Ne kadar kü-
çük olursa olsun, yediden yetmişe seferber
olan bir halkın, proletaryanın meşalesi altın-
da, yenemeyeceği hiçbir güç yoktur. Taktik
ve strateji ustasıdır o. İnatçılığın, kurnazlığın,
sabır ve cüretin tanrısıdır o. Burjuva ön-
derlik halkı birleştiremiyor, halkın olanakla-
rını, terini, göz nurunu, cesaretini derinleme-
sine ve sistemli olarak düşmana karşı sefer-
ber edemiyor. Dış güçlere, dengelere, uzlaş-
malara, uluslararası platformlara vs. bel
bağlıdır. Yediden yetmişe birleşmiş ve iğne-
den ipliğe seferber olmuş inatçı bir halkın bağ-
rında Halepçe'ler yaratmak zordur. Parçalan-
mış, tam anlamıyla seferber olmamış bir halk-
tan daha zor...

Burjuvazinin çeşitli katmanları şimdilik ge-
nel direnişe egemendirler. Ve biz bu direni-
şin zaafalarını eleştirerek içtenlikle destekliyo-
ruz. Proletaryanın önderliği, Kürdistan'ın
hangi parçasında öncelikle bir gerçek haline
gelecektir? Bunu zaman gösterecek. Sınıf bi-
linçli işçilerin hareketi hangi ülkede sağlıklı
ve güçlü bir tarzda ortaya çıkarsa, Kürdistan'-
ın o ülkedeki parçasına hayat daha bir titiz-
likle eğilecektir. Çelişkiler nerede daha kes-
kin, tecrübe ve aydınlanma nerede daha iler-
lidir. Metropollerinde proleter hareketin da-
ha güçlü, deneyimli ve organize olduğu ülke
hangisidir. Tüm bu ve benzeri şartları hesaba
katarak konuşacağız Kürdistan söz konusu
olduğunda.

Halepçe'ler kafamıza vura vura öğretiyor.
Halkını yitiren, öğretmenimiz Halepçe'nin
önünde saygıyla eğiliyoruz. □

Işıklı Bir Felsefe Gibi Çok Şey Öğretti Bizlere

Ali DOLUNAY

1 5-16 Haziran, bir grevler, işgaller sürecinin en yüksek noktası, doğrudur. Proletaryanın her büyük hareketi, sınıflara ders verir, onları bir nevi sigaya çeker. Kendi hareketi ona, güçlü ve zayıf yanlarını duyurur ve şöyle der: "Yenilgilerin mağrur olanından korkma, kolay zaferlerden kork. Aşamaları hayat emretmediği sürece atlama- dan, ayrıntıları sabırla geçerek atını enginlere sür."

Tank barikatları, sökülmiş parke taşları, demir putreller, yuvarlanan polis mihverleri, büyük şiarların ve dalgaların yarattığı büyük panikler ve kan, ateş ve yükselen dumanlar... Bu manzara, ışıklı bir felsefe gibi çok şey öğretti bizlere. Bu manzara, kocaman mavi tulumuyla hayatın kürsüsüne çıkarak ve alınıp güneşe doğru çevirerek gür bir sesle şu dersleri verdi bizlere:

İlk olarak; çetin kitlesel hesaplaşmalar, her zaman mevzii mücadeleler ve çatışmalar silsilesinden doğar. Bu silsilenin fırınından ve kızgın örsünden geçmeyen hiçbir sınıf sendikası, hiçbir örgüt, çetin anlarda proletaryaya önderlik edemez. Çeliğin ışıltısı, ham demirin ışıltısını her zaman boğar. Zayıf dalga güçlü dalganın önünde ilerleyemez.

Güçlü grevler, fabrika işgalleri ve sokak çatışmaları karşısında aşırı temkinli ve tereddütlü bir politika izleyen, sıcak mücadelelere bizzat onun içinde yer alarak önderlik etme politikasından elden geldiğince uzak durmaya çalışan DISK önderliği, haziran hareketinin gerisine düşmüş, onu frenleme çabası içine girmişti.

İkinci olarak; Proletaryanın ciddi bir kitlesel direnişi karşısında hasım, tüm güçlerini anında seferber eder, direniş alanına en seçkin güçlerini anında yığar. Yıpratılarak takattan düşürülmemiş taze demir kıtalarla dar alanlarda hesaplaşmaya kalkışmak yenilgi ihtimalini kaçınılmaz hale getirir. Kırlardaki uzun mücadele dönemleriyle yıpratılmış, güçlerini geniş alanlara yaymış bir hasımla önemli sanayi kentlerinde hesaplaşma ve tayin edici hamlelere girmek çok daha kolaydır.

Üçüncü olarak; Proletaryanın belli başlı sanayi kentlerinde yoğunlaşan gücü, iktidarı tehdit eden ve iktidar tarafından ciddiye alınan bir güçtür. Esas hattında yürü, ama hayatın şaşırtıcılıklarına, süprüzlerine de her zaman hazır ol. İhtimallere hazır, uyanık ve esnek ol.

Dördüncü olarak; Proletaryanın kararlılığı, kavrayışı ve yürümedeki ustalığı, kendi ideolojisini daha çok kavradıkça, kendi partisiyle daha çok kaynaştıkça artar. Ama proletarya kendi ideolojisini en iyi, sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarından kaynaklanan, akademik olmayan militan polemik atmosferinde kavrar. Tayin edici hesaplaşmaya yönelen, örgütsüz, kendiliğinden gelme her kitlesel fırtına, yenilgiyi baştan kabullenmiş demektir.

Beşinci olarak; Normal sukunet zamanlarında güçlü görünen büyük düzen sendikaları, proletaryanın kitlesel fırtına anlarında birer kadavra haline gelirler. İleri hareketler, kızgın mücadeleler döneminde kaçınılmaz olarak sınıf sendikacılığı güçlenir. Bununla birlikte, kentlerde, proletaryanın bizzat mücadelesi içinde, bileğinin hakkıyla güçlenmeyen, sınıfının geniş desteğini ve güvenini kazanamayan bir proletarya partisi,

sırf kırlardaki mücadelenin gücü ve otoritesine dayanarak, "kırlarda yürüttüğüm sıcak mücadele beni kentlerde de güçlendirir" mantığıyla hareket ederek kendi sınıfıyla kaynaşamaz, kırlardaki alevin gücüyle kentlerdeki gövdesini sınıfına perçinlese bile bu sağlam birperçin olamaz. Olması için onun içinde de kök salınması şarttır.

Savaş sanatına hakkını veren usta bir partinin iç güdüsü, uyanıklığı ve sezgi yeteneği güçlüdür. derinliklerden gelen uğultuları önceden sezme, okyanusun kabarmakta olan öfkesini rüzgârların değişen ruhundan öğrenmek, taktikleri ve güçlerin seferberliğini buna göre anında ayarlamak olayları hazırlıklı ve onların önünde yürüyecek şekilde karşılamak. Haziran ayının başlarında hemen hemen diyebiliriz ki hiç kimse proletaryanın böylesine büyük boyutlu bir harekete gireceğine ihtimal vermiyordu. Kuşkusuz birçok insan, onda biriken büyük hareket potansiyelini görebiliyordu, ama bu potansiyelin, bırakalım haziran ayını, 1970 yılı içinde bile kabından boşalarak harekete dönüşeceğini göremiyor, sezinleyemiyordu. Bu bakımdan hareket büyük sevinç çılgınlıklarına ve taşkınlıklara yol açtı. Kaldı ki, iktidarda yakın zamanda böyle bir hareket beklemiyordu. İşçilerin alışılmış yürüyüşlerle yetineceği kanısındaydı. Ama işçiler onları da hazırlıksız yakaladı, şaşkınlığa uğrattı.

Nice grevler, işgaller, yürüyüşler ve mitingler silsilesinden geçerek 15-16 Haziran'ı yaratan ve on yıllık bir mücadele döneminde daha yaşayarak 1980'e varan proletarya 12 Eylül darbesine karşı kılımlı kırdatmadı. 12 Mart darbesi karşısında da aynı tavrı takındı. Gerek sen-

dikalar ihanetinin, gerekse darbecilerin ilk anda işçi sınıfına karşı izledikleri kurnaz ve aldatıcı politikaların bunda çok önemli bir payı vardır. Parti önderliğinden yoksun ve yeterince bilinçlenmemiş, sarı ve revizyonist sendikaların insafına terk edilmiş bir işçi sınıfının davranışını asıl olarak kendi acil sorunları belirliyor. Ondaki düzenlilik ve disiplin ruhu, gözlerini kendi sendikasının işaret parmağına yöneltiyor. Her iki darbeye de, sendikaların küçük bir direniş işaretini büyük bir direnişin başlangıcı olacaktı. Bu gerçeği sendikalar da iyi biliyordu. "Ona vur dersek öldürür" psikozu içindeydiler. Öyle zamanlar olur ki, proletarya, Haziran'da olduğu gibi, kendi sendikalarını dinlemeden boşanır zincirinden. Öyle zamanlarda olur ki, lök gibi oturup ve orkestra şefinin değneğinin dışında hiçbir muharrik güç ve otorite tanımaz. Haklarının göz göre göre gaspına rağmen rezilane suskunluğunu sürdürür. Proletaryanın sınıf özelliklerini kavrayamayanlar, onun tavırlarını şartları içinde (avantajları ve dezavantajlarıyla birlikte) değerlendiremeyenler, bazı sağır suskunluk dönemlerinde ona ateş püskürüyorlar. En çok aydınlarımız yapıyor bunu.

Sınıf mücadelesinde, her sınıfın ya da ara katmanın hareketi, bir diğerini etkiliyor. Altmışlı yıllarda gençliğin anti-empyralist, devrimci demokratik hareketleri, işçi sınıfını, köylülüğü ve öğretmenleri önemli ölçüde etkiledi. Aynı şekilde grevler, fabrika ve toprak işgalleri, işçi ve köylü mitingleri de gençliği önemli ölçüde etkiledi. Fabrika işgalleri ve özellikle de Haziran hareketi, ordu ve devlet tartışmalarını kızıştırdı. Sol cunta hayallerine darbe vururken, egemen sınıflar cephesinde, devrimi ezmek için harekete geçme eğilimlerini güçlendirdi. Proletarya partisinin eksikliğini ve illegal faaliyetin önemini derinden duyurdu. Haziran hareketi bu bakımdan devrimin teorik kavrayışını derinleştirdi. Tabandaki uyanışı hızlandırdı, ileri işçilerin çalışmalarına canlılık kazandırdı.

Haziran hareketinden bu yana 18 yıl geçmiş olmasına rağmen, proletarya henüz kendi partisinin güçlü önderliğine kavuşmuş değildir. Doğru politika ve bu politikanın doğru, isabetli taktiklerle hayata uygulanması güçlenmeyi beraberinde getirdiğine göre, sorunun nedenleri üzerinde dururken bu noktayı odak noktası olarak ele almalıyız. Güçlenmeyi

zorlaştıran objektif nedenlere de ayrıca işaret etmeliyiz.

Devrim, yeni Haziran köprülerinden geçmeden güçlenemez. Ülkemizin ekonomisi, proleter sınıf mücadelesi tecrübesi, faşizm olgusu ve egemen sınıflar arasındaki dalaşlar, geleceğimiz için yeni Haziranlar vaad ediyor. Çatışma şimdi, 12 Eylül'ün gasp ettiği hakların geri alınması mevzisinde cereyan ediyor. Haklar kopararak alındıkça, sınıfın kendisine olan güven duygusu artacak, saflar giderek sıkışacaktır. Proletaryanın yüksek bir moralle daha ileri mücadelelere girmesi için reformist ve modern revizyonist etkinliğin geriletilmesi, kırılması şart. Bu sorun iki etkin görevle gerçekleştirilebilir: Yoğun ideolojik mücadele ve doğru pratikle... Modern revizyonist hareket, diğer hareketlere nazaran daha az parçalanıyor. Ideolojik mücadele de seferber ettiği tecrübeli kadrolarını, ustalasmış kalem erbabını uzun yıllar saflarında tutmada daha başarılı olabiliyor. Proleter devrimcilerin durmadan parçalanması, durmadan tecrübe kaybetmesi ve dört bir yana yumruk sallaması bunların işlerini kolaylaştırıyor. Bu durum bu minval üzere sürerse, modern revizyonist etkinlikte sürecektir. Pratikte etkinlikleri kırsıla bile ideolojik aynada sürecektir.

Haziran hareketinin 18. yıl dönümünde şimdi her bilinçli işçi şunu soruyor: "İdeolojik mücadele şimdi esasta değişik revizyonist ya da oportunist kanatlar arasında cereyan ediyor. Bu mücadele de bizim sesimiz neden cılız çıkıyor?" "Dünyadaki ve ülkedeki değişikliklere, olaylara revizyonistler gibi neden anında tavır takınmıyoruz?" "Neden sık sık parçalanıyoruz?" "Büyük fabrikalarda ve sendikalarda öncü neden bunca yıldır ciddi bir varlık gösteremiyor?" "Ve neden..." "Ve neden..." diye sürüp gidiyor bu sorular.

Proletaryadan ve kitlelerden öncüye yönelen sorular ve eleştiriler bugün her zamankinden daha eğitici. Dönüşmenin ve atılımın dinamiği bu sorular ve eleştiriler içinde gizlidir. Revizyonizmin cepheden yoğun saldırısını göğüsleyen, bu saldırının beslediği ve aşırı sektör bir çizgiye soktuğu dogmatizme karşı uyanık ve mücadeleci olan her kafa, dışı dış mücadeleyi felsefe haline getiren her engin ve inatçı kafa, kitlelerden gelen şeyleri özümseyebilir, dönüşüme ve atılıma omuz verebilir ancak.

18. yıldönümü vesilesi ile 15-16 Haziran'ı şevkle, umutla selamlıyoruz. Proletaryanın bugünkü şiarlarından derdiğimiz bir demet kırmızı çiçeği bu büyük abidenin şafağa bakan cephesine sunuyoruz. □

Ulusal Şekillenmenin Bir Aracı Olarak Dil ve Türkiye'de Dil(ler) Sorunu

Cafer Can

Türkiye'de son günlerde olduğu gibi dil(ler) sorununda dönem dönem uc noktalara varan tartışmalar olmaktadır. Yıllardır bir Aysberg gibi varlığını herkesin, her zaman hissettiği, ancak basın-yayın organları aracılığıyla kamuoyunda açık tartışmadığı/tartışmadığı ulusal sorun ve bunun bir parçası olarak dil(ler) sorunu siyasal ve toplumsal gelişmelerin zorlayıcılığıyla Türkiye kamuoyu gündeminin üst sıralarına tırmanmaktadır. "T.C."de dil(ler) sorununu ulusal sorundan ayrı olarak ele almak mümkün değildir. Sorunun açılımına ve tartışmasına mütevazı bir katkıyı amaçlayan bu yazıda soruna ancak kaba hatlarıyla değinilebilecektir.

Toplumsal ilişkilerin temel araçlarından olan dilin tarihsel ve toplumsal diyalektik gelişimi ve etkileşimi içinde ele alınması şu iki önemli işlevinden ileri gelmektedir. Birinci olarak; dil, düşünme ve bilincin vazgeçilmez araçlarından biridir. Düşünmek, maddi yaşamın, nesnelerin dile gelişi olan kavramlar aracılığıyla gerçekleşir. "Dil düşüncenin dolaylımsız gerçekliğidir" (Marks). Düşünce aracı olarak dil, biz'at düşüncenin durumuna da etkiye bulunmaktadır. Kullanılan araçların yeterliliği ve yetkinliği, ulaşılmak istenen amacın gerçekleşme oranına direk yansır. Başka bir deyişle, amaçlar en çok onların seviyesine denk düşen araçlarla gerçekleştirilebilir. Doğru ve açık bir düşünceye sahip olmadıkça arı ve yetkin bir dilin önemli bir rolü vardır. İkinci olarak; dil, toplumsal iletişimin temel aracıdır. Toplumsal ilişki ve iletişimdeki, bu işlevini gerçekleştirebilmek için dilin anlatım, aktarım ve anlaşılma kapasitesinin önemi orta-

dadır. Genelde düşünme, düşünceleri ifade etme ve bunları aktarma/algılama sürecinde dilin önemi ve rolü yanında dil(ler) üzerindeki baskı ve yasakların ulusal eşitsizlik ve baskının bir parçası oluşu, sınıf bilinçli proletaryanın konuya hassasiyetle yaklaşmasını şart koşar. Bu yazımızda sorunun bu yönünü ön planda ele almaya çalışacağız.

Toplumsal yaşamdaki ekonomik, siyasal, kültürel, dinsel, felsefi, bilimsel vb. tüm alt ve üst yapısal ilişkiler ve bunların gelişimi kendi düzeyine uygun içerik ve biçimde dile de yansır. Bunu Türklerin ve Türkçenin tarihsel gelişimine baktığımızda rahatlıkla görebiliriz. Anadolu'yu istila edip kendilerine yurt edinen Türklerin kendileriyle birlikte getirdikleri dilleri, bu topraklardaki maddi ve kültürel yaşamları ve diğer topluluklarla ilişkileri/etkileşimleri çerçevesinde yeni bir oluşum sürecine girmiştir. Türklerin İslamiyeti kabul edişleriyle Türkçe'de "Kuran dili" olan Arapça'nın ağırlıklı etkisi ortaya çıkmıştır. Bunun yanında Farsça ve ilişkide bulunan diğer toplulukların dillerinden de şu veya bu oranda etkileşim görülmüştür. Arap alfabesinin resim yazışma ve eğitim dili oluşu yanında Arapça kelime ve tamlamaları günümüze kadar süren yaygınlığı bunun göstergesidir. Bu tarihsel konjoktürde Türkçe, Arapça, Farsça ve ilişkide bulunan diğer toplumların dillerinden etkilenme temelinde oluşan "Osmanlıca" suni ve kozmopolit bir dil olarak ölü doğmuştur. Kendisinin oluşumuna yolaçan koşulların değişimiyle birlikte bir yük haline gelmiş ve tasfiye edilmiştir. Halkın anlamadığı, kullanmadığı Osmanlıca, Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet ve eğitim kurumlarında feodal, monarşist saray çevresinde ve okur-yazar olan kesimde kullanılırken, İmparatorluğun sınırları içinde yaşayan her top-

luluk kendi dillerini kullanmaktaydı. Bu durum Türk toplumunda, halkın, yöneticilerini anlamadığı iki ayrı dilin "Saray dili" ve "halk dili"nin oluşmasına yolaçtı. Giderek büyüyen dildeki bu farklılaşma sanatsal etkinliklere de yansarak, egemen feodal sınıfa ve çevresine hitap eden "Divan Edebiyatı" Osmanlıcaya dayanırken, "Halk Edebiyatı" genelde sözele, kısmi olarak da Arap alfabesi ile yazılan Türkçe'ye dayanıyordu. "Devlet-i Ali" ve "Ali Osman" ile halk arasında açılıp gittikçe büyüyen uçurum feodal monarşiye olduğu kadar Osmanlıca ve "Divan Edebiyatı"na da mezar oldu. Türklerin Arap, Fars dünyasına siyasal, ekonomik ve kültürel olarak yakınlığı tarihsel süreçte Arapça ve Farsça'nın Türkçe üzerindeki etkisi artmış, bu dünyadan uzaklaştıkça azalmıştır.

Aynı tarihsel konjoktürde Kıta Avrupası'nda edebiyat, dilin gelişmesi ve yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamış, bu, ulusların ve ulusal dillerin oluşumuna da yansımıştır. Salt egemen kültüre hizmet eden "Divan Edebiyatı"nın böyle bir işlevi olmamıştır. Ancak XIX. yy.'ın ikinci yarısından itibaren Türkçe kullanımına yönelen Türk edebiyatı ulusal dilin gelişimi ve yaygınlaşmasına katkıda bulunabilmiştir. Çünkü Doğu Avrupa ve Asya'da olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu'nda da uluslaşma süreci 1800'lerde başlamıştır. Oysa Batı Avrupa'da ulusal pazarların yaratılabilmesinin ön koşullarından olan ulusal dilin oluşumu ve gelişmesinde Rönesans'tan itibaren kültürel etkinliklerin ve bunları gerçekleştiren sanatçı ve aydınların büyük rolü olmuştur. Ulusal burjuva sanatının gelişim süreci aynı zamanda uluslaşmanın ve ulusal dilin de gelişim sürecidir. Örneğin, ulusal bir dil olarak Fransızca'nın yeniden yapılanmasında

Rabelois, Ronsansar ve Montaigne gibi burjuva-demokrat sanatçı ve aydınların yükledikleri işlev küçümsenebilir mi? Edebiyat ve dil birbirlerini sürekli olarak direkt etkilemiş, dil edebiyatın, edebiyatta dilin itici öğelerinden biri olagelmıştır. Batı Avrupa'da uluslaşma sürecinin sonlarında ulusal dillerde gelişimini esasta tamamlamış ve bu dönemde bir dizi klasik eser üretilmiştir. Fransa'da MONIER, LAFONTEIN; İspanya'da Cervantes, İngiltere'de Shakespeare bu dönemin önde gelen aydın ve sanatçılarıdır.

Osmanlıca'dan Türkçeye yönelen XVIII. yy.'ın sonlarına doğru "Divan edebiyatı"nda "İstanbul Türkçesi"nin kullanılmasıyla başlamıştır. Bunda Osmanlı İmparatorluğu'nun "zevk-ü sefâ" dönemi olarak anılan "Lâle Devri"nin tanınmış şairi NEDİM'in "Divan Edebiyatı"ndan kopmamakla birlikte birçok eserinde Türkçe'ye daha fazla yer vermesinin rolü vardır. Ya da bu durum genel eğilimi gösteren bir örnektir. Edebiyatla Türkçenin ağırlık kazanması 19. yy.'ın son yarısından itibaren "Tanzimat Edebiyatı" sanatçıları olan Namık Kemal, Şinasi, Ziya Paşa gibi sanatçı ve aydınların eserlerinde Türkçeyi esas almalarıyla başlamıştır. Daha sonra ortaya çıkan "Servet-i Fünun" edebî akımı, Abdülhamit'in "İstibdat Dönemi"nin karanlığına denk düşen ve geriye dönüş niteliğindedir. Başını Ziya GÖKALP ile Mehmet Emin'in çektiği "Millî Edebiyat" akımı ise yeniden Türkçe'ye ağırlık veren biçimi ve TÜRKÇÜLÜK teorisini ve propagandasını yapan içeriği ile Türkçe'nin gelişiminde ve yaygınlaşmasında önemli bir kilometre taşı oluşturmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu iktisadında kapitalizm henüz embriyon halindeyken ülke Batı kapitalizminin sömürü ağına düşerek ekonomik gelişmesi dumura uğratılmış, dolayısıyla uluslaşma süreci de doğal gelişim seyrini izleyememiş, bu durum ulusal Türk dilinin kaplumbağa hızıyla gelişmesine de neden olmuştur. XIX. yy.'da ülkede yaşanan, ekonomik, siyasi, kültürel keşmekeşlik dile de aynen yansımıştır. Bir ticaret ve kültür merkezi olan İstanbul'da dilin bu yıllardaki durumu buna çarpıcı bir örnektir. Devlet yönetiminin merkezi olan İstanbul'un aynı zamanda Rum, Ermeni ve Yahudi komprador ve tüccarlarının özellikle İngiltere, Fransa ve Rusya ile olan ekonomik-ticari ilişkileri sürdürdükleri merkez haline alması nedeni ile, Osmanlı İmparatorluğu ile ticari ve kültürel ilişki içinde olan İngilizce, Fransızca, Rusça, İtalyanca, İspanyolca vb. dillerin, hatta bu dillerdeki şive ve lehçe

farklılıkları ticari ve kültürel hayata yansımıştır. Bunlarla birlikte sayısız toplulukların dilleri ile ilişki içinde olunması yüzünden özellikle İstanbul'da tüm bu dillerin etkileşimi sonucu bir çeşit "argo" dil türemiştir. Kapalı feodal ekonominin çitlerinin yıkılarak pazarlarının ticarete ve Batı Avrupa kapitalizmine açılmasının ilk dönemlerinde de bir keşmekeşliğin ortaya çıkışı kaçınılmazdı. İçerik kapalı bir toplum ve pazarda dil ve şive farklılıkları sorun olmazken, iç pazarın birleştirilmesi ve dışa açılması döneminde ülke bir diller/şiveler/lehçeler mozağına dönüşmüştür. Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı-kapitalizminin bir yarı-sömürgesi haline gelmesinin sonucu olarak, sömürgeciler ülkede kendi dil ve kültürlerini yaymak için çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Siyasal ve kültürel etkinlik sağlamak, ülke pazarlarına yayılıp buraları denetimleri altında tutmak amacıyla dil ve kültürlerini yaymak için kendi dillerinde eğitim yapan okullar açmışlar, öğretmenler, uzmanlar göndermişler, sanat ve kültür eserlerini/yayınlarını ülkeye sokmuşlardır. "Galatasaray Sultaniye", "Tıbbiye" okulları bunlara örnektir. Bu arada özellikle saray ve çevresinde, kompradorlar arasında ve kalburüstü kesimde yabancı dil öğreniminin/kullanımının "sahibinin sesi" gereğince yaygınlaştığını hatırlatalım. Ayrıca, İttihat ve Terakki'nin kurucu kadrolarının çoğunun yetiştiği Askeri Okulların hemen tümünde Fransızca ve Almanca eğitim yapılmakta, dersleri yabancı hocalar vermektedirler. Batılı kapitalistler çıkarlarına uygun düştüğü ölçüde PAN-İSLAMİZM, PAN TÜRKİZM gibi akımları desteklediler. Bu dönemde asker, bürokrat çevrede ve bir kısım aydınlarda Batı hayranlığının geliştiği, Türkçenin Avam dili olarak horlandığını belirtmeliyiz. 1900'lerin başında İttihat ve Terakki çatısı altında toplanan bir bölüm aydın ve sanatçı daha sonra KEMALİTLERCE gerçekleştirilecek olan Latin alfabesi kullanımı ve dilde arılaşma yönünde eğilim belirmiş ve bu yönde teşebbüs aşamasında kalan bazı girişimlerde bulunmuşlardır.

Batı'ya angaje olan Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni bir düzenlemenin devlet, yönetim, eğitim, kültür ve dil'de sürece uygun düşen yenilemelere gidilmesi gerekli olmaktadır. Bu "Batılılaşma" yöneliminin Osmanlı İmparatorluğu'nda Batılı emperyalistlerin bir yarı-sömürgesi olmasının bir ürünüdür. Osmanlı İmparatorluğu'nda iktidarın feodal monarşistlerin elinden emperyalizme göbekten bağımlı komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarının eline geç-

mesi, devlet, eğitim, kültür, sanat, siyaset, vs. gibi üst yapısal kurum ve kuruluşların buna uygun düşer halde değiştirilmesini beraberinde getirmiştir. Kuşkusuz üstyapıda sınırlı bir özelliğe sahip olan bu "reform"lar uzun bir zamanı yayıldı. Saltanat ve halifelikte mahalli idarelerde, hukukta, eğitimde, basın-yayın vs'de karınca adımları şeklindeki tedrici çelişmeler bile on yıllarca sürmüştür. "Kanun-i esasi" ile "Meclis-i Mebusan"ın ilginç öyküsü bunun göstergesidir. Dil de bu süreçte tedrici bir hareketlenme içine girdi. NEDİM'le Osmanlıca içinde Türkçe'nin daha fazla kullanılmasıyla başlayan bu süreç. Namık Kemal ve arkadaşlarınınca Türkçenin Arap alfabesi ile de olsa ağırlıkla kullanılması, Ziya Gökalp ve çevresiyle Osmanlı "ümmetçiliğinin yerini "Türkçülük" akımının alışı ve buna bağlı olarak Türkçenin resmî dil olarak kabulü ve dilde reform istemleri... İşte on yıllarca süreyi alan Türkçe'deki gelişim...

Dilde reformlar Mustafa Kemal önderliğindeki genç "Türkiye Cumhuriyeti" tarafından gerçekleştirildi. Uzun tartışma ve görüşmelerden sonra 1 Kasım 1928'de TBMM'nin üçüncü dönem ikinci oturumunda kabul edilen "Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında ki Yasa Tasarısı" Türkçe'nin gelişiminde önemli bir adım olmuştur. Latin harflerinden derlenen Türk alfabesinin kabulü, Türkçe'nin resmî devlet dili olarak benimsenişi ve bu yönde başlatılan eğitim seferberliği dönüşümün önemli hamleleridir. Bu gelişimde Kemalist iktidarın yedeğine alınan millî burjuvazi ile küçük burjuvazinin Türkçe'nin ulusal bir dil olarak tanınması, arındırılması ve zenginleştirilmesi, istemlerinin kayda değer katkısı vardır.

Kemalistlerin dil politikası sınıf yapısı gereği şovenist bir nitelik arz etmekteydi. Osmanlı İmparatorluğu'nun bağrında açan/açtırılan "Kapitalizmin Şafağı" uluslaşma sürecini de başlatmıştı. Çok uluslu bir devlet olma özelliğindeki Osmanlı İmparatorluğu Türk ve Müslüman kompradorlarının pazarları birleştirme ve rakipsiz sahibi olma politikalarının sonucu olarak Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı'nın çiğnendiği, ulusal eşitsizlik ve baskınını cenderesinde bir "milliyetler hapisanesi" niteliğindedir. 1. Dünya Savaşı sonuna kadar olan süreçte bir kısmı emperyalistlerin destek ve yönlendirmesindeki "Ulusal Kurtuluş Hareketleri" sonucunda Yunanistan, Arnavutluk, Romanya, Bulgaristan, S. Arabistan, Mısır, Suriye, Irak, Libya gibi ulusal devletler oluşurken, Ermeni ulusu tarihin en kanlı soy-

kırımlarından birine maruz bırakılarak azınlık milliyet durumuna düşürüldü. Kürt ulusu emperyalistlerin ve bölge hakim sınıflarının çıkarları gereğince dörde bölündü. Ancak bu parçalanma onun her parçada da ulus olma özelliğini ortadan kaldıramadı. Uluslar dışında Osmanlı İmparatorluğu'nda hakları gaspedilmiş Rumlar, Yahudiler, Çerkezler, Lazlar, Süryaniler, Azeriler vs. gibi birçok azınlık milliyet bulunmaktaydı. Kemalist "Türkiye Cumhuriyeti" ulusal eşitsizlik ve baskı politikasını İttihat ve Terakki'den devr alarak "Misak-ı Milli" sınırları içinde sürdürdü. "TC"de dil(ler) sorunu, ulusal sorunun bir parçası olma özelliğini korudu. "TC"nin dil(ler) politikası da bu temel üzerinde şekillendi. "Misak-ı Milli" sınırları içindeki pazarların rakipsiz sahibi olma temeline oturan politika gereğince, hakim Türk ulusunun kültürünü ve dilini tüm ulus ve milliyetlere benimsetme, Türkçe'yi "TC"nin "birleştirici" bir öğesi kılma, ezilen bağımlı ulus ve milliyetleri asimile ederek "Türkçeleştirme" ekseninde kendi öz kültür ve dillerini yasaklama, Türk dilini ve kültürünü benimsetme ve tüm bunların ürünü olarak Türk dilini ve kültürünü şovenist bir şekilde "yüce"ltme, diğer milliyetlerin dil ve kültürünü aşağılama şeklinde uygulandı.

Diller üzerindeki yasaklar sürerken, Türkçe'nin üstünlüğe yönünde anti-bilimsel propagandalar yapıldı. Aynı zamanda bu, diğer dillerin aşağılanmasını da içeriyordu. İrçılığın/şovenizmin doruk noktalarından olan "Güneş Dil Teorisi" böylece uyduruldu. Kemalist tarih ve dil tezleri şu sloganlarda ifadesini bulmaktadır: Tarih tezine göre; "Bütün insanların kökleri Türklerdir", "Türkler en asil ve yüce millettir." Bu ırkçı tezler, üstün "Ary ırkı"na ilişkin Hitlerin tezlerinden daha az fanatik değildir. "Bir Türk Dünyaya bedeldir" sloganı da bu temelde ortaya atılmıştır. Kemalist dil teorisine göre: "Yeryüzündeki tüm diller Türkçe'den türetilmiş'ir." Bu sonuçlar baştan tespit edildi ve ondan sonra bunların kanıtlanması için yoğun bir araştırma-inceleme ve propaganda faaliyetine (aslında tarihi gerçeklerin ve bilimin çarpıtılması uğraşına) girişildi. Bu amaçla "Türk Dil Kurumu" (TDK) ve "Türk Tarih Kurumu" (TTK) kuruldu, bunlara devlet desteği sağlandı. Bu anti-bilimsel, ırkçı görüşler Türk halkına ve ezilen ulus ve milliyetlere yoğun bir demagoji yoluyla benimsetilmeye çalışıldı.

Kemalistler, ırkçı/şovenist dil politikalarını "Dil Devrimi" olarak lanse et-

tiler. Gerek Kemalistlerin "Dil Devrimi" propagandası, gerekse de "Türkçe"nin o yıllarda hegemonyası altında olduğu Arapça-Farsça-Osmanlıca'nın etkisinden kurtarılıp arılaştırılması, gelişim yolunun bu anlamda da olsa açılması gibi olumlu yönleri yüzünden, "öztürkçe" genelde aydın ve sanatçıların da desteğini aldı. Ancak "öztürkçe"nin teorik temilini oluşturan ırkçı/şovenist "Güneş Dil Teorisi" ekseninden bütünüyle kopmayı başaramadı.

"Güneş Dil Teorisi" hakim sınıflar ve onların kalemşörleri arasında varolan çatışma ve muhalefete de yansımıştır. "Tek Parti"ci, "Devletçi" Kemalist kesim "öztürkçe" akımını yaratır ve aktif olarak desteklerken, "Çok Parti"ci, "Hür Teşebbüs"cü kanat ona karşı cephe almıştır. Bu karşı çıkışı, dinci/gerici biricilerle Arap alfabesini, Arapça-Farsça konuşmayı dini inançların gereği sayma biçimindeydi. Zaman içinde Arap alfabesi kullanımına devam edilmesi talepleri eriyip gitmesine karşın, Arapça-Farsça-Osmanlıca sözcük ve deyimlerin korunup yaygınlaştırılması noktasındaki çabaları bugün de devam ettirilmektedir.

"TC" tarihinin klasikleşmiş uygulaması olan Kürtçe ve bir kısım azınlık dillerinin resmî kurumlarda konuşulup, yazılmasının yasaklanması uygulaması, Türkçe içinde de "sözcük yasağı" şeklinde görülmektedir. Örneğin, günümüzde çoğu "öztürkçe" ve enternasyonal nitelikte olan binlerce sözcük ve deyim TRT, Milli Eğitim Bakanlığı vs. tarafından yasak konuşulur. 1950'de hükümet olan Bayar-Menderes kligi, Türkçe içinde Arapça-Farsça-Osmanlıca yanlısı olan kanadın istemleri doğrultusunda DP'nin ileri gelenlerinden Fuat Köprülü ve arkadaşlarınınca verilen kanun teklifini benimseyerek, TDK ürünlerini tasfiyeye girişmiştir. Kemalistlerce "öztürkçe"leştirilen Anayasa'nın dili yeniden eski haline sokuldu. "Bakanlar Kurulu", "Cumhurbaşkanı" gibi devlet kurumlarının adları, örneğin "Reis-i Cumhur" vs. olarak değiştirildi.

İnönücü CHP kligi tarafından tezgâhlanan 27 Mayıs 1960 cuntası ile Kemalist çizgideki "TDK"ya yeniden gün doğdu. Yeni anayasa, "öztürkçe" kullanılmasına özen gösterilerek yazıldı. Devlet kurumlarının adları yeniden değiştirildi. Türkçe içindeki bu çatışmalar sürerken, diğer ulus ve azınlıkların dilleri üzerindeki baskı, yasak ve eritime politikası aynen devam ettirildi.

"TDK'nın Türkçe üzerindeki etkisi 12 Eylül askeri "darbe"sine kadar sürdü. 12 Eylül'den bir süre sonra TDK ve TTK feshedilerek malvarlıkları yeni kurulan

ve başına ağırlıklı olarak dinci/gerici ABD uşağı kesimlerin getirildiği "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu"na devredildi. Böylece "Türkçe" ile oynama yetkisi AKDITYK eline verildi. AKDITYK bu yetkiyi alır almaz eski sözcükleri tekrar canlandırmaya ve "öztürkçe" kelimelere yasak koymaya girişti. Birçok olumlu sözcük yadsındı. Okul kitapları, TV-radyo ve devlet yayınları vs. bu kez de gerici kesimin yönetiminde hazırlandı. Bu kesim kendini "yaşayan Türkçe"ci olarak isimlendirmektedir. Oysa, onlar yaşayan değil, köhne, çagdışi kalmış sözcük ve deyimleri canlandırma çabası içindedirler. Çünkü, önemle vurguladığımız gibi dil, toplumsal olarak düşünme ve iletişim aracıdır. Oysa, "Yaşayan Türkçe"ci kesim bugün ancak elit bir kesim tarafından anlaşılabilir bir "dil"i diriltmeye çalışmaktadır. Dil'in toplumun sadece bir kesiminin malı haline gelmesi, onun toplumsal işlevlerini yerine getiremeyeşinden dolayı ölmesine/sönmesine neden olur. Stalin bu durumu şöyle vurgulamıştır: "**Dilin, bütün halkın ortak aracı durumundan uzaklaşması, belirli bir toplumsal grubu diğer toplumsal grupların zararına yeğleyip onu desteklemeye eğilim göstermesi, niteliğini yitirmesi için, insanları arası bir iletişim aracı olmaktan çıkması için herhangi bir toplumsal grubun jargonu haline gelmesi için, aşağı duruma düşmesi ve yok olması için yeterlidir**" (Stalin, Son Yazılar, sf.12).

Türk komprador burjuva ve büyük toprak ağalarının aralarındaki çelişmeleri bir yana bırakıp yekpare oldukları konu; Türkçe'nin resmî dil kabul edilmesi "TC" sınırlarında yaşayan herkeşe Türkçe öğretilmesi diğer ulus ve azınlıkların dilleri resmî devlet kanunlarında yasal olarak ve basın yayın alanında ve günlük konuşmalarda (bazılarının dışında) gayri resmî olarak yasaklanmasıdır. "TC"de "Misak-ı Milli" sınırları içinde yaşayan ulus ve azınlıkların dilleri dışında dünyadaki tüm dillerin özellikle İngilizce, Fransızca, Almanca ve Arapça dillerinin devlet eğitim kurumlarında zorunlu, özel kuruluşlarda ise serbest olmasına rağmen, başta Kürtçe olmak üzere (Lozan'da azınlık hakları güvenceye alınan Ermeni, Rum ve Yahudiler dışında / azınlıkların dillerinin resmî veya gayri resmî olarak yasaklanması, ulusal baskı politikasının bir ürünüdür. Örneğin bir SHP'linin arkadaşlarıyla parti merkezinde Kürtçe konuşması ya da bir başkasının SHP programını Kürtçe basmayı önermesi "skandal" olarak nitelenmekte, ikincisinin SHP'den atılmasına gerekçe olmaktadır. Diğer yandan bu gelişmeler Kürt sorununun ve Kürtçenin

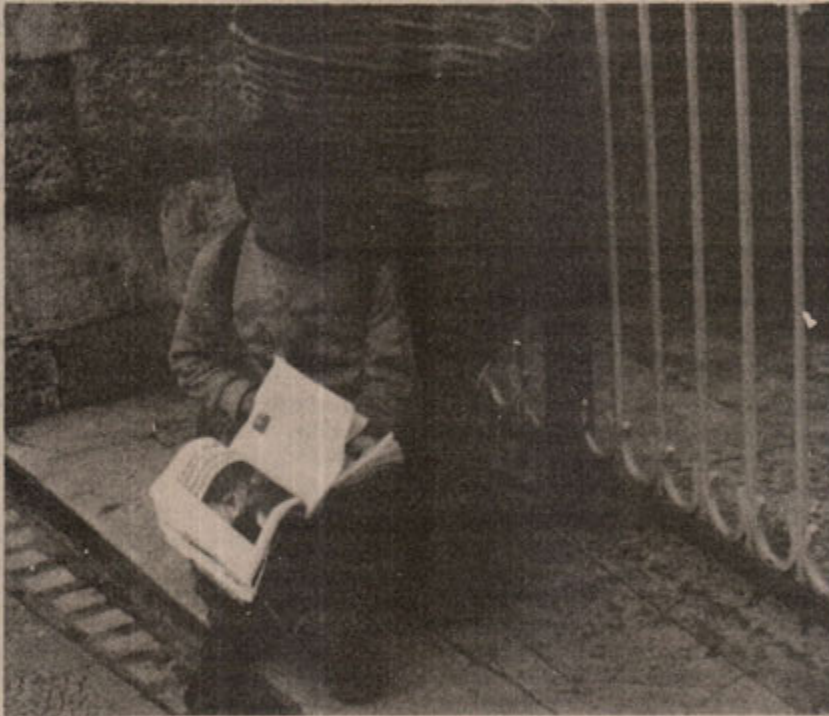
kamuoyunda tartışılmasının göstergeleridir.

Dil sorununda doğru bir anlayış ve uygulama içinde olabilmenin ön şartı, dilin oluşum sürecinin, tarihsel gelişiminin, niteliklerinin, diğer dillerle ilişkisinin, işlevinin diyalektik bütünlük içinde kavranmasıdır. Dil'in iktisadi, siyasi, kültürel, ahlâki, entelektüel vb. kısaca toplumun alt ve üstyapısıyla dolaşmaz ilişki içindeki iç dinamiğinin gelişim yönünün bilince çıkarılarak faaliyetlerin bu yönde yoğunlaştırılması gereklidir. Dil'in iç dinamiğinin onun nesnel yasalarına denk düşmeyen dış müdahalelerle durdurulması, geriletilmesi veya saptırılması olanaksızdır. Bu tarihin tekerleğini geriye döndürme çabasına benzer gerici bir ütopyadır. Bugün

lerine malolan kelimelerin yadsınarak bunlara denk düşen sözcükler uydurulması Kemalist "Güneş Dil Teorisi"nin ekseninden ayrılamamının bir sonucudur. İş ifrata vardırıran aydın-sanatçılar tarafından üretilen eserler halk tarafından anlaşılamaz, uyduruk öztürkçe kelimelerle doludur. Çoğu siyasal, kültürel ve ulusal bir boşluğun/yozluğun açmazında çırpınan bu bohem kesimin zaten halka verecek bir şeyi olmadığından halkça anlaşılma dertleri de yoktur. Bundan dolayı birbirlerine hitap eden bir dille, bunalmış edebiyatı yapmakta, iç dökme krizi geçirmektedirler. İçlerinde subjektif olarak "ilerici" bir misyon yükledikleri kanısında olanlar da yok değildir.

Türkçe'ye tüm dünya dillerinde oldu-

collectif... Bu yönde sayısız örnek verilebilir. Bu tür sözcükler, üretildiği dilin diğer dilleri eritmesi ya da üstünlük kurması vs. gibi bir olumsuzluk taşımamakta, tersine siyasal ve toplumsal olayları, bilimsel keşiflerin ürünü olmaktadır. Öztürkçe yanlırları bu konuda gözlerini kör eden şövenizmin etkisiyle gülünç durumlara düşmektedirler. Örneğin diyalektik yerine eğitilmiş, kapital yerine anamal, radikal yerine köktenci, materyalizm yerine özdekçilik, "yaşayan Türkçe" savunucuları ise bu kelimelere yine karşı çıkmakta, ama onlar, bunların yerine Arapça-Farsça-Osmanlıca'da denk düşmesi mümkün olmayan karşılıklar koymaya çalışmaktadırlar. Öz olarak iki kanadın tavrı arasında bir farklılık yoktur. Onların kavgası halktan ve bilimden uzaklaşıp uzaklaşmama değil, hangi yönde uzaklaşılacağıdır. Her olumsuzluğun kendi içinde saklı bir olumlu yan taşıdığı gerçeğinden hareketle, her iki akımın da objektif olarak bazı olumlu yönler taşıdığı da bilinmektedir. "Öztürkçe" cilerce araştırılıp açığa çıkarılan veya üretilen evrim, devrim, nesnel, anımsamak, arlamak, soyut, somut, öznel, üretim vs. gibi sözcükler, Türkçe'nin bir yandan safralarını atarak kendine ayak bağı olan Arapça-Farsça gibi sözcük ve deyimlerden arınmasına, diğer yandan ise gerici bağlardan kurtularak gelişip yetkinleşmesinde önemli bir rol oynadı. "Yaşayan Türkçe'ciler" ise Türkçe'ye yerleşip benimsenmiş Arap ve Fars kökenli örneğin ihtilal, faaliyet, işgal, ilhak, manevi, ciddi, gayri-meşru vs. gibi bir dizi sözcük ve terimin korunmasını savundular. Bunlar yerine uyduruk ya da sınırlı/yöresel olarak kullanılan sözcük ve terimlere karşı çıktılar. Hemen belirtelim ki her ikisinin de olumlu etkileri tali, olumsuz yönleri esastır.

genelde ABD uşağı "Türk-İslâm sentezi" taraftarlarınca yönetilen AKDİTYK'nın yapmaya çalıştığı da budur. "Aydınlar Ocağı" tarafından gündemlendirilen AKDİTYK; Arapça, Farsça, Türkçe karışımı bir ölü dili "yaşayan Türkçe" olarak yutturmaya çalışmaktadır. Türkçe üzerinde çatışmanın öbür ucunda hakim sınıfların diğer kesimi, Kemalist aydınlar ve Kemalizmin çekiminden kurtulamamış devrimci-demokrat kesim yer almaktadır. Kuşkusuz Türkçe'nin yabancı dillerin hegemonyasından arındırılması, gelişimini engelleyen kösteklerinden kurtarılması ve zenginleştirilmesi yönündeki çabalar olumlu bir girişimdir. Ancak Türkçe'yi yabancı dillerden arındırma adına, Türkçe'ye yerleşik dilin bir parçası olmuş sözcükler ile tüm dünya dil-

ği gibi bir dizi yabancı dilden sözcük ve terim girmiştir. Bu sözcük ve terimler üretildiği ülke dilinin sınırlarını aşmış ve tüm dünyaya malolmuştur. Örneğin Sovyet, komün, diyalektik, sosyalizm, proletarya, burjuvazi, televizyon, radyo, teyp vs. vs. Bu tür enternasyonal nitelikteki sözcük ve terimlere karşı tavırda, öztürkçe'cilerle "yaşayan Türkçe'ciler" birleşmektedirler. Her ikisinin de ortak paydası şövenist yaklaşımdır. Söz konusu sözcük ve terimler tüm dünyayı etkileyen siyasal ve sosyal olaylardan, bilimsel bakışlardan üremiştir. Ve bunlar tüm dünya dillerinde imlâ kurallarına uygun hale getirilerek kullanılmaktadır. Örneğin Almanca'da kapital, İngilizce ve Fransızca'da capital yine Almanca'da kollektiv, İngilizce'de collective, Fransızca'da

Nazım Hikmet, Türkçe konusundaki iki yanlış eğilime de karşı çıkarak şöyle demektedir: "Halkın diline girmiş en koyu Acemce ve Arapça kelimeleri halkın dilindeki şekliyle kullanacağız. Bunları atmak imkânsız, hatta bunları atmaya kimsenin hakkı yoktur. Hatta bunları aydınlarımız atsa bile halkın dilinde yaşayacağına göre atılmış sayılmazlar... Yine halkın dilinde olan, yazı dilinde olmayan Türkçe kelimeleri de alacağız. Dilin zenginleşmesi bu yüzden olacaktır." Ekleyelim. Gerektiğinde yeni kelimeler de üretilecektir. Siyasal, sosyal, kültürel, iktisadi, askeri, felsefi, bilimsel vs. alanlardaki yeni gelişmeler kendilerini ifade edecek kavramlar da yaratacaktır. Ya da bu tür gelişmelerin olduğu ülkelerden dilimize girecektir. Örneğin: "Glasnost" sözcüğü tüm dünya dillerine özgün anlamıyla girmeye

adaydır. Bu terimi "öztürkçe"leştirme adına bir karşılık uydurmak saçma ve gülünçtür. Yine, bazı yabancı sözcükleri imlâ kurallarına uyarlamak için bazı değişiklikler yapılması gerekecektir. Sınıf bilinçli proletarya, dilde zorlama, baskı ve eşitsizliğe kesin kes karşıdır. O, kendi ulusal dili de dahil tüm dillere eşitlik fikrini benimser, savunur. Ancak nesnel bir gerçek daha vardır; dil, alt ve üstyapıya koşut olarak gelişip zenginleştiğinden dünyada gelişim, zenginlik ve yetkinlik açısından diller arasında bir eşitlik yoktur, olamaz. Bu "EŞİTSİZ gelişme" yasasına aykırıdır. Bazı toplumların ekonomik, siyasi, kültürel, entellektüel, bilimsel vb. alanlarda ileri olması ve/veya her toplumun bir başka topluma eşit olmayan yapısı diller arasında bir "eşitsizlik" doğurur. Bu öznel iradeden bağımsız nesnel bir durumdur. Dolayısıyla sınıf bilinçli proletarya diller arasında "polisye-inzibati zorlamalara", "baskıya, asimilasyona" (birileri) lehine eşitsizliğe karşı çıkar. Sınıf bilinçli proletarya, asimilasyona "zorunlu özümlemeye" şiddetle tavır alırken, "doğal özümleme yanında saf tutar", "doğal özümleme" tüm diller için, imkân ve fırsat eşitliğini eksiksiz sağlandığı koşullarda olabilir. Kuşkusuz bu tüm diller için eksiksiz bir imkân ve fırsat eşitliğinden söz etmenin abes olduğu günümüz koşullarında, uluslararası plandaki değişim ve gelişmeler sonucu tüm dünyaya yayılan sözcük, terim vs.'lere her şart altında, her birine kesin kes karşı çıkışı; bunlar yerine yeni sözcükler türetmeyi ya da eskimiş sözcüklere sarılmaya haklı çıkmaz. Doğru tavır "öztürkçe"ci kesimin yaptığı gibi "Güneş Dil Teorisi" ile Türkçe'ye diğer diller içinde bir üstünlük/eşitsizlik tanımak veya "yaşayan Türkçe"cilerin yaptığı gibi "Kuran dili Arapça"ya yönelmek değil, "hangi ulus ve dil için olursa olsun her türlü ayrıcalığın kesinlikle ortadan kaldırılması"dır (Lenin, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı, sf.19).

"Yaşayan Türkçe" ve "öztürkçe" savunularının hemen hemen tamamının içinde debelendiği bir bataklık vardır. Bir yandan "Türkçenin saflığı"nın korunması için en koyu/komik dinci/şövenist politikalarla kol kola yürümek, diğer yandan da TC sınırları içinde Kürtçe ve diğer azınlık milliyetlerin dillerine uygulanan baskı politikasına onay vermek ya da sonuçta aynı kapağa çıkar şekilde "tarafsız" kalmak. Ezen ulus milliyetçiliği ve şövenizm ruhlı hareket edenler diğer dillere karşı kendi diline üstünlük/eşitsizlik peşinde koşanlar pek doğaldır ki, kendi dilleri içinde doğru bir politika ve tavır saptayamazlar.

ULUSAL BASKININ BİR ARACI OLARAK DİL VE TÜRKİYE'DE KANAYAN BİR YARA: QURMANÇE

Gün geçmiyor ki basın-yayın organlarında "Kürt sorunu" ile ilgili yazı, haber veya yorum çıkmamış olsun. Yıllardır Kürt kelimesini bir "tabu" haline getirip ağza alınmasının dahi yasaklandığı T.C.'de son yıllarda Suriye, İran, Irak Kürdistan'ında ve T.C.'de "Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları topraklardaki bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin dayatmasıyla "Kürt sorunu" hakim sınıflarca ve bu vesileyle de basın-yayın organlarının aracılığıyla kamouyanda genişçe tartışılmaktadır. İleride örnekleyeceğimiz gibi T.C. tarihinde "Kürt Sorunu"nun hakim sınıfların ve onların kalemşörlerinin gündemine alınması ya Kürt ulusuna karşı izlenen ulusal baskı politikasının uygulanmasına yeni bir hız ve biçim vermek, ya da yükselen özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin zorlamasıyla yine bu mücadelenin bastırılması ve karalanması amacını taşımaktadır. Bugün, yarın ağızla dahi "Kürt sorunu"nu ağızlarına alıyormaları da bu amaca yöneliktir. Onların içleri şer doludur, ağızlarını her açtıklarında "Pandora'nın kutusu" gibi etrafa kötülük saçmaktadırlar. Örneğin T.C. Başbakanı Turgut Özal, Başbakanlık ve Genel Kurmay Başkanlığı Arşivlerine dayanarak Kürtlerle ilgili hazırlattığı kitapta, kargaları bile kahkahadan kırıp geçirecek vezirler icat etmektedir. Turgut Özal'a göre "Kürtler, Türklerin bir koludur" ve "kışın karda yürürken kartkurt diye sesler çıkardıkları için kendilerine bu ad verilmiştir." Ne desteksiz atma yarışından özeller aktarıyoruz, ne de "komedi ustaları"ndan alıntılar... Bunları T.C. Başbakanı Turgut Özal olanca "ciddiyet"iyle ve tarihi "gerçek"lere dayanarak ileri sürmektedir!.. Bu iddiaların bir de "kakabça"sı var. Her türlü ilerici düşüncenin düşmanı Ahmet Kabaklı, inciler döktürüyor; "Zaten Kürd lafı Kurd'dan gelmektedir. Bugün kendilerine Kürt dediğimiz kimseler, aslında Türkçe'yi unutmuş, Arapça ve Farsça öğrenmiş, unutkan, hafızasız Türklere başka bir şey değildir". Ona göre, Türk'ün aptal Kürt oluyor. "Merd-i Kipti Secaat arzederken Sırkatın söyler" diye boş dememişler. Ahmet Kabaklı bir çırpıda Kürtlerin varlığını inkar ediyor, hemde Türk şövenistliği yapıp Kürtleri aşağılıyor. "O kafa"-da bu kadar "zeka" bile fazla.

Bugün Türk ulusuna mensup hakim sınıf partilerin sözcülerinin, onlara uşak

lık eden kalemşörlerinin hepsinin ortak yönü; Kürt ulusunun varlığını dolayısıyla "Kendi Kaderini Tayin Hakkını" inkâr etmek, Türklerin bir kolu olduğu şeklindeki siyasetin tavizsiz savunuculuğudur. Onlar Kürt ulusunun varlığını ve haklarını savunanlara karşı çılgınlık atarak saldırmaktadırlar. Bundan dolayı onlar Kürt sözcüğünü mecbur kalmadıkça ağızlarına almaz. Konuyu "doğu sorunu" olarak koyarlar.

Sınıf bilinçli proletarya ise bir yönüyle de Türk Ulusunun hakim sınıflarına, şövenistlere, burjuva milliyetçilerine, revizyonist ve oportünistlere karşı Kürt ulusu sorununa doğru, objektif ve bilimsel bir yaklaşım göstermiştir. O günden bugüne de gücü ve imkânları nispetinde aralıksız olarak işkenceler, ölümler, ağır hapis cezaları ve her türlü baskıya karşı uzlaşmaz bir biçimde mücadelesini sürdürmüştür, sürdürmektedir. Sınıf bilinçli proletarya için koşulların güçlüğü, baskı ve zorbalığın mevcudiyeti, doğruları savunup hayata geçirmenin bedelinin ağır oluşu hiçbir zaman hiçbir şartta suskunluğun, "tarafsızlığın" yasal çerçevede sıkışmanın gerekçesi olmamıştır, olamaz... Koşullara teslim olunarak sürdürülen "mücadele" sadece o koşulların yeniden üretimine hizmet eder.

Kürt ulusal sorunu karşısında "demokrat" hatta "Marksist" olduklarını iddia edip akıl hocalığına soyunan entelektüellerin tavırları son derece olumsuz, yer yer "ödleğe" ve şövenistçedir. Burjuva büreyiciliğinden ve Kemalizmin çekim gücünden kurtulamayan entellelerin bu tavrında şaşılacak bir şey yoktur. İsmail Beşikçi gibi onurlu aydınları dışında tutarsak, T.C.'de "demokrat" geçineninden "Marksist" olduğunu iddia edene kadar hemen hepsinde demokratlığın tüm kistaslarını birarada aynı anda bulmak olanaksızdır. Bunlar, dünyanın öbür ucundaki herhangi bir haksızlığa, haklı ve yerinde olarak karşı çıkarlarken, burunlarının dibindeki haksızlıkları, baskıları görmeyizlikten gelirler. Bulgaristan'da Türk azınlığa yapılan baskılara karşı seslerini yükseltenler, Kürt ulusu üzerindeki baskı ve yasaklarla varlığının ve haklarının reddedilişinin ve asimilasyon politikası karşısında sağır ve dilsiz rolü oynarlar. Kuşkusuz onlar yekpare bir bütün değil, tersine bireyci, burjuva yapılarından dolayı kendi aralarında kavgalı ve mitoz bölünmüşlük içindedirler. Örneğin, RSE'ne meyilli olan bir bölümü, Bulgaristan'daki Türk azınlığa yapılan baskılar ve zorla Bulgarlaştırma politikası karşısında orali bile olmazlar. Bir başka bölümü de Kürt ulusunun kısmi özerklikle yetinmesi gerektiği görüşündedir. "Misak-ı Milli" sınırları onlar için ateşten çemberdir, dışına

çıkamazlar. Bazıları da, dost sohbetlerinde, içki sofralarında aslan kesilirler. Kısacası, Kürt ulusal sorunu Kürt ulusunun varlığı ve haklarının savunulmuşunda Türk aydınları sınıfta kalmışlardır.

Tutarlı bir demokrat olmanın vazgeçilmez koşullarından biri de "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkı"nın tavizsiz savunulmasıdır. Bu konuda "köylü kurnazı" olanlarda yok değildir. T.C. dışında tüm dünyada "UKKTH"ni tavizsiz savunan bazıları T.C.'de olmayınca "UKKTH" diye bir şey de sözkonusu olamaz. Bu tür yaklaşımların tümü, burjuva aydınlarının ulusal soruna buldukları dahiyane "ödle" /şövenist çözüm tarzıdır.

Biz ülkemizdeki bir dizi sorundan, ulusal soruna bağlı olarak ele aldığımız dil sorununu açıklamaya devam edelim. Bilimsel olarak dil sorununun ulusal sorundan bağımsız ele alınması mümkün değildir. Bir ulusun veya milletin dilini açıklarken, onun durumunu ve ulusunu da açıklamak bir zorunluluktur. Biz Kürt ulusunun dili olan Kürtçe'yi (Qurmance) açıklamaya çalışalım.

Türk hakim sınıfları oldukça bilinçli ve girişkendirler. "İstibdat dönemi"nin ünlü Kızıl Sultan'ı 2. Abdülhamit hatıralarında şunları açıklıyor: "Rumeli'de ve bilhassa Anadolu'da Türk unsuru kuvvetlendirmek ve her şeyden evvel Kürtleri yoğunlukla kendimize mal etmek şarttır." (Siyasi Hatıralarım, Dergah Yayınları, sf. 84).

"Kızıl Sultan" Abdülhamit'in Kürt ulusunu asimile ederek Türkleştirme politikasını aynen devralan "İttihat ve Terakki" çatısı altında örgütlenen Türk ve müslüman kompradorları devam ettirdiler. Onlar diğer yandan Ermeni ulusunu tarihten silmek amacıyla jenoside giriştiler. İktidara gelmeden önce "Her kavmin ana diliyle eğitimi"ni programına koyan Jön Türkler, iktidara geldiklerinde Abdülhamit'i aratır bir milli zulüm ve kıyım politikası uyguladılar. "İttihat ve Terakki"nin en önemli icraatlarından biri de "Techir" kanunudur. Bu kanuna dayanarak Ermeni ulusu zorunlu yer değiştirmeye tabi tutulmuş, "Techir" Kanunu'nun salt Ermenilere yönelik olduğu sanılır. Oysa, bu kanun aynı zamanda Kürt ulusu içinde kullanılmıştır. "Techir" Kanunu'nun aşağıdaki maddeleri bunun göstergesidir.

Madde 12: "Kürtler ufak ufak kafiyelelere ayrılıp, silahlarından arındırılarak değişik bölgelere gönderilecek ve orada genel nüfusun yüzde beşini geçmeyecekler. Kürt mültecileri yerlerine geri gönderilmeyecektir."

Kanun maddesi yorum gerektirmeye-

cek kadar açık. "İttihat ve Terakki"nin politikası ve uygulamaları böyleyken Kemalistler onlardan farklı değildi.

Mustafa Kemal önderliğindeki Kemalistlerin Kürt ulusal sorunu karşındaki politika ve uygulamaları hakkında kısa bilgiler aktarmak istiyoruz.

"Kurtuluş Savaşı" başında Mustafa Kemal'in çektiği bir şifreli telgrafta Ermeni ulusunun tarihte eşine az rastlanır bir şekilde soykırıma uğratılmasını savunma pozisyonuna girmesinin yanı sıra Kürt ulusunun varlığını kabul ettiğinin işaretleri bulunmaktadır. 1 Ağustos 1919'da yollanan şifreli telgrafta şunlar söylenmektedir:

"Erzincan ve Sivas arasında yoğunlaşan bir Ermenilik hayali bir ilimsizlik ve bilgisizlikten başka bir şey değildir. Harpten önce bile buraların sakinlerinin büyük kısmı Türk ve kalan kısmı Zaza denilen Kürtlerden ve pek az da Ermenilerden ibaret idi."

Bu telgraf da Ermenilerin haklarını gerçekleri çarpıtarak yadsırken; o bölgelerdeki nüfusun "büyük kısmı" Türk derken yine gerçeği söylememektedir. Ancak, yine de Kürtlerin Türkler içinde kabul edilmeyip ayrı bir topluluk olarak zikredilmesi dikkat çekicidir. Mustafa Kemal Kürt sorunu üzerine birçok konuşma ve açıklamalarda bulunmuşur. Son dönemlerde kamuoyuna açıklanan belgelere göre Kürtlere "özerklik" verilmesini ihtimal dahilinde gördüğü yeralmaktadır. Bugün Kemalistliği kimseye bırakmayan, en keskin "Atatürkçü"lerin Kemal'in Kürtlerden bahseden sözlerini köşe bucak gizlemeleri ve de şifre edenlere karşı cezaı yaptırım davaları açmaları, kendi açmazlarıdır. Ne kendi tarihlerine, ne de önderlerine saygı ve güvenleri vardır.

1923'lü yıllarda Musul-Kerkük bölgesinde, yani Irak Kürdistanı'nın kalbinde Iraklı Kürtler bağımsızlık mücadelesini yükseltirler. Bölgede bir kargaşa ortaya çıkar. İngiliz emperyalizmi de bölgedeki çıkarlarına ve özellikle de zengin petrol yataklarına sahip olan Kerkük-Musul'u elden çıkarmamak için çok yönlü alternatifleri içeren politikalar izler. Bu durum Kemalistleri telaşlandırdır. Mustafa Kemal Eskişehir konuşmasında şunları açıklar:

"Kürtlük meselesi... İngilizler orada (Musul'da) bir Kürt hükümeti teşkil etmek istiyorlar. Bunu yaptıkları takdirde bu fikir bizim hududumuz dahilindeki Kürtlere de sirayet edebilir."

Kemalistler ellerinden gelse, Irak Kürdistanı'na müdahale edecekler. Gereksesi de 1. Dünya Savaşı sonucunda emperyalistler tarafından dört parçaya bölünen Kürt ulusunun bir parçasında yetiyecek olan her hareketin diğerlerini

direkt etkilemesi. Bugün de Irak'la anlaşılıp düzenledikleri "hotpursuit" (sıcak takip) hareketleri Irak Kürdistanı'nda gelişen ulusal hareketlerinden duydukları endişeden ve bu mücadeleyi boğma emellerinden de ileri gelmektedir.

İsmet İnönü'nün yeni "TC"nin temsilcisi olarak katıldığı Lozan Konferansı'nda, "Ben Türklerin ve Kürtlerin temsilcisi olarak bulunuyorum" demesi Kürt ulusunun varlığını Kemalistlerin kabul ettiklerinin açık bir belgesidir. Ancak Lozan Konferansı emperyalistleri ve Türk hakim sınıflarını çıkarları yönünde kararlar alarak Kürt ulusundan hiç söz edilmeden "TC"de sadece Rum, Ermeni ve Yahudi azınlıklardan ve onların haklarından söz etmesi dikkat çekicidir.

Bir ulusu ulus yapan, olmazsa olmaz dört koşul vardır: Toprak birliği, dil birliği, iktisadi yaşantı birliği ve ruhu şekillendirme birliği. Topraklarından kopartılarak değişik bölgelere "ufak ufak" gruplar halinde dağıtılacak olan Kürtlerin süreç içinde dillerini de unutmaları sağlanacaktır. Kürtçe eğitim, okuma-yazmanın yasaklanması ve Türkçe eğitimin zorunlu olması bu yolda atılan en önemli adımdır. Türk ulusuna mensup hakim sınıfların, Türk olmayan ulus ve azınlıklara karşı uygulanan baskı politikaları öylesine açık ve ortadadır ki, Kamuran İnan'ın "kucağından kalkamadıklarını" itiraf ettiği ABD emperyalistleri tarafından da vurgulanmaktadır. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın 1984 tarihli raporunda şunlar belirtiliyor:

"Türk hükümetleri, Türk olmayan etnik bireylerin Türk toplumu ve kültürü içinde, erimelerini sağlayacak politikalar uyguladılar. Bu amacı gerçekleştirmek için Türk hükümeti, gerektiğinde zor kullanarak etnik farklılıkların ortaya çıkması çabalarını kırdı, hatta, bazı durumlarda bunu kanun yoluyla yaptı. Etnik Kürtlerin toplandıkları bölgelerde çoğunlukta olmaları gerçeği, sorunu karmaşık hale getirmektedir."

Evet, yıkıcı, bölücü ve hatta komünist Amerika(!) bakın neler söylüyor; Gerçekler gün gibi ortadadır. Türk hakim sınıfları "Kart-Kurt" masallarıyla gizleyebileceklerini sanıyorlar. Tecrübeyle sabittir. Tarihte deneyen çok çıkmıştır, ama kimse mızrağı çuvala sığdıramamıştır. ABD emperyalistlerinin bazı gerçekleri dile getirmesi, sözkonusu uygulamalarda parmaklarının olmadığı anlamına gelmez. Türk hakim sınıflarının açık yüreklilikle itiraf ettikleri gibi ABD emperyalistlerinin "kucağından" inmemetedirler. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın 1984 Raporu'ndan bir bölüm daha aktararak konumuza dönmek istiyoruz: "Lozan Antlaşması ile Rumca ve Ermenice ga-

ranti edilmiştir. Herhangi bir anlaşma ile korunmayan Kürtçe kullanımı konusunda ciddi sınırlamalar, ülkenin Kürtlerin çoğunluk olduğu bölgelerinde 1984'te de devam etmiştir." (DSY)

Gerek uluslaşma sürecinin başlarında, gerekse de çok uluslu devletlerde ezen hakim ulusun, ezilen ulus ve azınlık milliyetlere yönelik uyguladığı ulusal baskıya ve asimilasyon politikalarında, dilin önemli bir yeri vardır. Ulusal sorun içerisinde dilin kendine has yeri ve önemi nereden geliyor? Bu soruya doyurucu yanıt verebilmek için uluslaşma sürecine kısa bir göz atmamız gereklidir.

Uluslaşma süreci feodalizmin bağrında açan kapitalizmin şafağı ile birlikte başladı. Kapalı feodal ekonomi, yerel pazarlara dayalı ve genelde kendi kendine yeterli içe dönük bir yapıdaydı. Ülke pazarları neredeyse birbirinden tecrit edilmiş, iç ticaret gelişmemişti. Feodal ekonominin, tüketim için üretim prensibi feodalizmin bağrında doğan kapitalizmin pazar için üretim prensibi ile taban tabana zıtlık arz ediyordu. Kapitalizmin, ekonominin pazara yönelmesini, iç pazarın birbirine bağlanmasını, iç ticaretin gelişmesini zorunlu kılıyordu. Uluslaşma bu iktisadi koşulların gereği olarak ortaya çıktı. Ülke pazarının birleşmesi ortak bir pazar dilini gerektiriyordu. Uluslaşmanın ilk ortaya çıktığı Batı-Avrupa ülkelerinde feodal kapalı ekonomi ve feodal devletlerin çözülüp, parçalanarak, ulusal özellikler ve bunlar içinde önemli bir yer ve role sahip olan dil birliği temelinde ayrışma ve merkezleşme ulusları ve bu temelde ulusal devletin, pazar birliğini doğurdu. Engels, "Anti-Dühring" adlı yapıtında sorunu irdeleyen bu ayrışma ve birleşmelerin tipik olarak Orta-Lorraine bölgesinde görüldüğünü belirtir ve bunu örnekleriyle açıklar. Ulusal uyanışın başladığı bölgelerde diller arasında kıyasıya bir üstünlük savaşı da patlak verir. Bu yüzden nerede Almanca'nın, nerede Fransızca'nın veya nerede Latince'nin konuşulacağı - üstün olacağı savaşı sonucunda birçok küçük topluluk dille eritilerek yok edilmiş, savaşın galibi olan diller uluslarının birleştirici öğelerinden biri olmuşlardır.

Burjuvazi, uluslaşma sürecinde herşeyde olduğu gibi, ulusal dillerin gelişmesinde de devrimci ve önder bir güç olarak sahneye çıktı. Köylülüğü ve proleteriyayı ulusal bayrağı altında toplayarak burjuva demokratik devrimlerini başlattı. Feodalizmin şatoları topa tutulup yerle bir edilirken, kapitalizmin, üretici güçlerin gelişmesinin önu açıldı. BDD'ler bu nitelikleriyle ilerici bir öz taşımaktaydılar. Dilin, uluslaşması, arındırılması ve geliştirilmesi de bu dönem

de başlamıştır. Ulusal pazarlara sahip olmak için köylülüğü ve proleteriyayı da yedekleyip ileri atılan burjuvazi, gerici ve sınırlayıcı, kapalı olan herşeye savaş açtı. Dil, bu süreçte önemli bir rol üstlendi.

Proleteryanın kendiliğinden bir sınıf olmaktan çıkarak kendisi için bir sınıf olmasıyla beraber burjuvazi ilerici-devrimci olan ne varsa hepsini gemisinin bordosundan denize attı. Süratle gericileşti ve her türlü gericiliğin merkezi ve jandarması haline geldi.

Doğu Avrupa ve Asya'da uluslaşma süreci çok daha sonraları, 19. yy'dan itibaren başladı. Birçok topluluk uluslaşmaya başladıklarında zaten merkez devletlerin sınırları içinde hapsedilmiş durumdaydılar. Çarlık Rusya'sı ve Osmanlı İmparatorluğu buna en açık örnektir. Böylesi büyük feodal devletlerin sınırları içinde birçok ulus ve azınlık milliyet oluştu, dolayısıyla bu devletler birer "milliyetler hapishanesi" haline geldiler. Stalin, bu durumu ve doğurduğu sonuçları şöyle özetliyor: "Batı Avrupa'da salt ulusal-ulusal baskısız devletler doğarken, Doğu Avrupa'da, başta daha gelişmiş bir tek ulusa ve egemen ulusa önce siyasal sonra da iktisadi bakımdan bağımlı daha az gelişmiş başka uluslar ile birlikte çok uluslu devletlerin doğmalarında dikkat edilecek noktaların, Doğu'nun birçok uluslu devletleri, ulusal çatışmaları, ulusal hareketleri, ulusal sorunu ve bu sorunun çeşitli çözüm biçimlerini ortaya çıkarmış bulunan ulusal baskının gelişmesini ve ona karşı savaşım araçlarının yurdu olmuşlardır." Ezen hakim ulus, ülke pazarlarının tek ve rakipsiz sahibi olmak için harekete geçti, iç pazarları, sömürgeci ya da yarı-sömürgeci olduğu efendilerinin de desteğiyle birleştirerek kendinde merkezileştirdi. Devraldığı feodal monarşist devleti, herkesin ortak ve yüce devleti, kendini, dilini ve kültürünü ortak dil ve kültür olarak ilan etti. Çünkü, diğer ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin haklarını, yani bir ulusal devletlerini kurma haklarını gaspetmişti. Pazarların tek ve rakipsiz sahibi olma hırsı bunu gerektiriyordu. Pazarlarda kendi borusu ötecek, kendi dili konuşulacak, pazar kendi devletinin koruması/denetimi altında olacaktı. Dil, pazarların ele geçirilmesi veya ele geçirilen pazarların elde tutulması açısından son derece önemli. İşte böylesi bir işleve sahip oldu. Ezen ulus hakim sınıfları kendi dillerini diğer uluslara ve azınlıklara kabul ettirmeyi iki açıdan isterler. Önce, pazarlara hakim olmak ve buna bağlı olarak da ezilen ulusun ve diğer azınlık milliyetleri zorla özümleyerek ortadan kaldırmak; çünkü kendi diline yabancılaşan, kendi kültü-

ründen de uzaklaşmaya, dilini konuştuğu ulusun kültürüne yakınlaşmaya başlar. Resmî olarak yasaklanan, basıncı organlarında, eğitim, kültür ve sanatta, ekonomide, ticarete, bilimde ve kullanılmayan, sadece sınırlı çevrelerde konuşulabilen bir dil giderek fakirleşmeye ve giderek sönmeye yüz tutar. Çünkü, işlevlerini yerine getiremediğinden, gerekliliği de ortadan kalkar. Ezen ulus hakim sınıfları, bu gerçeği çok iyi biliyorlar. Dil, düşünmenin ve iletişimin bir aracıdır demiştik. İşte onlar ezilen ulus dilini düşünme ve iletişim sürecinden dışalamaya çalışmaktadırlar. Bunu başarıldıklarında, ezilen ulus yapan ezen önemli öğelerden biri olan dil birliğini ve buna bağlı olarak da kültür ve ruhi şekillenme birliğini parçalayabileceklerdir. Ayrıca, salt dille yetinmediklerini, ulusu ulus yapan birleştirici dört temel öğeyi parçalamaya girdiklerini göstermiştik. Kürt ulusunun ve azınlık milliyetlerin küçük küçük gruplara ayrılarak Türk ulusunun yoğun oldukları yerlere nüfusun yüzde beşini geçmemek kaydıyla dağıtmaları aynı zamanda iktisadi yaşantı birliğiyle toprak bütünlüğünü parçalamaya yöneliktir. Bundan dolayı tehcir, zorunlu göç, dilin yasaklanması vb. uygulamalar sonucu, bütün bunlar birbirinden kopartılarak ele alınmaz. Bu yöndeki çok basitçe görülebilir, her uygulama ulusların, azınlık milliyetlerin ulusal varlıklarına yönelik direkt bir saldırı olarak algılanarak karşı çıkılmalıdır.

Emperyalizm çağında çok uluslu devletlerin hemen hepsi (İngiltere ve Rusya hariç) emperyalizme göbekten bağlı sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdir. Bu ülkelerin iç yapılarına da hükmeden emperyalizm, ulusal sorunu tek tek ülkelerin iç sorunu olmaktan çıkartarak, sömürgeci sorununun bir parçası haline getirmiştir. Ulusal baskı daha kuvvetli ve çok yönlü olmuştur. yine burjuvazinin devrimci barutunu tüketerek ilerici niteliğini yitirmesi ulusal sorunun sınıfsal özünü değiştirmiştir. Ulusal sorun ezen ve ezilen ulus burjuvazisi arasındaki pazar savaşımı olma özelliğini yitirerek, pazarların kurtarılması sorunu haline dönüşmüştür. Böylece, ulusal sorun sınıfsal planda bir köylü sorunu olurken siyasi önderlik, proleteryanın omuzlarına yüklenmiştir. Ancak, ulusal sorunun ekonomik kaynağı olan pazarların tek ve rakipsiz sahibi olma özü değişmemiştir. Ulusal baskının amacı ezilen ulus (azınlık milliyetler) pazarlarına ezen ulus hakim sınıflarınca el konarak, elde tutulmasıdır. Sonuç olarak, ulusal sorunun özü pazar, sınıfsal özü ise köylü sorunudur.

Ulusal sorunun emperyalizm çağında

aldığı bu biçimi, kavramayan (kavramak istemeyen) bir dizi küçük burjuva hareket kendisini ezen ulus burjuvazisine bağlayan milliyetçi bağlardan kurtulmamıştır. Son derece önemli olan bu sorunda fırtınalar kopması kaçınılmazdı, oportünist ve revizyonistlerin bu konudaki burjuva milliyetçiliğine denk düşen tezlerinin en önemlisi ulusal baskının "Kürt halkına" yada "Kürt emekçilerine" uygulandığı iddiasıdır.

Ulusal baskıyı, halka, emekçilere uygulanan sınıfsal baskıya indirgemek son tahlilde ulusal baskıyı dolayısıyla da Ulusların Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkını reddetmektir. Ulusal baskı, adı üstünde ulusun tümüne uygulanır. "Milllet veya ulus, dil, toprak, iktisadi yaşam

Ezilen ulusa mensup sömürücü sınıflar salt ulusal baskı ile yüzyüze, ezilen ulus emekçileri ulusal baskının yanında bir de sınıfsal baskıya maruz kaldıklarından katmerli bir baskı altında daha fazla ezilmekte ve sömürülmektedirler. Kürt ulusuna mensup burjuvaların, toprak ağalarının kısaca sömürücüleri olduğu kadar küçük burjuvaların, köylülerin ve proleterlerin de ulus olarak KKTH'ı gasp edilmiştir, dilleri yasaklanmıştır, yurtlarından yurttaşlarından kopartılarak küçük gruplar halinde sürgün edilmek ortak yazgılarıdır. Kürt ulusal isyanlarında aşiret reisleri, şeyhler, şihlar, toprak ağaları, aydınlar, köylüler ve işçiler birlikte ayaklanmış, birlikte katledilmişlerdir.

birliğinin ve kültür biçiminde belirlenen ruhi şekillenme birliğinin hüküm sürdüğü tarihi olarak meydana gelmiş istikrarlı bir topluluktur" diyen Stalin, hiç bir yoruma açık kapı bırakmamıştır. Bu "istikrarlı topluluk" içinde yer alan tüm bireyler, tüm sınıf ve tabakalar, ister burjuva, ister toprak ağası, ister yoksul köylü, ister proleter olsunlar ulus kapsamındadırlar ve ulusal baskıya maruz kalmaktadırlar. Ulusal baskının (ezen ulusa bütünleşen bir avuç ulusal hain dışında) tüm ulusa değil, sadece halkına, emekçilere uygulandığını ileri sürmek, sapla samanı birbirine karıştırmamanın dışında bunu iddia eden hakim ulus milliyetçiliğini/şovenizmini savunma bataklığında kulaç atmaya götürme gibi son derece ciddi sonuçlar doğurur.

Onların hepsini birleştiren öge aynı ulusaleşmesine rağmen devam etmektedir, bütünüyle tamamlanmamıştır. QURMANÇE'de bir kısmının birbirini anlayamayacak ölçüde şive ve lehçe farklılıklarının varlığı bunun sonucudur/göstergesidir. Kuşkusuz Türk hakim sınıfları tarafından QURMANÇE üzerindeki yasak ve baskılar bunun en önemli nedenlerinden biridir. Kürt ulusunun varlığını ve haklarını savunan İsmail Beşikçi yapmış olduğu bir araştırmada Türk milliyetçisi Ziya Gökalp'ten bu konuda şunları aktarmıştır:

"KÜRTLER'in kullandıkları dil beş kısma ayrılmıştır. Bunlar Kırmıncı, Zaza, Soran, Goran, Lür. Bu beş dilde konuşanların bir kısmı birbirini anlamamakla birlikte (Goran lisanı ile

Zaza lisanı konuşanlar birbirine yakındır ve birbirini anlayabilmektedirler) yine Kürtlerin lisanları birbirine yabancı değildir. Hepsini "Kurdil Kadim" adı verilen KÜRÇE'nin müstaklarıdır. (Bu lisanlarda bir dizi eserler basılmıştır.) (Aktaran İ. Beşikçi/Doğu Anadolu'nun Düzeni sf.374)

Bugün yoğun olarak yaşadıkları toprakların sahipleri olan Kürtler, Türklerin Anadolu'yu ilhak etmelerinden çok önceleri, Milad öncesinden beri Anadolu'da ikamet etmektedirler. "Tarihi olarak meydana gelmiş istikrarlı bir topluluk" olan Kürtler dillerini o günden bugüne kadar korumuşlardır. Hint—Avrupa dil ailesine mensup kendine özgü (otuzbir harfli) alfabe ve gramer yapısına sahip olan Kürçe bin yıllardır özgürce kullanılmadığından dolayı fakirleşmiş veya zenginleşmesi engellenmiş, yabancı dillerin baskısıyla bozulma belirtileri göstermeye başlamıştır. Bu, Kürçe'nin iç dinamiklerinin körelmesinden değil, yüzyıllardır aralıksız sürdürülen baskı ve yasaklardan dolayıdır. Yazımızın başında dilin alt ve üst yapısının etkinliklere paralel olarak gelişip değişime uğradığını vurgulamıştık. Pazar dili olmayan, basın—yayın ve iletişim araç ve organlarında, eğitimde, entelektüel yaşamda, kültürel ve sanatsal etkinliklerde vs. kullanılmasının yasaklanması KÜRÇE'nin gerilemesi/gelişip zenginleşememesi o dilin yapısına bağlanamaz. Yüzyıllardır sürdürülen "zorla özümleme" uygulamasının sonucu olarak KÜRÇE düşünce ve toplumsal iletişim aracı olması görevini esasta yerine getirememektedir. Kürçe, bu nesnel dayatmaların orlamasıyla Kürt ulusunun "toplumsal, iyasal ve entelektüel hayat süreci"nden üyüllara yayılan bir zamana yayılarak ığır ve sancılı bir şekilde dıştalama eğilimi içerisindedir.

Sınıf bilinçli proletarya "kendi" ulusu ve dili başta olmak üzere her şart ve her koşul altında uluslar arasındaki ayrıcalığa/eşitsizliğe, ulusal baskıya, asimilasyona mutlak bir şekilde karşı çıkar. Dolayısıyla da, diller arasındaki ayrıcalığa/eşitsizliğe, baskı ve yasaklara, "polisliye—inzibati" tedbirlere, zorla özümlemeye kesinkes karşıdır, "hangi ulus ve hangi dil için olursa olsun her türlü ayrıcalığın kesin olarak ortadan kaldırılması" (Lenin UKKTH sf.19) temel sloganını savunur.

Çok uluslu devletlerde egemen ulusa mensup hakim sınıflar ülkenin bütün yeraltı ve yerüstü zenginliklerini talan etmek ve pazarların rakipsiz sahibi olmak amacıyla ezilen uluslar ve azınlık milliyetlere karşı yoğun bir baskı politikası uyguladılar. Çağımızda emperyalistlerin

denetimlerine geçirdikleri ücrâ pazar parçası bile kalmadığından dolayı ulusal baskı politikası esas olarak emperyalistlerin yönetiminde ve çıkarları doğrultusunda uygulanmaktadır. Bugün tüm dünyada ulusal baskı esasta; zorla özümleme (asimilasyon) şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber zorla özümleme/asimilasyon politikasının benimsendiği bölgelerde, uygulanmadığı durumlarda tali de olsa bulunmaktadır. Veya zaman zaman "apartheid" şeklinde biçimlenebilmektedir. Her iki durumda da ezilen ulusun KKTH zor yoluyla gasp edilmekte, zorla özümleme/asimilasyon politikasının benimsendiği bölgelerde, ezilen ulusun hakim ulus içinde eritilerek yok edilmesi hedeflenirken, diğerinde ulusal baskı çok daha açık ve kaba biçimlerde olmaktadır. Örneğin, İsrail "sınırları" içinde Filistin ulusuna yönelik bir özümleme/asimilasyon politikası uygulanmamaktadır. Böyle bir politika için dinsel inanç farklılıkları ve halklar arasında yüzyılların birikimi olan kin ve düşmanlık eğilimleriyle Filistin ulusunun İsrail topraklarında ve özellikle İsrail dışında sürdürdüğü ulusal haklarına sahip çıkma mücadelesi vs. aşılmaz engeller oluşturmaktadır. G.Afrika'da durum daha da çarpıcı ve açık, ancak "apartheid" politikasıyla iç içe uygulanmaktadır: Zenci ulusun KKTH zor yoluyla gasp edildiği gibi, onları zaman içinde "beyazlaştırma" gibi bir politikada izlenmektedir. Konumuzun odağı ulusal baskının biçimleri olmadığından kısaca değinip geçiyoruz.

Jöntürkler gibi Kemalistler de ulusal baskı ve asimilasyon politikalarını yasal dayanaklarla sürdürmek için bu yönde çeşitli kanunlar çıkarmışlardır. Bunlardan biri de, 14 Haziran 1934'te çıkarılan 2510 sayılı İskan Kanunu'dur. Kanuna göre "TC" üç bölgeye ayrılmaktaydı.

1. No'lu Bölgeler: Türk kültürüne mensup insanların yoğun olduğu bölgeler.

2. No'lu Bölgeler: Türk kültürüyle eğitilmiş ya da eritilmiş ya da eritilmesi istenilen nüfusun nakledilerek zorunlu iskana tabi tutulacağı bölgeler olan Ege, Marmara, Akdeniz ve Trakya.

3. No'lu Bölgeler: Esas olarak içeriği 3 Ağustos 1951 tarihinde doldurulan 5826 No'lu yasa ile Ağrı, Sason (Siirt), Tunceli, kars'ın güneyi, Bitlis, Diyarbakır, Bingöl, Zeylan (Van), Muş vb. bu mihvalde birkaç bölge olarak belirtilen alanlar "yer, sıhhat, iktisat, kültür, siyaset, askerlik ve inzibat sebepleriyle başlatılması istenen ve iskan ve ikamet yasak edilen yerlerdir." Ayrıca, yasada, bu bölgelerde izlenecek politika da saptanmış, ikinci maddenin üç ve dokuz no-

lu maddelerinin uygulanması kararlaştırılmıştır.

"İskan Yasası"nın ikinci maddesi "Türk ırkı, kültürü ve dilinde olmayanlar" başlığını taşımaktadır. Bu bölümün konumuzla ilintili dört maddesini aktarıyoruz:

"Madde 9— Türkiye'ye bağımlı bulunan... ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebelere toplu olmamak üzere kasabalara serpiştirmek suretiyle Türk kültürü köylere dağıtıp yerleştirmeye... ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebelere milli sınırlar dışına çıkarmaya dahilî vekaleti selahiyetlidir.

"Madde 10— Türk tebasından olup da, Türk kültürüne bağlı bulunmayan aşiretler fertlerinin dağılık olarak iki numaralı mıntikalara... nakledip yerleştirmeye, Türk tebası olmayan ve Türk kültürüne bağlı bulunmayan göçebe aşiretleri fertlerini icaba göre Türkiye dışına çıkarmaya dahilî vekaleti selahiyetlidir.

"Madde 11 (A)— Anadili olmayanlardan toplu olmak üzere yeniden köy ve mahalle, işçi ve sanatçı kömesi kurması veya bir sanatı kendi soydaşlarına intişar ettirmeleri (yaymaları) yasaktır.

"(B)— Türk kültürüne bağlı olmayanlar veya Türk kültürüne bağlı olup da Türkçeden başka dil konuşanlar hakkında harsi (kültürel) askeri, içtimai ve inzibatı sebeplerle... toptan olmamak şartı ile başka yerlere nakil ve vatandaşlıktan ıskat etmek (çıkarmak b.n.)

"Madde 12— Bir numaralı mıntikalara:

"(A)— Yeniden hiçbir aşiretin veya göçebenin sokulmasına, Türk kültürüne bağlı olmayan hiçbir ferdin yeniden yerleşmesine ve bu mıntikaların eski yerlerinden olsa bile Türk kültürüne bağlı olmayan hiçbir kimsenin avdet etmesine (geri dönmeye b.n.) izin verilemez.

"(B)— Bu mıntikalarda soyca Türk olup dilini unutmuş veya ihmal etmiş bulunan köyler ve aşiret efradı, ahali Türk kültürüne bağlı köyler ile nahîye, kaza ve vilayet merkezleri civarına yerleştirilir."

Sınıf bilinçli proleterya: "Ulusal çıkarlar"ın, "ulusal kültür"ün kısaca basında "ulusal olan istisnasız her şeyin" "Genel olarak" burjuvazinin çıkarına olduğunun bilincindedir. Ulus, "sınıfsız ve imtiyazsız bir kitle" değildir, aksine ezen ve ezilen sömürülen ve sömürülen sınıflardan, bir dizi ara katmanlardan oluşan, parçalı bir istikrarlı topluluktur. Homojen değil heterojen bir bütündür. Lenin, bu durumu hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde şöyle açıklamaktadır:

"Her ulusal kültür, gelişmiş olmasa bile demokratik ve sosyalist bir kültürün öğelerini içerir, çünkü her ulusta,

yaşam koşulları zorunlu olarak demokratik ve sosyalist bir ideolojiyi doğuran, sömürülen bir emekçi yığını vardır. Ama her ulusta, aynı zamanda (çoğunlukla aşırı gerici ve yobaz nitelikte olan) bir burjuva kültür de vardır ve bu, ulusal kültürün bir ögesi olarak kalmaz, ege-men kültür biçimine bürünür. Böylelikle ulusal kültür, genel olarak büyük toprak sahiplerinin, papazların ve burjuvazinin kültürüdür." (a.ç. Lenin UKKTH sf.21)

Dil, belli bir sınıfa değil tüm topluma hizmet eder, sınıflar üstüdür. Ancak sınıflar tarafından kendi çıkarları doğrultusunda bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin, ulusal baskının bir aracı olarak, gerici ve yobazların eskiye dönüş özelemleri için vs... Dil'in sınıflar üstü ve toplumsal oluşu sınıf bilinçli proleteryanın ona kendini zincirlemesine neden de olamaz. Sınıf bilinçli proleterya, "altın çağ"da tüm insanlığın ortak tek bir dile birleşmesini hedefler. Bundan dolayı, kendi dili de dahil hiçbir dile öncelik, ayrıcalık tanımaz. Sınırsız bir özgürlük ortamında insanlar arasındaki iletişim ve ilişkinin, dillerin tam hak eşitliğinin sonuçlarına kaydı da duymaz.

Sınıf bilinçli proleterya, "TC"de diller üzerindeki baskı ve yasakların, polisiye tedbirlerin zorla özümlemenin, eşitsizlik ve ayrıcalığın mutlak düşmanıdır. Türkçeyle birlikte Kürtçe, rumca, Ermenice, Arapça, Arnavutça, Tatarca, Çingence, Boşnaqça, Gürcüce, Lazca, Abazaca ve daha sayamadığımız tüm diller üzerindeki, her türlü baskı ve yasak kaldırılmak, hak gasplarına son verilmeli, ayrımsız hak eşitliği sağlanmalıdır. Dil sorununda, sınıf bilinçli proleteryanın en acil talebi ve mücadelesi gündeminin ilki budur. Ve dolayısıyla gücü ve etkinliği oranında ilk gerçekleştireceği de.

Her kim olursa olsun, hangi gerekçeyle dayanırsa da dayansın, Kürtçe ve diğer azınlık dilleri üzerindeki her türlü baskı ve yasağı ve Türkçe lehine eşitsizliği meşru görüp savunursa, o bir burjuva milliyetçisi/sövenistidir. Salt Kürtçe ve diğer azınlık dilleri üzerindeki her türlü baskı ve yasağı ve Türkçe lehine eşitsizliği savunmamak da yetmez, her kim, hangi gerekçeyle olursa olsun diller üzerindeki her türlü baskı yasak ve eşitsizliğe karşı tarafsız/tavırsız kalıyor veya her türlü imkan ve fırsattan yararlanarak baskı, yasak ve eşitsizliğe karşı bir mücadele sürdürmüyorsa, tutarlı bir demokratik bile değildir. Ezen ulus milliyetçilğinin değirmenine su taşıyordur.

Devamı 66. sayfada

SINIF BİLİNÇLİ PROLETARYANIN GENÇLİĞE BAKIŞ AÇISI (!)

-GİRİŞ-

Ali Osman Efe

Topluşsal altüst oluşlarda önemli roller üstlenebilen gençlik; bu toplumsal altüst oluşların önderleri tarafından dikkate alınmak ve değerlendirilmek zorundadır.

Toplumsal gelişmenin temelindeki sınıf mücadelelerinde; hakim olan sınıflara karşı çeşitli sınıf ve tabakaların vermiş oldukları mücadelelerinde, gençliklerinin ve özel konularının gereği en ön saflarında yer alan gençlik bu yazımızın konusu olacak.

Ancak gençliğin tüm kesimlerinin ayrı ayrı incelenmesi yerine, genel olarak gençliğin genel karakteri incelendikten sonra, özel olarak öğrenci gençliğin (ve hatta üniversite gençliğinin) incelenmesine; toplumdaki yeri, hareketleri ve günümüzde nasıl bir çizgi izlediği ve izlemesi gerektiği noktalarına açıklık getirmeye çalışacağız.

I - GENÇLİĞİN TOPLUMSAL KONUMU

İnsanın ve insanlığın durumu, gelişimi, insanın doğayı dönüştürmeyi başlama ile olmuştur. Doğanın insan tarafından elden geçirilmesinin maddi temelini, insanların karınlarını doyurmak ve nesillerini sürdürebilmek kaygısı oluşturmuştur. Bu yüzden ilk çağların ilkel insanı, henüz insanlaşmaya başlayan bu "kıllı ecdadımız", gerek üretim araçlarının yok denecek kadar azlığı ve gerekse bu konudaki entelektüel geriliğiyle başlattığı üretim sürecini tüm bireylerinin eşit ve doğal katılımıyla gerçekleştirmiş, ürettikleri şeylere de aynı oranda ilgi gösterip, eşit oranda paylaşmıştır. İnsan oğlunun doğayla ve birbiriyle girdiği bu ilkel ama güzel ilişki, elinin ve beyninin giderek yetkinleşip üretici güçleri ve ta-

bii ki üretileni çoğaltıp geliştirmesiyle bozuldu.

Gelişen üretici güçler hep yeni ilişkiler ister insan oğlundan. İlkel komünal dönemin özgür olmayan eşit insanı da üretici güçlerin gelişmesiyle görece bir özgürlük kazandı doğadan, ama karşılığında da eşit olarak katıldıkları üretim süreciyle kazandıkları toplumsal konularını kaybettiler. Toplumsal farklılaşma, eşdeyle sınıflar böyle çıktı ortaya.

İnsanlık tarihi istisnai dönemler dışında, sürekli olarak ileriye doğru hareket etmiştir. Üretici güçlerde meydana gelen değişiklikler toplumu yeni yeni ilişkilere gebe hale getirmişlerdir. İlkel komünal dönemde de üretici güçlerde meydana gelen gelişmeler kaçınılmaz olarak, toplumun anatomik yapısında değişikliklere yol açmış; üretim araçlarındaki yetkinleşme, toplum için gerekli ürünün fazlası bir ürün oluşturmuş, fazla ürüne kabile reisi vs. gibi o döneme dek henüz sınıfsal bir farklılık taşımayan, ama sınıfsal temelde olmasa da bir farklılık taşıyan kimselerin el koyması; kabileler arası yapılan savaşlarda ele geçirilen esirlerin üretimde ve askeri üstünlük için kullanılmaya başlanması; toplumun giderek ailelere bölünmesi sonucu toplumsal olan mülkiyetin aileleşme şeklindeki değişimi... gibi etmenler ürünlerin paylaşılmasında farklılaşmaya ve toplum bireylerinin toplum içindeki statülerini değiştirmeye başladı.

Üretici güçlerin gelişmesiyle ortaya çıkan bu farklılaşmayı yeni toplumun sınıflara bölünmesini Marks şöyle özetlemektedir:

"İnsanların toplumsal ilişkileri, doğal olarak üretim araçlarının niteliğine bağlıdır. Nasıl yeni bir silah keşfiyle bir ordunun örgütlenmesi değişirse, yeni bir üretim aracının ortaya çıkışıyla da öy-

lece toplumun örgütlenişi, eşdeyle üretim ilişkileri değişir. İnsanların üretim yaparken giriştikleri toplumsal ilişkiler, toplumsal üretim ilişkileri; özdeksel üretim araçlarının, üretim güçlerinin değişmesine uygun olarak değişir ve gelişir. Bu demektir ki toplum değişir."⁽¹⁾

Üretim araçlarındaki gelişme ve değişme toplum bireylerinin üretim araçları karşısındaki durumlarını ve buna bağlı olarak da üretim içindeki yerlerini değiştirir. Nitekim sınıfların ortaya çıkması da böyle bir gelişimin sonucudur. Üretim araçlarının mülkiyet biçiminde ortaya çıkan değişme toplumun yapısını da değiştirmiştir.

Bu açıklamaların ışığında "sınıf" kavramını şu şekilde tanımlayabiliriz:

"Tarihsel olarak belirlenmiş bir üretim düzeni içindeki konularına ve üretim araçlarıyla olan ilişkilerine, toplum içindeki iş örgütlenmesinde oynadıkları rollere ve dolayısıyla toplumsal gelirden paylarını alma biçimlerine ve elde ettikleri payın büyüklüğüne göre birbirinden ayrılan geniş insan gruplarına SINIF denir."⁽²⁾

TEMEL ARA SINIFLAR VE GENÇLİK

Üretim düzeni içindeki konularıyla ve toplumsal gelirden aldıkları payın büyüklüğüyle pay alma biçimlerine göre belirlendiğini belirttiğimiz sosyal sınıflar, üretim biçimiyle olan ilişkileri çerçevesinde karakterize olurlar. Toplumun temel olan sınıfları üretim biçimiyle doğrudan aracısız ilişkilidirler. Bu sınıflara temel olma özelliğini kazandıran da tarihsel gelişimle ortaya çıkan üretim süreçlerinde hakim üretim biçiminin doğrudan ortaya çıkarıp belirlediği ve üretim biçimini onların şahsında somutlaştıran karakterize ettiği sınıflar olmalıdır.

(1) Ücretli Emek ve Sermaye (K.Marks)

(2) Seçme Eserler (Lenin)

İçinde uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının barındıran toplumlarda, bu sınıflar, toplumun iki ucunu oluştururlar. Kapitalist toplumun burjuvazisi ve proletaryası buna örnektir. Her iki sınıf da kapitalist üretim ilişkileriyle vücut bulmuş, kapitalizmin tüm ilişki ve çelişkilerini gerek birbiriyle ilişkilerinde gerekse iç ilişkilerinde yaşatmaktadırlar.

Toplumun temel gelişmesini oluşturan üretim ilişkileriyle üretici güçler arasındaki çelişki, toplumun temel sınıflarını da karşı karşıya getirir. Ve pratikteki ifadesini de temel sınıflar arasındaki antagonist sınıf savaşında bulur. Ortaya çıktıktan bir müddet sonra -artık mevcut üretim ilişkilerinin varolan üretim araçlarının gelişmesinin önüne engel teşkil ettiği andan itibaren- toplumsal mozaığın "olmazsa olmaz" parçalarını oluşturan temel sınıfların biri miyadını doldurmuş,

leri olmayan yani bir sınıf yapısı arz etmeyen, belli bir uzmanlık alanında, üst yapı ilişkileri içinde, yaş grubunda vs. ortak özellik gösterip, birliktelik oluşturan ve toplum içinde özgün bir yer işgal eden insan grupları da toplumsal tabaka ya da katmanları oluştururlar.

Toplumsal tabakalara sınıfsal bir etiket yapıştırmak mümkün değildir. Üretim süreci içinde, doğrudan üretim araçlarıyla ilişkileri çerçevesinde değil, toplumsal ilişkiler çerçevesinde belirlendikleri için, bireyleri, toplumun değişik sınıflarına mensup olabilirler. Ancak bu durum geldikleri sınıfın davranış özellikleriyle belirlenen bir ideolojik yapıları olmadığını anlamına gelmez. Kendi özgün yapılarında girdikleri ilişkiler ve toplumsal ilişkileriyle şekillenen ideolojileri, davranışlarını belirleyen temel öge olarak öne çıkar.

üretim ilişkilerinin devamını savunurken, diğeri de tarihsel gelişmeye paralel olarak gelişen üretici güçleri temsil eder ve davranışlarını geri düşen üretim ilişkilerinin değişmesi yönünde şekillendirir.

Üretim biçiminin bizzat belirlediği ve çelişkilerini yüklediği bu temel sınıfların dışında; toplumun iki ucu arasında yeralan ve üretim araçlarıyla özgün bir ilişkileri bulunmakla birlikte, hakim üretim araçlarıyla özgün bir ilişkileri bulunmayan; iki temel sınıf arasında varlığını sürdüren sınıflar da vardır. Toplumsal mozaikte kapladığı yer toplumun niteliğine göre değişen ara sınıflar, bazen geçmiş toplumun kalıntıları yaşatma, bazen de gelecek toplumun nüvesi olma gibi işlevlere sahip olabilirler.

Toplumun temel ve ara sınıflarıyla birlikte; üretim araçlarıyla özgün ilişki-

Bireylerin, geldikleri sınıf ideolojisinin ötesinde oluşan ideolojilerin, sınıfsal ayrışmada o anki toplumsal konjoktüre bağlı olarak temel sınıfların çıkar ve ideolojisiyle paralellik arz edip, onun çıkarları yönünde olabilir.

Toplumun sosyal ve kitlesel olarak önemli bir bölümünü oluşturan gençlik; yaşambilimsel açıdan -yaşından dolayı- ortak özellik gösteren, yaşından dolayı oluşan statüsü ve yaşıyla belirlenen toplumsal ilişkileri çerçevesinde varolan toplumsal tabakalardan biridir.

Gençlik; bir yaş ve davranış grubu olarak toplumsal yelpazenin en dinamik ve renkli parçalarından birini oluşturur. bu yüzden ki gençliğin kesin bir tanımını yapmak ya da sınırlarını çizmek olası değildir. Bu nedenle yazımızda aynı yaş grubuna giren, aynı davranış ve ilişkilerle özgünlük oluşturan en geniş ke-

simlerini konu etmeye çalışacağız.

Şunu kabul etmeliyiz ki, gençlik grupları içinde özel bir yere sahip olan kesim "öğrenci gençlik"tir. Zira yaşının belirlediği öğrencilik özelliği ile en özgün yapıyı oluşturur. Öğrenci gençliğin dışındaki gençlik kesimleri ise, üyesi oldukları sınıfın ilişki ve davranışlarıyla belirlenen bir yapıya, sınıflarının yapısına sahiptirler. Temel davranışlarını belirleyen sınıfsal ilişkileridir. Yani, aynı sınıfsal yapıyı paylaşan genç işçi ile yaşlı işçi arasında temel bir davranış farklılığı gözlenemez. Ancak davranışlarını esas olarak üretim belirliyorsaydı yaşından doğan farklılıkları, genç işçinin yaşlı işçi ile farkını oluşturur. Henüz düzen tarafından belirlenmemiş olması, sınıfsal yapısı çerçevesinde sosyal yapısını oluşturma çabaları, genç işçiyi düşünsel olarak yenilikçi, pratik olarak da hareketli kılar. Bu anlamda o, sınıfının yürüttüğü mücadelenin değişik alanlarında ön saflarda görünür. Hakim ideolojiyle ilişkileri tam anlamıyla kesilmemiş olduğu için kendi sınıf ideolojisine daha yakındır. Ancak yine de o bir işçidir ve belli bir fark taşımasına rağmen; genç öğrenci ile arasındaki fark, yaşlı işçi ile arasındaki farktan daha büyüktür. Yaşlıların bir dizi özelliğini taşıması, sınıfsal statüsünün önüne "genç" tanımlamasını koyar, ancak ona yeni bir statü vermez. Davranışlarını belirleyen esas olarak işçiliğidir ve hareket grubunu da sınıflı oluşturur.

Günümüzde genel olarak gençliğin henüz hakim sınıfların ideolojisiyle ve mevcut düzenin yerleşik değer yargılarıyla sıkı bir bağı yoktur. Bunda genç insanın üretim ilişkileri içinde kesinleşmiş bir yerinin olmaması dışında temel bir öge aranmamalıdır. Üretim içindeki yeri ise yaşından dolayı muğlaktır. Gençliğin, hakim sınıflar tarafından henüz fethedilmemiş dünyası, onun başka dünyaları fethetmesinin koşullarını yaratır. Gençlik, bugünü yaşaması ve geleceğe hazırlanması nedeniyle de hakim ideolojiden görece bir bağımsızlık gösterir. Çünkü toplumun geçmiş yaşantısında yer alması, toplumun şimdiye değin oluşturduğu değer yargılarının oluşmasında payı olmaması, onu, bu değerler karşısında daha esnek ve bağımsız kılmaktadır. Toplum tarafından bu değerleri öğrenmek ve sahip çıkmakla görevlendirilmeleri -eğitim ve öğretime tabi tutulmaları- gençliğin, yeni ve değişik çatışmaları topluma maletmesine ve yeni toplumsal açılımlar yaratmasına yol açmaktadır.

Yıllarca, topluma hakim ideoloji ve değer yargıları içinde yaşayıp şekillenerek düzenin bilinçsiz ama kemikleşmiş savunucusu haline gelen ve gelişmelere

kapalı bir kafa yapısına sahip kılınan yaşlı kuşak bireylerinin tersine, gençlik, içinde bulunduğu anı ve o anın çelişkilerinin yaşaması nedeniyle daha bağımsız düşünebilen ve gelişmelere açık olan kesimdir. Mevcut düzen içinde ona tınan statü genellikle "eğitilen kuşak" olmasına rağmen, o, daha çok yaşadığı dönemi ve bu dönemin çelişkilerini öğrenmeye çalışır. Bu çelişkilerin en sıcak yerine atar kendini. Hareketli iç dünyası onu karşıtlıklara duyarlı kılar. Toplumun eğitilen kesimi olması nedeniyle hareketli bir entelektüel yaşantısı vardır. Bilimsel bilgiye olan yakınlığı, onu ideolojik olarak da hareketli ve yenilikçi kılan öğedir.

Sahiplendiği eskimiş ideolojiyi ve değer yargılarını savunmaktan çok, sahipleneceği ve içinde yer alacağı değerleri oluşturmak ve/veya hakim kılmak için çalışmaktadır.

II - GENÇLİK IDEOLOJİSİ SINIFLAR VE TABAKALARLA İLİŞKİSİ

Eğitim sürecinden geçtikten sonra toplumsal iş bölümünde bir yer edinmeye çalışan öğrenci gençlik dışında; gençliğin diğer kesimlerinin, özellikle de işçi ve köylü gençliğin üretim araçları karşısındaki yeri için "netleşmiştir" diyebiliriz. Büyük toprak ağaları, zengin köylülerin çocukları dışında yoksul ve orta köylü gençliğin aile toprağını ya da büyük toprak ağalarının topraklarını işlemek biçiminde ortaya çıkan ekonomik rolü, hemen hemen değişmeden hayatının ileriki dönemlerinde de sürecektir. Aile ekonomisi içinde basit işgücü olarak çalışan genç köylü, daha sonra aile reisi olduğunda ya da aile topraklarının kendine kalan bölümünü işlettiğinde de bu durumu değiştirecektir.

Çıraklar da gençliğin çalışan kesimine dahil olan önemli bir parçayı oluştururlar. Genç işçilerden farklı olarak, çırakların üretim içindeki yerleri için netleşmiştir diyemeyiz ama kol emekçisi olacakları kuşku getürmez bir gerçektir. Büyük bir çoğunluğu -çırak dönemi sonunda kendi tezgâhını kurabilecek kadar sermaye bulabilen azınlık dışındaki büyük çoğunluğu- proleteryanın saflarına katılmaya adaydır.

Sınıfsal bir etiket taşıyan işçi gençlik netleşmiş sınıfsal konumuyla farklılık göstermektedir. Bu anlamda ideolojik yapısı ve örgütlenmesi de farklılık göstermektedir.

Tüm sınıf ve tabakaların ideolojik yapıları üretim biçimiyle belirler. Üretim ilişkileri içindeki yerleri, üretim araçları karşısındaki durumları, üretimden aldıkları pay vs. gibi toplumun farklılaş-

masına yol açan öğeler aynı zamanda toplumun ideolojik yapısındaki bölünmeleri de yaratan öğelerdir. Üretime katılmayan, ailesinin geliriyle yaşayan ve bir yandan sosyal olarak kendini yaratmaya çalışırken diğer yandan da gelecekteki ekonomik yaşantısını oluşturmaya çalışan öğrenci gençlik, bu durumuna uygun bir ideolojik şekillenme içindedir. Genel olarak geniş halk yığınlarının içinden gelen öğrenci gençlik, içinden geldiği ortamın çelişkilerini bulunduğu ortamı kendine yansıdığı biçimiyle taşıyarak bir platform yaratır. Ekonomik durumlarındaki netleşmemişlik, ideolojik olarak da kendilerine ait fazla bir şeylerinin olmadığını söyletebilir bize. Aramızda bıraktığımız yıllarda göstermektedir ki, öğrenciliğinden sonra bürokrat ya da teknokrat olarak ekonomik yaşamda görev üstlenip komprador burjuvazinin kadrosu olabileme hevesiyle öğrenimine başlayan gencin bu hevesi üniversitenin ilk yıllarından sonra yerini karamsarlığa bırakmakta, her geçen gün bu olanağın ulaşılması zorlaşan bir hedef olduğunu kanıtlamaktadır. Geçen yıllar, düzenin yapısal bozukluğu nedeniyle daha az genci "şanslı" kılmaktadır. Her geçen gün azalan bu şansı yakalayabilmek ya da bir nebze olsun artırabilmek için yeni düzenin kendisine eğitilmesi karşılığında vermeyi vadettiği şeyleri almak için yine bizzat düzenle çatışmaya girmekte, geleceğe ilişkin umudunu yaşatmaya çalışmaktadır. Öğrenci gençliğin akademik-demokratik mücadelesinin temelini oluşturan bu durum, aynı zamanda onun siyasal mücadelesinin de zeminini hazırlar. Bir yandan geleceğe ilişkin bir umut taşıırken diğer yandan düzenle çatışmalara girme gibi ikili bir karakter gösterir. Öğrenci gençlik, bu ikili yapısıyla uygunluk gösteren duygu ve düşünceleri, toplumsal ilişkileri, yaşam biçimiyle küçük-burjuva kategorisine sokulabilir.

Belirtilmelidir ki, öğrenci gençliğin yaşadığı bu belirsizlik süreci aynı zamanda onun dinamizminin ve yenilikçiliğinin de temelini oluşturur. İçinde bulunduğu anın coşkusuyla kendini en devrimci siyasal çatışmanın içine atabilir. İçinde bulunduğu toplumsal ilişkiler toplumun düşünsel ve siyasal yapısındaki gelişmeleri hemen ve hızla algılamasını ve taraf olmasını sağlar. Geleceğe ilişkin düzenden bir umudu az da olsa bulunmakla birlikte çıkarları öğrenciliği döneminde de daha sonra da esas olarak (işçi sınıfı ve köylülük) paralellik arzeder. Bu yüzden sınıfsal mevzilenmede bu sınıflara yakın durur.

Öğrenci gençlik, ideolojisinin oluşum süreci, yaşadığı koşullar ve çevreden bağımsız değildir. Toplumun gelişmeden

yana olan kesimi olarak gençlik muhafetinin radikal odaklarından birini oluşturur. Öğrenci gençlik devrimcidir. Anti-emperyalisttir. Öğrenci gençliğin bu özelliği hakim sınıflar açısından bir çaban başı oluşturur. Dönem dönem hakim sınıfların ideolojik saldırılarına maruz kalıp yönünü şaşırda da özellikle anti-emperyalist tavır almada küçük burjuva gururu bile yeter bazen. Hakim sınıflar kendilerinin yönlendirdiği hareketlerde bile gençliğin sıkı bir şekilde denetlenmesini ihmal etmezler. Sürekli denetim altında tutulması, dizginlenmesi, içi doldukça boşaltılması hakim sınıflar açısından önem taşımaktadır.

Burjuva bilimsel bilgiye yakınlığı ve entelektüel yaşamı onu sosyal ve siyasal oluşumlara daha duyarlı kıldığını söylemiştik. Bu durum Akademik-Demokratik-Politik olarak başkılanabilecek mücadelesinde öneme sahiptir. Toplumsal gerçeklere tavır alma, örgütlenme, mücadelesinin teori ve taktikler gibi konularda yapısından kaynaklanan bir hareketliliği sözkonusudur. Yakın dönemimiz ve bu dönemde gelişen öğrenci hareketleri bunun iyi örnekleridir.

Öğrenci gençliğin, toplumun diğer kesimleriyle ilişkileri ise toplumun sosyal ve siyasal yapısında belirgin izler bırakabilecek yapıya sahiptir. Toplumun temel sınıfları gençlik gibi geniş ve dinamik bir kesimi yedekleyebilmek için yığın bir çaba harcamaktan geri durmazlar. Zira gerek iktidarın sürdürülebilmesi, gerekse alaşağı edilebilmesi için yedeklenmesi kaçınılmaz bir kesimdir. Toplumsal hareketliliğin kendisi için olan yanını akademik-demokratik boyutlar oluşturmakla birlikte ideolojik jik olarak etkilendiği sınıfla ilişkileri siyasal eylemin yönünü tayin edecek yapıdadır. Bu yüzden siyasal birikiminin ulaştığı seviyeye bağlı olarak akademik-demokratik mücadelesinin de sınıfla sağlıklı bağları kurularak siyasal boyut kazanması sözkonusudur. Öğrenci gençliğin yapısı gereği proleterya ve diğer emekçi yığınlarla yakınlığı yaşadığı koşullarla birleşince proleterya ve halka, genel olarak devrime ilişkin misyonu somutlaşır. Bu misyonu taşıyıcılıktır. Bilimle olan yakınlığı dünyayı daha iyi izlemesini gelişmelerden etkilenip, bu gelişmeleri ülkeye taşımasını sağlar. Proleteryanın bilimini de proleterya öncce tanıyıp tartışın ve proleterya ileten öğrenci gençliktir.

Özellikle, aydın olarak gençlik, bilimsel sosyalizmle (kendi konumu gereği) ilk karşılaşın onu benimseyen kesimi; proleteryanın kendisi için bir sınıf olma bilincine erişmesinde ve bu bilince eriştiği ölçüde de örgütlenmesinde önemli roller üstlenebilir.

Öğrenci gençliğin geleceğe ilişkin umutlarının (alacağı öğretim sonucu kazanacağı kariyer ve etiketle ekonomik ve sosyal alanda iyi bir konuma gelme umudu) sözkonusu olması ve onun bu umutlarını yok etmeye yönelik bir tehlike anında; bu tehlike birinci olarak, yeni yönetmelik ve düzenlemelerle bu umudunu azalttığı ölçüde buna karşı aktif tavır alırken, ikinci olarak bu umudunun tümünden yok olmasına karşı, kendisinden istenilen yaptırımlara (bu yaptırımı uygulayana karşı gücü yetmediği ölçüde) boyun eğme, kaderine razı olur, içine kapanır, pasifleşir.

Yukarıda öğrenci gençliğin, onu dinamik yapan yönleri anlatıldı. Ancak maddiyatın öbür yüzü olan, gelecek umudunu ancak hakim sınıfların istek ve

yaptırımlarına boyun eğmeyle sürdürülebilmesi karşısında birdenbire mücadeleden uzaklaşmasını, karamsarlaşmasını, kaderine istemeye istemeye de olsa boyun eğmesini ve pasifleşmesini belirtmeden geçmek, olayın sadece bir yönüyle sınırlı kalmak olur, bütünü kavramamak olur. Bu ise bizim, öğrenci gençliğin sadece bir yönüne göre değerlendirmemizi getirir ve onun bu küçük burjuva niteliğinden kaynaklanan zaaflarını gözardı etmemizi, siyasal olarak gereğinden fazla abartmamızı getirir.

Tabii buraya kadar gençliğin doğrudan içinde bulunduğu ilişkiler ve ilişkiler çerçevesinde onun izleyebileceği tavırları ortaya koymaya çalıştık. Bu bir soyutlamadır, zira öğrenci gençlik bir toplum içinde yer alıyor ve toplumdaki

tüm gelişmeler doğrudan veya dolaylı olarak bu kesimde etkileyeceği için onun hareket çizgisinde önemli bir etkiye sahip olacaktır. Ancak, biz yukarıdaki incelememizde toplumun diğer gelişmelerinin etkilerini yok sayarak öğrenci gençliğin hareketinde öz itibarıyla belirleyici olan ilişkileri ortaya çıkarmaya ve niteliğini belirtmeye çalıştık.

Ancak, günlük yaşamdaki gelişmeler salt bu ampirik belirlenimlerle olmuyor. O andaki tüm gelişmelerin öğrenci gençlik üzerindeki yansımalarını, önemlerini ve zaman zaman baskın duruma gelen öğelerini hesaba katmak gerekir.

İşte somut durumun değerlendirilmesi bizim o anda öğrenci gençliğin nasıl bir rota izleyeceğini ve izlemesi gerektiğini gösterebilir. □

Öğrenci gençliğin mücadelesi yükseliyor!

Yaşam doğal akışının önüne konan her türden engeli, kendi savunucuları aracılığıyla yıkıp atmasını bilir. Özellikle son 8 yıldır ülkemizde estirilen her türlü terör, baskı ve uygulanan demagogik-ideolojik saldırılara karşı yeniden yekini toparlanmaya başlayan halk muhalefeti içinde öğrenci gençlik de payına düşeni yerine getirmeye çalışıyor. Gençliğimiz kendi öz örgütlenmesi olan öğrenci derneklerini sonuna kadar savunacağını, kazandığı mevzileri kolay kolay terketmeyeceğini bir kez daha kanıtladı.

II. dönemin başından itibaren öğrenci dernekleri ve devrimci-demokrat öğrenciler üzerinde yoğunlaşan gözaltılar, işkenceler, disiplin soruşturmaları, ajanlık teklifleri vb.'lerinin amacı devrimci-demokrat öğrencileri sindirmek, öğrenci derneklerini fiili olarak işlemez ale getirmek ve arkasından da çıkarılacak yeni yasalarla öğrenci derneklerini kapatmaktı. Bu arada, sivil faşistlerin yoğun oldukları okullarda devreye sokma provaları yaşıyordu. Örneğin Gazi Üniversitesi'nin bazı fakültelerinde, sivil faşistler oruç yedikleri gerekçesiyle bazı öğrencileri dövüyor, hatta işi bir öğretim

üyесinin hırpalanmasına kadar vardırmıyorlardı. Sivil faşistlerin ortalıkta cirit atarak bu tür eylemlerde bulunmalarına karşı Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencileri, rektörlüğün önünde 300 kişinin katıldığı bir protesto eylemi gerçekleştiriyorlardı. Öğrencilerin düzenlediği oturma eylemine yetkililerin tavrı polisi davet etmek oluyordu. Eylemi dağıtan polis, 12 öğrenciyi gözaltına alıyor, bunların 11'i DGM'ce tutuklanıyordu. Sivil faşistlerin her türlü kudurmuşluğuna ses çıkarmayan yetkililerin öğrencileri oturma eylemine polisi davet etmeleri, sivil faşistlerle aralarındaki ittifakın bir göstergesini teşkil ediyordu.

Terör, baskı ve uygulanan demagogik saldırılara karşı eylemler düzenleyen öğrenciler, eylemleri için anlamlı bir gün seçtiler; Mehmet Şirin Tekin'in Van 100. Yıl Üniversitesi'nde sivil faşistlerce öldürülüşünün 1. yıldönümü olan 3 Mayıs'ta.

Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde 200 kadar öğrenci yemek boykotu yapıyor, boykotun arkasından da M.Şirin Tekin'in anısına 1 dakikalık saygı duruşu yapılıyordu. Daha sonra "polis idare iş-

birliğine son", "gerici faşist baskılara son", "derneklerimiz kapatılmaz", sloganlarıyla eylemlerine son veriyordu. Aynı saatlerde GÜ'nün diğer fakültelerinde de benzeri olaylar yaşıyordu.

Aynı gün öğrenciler arasında Cebeci grubu olarak bilinen AÜ Hukuk, SB, BYO ve eğitim fakültelerinde aynı anda yemek boykotu yapılıyor, boykottan hemen sonra birleşen 500 kadar öğrenci sloganlar atarak yürüyüşe geçiyordu. M. Şirin Tekin ve devrim şehitleri anısına yapılan 1 dakikalık saygı duruşundan sonra sloganlı yürüyüşlerine devam eden öğrencilere polisin müdahale edemediği gözleniyordu.

ODTÜ'nde ise 500 kadar öğrenci sloganlı bir yürüyüş yapıyordu.

3 Mayıs'ta Ankara'da hemen hemen tüm fakültelerde benzeri eylemlere tanık olunmuştu.

5 Mayıs'ta yapılması planlanan yürüyüşe ise önceden katılınma kararı alındığı halde bazı sorumsuz grupların kitlenelerini hazırlamak için yeterli ajitasyon-propaganda yapmaları nedeniyle iptal ediliyordu.

8 Mayıs'ta yapılması planlanan konferans ise valilik tarafından iptal ediliyordu.

M.E.G ve SB H. Celal Güzel'in öğrenci dernekleşmesi ile ilgili açıklamalarından sonra öğrenci dernekleri tarafından düzenlenen basın toplantısında Bakan'ın sözleri protesto edilerek suç duyurusunda bulunuluyordu. Arkasından Bakan'ın söylediği sözleri yanlış anlaşıldı diyerek geri alması, sağlıklı örgütlenmelerden yoksun da olsa öğrenci gençliğin kendi haklarını sonuna kadar savunacağını ve geliştireceğini, kazandığı mevzileri kolay kolay terketmeyeceğini gösteriyordu. □

Tez-Koop Grevi

ve

Öğrettikleri

Ankara'da S.S.K.'nin en büyük ortağı olduğu Emek İnşaat'taki işyerlerinde kuruluşundan beri ilk defa bir grev yaşandı. Daha önce (12 Eylül öncesi) greve gidilmemesinin baş nedeni varolan sendikal yasalarla greve gidildiğinde işyerlerindeki tüm kepenklerin kapanması ve buna da işverenin uzun süre dayanamayacağı gerçeği sonucu yetkili sendika ile anlaşmak zorunda kalmasıydı. 18.3.1988 tarihinde başlayan grev 49 gün sonra yetkili sendika olan Türk-İş'e bağlı Tez-Koop Sendikası tarafından satılarak son buldu.

Herhangi bir ön hazırlıktan geçmeden başlayan grevin ilk zamanlarda yine de işçiler arasında kayda değer bir dayanışma vardı. Bu dayanışma giderek yerini umutsuzluklara, gevşekliklere, kopmalara bıraktı. Sendika yöneticilerinin el altından işverenle anlaşma yollarını arama, işverene yaltaklanması, (örneğin işveren grev sırasında çalışmaması gereken 20 katlı binanın asansörünü bizzat sendika yöneticilerine açtırdı) grev sırasında işçilere maddi ve manevi olarak destek verilmemesi, (örneğin 49 günlük grev boyunca sendikandan işçilere verdiği para miktarı 20 bin liraydı ve bir de sendikandan işçilere dağıttığı aylık otobüs kartı vardı, kart dağıtımı sırasında Kenan Gürbüz kamuoyunda sendika işçileri maddi ve manevi olarak destekliyor kanısını uyandırmak için basını davet ederek sendikandan reklamını yaptı.) giderek uzayan grev sonucu moralleri bozulan işçilerin moralini daha da bozacak girişimler yapılması, grevin gidişatı konusunda işçilere bilgi verilmemesi, Kenan Gürbüz ve tayfasına muhalefet olan 1 no'lu şubenin grev sırasında tasfiye

edilmesi girişimleri (ki bu tasfiye girişimlerine karşı işçiler seslerini yükselterek engel oldular...) Bunlar sendika cephesinde grevin bozguna uğramasına sebep olan etkenlerden bazılarıdır. Bir de sendika ağalarının dolaplarından ayrı olarak işverenin, valiliğin, belediyenin yasaları aykırı şekilde grev kısıcılığı yapmaları gerçeği vardır. Örneğin Ulus'taki bir işyerinde işçilerin grevde olması nedeniyle temizlik yapılmadığından çöpün birikmesi sonucu açıklanan bir yangın olayı basına yansdı. İşin ilginç yanı itfaiyeden önce yangın yerine basından muhabirlerin gelmesiydi. Bu yangın gerekçe gösterilerek güya başka bir yangın çıkması olasılığına önlem olarak belediye işçileri getirtilerek temizlik yaptırıldı. Belediyenin ve yetkililerin görevi, çöplerin herhangi bir tehlike arz etmemesi için onları sürekli ıslak tutmaları, ilaçlamaları gerekirken, onlar belediye işçilerini getirtilerek orayı temizlettiler.

Grev sırasında Kenan Gürbüz ve tayfalarından birkaçının da bulunduğu toplantı benzeri şeyler yaşandı. Bu toplantılarda işçiler Kenan Gürbüz'den kendilerinin yanında yer almasını istediler. Kenan Gürbüz babaçan tavırlarla işçilerin haklarını sonuna dek savunacağına, işçilerin onayı olmadan işverenin anlaşma önerilerine imza atmayacağına namusu! ve şerefi! üzerine yemin etti. Ancak çok iyi bilinin ki birçok insanın namusu ve şerefi çok ucuzdur. Kenan Gürbüz ve tayfaları da namusları! ve şerefleri! nin değerini grevi satarak ortaya koydular. Greve ekonomik nedenlerden dolayı gidilmişti ve talep edilen % 60 artı 30 bin lira, memurlara ödenen yakacak parası ve sosyal haklarda birtakım gelişmeler-

le alınan % 40 artı 20 bin lira ve her bayramda 28 bin lira avans oldu. Kenan Gürbüz hiç utanmadan her bayramda kesintisiz 40 bin lira olan bayram avansını 160 bin lira diye basına yaptığı açıklamalarda kamuoyuna duyurdu. (Öyle ya iki yılda 4 bayram vardır...)

Kenan Gürbüz'ün namus ve şerefine değeri grevi sattıktan sonra işçilerin sendikaya gelip ortaya koydukları tepkilerinden sonra da yeterince açığa çıktı. Sendikada işçilerle Kenan Gürbüz arasında şu konuşmalar geçti:

İşçilerden biri:

— İşverenin önerilerine bizden onay almadan imzalanamayacağına namusunun ve şerefin üzerine yemin etmişsin. Ama bizi sattın; senin namusun! ve şerefin! bu mu diye sorunca;

— Siz önerileri imzalamamı istediniz dedi Kenan Gürbüz.

Başka bir işçi daha sert şekilde:

— Satın aldığınız cahil 20 kişinin evet demesi bizim evet dememiz anlamına gelmez; geriye kalan 180 işçi anlaşmaya karşıydı. 20 kişi nasıl bizi temsil edebilir? Senin sendikacılık anlayışın bu mu? Senin demokrasi anlayışın bu mu? diye çıkıştıktan sonra, işçiler dört bir yandan namussuz, şerefsiz, sahtekar... diye bağırınca Kenan Gürbüz havayı yattırtmak için,

— Haklısınız, haklısınız dedi.

Evet tüm tepkilere rağmen anlaşma! olmuş, grev sonuçlanmıştı. Bugüne kadar herhangi bir grev tecrübesi yaşamamış olan işçiler bu grevle şunları öğrenmişlerdir:

Grev uzun süre devam edebilirdi. Grevden önce ciddi hazırlıklar yapılmıyordu. Bu sendikal yasalarla mümkün olduğunca grevin yapılmamasını, yapılan grevlerin ise işverenin lehine sonuçlanmasının amaçlandığı, işçilerin grev boyunca uyanık olmalarının, sendikayı devamlı kontrol etmelerinin gerekliliği, en önemlisi de her açıdan savunucuları olacak, işçilerin bütünleşmiş, öncüsü olabilecek sınıf sendikalarının yaratılmasının gerekliliği çıkarılabilecek tecrübeler arasındadır.

Kuşkusuz grev bozgunundan sonra birçok iyi niyetli, grevin başarısı için çabalayan işçilerin güvenleri sarsıldı. Ancak düşünen için öğrenilecek şeyler de az değildi. Gelecek günlerde bu işçiler kendi güçlerine dayanarak, çıkardıkları derslerden yararlanarak başarı ile sonuçlanacak grevler örgütleyecek ve elbette ki başlarındaki sendikacı bozuntularının, satılmışların da defterini dürecektir...

Sıradanlığın Saflarından Devrimci Proletaryanın Saflarına

Haydar TEBER

İlk sorun, gerçeği derinlemesine kavramaktır. Bununla birlikte, kavrananın bağrında çöken yükselene, yani gelecek vadeden parlak bir tarzda işaret etmektir. Tarihin dikkatini ve hayranlığını çelişkinin hangi yanı kendi üzerinde topluyor? Gerçeği böylesine kavrayan sanatçı, onu kendi sanatsal yeteneğinin, tecrübesinin ve bilgisinin tezgâhında ilmik ilmik, bir üst düzeyde yeniden üreten sanatçı, büyük sanatçıdır. Hayat, "gariplik"lerle doludur. Sınıfların mevzilenmesinde ve savunduğu politik görüşlerinde gerici bir konumda olan bir sanatçı, yarattığı sanat abideleriyle büyük tarihsel ilerleyişin safında pekâlâ yer alabiliyor. Görüşleri ve bizzat kendi deyimiyle devrimci eylemin en ön saflarında bulunan bir sanatçının da, insanlığın kutsal dünyasına ve dev ilerleyişine seyirci kalan silik yapıtlar ürettiğini biliyoruz. Tarih bize, yarattığı kendi ürünleriyle, kendisini inkâr eden, yani kendi düşünce ve yaşam tarzını, politik aksiyonunu inkâr eden bir sanatçılar kuşağını tanıtmıyor mu? Yaratıcılıkta gerçeğe bağlılık aşkı, gerçek hayatının politik arenasında ise gerçeğe karşı mücadele. Gerici bir kimya profesörünün laboratuvarındaki bilimsel çalışması ve yaratıcılığıyla kendi gericiliğini inkâr etmesine benzior bu. Hayatı yeniden üretme felsefesiyle hareket eden, insan ruhunu enginleştiren ve atılım planıyla donatan sanatçıların laboratuvarı da toplumdur, kitlelerdir.

Öküzleme yönteminden kurtulamayan bir ham kafa şöyle düşünür: "Bir Marksist Marksist, bir kralcı kralcı, bir faşist ise faşist yapıtlar yaratır." Burdan kalkarak, bir kralcının mesela bir lejitimist olan Balzac'ın devrimci bir yapıtını, çöken feodal aristokrasinin miras lis-

tesine yazar ve onu gericiliğin nişanelerinden birisi olarak gösterir. Kuşkusuz insanlık, yapıtlarıyla kendisini (bu 'kendisi' sözcüğünü tırnak içine almak gerekiyor) inkâr etmeyen sanatçılar kuşağına daha çok tanık oluyor. Ben, bazı kafalarca hayatın yadırganan, kavranamayan "gariplik"lerinden birisine dikkati çekmek istedim sadece.

Büyük sanatçılarımız içinde Yılmaz Güney, yapıtlarıyla, düşüncesi, yaşam tarzı ve bizzat kendi eylemi uyum içinde olan bir unsurdur. Güney, yükselen sınıf mücadelesinin halkımıza tipik bir armağanıdır. Yeşilçam bataklığına düşmüş sağlam bir bozkır tohumu gibiydi. Bu tohum, sınıf mücadelesinin yükselmesiyle birlikte filizlendi, bataklığın ortasında iri ve şirin bir orkide görkemiyile serpilip açıldı.

Güney önce sıradanlığın saflarındaydı. Cömertlik, sözünü esirgememezlik ve yiğitlikle nakışlanan bir yoksul köylü ruhuyla girmişti beyaz perdeye. Komprador metropollerimizin silah, kanun ve kadın üçgeninde dönen avantür sanatı, bu pınar gözü gibi duru, saf ruhun tepesine iğreti bir duruşla taç gibi oturmuştu. Artık patlayan yumruklar dünyasının, namlular, tezgâhlar, ateş renkli içkiler ve ipek döşeklerde kıvranan yosmalar dünyasının "Çirkin Kral"ıydı o. Çok geçmeden, onun parlak ruhu, avantürün çirkin sinesinde cazip aydınlığıyla kendisini belli etti. Beyaz perdenin önünde oturan emekçi kalabalıklar, kır kökenli işsizler, beğkin-afilli delikanlılar. "Vur abi!", "Allahına kurban dağıt abi!", "affeeetme onu koçuuum!" diye bağırmağa başladılar. Kalitesiz avantürün göbeğinde dikelen Anadolu yiğitliğinin ruhu, ölçü-enzade tanımadan önüne çıkan tüm kötülöklere ve de adilliklere Donkişot vari bir cüretle saldırıyordu. Bu ruhun ipliği diğerlerinin-

den farklıydı ve emekçi halk onda kendisini seyrediyordu.

Altmışlı yılların sonlarına doğru, sınıf mücadelesinin boyutları genişledi, harareti arttı. Büyük caddelerin ve meydanların parke taşları, Altıncı Filoya karşı yükselen anti-emperyalist şiarlarla, polisle girişilen meydan kavgalarıyla, grevlerle, fabrika işgalleriyle ısındı. Yoğun köylü mitingleri ve toprak işgalleri bu mücadeleyle birleşti. Düzenin rezaletini ve çirketini Yeşilçam'da, çıplak bir konumda gören, etinde kemiğinde hissedilen Güney'in emekçi halk ruhu, yükselen sınıf mücadelesini sevkle alkışladı, sıradanlığın saflarından devrimci-demokrasinin aktif saflarına geçti. Bununla birlikte filmlerinin özü ve biçimi de yetkinleşti.

Düzen, Güney'in Marksist-Leninist teorieyle haşır-neşir olması, onu kavraması için üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirdi. Kollarına kelepçeyi vurarak onu 12 Mart mahkûmlarının inine attı. Artık büyük üniversitenin büyük eğitimi başlamıştı. Parmaklıkların ve demir kapıların arasında sayfa sayfa açılan ve aydınlığı duvarlara vuran kitap, yani cezaevinin büyük öğretmeni kitap, öğrencisini sabırla eğitmeye koyuldu. İnfaz üniversitesinin üç büyük öğretmeni vardır zaten: Kitap, özgürlük özlemi ve direniş. Güney, yetmişli yıllarda, kısa bir sömestir tatilinden sonra yeniden girdi üniversitesine. Bu sefer devrimci üniversite, onun için tam bir parti okulu rolünü oynadı. Kitap, özgürlük özlemi ve direniş örsünde, kendi ruhunu yeniden biçimlendirdi, ufkunu enginleştirdi, bakışlarına berraklık ve derinlik kazandırdı. Sanatsal yaratıcılığı özde ve biçimde eskiye kıyasla yetkinleşti. İnfaz üniversitesi dönemi onun, devrimci demokrasi-nin saflarından proletaryanın saflarına geçiş dönemidir.

Artık sadece düzenle çatışmak, düzenle demirin ve ateşin diliyle hesaplaşmak yetmiyordu. Zengin bir ses ve renk cümbüşüyle düzenin üzerine yürüten devrim saflarında da hesaplaşmak gerekiyordu. Proletarya, yani kendi yokoluşunu, insanlığın kurtuluşunun temel şartı haline getiren bu sahib-i zaman, kendisini temsil etme iddiasıyla ortaya çıkan çizgilere karşı güçlü ve geniş bir mevziden ideolojik saldırıya geçmek, kendi berrak hattını bir gökkuşağı gibi sisler mahşerinde daha bir ışıltılamak zorundaydı. Güney bunun için uğraşının önemli bir bölümünü modern revizyonizm ve onun etkisi altında kalan akımlarla çatışmaya ayırdı.

İdeolojik mücadele, demirci tezgâhına benzer. Bu mücadeleye giren bir nefer akkorda alazlanır yumuşar, örsle çekiç arasında ise biçimlenir, paslarından arınır ve bir kartalın bakışı gibi parıldar. İdeolojik mücadele, insanda kavrama ve fethetme hirsini kıskırtır. Kabuslu, dumanlı bir ruhu tan yerine çevirir. Yeter ki bu mücadeleye ön yargısız, dürüst bir bayrakla girilsin. Bilim adamlığının altın ilkesiyle girilsin. Saplantısız bilimsel kuşkuçuluğun edasıyla, çıplak gerçek karşısında yine kuşkucu bir teslimiyet ruhuyla girilsin.

Güney ideolojik mücadelede bir hayli hırslı ve korkusuzdu. Karanlığı, şiddetin aydınlığında boğma aşkı, onu ideolojik mücadelede bir muharebe neferinin atmosferine sokmuştu. Proletarya diktatörlüğü ve bu diktatörlük altında devrimin sürdürülmesi konusunda; devrimin karakteri yolu ve aşamaları konusunda; ittifaklar ve cephe sorununda; faşizm, hegemonyacılık, sosyal-emperyalizm ve proleter enternasyonalizmi sorununda, tarihimize ve sosyalist hareketin geçmişine bakış sorununda, kültür ve sanat silahının sınıf mücadelesinde oynadığı ve oynayacağı rol sorununda vs. modern revizyonizmle çatıştı ve saldırıda mızrağın temrenini onlara yöneltti. İdeolojik mücadelede onun ikincil saldırısı, dogmatizme, basmakalıplılığa, şematizme ve grupçuluğa yönelmişti. Proletaryanın Kuranı Kerimi'ne abdestsiz ve bismillahsız el sürmeyen modern mollalarla çatışmayı zevk haline getirdi.

Güney, ulusal soruna, Kürt yurtsever ya da milliyetçi çizgiye düşmeden geniş bir perspektifle yaklaştı. Soruna tek yönlü olarak sadece devlet varlığının ve bağımsızlığının yok edilmesi açısından değil aynı zamanda ekonomik ilhak gerçeği açısından da yaklaştı. Bugünkü "misak-ı milli sınırları" içinde Türk ve

Kürt proletaryasının ortak mücadelesinin ve ortak önderliğinin önemini vurguladı ve öncü savaş örgütünün "Türkiye-Kürdistan Birleşik Komünist Partisi" olması gerektiğine işaret etti. Ama bununla kalmadı, "Kürt, Türk, Arap ve Azeri işçilerinin ve emekçilerinin çıkarları güçlü devletlerin oluşmasında yatmaktadır... Gönüllü birliğin koşulları yaratılmadan bu bir hayaldir" derken Kürdistan'ın çeşitli parçalarındaki mücadelelerin dayanışmasına ve koordinesine önem verdi. Parçalanmış büyük Kürdistan'ın geleceğini şu şiarla formüle etti: Proleterya önderliğinde, "Bağımsız, Birleşik Demokratik Kürdistan." Evet Kürdistan'da, "saza vuran bir mızrabın, atom bombasından bile güçlü olduğu"nu söyleyen büyük dava adamının ulusal sorundaki görüşleri de bunlardır.

Bu yazıda onun hataları üzerinde durmayacağım. Bu yazıda onun esas hattına, proleter devrimci hattına işaret etmek istedim sadece. Devrimci demokratik kültür cephemizin saflarına proletaryanın birçok yaratıcı sanat neferi vardır. Ama bunların içinde özellikle iki tanesi birer abide görkemiyle dikkatimizi ve hayranlığımızı çekiyor: Nazım Hikmet ve Yılmaz Güney. Proletaryanın muazzam potansiyeli ve bilimsel kerameti, birincisinin ürünlerinde, ikincisinin ise politik hattında daha çok belli ediyor kendisini. Ama teslim etmeliyiz ki zamanın elegeine birincisi daha çok dayanacaktır.

Büyük sanatçılar, geçmişi ustaca özümleyen, mevcudu estetiğin gizemli aynasında sanatlaştırırken geleceği gösteren sanatçılardır. Kehanetleri, uç veren, filizlenmekte olan gerçeklere dayanır. Büyük sanatçılar, gerçeğin dışında otorite tanımazlar. Köleliğin her türüne karşılar. Eğer bu kavramda onları zorlarsanız bir tek köleliğe razı olabilirler ancak: Omuzlarının arasında mağrurla taşıdıkları kendi kellelerine kölelik. Onları karakterize eden etkin sözcük, entellektüelliktir. Onlar genellikle devletlerle çatışırlar. "Gerçeği en iyi bilen benim. Çünkü en büyük otorite benim" anlayışıyla tarih boyu çatıştılar. Geçmişe göre daha az olmasına rağmen proletaryanın devletiyle de çatışacaklardır. Zaman, büyük sanatçılara genellikle hak verdi. Çağrılarına hak vermediyse politik görüşlerine ve aksiyonuna hak verdi. Politik görüşlerine ve eylem hattına hak vermediyse yapıtlarına hak verdi. Zaman baba, Güneyin her iki yönüne, her iki hattına da hak veriyor, hak verecektir. Sıradanlığın saflarında, örste yoğrula yoğrula devrimci proletaryanın saflarına geçen bir büyük sanatçının ve dava adamının hayatı, sanatçılarımıza ve aydınlarımıza örnek olsun. □

Ferhat Tunç Susturulmak İsteniyor!

Türkiye'de ilki "Vurgunum Hasretine" ve ikincisi "Ay Işığı Yana Yana" adlı iki kaseti çıkan Ferhat Tunç, verdiği konserlerle halkın ilgisini çekmeye devam ediyor.

Yurtdışında uzun bir geçmişi olan Ferhat Tunç'un bireysel çabalarından yabancı gruplarla ortak çalışmaya kadar uzanan bir müzik çalışması olmuş. 12 Eylül'ün karanlık yıllarının akabinde AET'nin, Avrupa kamuoyunun ve ülke içindeki hoşnutsuzluğun da etkisiyle "demokrasiye dönüş" takvimi yaprak yaprak hayata geçirilmeye başlanır. Bununla birlikte halkın mücadelesinde de ağır ağır kırıldanmaların olduğu, ölü toprağının atıldığı bu dönemde Ferhat Tunç da çalışmalarını Türkiye'de sürdürmeye karar verir. Bunda sanatçının altını çizdiği konu, "halkın mücadelesinin yükselmesiyle bir insanın yapması gereken nedir?" sorusudur.

Halktan bağımsız bir sanat olamayacağını ve sanatı sanat içinde yapamayacağını söyleyen Ferhat Tunç, bunun kendisi açısından en önemli adımının ülkede çalışmalarını sürdürmeye başlaması olduğunu söylüyor. Elbette bu düşüncelere katılmamak elde değil. Lakin bir sanatçının üzerine düşen ağır sorumlulukların bilincinde olmak, bu sorumlulukları başarıyla yerine getirmek de bir o kadar önemli. Yani tek başına ülkede olmak da sanatın doğru icrası ve yapımı için yeterli değil, ama önemli bir nok-

ta. Her şeyden önce sanatçı halkın sorunlarını, acılarını, sevinçlerini dile getirmekle kendini koşullandırmak zorundadır. İyiye, güzele, doğruya, hürriyete koşmanın yolu budur. Onun soluduğu havayı solumak, onun çektiği ızdırapları görmek bir sanatçı için yolun yarısıdır. Ona öz, biçim ve estetik vermek ise sanatçının sanatını en iyi şekilde yerine getirmedeki başarısını gösterir.

Ülkemizde sanatçıların siyasi düşüncelerinden dolayı ağır baskılarla yüz yüze olduklarını bilmek için kahin olmaya gerek yok. Ama bunun demokrasi adına yapılması, demokrasi adına her türlü demokratik hakların çiğnenmesi, sorunu renklendirmekte, değişik bir tad vermektedir. Olayın bu yönünü Ferhat Tunç şöyle anlatmaktadır: "Dünyanın hiçbir ülkesinde böyle bir şey görülmemiştir. İzmir ve Denizli'de konserlerin yapılabilmesi için parmak izi şart koşulmuştur." Herhalde Ferhat Tunç'un sabıkalı olup olmadığını parmak izlerinden keşfedeceklerdi. Hani bir gün büyük bir banka soyulur da bunun faili bulunamaz ya! Rastgele demekten kendimizi alamıyoruz. Ortalık üçkâğıtçı, vurguncu, talancı, namussuzla doluyken, bir sanatçının ve üstelik halkın bağrından çıkmış, ona hizmet etmeye çalışan devrimci bir sanatçının başına bunların gelmesi, düzenin yüzünü görmek isteyenlere iyi bir örnek.

Devamla Ferhat Tunç; "Eskişehir'de

konser vermeye gittim. Konseri vereceğim salonun etrafı çevik kuvvetçe çevrilmiş. Konsera gelen insanlarda bir teDIRginlik başlıyor. Salonun içi de polis kaynıyor. Bu şartlarda konser vermenin mümkünatı yok diyerek konseri iptal ettik. Biletleri geri alarak 500 civarındaki insanın paralarını ödedik." Aslında Ferhat yanlış yapmış. Ne güzel güvenlik önlemi aldıklarını da söylemişlermiş ya! "Vur patlasın çal oynasın." Güvenlik önlemi eksikliği de böylece hazır alınmışken niye iptal ediyorsun be kardeşim. Senin neyine gerek konser monser. Zaten İzmir'de Hedef organizasyon sorumlularına "Niye Emrah'ı Emel Sayın'ı değil de, Ferhat'ı seçtiniz" diye ! sormamışlar mıydı? Haklıydı adamlar. Küçük Emrah olsaydı izne bilem gerek olmazdı han!

★ ★ ★

Ferhat'ın verdiği tüm konserler polisin de iyi iş yaptığı yerlerdi demek yanlış olmaz. Denizli'de konser için müracaat eden organizasyon sorumlularına "bizzat sanatçının gelip pazarlık etmesi" gerektiği söylenirken, İzmir'de polis, organizatörleri de tehdit ederek bu işten vazgeçmelerini nazik bir şekilde belirtiyordu. Tutulan yer sahibi de bu işten payına düşeni alıyordu. Sonuç olarak İzmir ve Denizli konserini yapamayan sanatçı, bu keyfi uygulamalara sessiz kalınmaması çağrısında bulunuyordu. □

Kırmızı Alarm Kimin İçin Çalıyor?

Ocak ayından bu yana kamuoyunun da yakından bildiği gibi emniyet kuvvetleri tarafından yoğun bir operasyon sürdürüldü. Kandıra baskını, Metris Cezaevi firarı olayı, öğrenci gençlik olayları, korsan mitingler vb. vb. nedenlerle yaşanan bu operasyonlarda bir dizi suçsuz insan da işkencelerden geçirildi.

Metris'ten 29 devrimcinin firar etmesinden sonra, Türkiye'de 8 yıl sonra ilk kez kırmızı alarm verildi. Kaçan firarilerin yakalanması için evler basıldı, insanlar sorgusuz, sualsiz gece yarılardan alınıp bilinmeyen(!) yerlere götürüldü. Sokaklarda kimlik kontrolleri sıklaştırıldı. Gecekondu mahalleleri 24 saat sürekli arandı. Kapılarını geç açanların kapıları kırıldı. Kimileri "terörist" diye kurşulandı. Kayseri'de yaşanan böylesi bir olay sonucu insanlarımız can güvenliğinin olmadığı gerekçesiyle daha da tedirgin olmaya başladılar. Boyalı burjuva basının da desteğiyle devrimciler "cani" olarak gösterilmeye çalışıldı. "Huzur operasyonları", "yengeç operasyonları" adı altında sokaklarda "şüpheli" kim görüldüyse doğruca işkence merkezlerine...

Tam anlamıyla bir insan avı başlatıldı. 12 Eylül darbesinde bile bu denli arama, bu denli işkence görülmemişti. İşkence altında tutulanların ifadelerine bakılırsa bu bir gerçek. Boyalı basında "400 terörist yakalandı" başlıkları ile, polislin halka yaptığı baskıları meşru gösterir şekilde ateşli desteğini sürdürmeyi eksik etmiyordu. Şüpheli olarak yakalanıp işkence merkezlerine götürülenler, gizli örgüt üyesi sıfatıyla hemen işkenceye alınıyorlar. Kimliğini bile ispatlama fırsatı verilmiyor. Polislin hazırladığı ifadeye zorla imza attırılıyor, imza atmayanlar ise tekrar işkenceye alınıyordu.

Özellikle doğum yeri doğunun herhangi bir ilinden olanlara birer suçlu gözyle bakılıp nerede görülürse görülün gözaltına alınıyordu.

Askeri garnizonlarda çifte nöbet sis-

temleri, şok mangaları, aydınlatma sistemleriyle büyük bir savaş hali gözleniyordu. Gece görülen karaltılar "terörist" diye taranarak, çevre garnizonlar da alarma geçiriliyor ve hayali teröristler sabaha kadar taranıyordu. Sabah ortalıkta hiçbir şeyin olmadığı görüldüğünde, bunu çaktırmamak için de teröristler ateş açtı denerek, yüksek makamlar açıklamalarda bulunuyorlardı. Yaptıkları olağanüstü toplantılarla savunma önlemlerinin artırılması hususunda yeni yeni kararlar olarak günlük önlemlerini arttırıyorlardı. Buna benzer örnekler arttırılabilir. Bizim bildiğimiz kadarıyla Trakya civarında buna benzer olaylar yaşanmış, Doğu'da ise bu tür olaylar sürekli yaşanmaktadır.

Özellikle Metris firarından sonra yurt çapında beş bini aşkın insan gözaltına alındı. Sadece İstanbul'da bine yakın kişi gözaltına alındı. Bunların bir kısmı Yeşilköy MIT binasında sorgulandı.

Türkiye'de herhangi bir olay sözkonusu olduğunda ilk gözaltına alınanlar ise, geçmişte çeşitli nedenlerle cezaevlerinde yatıp çıkan insanlar oluyor. Ülkemizde siyasi düşünceleri nedeniyle bir zamanlar cezaevinde yatmak devlet nezdinde büyük bir "suç" sayılıp, fişlerle siciline işleniyor. Bu kişiler yargılandığı davadan beraat da etmiş olsalar, polis için bu önemli değil. Onun için önemli olan "adam yakalamak" ve her olayın faileri olarak bu kişileri kamuoyuna boy boy resimlerini vererek "suçlu" ilan edip, kendi yaptıkları baskıları, işkenceleri gözardı etmektir. Bu senaryoların esas nedeni ise devrimci, demokrat, yurtsever, aydın insanları kamuoyunda "cani" olarak göstermektir.

Geçenlerde "TKP/ML-TİKKO örgütü üyesi 23 kişi" başında ve televizyonda gösterildi. Mahkeme bunlardan 10'unu tutuklayıp diğerlerini serbest bıraktı. Basında ve televizyonda boy boy resimleri çıkan bu insanların "Metris firarilerinin yataklık ettikleri" ilan edildi. Bu kişilerin hiçbirini, tutuklananlar da dahil mahkemece yargılanıp suçlu ilan edil-

miş bile değil. Üstelik ilk sorgulamada 13'ü serbest bırakılıyor. Basın yasasına göre TRT ve burjuva basını suç işlemiş olmuyor mu? Basın ahlâk yasasına hiç uymayan bir durum değil mi? Daha önceleri de böylesi olaylar sıkça yaşanmıştı. Bir ara polis "Dev Sol üyesi" diye birçok kişiyi basına göstermişti. Ama hiçbirinin "Dev Sol üyesi" olmadığı ortaya çıktı.

Bu tür örnekleri çoğaltabiliriz. Bizim sözümüz devrimci, demokrat aydınlara. Binlerce insan sorgusuz sualsiz evlerinden, işlerinden alınıp işkence edilirken neden susuluyor?

Kurulu düzeni bozmamaya yemin etmiş Hayda: Kutlu ve Nihat Sargın "işkence gördük" der demez protesto eden aydınlarımız, "hapsursalar" hep bir ağızdan "çok yaşaaaa" diye bağırarak yine bu aydınlarımızı; işçiler, köylüler, öğrenciler işkence tezgahlarında inim inim inlerken, kurşunlanırken kollarını bile kıpırdatmamaktadırlar. İşkenceye karşı olmak tek yönlü olamaz. İnsanlara yapılan işkencelere karşı olmak halka yapılan tüm baskı ve işkencelere karşı çıkmaktan, işkencenin her türüne, her biçimine karşı çıkmaktan geçer. Devrimci, demokrat aydın olmanın ilk koşulu budur. "Ara rejim", "Kerkük-Musul" olaylarının tartışıldığı bir ortamda, ara rejim sopası aydınlarımızı korkutmamalı. Latin Amerika aydınlarının tutumları, Türkiyeli aydınlarımızın örnek olmalı. Latin Amerikalı bazı papazların tutumu bile bizim değme aydınlarımızdan daha tutarlı ve karardır.

Egemen sınıfların baskı ve işkencelerini geriletmek, devrimci demokratların ve aydınlarımızın güçlü çıkışları ile geriletebilir. İşçilerin, köylülerin ve gençliğin mücadelesini desteklemekten ve onların yanında yer almaktan geçer. Çeşitli milliyetlere yapılan baskılara karşı çıkmaktan geçer.

Bizim bütün devrimci, demokrat, aydın, genç, ihtiyar tüm insanlara çağrımız baskı, işkence ve haksızlıklar karşısında susmayalım! □

Metris Firarileri:

Sayımnda Kukla Kullandık!

Metris Askeri Cezaevi'nde gerçekleştirilen büyük firardan 2 ay sonra kaçan 29 firarinin 9'u Edirne'de yakalandı. Aileleri aracılığıyla yayınladıkları basın açıklamasında, firar eylemiyle ilgili kamuoyunun bilmediği ve bazı noktaların çarpıtıldığını iddia eden 9 firari, basın açıklamalarında şunları açıklıyorlardı:

Sayın basın mensupları, sizlerin aracılığımızla Metris'ten firar eylemimizle ilgili olarak şimdiye kadar aktarılamayan veya eksik ve çarpık bir şekilde aktarılan bazı noktalarda kamuoyunu bilgilendirmek istiyoruz. Kamuoyunu bilgilendirme sorumluluğunuzun gereğini yapacağınızı ve objektif davranarak gerçekler üzerinde kalem oynatmayacağınızı umuyoruz.

Tünel kazmak için gece gündüz 24 saat çalıştık. Bunun için sayımlarda kukla kullandık. Tünelde sürekli çalışan arkadaşlarımızın yerine idare 45 gün süreyle hazırladığımız ve adlarını UMUT ve ÖZGÜR koyduğumuz iki adet kuklayı günde iki kez saydı.

Tüneli sürekli ışıklandırmak için özel olarak hazırladığımız aydınlatma araç ve yöntemlerinden yararlandık.

Tünelden çıkardığımız toprakları gizlemek için E-23 koğuşu tavanında açtığımız deliklerden birisi açıklamamıza karşın uzmanlarca yapılan aramalara rağmen halen bulunabilmiş değildir.

Demir parmaklıkları kesmek için kullandığımız testere, 1984 yılında ahlâk dışı arama ve TTE bahanesiyle her türlü görüş yasağı olmasına karşın elde edilmiş ve o günden bugüne yapılan sayısız aramalara rağmen ustalıkla korundu. Tünelden sonra askeri arazi dışına çıkış yönümüz ve katettiğimiz mesafe yetkililerce kasıtlı olarak çarpıtılmıştır. 500 metre kadar ilerleyip Sultançiftliği'nden dışarı çıktığımız açıklanmıştır, bu doğru değildir. Tam tersine bizler tünel çıkışından sola dönerek çok sayıda cephanelik ve askeri depo ile cezaevi kule nebitçileri arasında yaklaşık 4 saat süren sürünme, emekleme, yürüme ve koşma sonucu tahminen 3-4 kilometrelik bir mesafe katederek sınır nöbetçilerini de

atlatarak Atışalanı mevkiinden askeri arazi dışına çıkarak bizleri bekleyen yoldaşlarımıza ulaştık.

Firar gecesi E-23 koğuşu pencerelerine; "O duvar, o duvarınız, vız gelir bize vız" (TKPML-DY-PY-TDKP)

"Yoldaşlar, bu yola feda ise canımız, kesindir zaferimiz, susmasın silahlarımız." (TKPML-DY) imzalı pankart ile,

- Üzerine partimiz TKP/ML'nin kurucusu ve önderi İbrahim KAYPAKKA-YA ile yine partimiz 2. MK sekreterleri Süleyman CİHAN ve Kazım ÇELİK'in portrelerini yaptığımız, TKP/ML amblesiminde yer aldığı TKP/ML-TİKKO-TMLGB imzalı; olmak üzere toplam 3 pankart astık. Yetkililer pankartlarımızı kamuoyundan gizlemek amacıyla olayın sözünü bile etmediler.

Faşizmin zindanlarında bulunan tüm devrimci tutsakların özgürlüklerine kavuşturulması Partimiz TKP/ML'nin vazgeçilmez bir istemi ve hedefidir. Buna rağmen grupçu davranarak firar kontenjanını dar tuttuğumuz iddialarının ileri sürülmesi yanlıştır. Metris Cezaevi'nin mimari yapısı ile koşullarını bilen ve birtakım hesaplarla gözü kararmış herkes diğer havalandırmalarda bulunan devrimcilerin firar kapsamına alınmasının firar eylemini tümden engelleme anlamına geleceğini idrak edebilir. Bireysel veya grupsal istemlerle böylesi risklere girilmesini istemek saçmadır. Bu konuyu duygu sömürüsü ekseninde partimize bir saldırı malzemesi olarak kullananlar firar eylemimizin haklılığını ve başarısını hazmedememektedirler. TKP/ML-DY ve PY tarafından örgütlenen firar eylemi kontenjanına TDKP davasından 3 tutsağın da dahil edildiği grupçu davranılmadığının somut bir göstergesidir.

İstanbul polisininin 23 kişilik TKP/ML operasyonu sonucu yakalananlardan alınan bilgilerden yola çıkılarak yakalandığımız açıklaması doğru değildir. Edirne polisi tarafından yakalanmamızdan bir gün önce gözaltına alınan Ümit Gökçe adlı kişinin işkence sonucu çözülme-

si üzerine yurtdışına çıkmak isterken yakalandık. Firar eden diğer yoldaşlarımız yurtdışındadır.

Yurtdışına bireysel kurtuluş için değil, en kısa sürede ülkeye geri dönerek partimiz önderliğinde sınıf mücadelesine daha da etkin ve aktif olarak katılma perspektifiyle partimiz tarafından çıkarılmaya çalışıldık.

7.5.1988'den 13.5.1988 tarihine kadar kaldığımız 7 gün boyunca; kaba dayak, vücutta sigara söndürme, küfür ve hakaret, arkadan vurulan ve bilek kemiğine oturtulan kelepçe vurulması, gözbağı, ışsız ve havasız dar beton hücrelere eller arkadan kelepçeli olarak atılma, günlerce ayakkabılarımızın verilmesi, yalın ayak doluşturma ve beton üzerinde bekletme, bir kısım arkadaşlarımızın para, yüzük, saat ve çakmak gibi eşyalarının gaspedilmesi şeklinde özetleyebileceğimiz baskı, saldırı ve dayak uygulamalarıyla yüzyüze geldik. Bu uygulamaları protesto etmek için, "Kahrolsun Faşizm", "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek" sloganlarını haykırdık ve 6 gün süren bir AG yaptık.

Partimiz ilkelerine bağlı kalarak polise firar eylemimiz hakkında bilinen ve bize bilinmesinde sakınca olmayan noktalarda beyanda bulunduk. Dışarı çıktığımız andan sonrası için hiçbir bilgi vermeyeceğimizi açıkladık ve bu konuda ifade vermedik.

Bizlerle birlikte gözaltına alınan kişiler halen İstanbul 1. Şubede işkence ve baskı altındadır. Bunlardan Nazif Töre'nin AG ve yapılan işkenceler sonucu hastahaneye kaldırıldığını duyduk, araştırılmasını istiyoruz.

13.5.1988 günü Metris'e geldik. İki arkadaşımıza idarece dayak atıldı. Ayrıca hiçbir mahkeme veya savcılık kararı olmamasına karşın 15 gün süreyle atıldığımız hücrelerde bir dizi keyfi uygulama ve hak gaspları ile karşılaştık.

Özellikle dışarıda bulunduğumuz süre boyunca ilerici-demokrat halkımızın bizlere yönelen sıcak ilgisi ve fedakârca kucak açıp sahiplenışı karşısında burada bir kez daha teşekkürlerimizi bildirir, bu durumun mücadele kararlılığımızı daha da arttırdığını belirtmek isteriz.

Metris'ten firar etme eylemimizden dolayı pişman değiliz. Yakalanmış olmamız eylemimizin haklılığını ve başarısını gölgeleyemez, sadece ve sadece bizlerin omuzlarına yeni yeni firarlar örgütleme görevi yükler.

Fırsatını bulduğumuzda ya da yaratığımızda yine KAÇACAĞIZ!..

Hüseyin Karakuş	Memik Horoz
Hüseyin Yaman	Erhan İnal
Baki Ceylan	Zeynel Karahan
Osman Özdemir	Ali Yıldız
Gazanfer Yıldız	30.5.1988

“Gizli Örgüt Enflasyonu”

Ülkemizde gerçek enflasyonun % 70-80’lerde seyrettiği bir gerçek. Lakin son dönemlerde artan hayali “gizli örgüt” enflasyonu da % 100’leri geçti. Öğrenci derneklerinde gizli örgüt aramaları, siyasi dergilerde gizli örgüt aramaları, sendikalarda gizli örgüt aramaları, evlerde, kahvelerde her yerde ama her yerde gizli örgüt avıdır almış başını gidiyor. Bunlardan en somutunu ‘hiçbir delil’falan da olmadan öğrenci dernekleri yaşadı. Arkasından Yeni Çözüm dergisi hakkında Tercüman’da çıkan asılsız bir iddia daha oldu. Maşallah arkası da gelir hani! Yeni Çözüm Dergisi sahibi Metin Yavuz ve Yazışları Müdürü Çelik Malkoç’un yaptığı basın açıklamasında bu olaylara dikkat çekilerek şöyle deniyordu:

“Bir şeylere zemin hazırlanmaya çalışılıyor!”

Öğrenci derneklerinin, öğrenci olaylarının arkasında gizli örgütler var denilerek buralar saldırı odağı haline dönüştürüldü.

Şimdi de Y.Çözüm dergisinin arkasında gizli örgüt var denilerek hedef tespiti yapılıyor.

Y.Çözüm’ün arkasında: Her gün zam üstüne zamlar yapılarak artık ağzına değil, midesine kadar el sokulan yoksul emekçi halkımız, özerk-demokratik üniversite mücadelesi için sesini yükselten

öğrenci gençlik, ülkemizin onurunu ABD postalları altında çiğnenmesine karşı sesini yükselttiği için zindanların, işkencelerin reva görüldüğü yurtseverler-devrimciler, yaşanan baskı dönemlerinde gerçekleri haykırmaktan korkmayan aydın olmanın, çağının tanığı olmanın onurunu taşıyan aydınlarımız dışından tırnağından arttırarak maddi-manevi katkılarıyla dergilerine sahip çıkan yurt içinde, yurt dışında çalışan işçi kardeşlerimiz var.

Yazılılarıyla sözlü açıklamalarıyla dergimize saldıranlar ya sizin arkanızda kimler var!

Esas sizin arkanızda gizli örgütler var: Hayali ihracat şirketleri, silah-uyuşturucu kaçakçılığı yapan şirketler, Mafya bağlantıları, CIA bağlantıları, kontr-gerilla, Panama’daki halka saldırı yöntemleri öğreten kurslarınız, İmelda özentişi beyaz kadın, ticareti yapan mamalarınız, aylığınıza kadar finanse eden SA’larınız, Koç’larınız ve onların uluslararası bağlantıları olan bir yığın ismi-cismi açıklanmayan, ne yaptığı belli olmayan “şirket”ler, “holding”ler... Hangisini sayalım, bitmiyor ki.

Y.Çözüm dergisinin arkasında gizli örgüt arayanlar önce kendilerinin basındaki uzantısı olan Tercüman gazetesini sahibi Kemal Ilıcak’la, 12 Eylül döneminde İstanbul jandarma alay komutanlığı

yapan Mehmet Yavuzer’le olan ilişkisinin “düzey”ini araştırın. Kaçakçılığını sağır sultanın dahi duyduğu bu kişi hangi sıfatla “samimiyet” geliştirmiştir?

Y.Çözüm dergisine açılan davalar açıktır. Komünizm propagandası yapmak, devrimci düşünceleri ve bu düşüncelerin pratiğe yansıyan yanlarını övmek.

Ya sizlere açılan davalar: İnsana işkence, eziyet yapmak, hediye adı altında altılarımıza çekilen otomobillerin, yatların, villaların sonradan rüşvet olarak ortaya çıkması, yeraltı şebekeleriyle girilen ilişkiler, “Baba”ların ifadeleri çarşaf çarşaf basında çıktı, çıkmayanları örtbas edilene de yakında içinizde “imana” gelenlerce itiraf edilecektir.

Bizim düşüncelerimizde yoksul emekçi halkımıza hizmet var.

Ya siz de! Evet ANAP iktidarı sizde! İmren Aykut hakları genişletelim derken, İçişleri Bakanı tam aksini savunarak baskı politikasından yana olduğunu daha yakın zamanda basından takip etmedik mi?”

Evet, gerçekten de bir şeylere zemin hazırlanmaya çalışıldığı bir gerçek. Halkımızı uyarmak, insanlarımızı uyarmak, uyanık olmak, kokuyu, tehlikeyi önceden sezme çok önemli.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Ankara

Emperyalist canavarlığın dünyayı sardığı; ezilen halklara açlığı ve zulmü yaşattığı; en ufak ulusal ve sosyal kıpırdanışların vahşice bastırıldığı günümüzde savaş delisi emperyalistler, nükleer ve kimyasal bütün ölüm silahlarını üçüncü bir dünya savaşı çıkarmak amacına bağlı olarak konumlandırılmaktadır.

Gelişen ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerini bir yandan bir fiil örgütleyip özel olarak eğittiği paralı asker sürüleriyle bastırmaya çalışırken, diğer yandan da kurtuluş hareketlerini çeşitli diplomatik hile ve entrikalarla boğup, emperyalist potalarda eritmeye çalış-

maktadır.

Yıllardır Körfez’de emperyalist güdümlü, haksız bir savaş sürdürülmektedir. Böylece emperyalistler, silah pazarlayarak muazzam kârlar vururken, iki halk da birbirine kırdırılmakta; bölgede gelişen Kürt ulusal hareketini de bu haksız savaşın girdabında boğmaya çalışmaktadırlar. Temel amaçları Ortadoğu’daki muazzam zenginlikler ve üç kıtaya muntazım coğrafyadan jeopolitik amaçlar için yararlanmaktır. Emperyalistler bu saldırgan amaçlarına karşılık “barışçı” rolünü de elden bırakmamaktadırlar.

(...)

Kürt ulusunun bu kanlı soykırım tarihine bir yenisi daha eklendi: 17 Mart tarihinde faşist Irak rejimi Hormal, Halepçe’ ve diğer Kürt köy ve kentlerine tonlarca sinir gazı, hardal ve siyanür gazı atarak kadın, çocuk, genç, yaşlı binlerce Kürt insanını alçakça katletti... Kimyasal silahları yasaklayan sözde anlaşmalar bir kez daha emperyalist uşakları tarafından ihlâl edildi. Böylece savaş manyağı emperyalist ve faşistler için adı ne olursa olsun hiçbir anlaşmanın geçerli olmadığı bir kez daha meydana çıktı. Kürt ulusu üzerinde zehirli kimyasal gaz deneyen bu işbirlikçi alçaklar, Kürdis-

Devami 61. sayfada

İLLE DE UNUTAMADIKLARIM

A.AKDENİZ

Mart'tayız ya, "dışarda delikanlı bir bahar" yok henüz. Gecenin ilk saatleri ve yağmur yağıyor dışarda. Koşuş sessiz. Rüzgâr bir parça yağmur getiriyor cam kenarındaki ranzalara ve yağmurun betona vuran keskin sesi. Başım ranza demirinde. Aklıma düştü yağmurun anımsatacağı ne varsa. Şiirsel olan ve olmayan. Olmayan ama kaç şiire giren...

Elimdeki kitabı kapatıyorum. Kitap... Ne çok özlemişti seni bir zamanlar. Ana gibi, sevgili gibi, yoldaş gibi özlemişti seni. Ellerimizden zorla koparıp alınmıştın. Ve daha kapıdan çıkarırken, en çok özlenenler arasına girivermiştin. Üç-dört boyalı gazeteye mahkûm aylar... Ve yıllar sonra. Minicik yazılarımızda, en değerli zulalarımızda kaldın. Kaç kez yıprandı o küçücük kağıtlar, kaç kez temize geçildi, sır gibi sakladığımız kalemlerle. Okunamayan bir tek tümce başında sabahladık kaç kez.

Bir başına bile zulümdü ya, bir başına gelmedi sessizlik...

Yağmur yağıyor da aklıma geldi. Hep geldi, hep gelecek "kış operasyonları". Şimdi, gitgide uzaklaşıyor TTE'nin kirli mavisi. Çektirdikleri ise, aklımızda daha. Hep kalacak. Taa ki... Hep kalacak işte.

Aklıma düştü ilk anons sesi. "Elbiselerinizi paketleyin" diyordu. "TTE giyeceksiniz" Bekliyorduk, geldi. "Giyemeyeceğiz" sesi boğdu anons sesini. Yüzlerce kararlı ses. Elbiselerini paketlemeyi kimse. Joplular, son insan da koparılan dek arkadaşının kolundan koşuşlara giremediler. Bir tek insan rızasıyla atmadı üstünden giysilerini. (Ihneti ve diz çökmeyi meslek edinilenleri insandan saymıyorum.) Şimdi, dizginsiz bir zulmün yılan ışığı ve direnmenin gür sesi atbaşı gidiyordu.

Kış... Doğal bir yardımcıydı şimdi o. Nasıl da kuru ayaz. Havada kar mı var bugün? Bulutlar nasıl da kara. Birazdan

yağmur yağacak olmalı... Havadaki her değişme, böyle titretir miydi yüreğimi eskiden? Kış pek sevmedim oldum olası. Yağmurda ıslanmayı, el değmemiş karlara basmayı sevdimse de, kışı sevdim diyemez. Fakat, böyle kötü koymuşluğu olmamıştı... "Saçı uzun" olmak ve üstündeki giysiler böyle batmamıştı hiç. Zulüm?.. O, bizi de hoş bırakmadı bir tek gün. Bu doğru. Bir tek donla saatlerce kalmak havalandırmada... Yağmur, ayazi, kari yemek bir tek donla... Bu daha başka olmalı... Havalandırmaya kaç zamandır yasak. Şöyle çıkıp, estiğince voltalar vuramadık aylardan beri. Ve havalandırmaya, istediğimiz kadar "serbest" zulüm olsun diye. Sabahın ayazını ve gecenin -geceyarılarının hatta- soğuşunu yemek "serbest". Ne serbesti? Zorunlu soğukta ıslanmak, morarmak... Ve daha sonra, soğuşun morluğuna jopluların, dayağın morluğunun karışması... Hiçbir gece tekin değil artık. (Hangi vakit, hangi saat, ne zaman tekin ki?) En olmaz saatlerde uyuyanların uykusu jop sesleri ve haykırışlarla -sadece slogandı, ah etmek yoktu- bölündü.

Zulmün yılan ışığı ve direnmenin gür sesi atbaşı gidiyor. Sesleri kesilenler var, bir bir dökülenler. Onlar, direnmenin sesinden çekselede seslerini, sesimiz hâlâ gür. Bir atbaşı öne geçmeliyiz zulümden. Zulmün başı kesilmeli!

Pijama ve iç çamaşını varmış yalnız bizimkilerin. Ne çok zayıflamışlar... Yenilenlerin miktarı, çeşidine göre değişir. Dayak, istemediğin kadar. Karavanayı yok saysan yeridir. Kantin mi? Onu unutalı çok oldu. Bir de ailelerin yüzünü. Özlendiler. Tarifsiz... Avukatlarımız var görüşemediğimiz. Doktorlarımız... Biz tanımadan teskere alanları oldu.

Bir bulup, bir özler olduk arkadaşları da. Haftada kaç kez koşuş değiştirilir? Kaç kez dışarıları dökülüp dayakla, içerilere sokulur insan? Giysiler, giymekten değil, "arama" vahşetinden yıpranır. Don-atlet dense de, değil aslında. Bir tek derinizle kalana dek soyuyor sizi elleri, jopluları, tekmeleri, yumrukları. "Soyun!..." Ne ilginç. Bir tek donla ka-

lan arkadaşlara da söylüyorlar bunu. Ve bir tek donla da olsa, direniliyor soysuz "aramalar"a.

Zulmün çeşitlemesi. Ve direnmenin... Şimdi bir bir değil yarıyolda kalanlar. Küme küme sesimiz hâlâ gür fakat. Bir avuç nefeste, aydınlık bir ses. Şu daracık, şu ucube mavilere sokulamayacak keskin bir kılıç. Diz çöktürüp, ona yarıdan bakamayacak hiç kimse. Gürül gürül bahar şimdi kışın ardından... İnattı, upuzun bir soluk bahar. Ve önümüzden, omuz başımızdan kayıp gidenler... Ölümsüz bir güzellikte koyup gidenler...

O yılanın tıslaması kalmıştır artık. Günü sayılı.

Yağmur yağıyor. Dün sabahtan beri, kısa aralıklarla sürekli yağın yağmur, tüm rahatlığıyla uzayıp gidiyor hâlâ. Dizine battaniyeyi çekip, sırtını ranzaya yashıyorum. Gecenin ilerlemiş bir saatinde, böyle oturup yağmuru dinlemek, biraz hüznün katıyor duygulara. Birden aklıma düşüyor; şimdi sokakta olanlar var mı? ıslananlar! Ya da bir saçak altına sığınanlar?.. Dışardayken, ne zaman yağmura tutulup ıslansam, (bunun olmadı) yağmurlu bir gün yoktu galiba) hep sobası yanan bir odaya girivermek isterdim. Çaydanlıksız bir soba da düşünmezdim hani. Bir güzel kurulanmak ve pencere kenarına çekmek masayı... Sigaram, çayım ve hafiften bir müzik... Ve dışarıda yağmurun sesi. Arada bir kapatıp gözlerimi, sevgiliyi düşürmek akla. Kaç kez yapabildim bunu? Belki de hiç. Anımsamıyorum.

Ranzandayım. Açık camdan giren rüzgâr saçlarımı dağıtıyor. Ranza demirine dayıyorum başımı. Yağmurun sesi ıslak ve gür. Omuz başımızdan, önümüzden kayıp gidenler düşüyor aklıma. Bir yerlerde, başımı ranza demirine yaslıyor, eskiden yağmur altında çıplak yılanan biri. Göğsümden bir şeyler kabarıyor boğazıma doğru...

Dışarıda yağmur yağıyor. Köylülerin başlarını göğe kaldırıp, ısıltılı gözlerle "rahmettir" deyişleri geliyor aklıma. Rahmettir... Birazdan, toprak kokusu getirecek rüzgâr dışarıdan. □

“SEVMEK EN İYİ ŞİMDİ?. DÖĞÜŞMEK YİNE ŞİMDİ”

Sedat YILMAZSOY

Mehmet Çetin, sonunda, son altı yıla yaslanan şiirlerinin önemli bir bölümünü “Rüzgar/Ve Gül İklimi” adlı bir kitapta toplayıp yayınlattı. ‘Sonunda’ diyorum, çünkü, aslında gecikmiş (Ve sanırım biraz da bilerek geciktirilmiş) bir kitap bu. Yıllardır şiirleri çeşitli dergilerde yayınlanıp duruyordu. Bu arada onun değişik kopulardaki düzyazılarına da rastlıyorduk (...) Yani M.Çetin gerek şiirleri, gerekse de düzyazılarıyla edebiyat ve sanatla ilgilenenlerin pek yabancı olamadıkları bir isim. Bundan sonra da sık sık karşılaşacaklarını sanıyorum. Diyecek sözünün olduğu ısrarı bunu rahatlıkla eleveriyor.

M.Çetin, sanat/edebiyat kavrayışını çeşitli yazılarında dile getirmiştir. Yine de, bu kitabındaki şiirlerini hakkını vererek anlamak için kimi görüşlerinin altını çizmek istiyorum. Böylece, onun şiirlerine yön veren anlayışın, yaratımına ne ölçüde yansıdığını (veya yansımadığını) anlama/kıyaslama imkanını da bulacağız.

İlk elden, onun ‘dar ufuklu amatör bakış açısının aşılması’ gerektiğine dair ısrarının altını çizmeliyim: “Eğer-diyor gerçekten bir sanatçıdan sözediyorsak, hayatın ve kavganın- sanat cephesini kurmak, yetkinleştirmek, yetenekleri bu cepheye daltalamak, toplumsal muhalefete kültürel ivme taşımak.. kavganın bu cephesini yetkinleştirmek bazında, üzerine düşeni öncelikle sanatsal yaratımıyla sahiplenmek, diğer gerekleri azami gayretle somut pratiğine aktarmak zordur. Bu da, diğer işlerin yanısıra yapılacak bir iş değildir.”

Böylesi bir sahipleniş, tavırlanış ve sorumluluk bilinciyle sanatsal faaliyetine perspektif tutan M.Çetin, şiirlerinde de bunu ifadeleyebilmenin uğraşındadır. Sanatın ve sanatçının amatör sınırlar içine hapsedilmek istendiğini, sanatı ve sanatçıyı küçümseyen eğilimlerin hâlâ önemini koruduğunu görmektedir. O, sana-

tu bir vakit doldurma, salt öznel haz, bireysel doyum için bir yan uğraş unsuru olarak görmemektedir. Aksine, hayatın her alanında olduğu gibi, bu alanda da toplumsal sorumluluklarla yetkinleşmeyi ve ihtisaslaşmayı savunmaktadır. Bunun için de sanatçının kendisini, esas ilgi alanının kuramıyla donatması, kuramsal bilgi ve estetik beğenisini hep geliştirmesi gerektiğine ve ‘dar ufuklu bakış açısının’ ancak böyle bir çaba ve tavırla aşılabileceğine inanmaktadır. M.Çetin, sanatçı-politika ilişkisi sorununda tavrını ‘en üst düzeyde taraflılık’ olarak tanımlamakta ve bu anlamda da partizan sanatçı kimliğini tercih etmektedir. Ancak, böylesi bir tarafsızlığı, partinin saygınlığına sığınarak, kendini böyle bir yolla ‘öncü sanatçı’ olarak lanse etme gibi bir yanı sıra asla prim vermemekten yana olarak anlamaktadır. Aslolan ‘iyi’ yazmaktır. ‘İyi’ yazmak içinse doğru bir ideolojik tutuma ve kavrayışa sahip olmak tek başına yetmez. Diğer yandan da çeşitli sapmalarla, önyargularla, gelişme ve dönüşmenin önündeki engellerle mücadele edilmelidir. Onun ‘biçim/içerik’ üzerine tartışmaları da bu bağlamda değerlendirilmelidir.

“Estetiğin salt bir biçim olayı olmadığını söylüyorum. Daha çok ve aslolarak bir içerik eylemidir estetik ve yapılanışı, içeriğin dışlaştırılması, içeriğe denk düşen ve etkileyen biçime damgasını vuran karakterdir diyorum.”

Bu, sadece ‘NE’ söylediğiyle ilgilenmek anlamına gelmiyor; ‘NASIL’ söylediğinin önemini ve yerinin doğru olarak saptanmasıyla anlamlaşıyor. Ve ancak, içerik/biçim arasında söz konusu bu ilişkiyi kurmak pek o kadar kolay olamıyor. Doğal ki M.Çetin de bunun ayrıntıdadır. Bu ilişkiyi doğru olarak anlama ve sanatsal yaratıda kanıtlama, bunu yaparken basitlikten kaçınma ve özgün oluşu yakalama.. öyle hemen elde edilebilecek bir şey değildir bu. Basitliğe düşmeden yalın olabilmek, kolay anlaşılır olmaktan çok, anlaşılması kolaylaştırma.. Sanırım başarmak iste-

diği tam da bu ve ancak bunun dur duraksız bir hesaplaşma ve emeği gerektirdiği açıktır.

“Yalınlığı kararlıkla savunuyorum. Ama bu büyük bir olaydır diyorum. Basitlikle yalınlık arasında gerçekten de muazzam bir uçurum var, ve **anladığımca bir yalınlığa ulaşmam için uzun yıllar gerekir sanıyorum..** Çoğunlukla yalınlık diye basitlik anlaşılıyor, işte buna şiddetle karşı çıkıyorum. Verili duyarlılık ve beğenilerin mutlaka geliştirilmesi gerektiğini, bunu ne popülistlerin, ne de formalistlerin yapamayacağı, yeni öz’e yeni biçim kaygısını duyanlar olarak bu alanda asıl görevin bizlere düştüğünü ve hakkını vererek bunu sahiplenmemiz gerektiğini düşünüyorum.”

Haklıdır ki basitlikle yalınlık arasında varolan sözkonusu ayrımın altının ısrarla çizilmesi gerekiyor. Çünkü, çoğu kez yalınlık diye basitlik anlaşıldığı gibi, yalınlık da basitlikle suçlanabiliyor. Halk için sanat yapan tüm sanatçılar, yaptıkları sanatın yığınlar tarafından anlaşılabilir kabul görmesini isterler. Yalın ve bir o ölçüde de anlaşılabilir olma kaygılarının kaynağı buradadır. Kimi burun büyük, keremeti kendinden menkul sanatçılar, sanatlarını ‘ayağa düşürmek’ten, sıradan yığınların ‘geri’ düzeylerine indirgemekten sakınırlar! Bunlara göre, sanatçının yalınlık ve anlaşılabilirlik gibi kaygılarının-olması pek gerekmiyor, hem nasılsa anlayan anlayacaktır.. ya da bir gün anlaşılacaktır mutlaka!

M.Çetin, basitliğe karşı çıkarken yalınlığı savunmakla, bu tip elitist görüşlere de karşı olduğunu açıklıkla dile getirmektedir:

“Söylemde yalınlığı, en geniş yığınlarca anlaşılabilmeyle kuşkusuz ki amaçlıyorum. Ama halihazırda, daha çok halkın ileri unsurlarının dilini tercih ettiğimi de söylemeliyim. Bu çelişmiyor mu? Görünürde bir çelişmeye karşın gerçekte, ilerletici bir ilişki ve uyumun olduğunu düşünüyorum. Üstelik, öncü, geliştirici, dönüştürücü rol oynayacak bir sanat yapmayı hedeflemek, bunu hem

de bilinçli olarak estetik beğeni/kültürel vb. her cephede geri bıraktırılmış yığınlar somutunda yapmaya çalışmak.. işte olay tam da burada düğümleyiyor ve aşılması gereken de bu! Kekeleyerek ya da avaz avaz bağırarak, olmayınca susarak, bazı şeyleri üstüste yığma ucuzluğunu halkımıza kendi, anladığı sanat diye götürmeye kimselerin hakkı olmasa gerek."

Gerçekten de M.Çetin'in kimi şiirleri böyle hemen ve herkes tarafından istenilen ölçüde anlaşıliveren türden şiirler değildir. Hatta, hitap ettiği kesimin bile biraz zahmete katlanması gerekiyor sanıyorum. Diğer yandan da aradığı dilsöylemi yeterince bulamadığını, bu arayışını hep sürdürmek, hep öğrenmek zorunda olduğunu söyleyen, anladığına bir yalnızlığa ulaşması için "uzun yıllar"ın gerekebileceğini belirten sanatçımız, demektir ki olgunlaşma sürecin de daha "iyi" düzeyleri vaadediyor. Bu olgunlaşmaya bağlı olarak da bugünkünden daha yaygın olarak geniş yığınlarca anlaşılmayı (ya da onların anlamasını kolaylaştırmayı) sağlayabileceğini düşünebiliriz sanırım.

M.Çetin'in kimi düşüncelerinin altını böylece çizdikten sonra biraz da kitabındaki şiirleri üzerinde durmak istiyorum şimdi.

TUTSAĞINI KURTARAN ŞİİRLER

Yoğun bir emek/işçilik, apaçık bir tiyozluk, M.Çetin'in şiirleriyle ilgili olarak sanırım ilk elden yapılabilecek değerlendirmelerdir. Bu özenli ve hesaplaşıcı tutum gereği bir şiiri yazdığı ilk haliyle yayımlaması mümkün olmasa gerek. O, en iyiyi yakalama ısrarı ve telaşıyla dur duraksız çalışmak durumundadır. Böyle incedelikli ve yoğun çağrışımlı dizeleri kurması, şiirinin imgesel örgüsünü bunca sık dokuyabilmesi biraz da bu ısrarla varlaşabilir. Kitaptaki şiirlerden de anlaşılacağı gibi, bize sunduğu en eski şiirleriyle en yenileri arasında bir uçurumdan söz edememek gelişmemeye değil, bu sağlıklı tavrını daha ilk baştan oluşturmuş olmasıyla açıklanabilir. Eski/yeni, imgesel örgüsü güçlü kimi şiirlerinden verebileceğim kimi örneklerle bunu daha açıklamak mümkündür sanırım;

"susuyordu gün katildi eylül ve kalbimdi yanıyordu/küller küller"

"gülümseyen gözlerinden başka ülkem olmaz desen de"

"yanar yüzürkyedi komünarın kurşuna dizildiği duvar"

"külettim ağıdı içtim gözyaşımı, acıları da tüketirim"

"güncesi, şakaktan sızan kandi sokaklara/ömrümüz"

"ölümyaralı sevgili niye leylak tanımasın hiç"

"başarısız intiharların sevindirir yüz-

zündeki duruş"

"aşka yaraşan tarihe akras ses bu başkaldıran"

Böylesi dizeleri çoğaltmak fazlasıyla mümkün ve kimi şiirlerinden aramaya pek gerek duymadan aktardığım bu dizelerde de görüldüğü gibi, şiirin imgesel kuruluşu ve örgüsüne ısrarla önem vermesi M.Çetin'in en belirgin şiir tavrından biridir. Bunun önemsenmesi gerektiği kanısındayım. Ki, çoğu şiirinde sıklıkla karşılaştığımız 'kanama, gül, eylül, ölüm, gece' vb sözcüklerin fazlaca kullanılması bile, bu iyi örgütlenmiş dil/imesel kuruluşu gerçekliğinde yapay ve abartılı durmamaktadır. Bunların çoğunlukla şiire ustaca emdirildiği kanısındayım. Bu, açıktır ki ilham perilerine değil de, uzun ve yorucu bir çalışmaya yaslanmanın mükafatıdır. Duygu/bilinç/estetik beğeninin keşiştiği yeri yakalayabilmenin gerçekliğidir.

İkinci ve belki de asıl dikkati çeken nokta, yine H.Gedik'in de kitabın sonunda yer alan ilgiye değer yazısında belirttiği gibi, çoğu acımasız koşullarda geçen 6 yıllık cezaevi yaşamının M.Çetin'in şiirini sınlıramaması olmalıdır. Yaşadığımız dönemin bir gereği olarak da hapishane ve işkence edebiyatı boy vermeye devam ediyor. Bu da bir gerçeklik ve gerekliliktir. Ve doğaldır ki M.Çetin de bunu yapsaydı kimsenin bir şey demeye hakkı olmazdı. Yapay bir duyarlılıkla değil, en yalın ifadeyle yaşamın izleklerine yaslanmış olacaktı. Bunu yoksamıyor M.Çetin. Ama daha iyisini yapmayı da elden bırakmıyor; tutup şairini de, şiirini de tutsaklıktan kurtaran şiirlere daha geniş ölçüde yer vermekte ısrar ediyor. O, bedeni içeride, bilinci ve yüreğiyle dışarıda, üstelik en gerekli yerlerde volta vuran bir sanatçı tavrını bilinçli bir tercih sonucu olarak sahipleniyor.

Örneğin, sekiz sekiz.. dokuz dokuz ölen akranlarının ölüm haberleri bir kan sağnağı halinde yağarken içerdekini avlusuna, o alnı demirde, zafer türküleri söyler, acısını bastırmak ve ölümlerle de koşullanan geleceğe olan iyimserliğini/inancını haykırmak için. Çünkü o yürek diye bir ülke taşımaktadır göğsünde..

"ve bir rüzgara tutunan türkü olurum da

geçerim o çatışma alanından menzile düşer kalbim"

Bu, çatışma alanındaki şair yüreği/duyarlılığıdır. Ve an gelir kafa tutar sağırılıklara/duyarsızlıklara. Hiç kabullenemez. Diyelim ki değerli bir evladını yitirmiştir Türkiye halkı, binlerce evladından birini yitirmiştir işkencede.. Fakat suskunluk korkunçtur. Düşmanı şaşırta, ama daha da fazla korkutan bu suskunluk şairde bir sorgulamaya ve anlama çabasına dönüşür hemen;

"hayır, görmedik duymadık bilmedik demeyin sakın

yalan olur, hepimizindi sürmanşet ölüm günleri"

Gerçekliğin yoksanmasına tahammül edemez. Ve gerçeklerini anlamaya çalışır; ayıplamak değil, sadece sormaktır onunkisi. Bu, eleştireliliği, düşünmeyi ve sorgulamayı koşullayıcılığı da içeren bir sorma ve anlama tavrıdır. Ama çeşitli etkenlerle kulakları gibi vicdanları da sağırlaştırılmış insanlara duyduğu tepkice değildir bu, üretken bir sorgulamadır. Yürek karartmaya değil, karanlıkları almeden aydınlığa bir çağrıdır. Kırk günlük uzaklıkta kimildayan bir yaprağın hışırtısını duyabilen ozan yüreği, halkın bir büyük suskunluğu karşısında onca acıya nasıl dayanabilir? O, popülistler gibi halkı olduğundan farklı olarak görüp göstermez. Halk neyse odur; yani yaratan ve dönüştüren büyük bir güç, korkak cesur, cahil, hakim ve çocuktur. Bazen düşmanı meydana koyup kaçarlar evlerine, ya da uyup hainin iğvasına sancakları elden yere düşürürler, bazen de bir nice mürtebe hançer üşürürler. "en iyi bildiği yara sarmaktır halkın" derken, yığınların gerçeğine bu bakışla yaklaşmaktadır M.Çetin ve kuşkusuz ki yığınlara ve geleceğe olan inancını bu nesnel tutumuyla da asla yitirmez. Ona göre sonunda olacak olan kesindir:

"gelir gün değişir rüzgar ülkem olur gül iklimi"

Bunun içindir ki 'kahreden ahları kül ederek' karşılar Didarların ölümünü. Tutsaklar 'böylesi doğuşken anne.. abla.. kardeşlerinin ölümünü elbet ki kabullenemez. Ve 'elbet ki hükümrânın günü de sola'caktır artık.

"kanadıysak çok şafak gül karanfil kahreden ahları kül ettiyse artık yitirilen oğul.. kardeş.. kızların anıları yanına o doğuşken annenin adını yazdıysak ey didar.. didar sar yaranı ey kesikdamar yas yok elbet ki hükümrânın günü de solar"

Tavri açık ve kesindir; ölen/öldürülen Didar'ımızın yerini yenileri alacaktır ve hükümrânın günü soldurulacaktır. Gül kuruyunca alnına kan düşen, Dolares suretli biçare annesini de kavgaya çağırmasının ve dökülen kanları silmesi için sokağa çıkmasını istemesinin açıklaması da burdadır. Sadece annesini mi? Hayır! Tüm insanları kavgaya çağıracağına göre.. Ki, açlık grevinde bile yaşgününü kutlamayı ihmal etmediği, 'zindanla gül arasında büyüyen' oğlu Pir için şiirlenen şair duyarlılığı bu özgülle sıkışıp kalmaz. Yani aynı olay burda da görüldüğü gibi özel bir tutum olmaktan öteye genel bir tavıra ve sahiplenişe dönüşür. Açıktır ki muhabbeti ve sınırsız sevgisi tüm çocuk-

Devamı 66. sayfada

Direnişin Kırmızı Karanfilleri

Selman Yoldaş

Su Mayıs günlerinin getirdiği hüznü; türkü söyler gibi, halay çekerek kavgaya aktarmak ne güzel. Bu günler ağırdır, acıdır, ama anıları güzeldir, onurludur ve direngendir. İşte 1 Mayıs, 3 Mayıs, 6 Mayıs, 13 Mayıs ve 18 Mayıs. Mayıs günlerinin her birinde destansı bir koku var ve hele 18 Mayıs'ta; onurun, inancın ve direnmenin temeli var. Bu temeli sarsacak bir güç var mı ki, bu küçük yeryüzü parçasında. Direnmenin öyküsünü anlatmıyorum, yaşamak direnmek ise, bir yaşamın direnme-dönüşüğüdür günü anıyorum.

Zindanlar, acının yoğunlaştığı mekânlardır. Hasretin, sevdaya duyulan tutkunun, üzüntülerin, sevinçlerin insan organizmasında dövüldüğü; acının, örse düşen çekik gibi, bedenlerde çelikleştiği; şu zindanlarda direnmek, ayakta kalmak bizler için yaşamaktır bu. Yaşıyorum diyebilmek şu zulmün aktığı duvarlara, demir kapılara, nöbetçi asker kulelerine, şu uzaktan bize bakan Çanakkale Boğazı'na; direnmek gerekiyormuş. 12 Eylül süreci ile birlikte direnişin pek yaşanmadığı, dönem dönem kendiliğinden, grupsal sol çıkışların olduğu şu mekâna direnişi sevdirmek gerekiyormuş. Devrimciler arası dağınıklığın hüküm sürdüğü, birlikte hareket etmedeki kudretin, grupsal çıkar ve hesaplara feda edildiği bu mekânda düşman karşısında birlikte hareket etmenin gerçek gücünü direnişle tanıtlamak gerekiyormuş. Mücadelesizliğin ve hareketsizliğin koyu çamurunda gücüne olan inancının zavıfladığı kitlelerdeki bu olumsuz havayı kırmak, direnmeyle alınan kazanımların anlamlılığını ve güzelliğini onlara somut pratikleriyle tanıtlamak, kendilerine olan güvenlerini yeniden üretmek için bir direniş gerekiyordu. Alışılmalıydı şekliyle "bu cezaevinde hiçbir direniş olmaz" mantığının ne kadar subjektif bir düşünce olduğunu göstermek, düşmanın istediğini verme, istediğini alma noktasındaki keyfi yönetimini ve yerleştirmeye çalıştığı "ancak ben veririm" davranış

biçimini mezara gömmek için bir direniş gerekiyormuş vb. vb.

Gün 27 Mart 1988. Dışarda hava nasılsı bilmiyorum. İçerde hava sıcak, insanlar neşeli, kararlılıklarını yüzlerinden akıtarak yarın sabah başlayacak açlık grevini düşlemiyorlar, somut olarak yaşıyorlar sanki. Çünkü sorunlarımızın çözümünü yaşam olanaklarımızın daha da genişletilmesi için böyle bir direnişten başka bir yol kalmamıştı.

28 Mart 1988 sabahı duvarların yıkıldığı, gürül gürül bir direnişin düşman beynini dövdüğü bir sabah oldu. "Biz Çanakkale Cezaevi'ndeki devrimci siyasi tutuklular olarak, sorunlarımızın çözülmesi, daha insanca yaşama olanaklarının sağlanması için, bugünden itibaren süresiz açlık grevine başlıyoruz... Yaşamın süresiz açlık grevimiz." Yüzyirmi parçadan oluşan bir yürekte çıkan bu haykırış, Çanakkale Cezaevi yönetiminin üzerine gök gürültüsü gibi düşüyor. O gün bir günlüğe şöyle bir not düşüldü:

"Cezaevinde bugüne dek, böylesine bir potansiyel oluşmamıştı. Diğer cezaevlerinde ve özellikle Diyarbakır Cezaevi'ndeki açlık grevinin zaferle sonuçlanması ve devletin verdiği tavizler bulunduğumuz alanda yüksek bir moral kaynağı teşkil etti. Geline nokta da varolanla yetinmenin şartları ortadan kalkmış, artık birtakım olanakların genişletilmesi, yeni yeni kazanımların elde edilmesi, hissedilir ölçüde kendisini ortaya koymuştur. Ve işte onun için bugün süresiz açlık grevine başladık. En son yediğim yemek, iki patatesli, bir peynirli börek ve yanında bir bardak süt. Daha ilk gün olmasına rağmen, keşke biraz daha fazla yeseydim diye düşünüyorum."

Özgürlüğü tünelle yakalamak ne güzel. Tünelden çıkanları karşılamak, çoşkuyla kucaklayıp hasret gidermek, yılların özlemini kana kana içmek nasıl bir duygudur? 25 Mart'ta yaşanan sevincimizi, sizlere taşıyabilseydik şaşarınız. Böylesine muhteşem bir özgürlüğe kaçışın sevincini yüreğinizde duyuyasay-

dınız, yüreğinize yazık olmuş derim. 28 Mart'a böylesine sevinçli bir yürekle başlıyoruz.

Üçüncü gün günlüğe şöyle bir not düşüldü:

"Cezaevi idaresi, böylesine kitlesel ve karalı bir direnişin başlatılabileceğini beklemiyordu. Çünkü böyle bir şey bekleyeydi, bunca telaşa ve ne yaptığını bilmeyen tavırlara girişmezdi. İdarenin bu pozisyonda bulunması, bizim açımızdan iyi bir durumdur."

Daha insanca bir yaşamın içeriğini dolduran şu taleplerimiz: 1- TTE kaldırılmalıdır. 2- Tam gün açık görüş hakkı tanınmalıdır. 3- Radyo, teyp, wolkmen gibi iletişim araçları içeri alınmalıdır. 4- Ailelerimizin getirdiği yiyecekler içeri verilmelidir; eksenı etrafındaki daha bir dizi sorun için başlatılan açlık grevimize karşı idarenin ilk tavrı, tünel araması bahanesiyle koşullara girme, ertesinde, normal güvenlik araması adı altında yeni bir aramanın yapılması oldu.

Ardından açlık grevine katılanlara 20 gün süreyle ziyaret yasağı kondu. Biz bu davranışların yabancıları değildik. Bunların keyfi ve açlık grevimize birer saldırı olduğunu biliyorduk. Ve bu saldırıların idarenin ne kadar güç bir durumda olduğunu, kendimizin rahatlığını da biliyorduk. Daha önceleri, burada olan birkaç bireysel açlık grevinde açlık grevine katılanları idare, müşadiye denilen hücrelere alıyormuş. Açlık grevine katılanlar da tıpış tıpış gidiyormuş. Bu kez de almak istediler. Gitmeyeceğimizi, koğuşumuzda kalacağımızı ve "gücünüz varsa gelin de alın" türünden tavırlar koyduk. Zor kullanacaklarını söylediler. Ama bu söylediklerini gerçekleştiremediler. Bu kez de onlar tıpış tıpış geri adım atmak zorunda kaldılar.

Açlık grevimizin 13. gününde şöyle bir not düşüldü yine günlüğe:

"Dopdoluyum. Başımı alıp bir yerlere gitmek istiyorum bugün. Uzaklara, yapayalnız değil, hasretimle beraber olmadan edemiyorum ben. Nereye gitsem?

Direnışteki oğlu, oğulları için yüreği ağlayan kuytu bir köşedeki Hanife ana-

nın dayanılmaz isyanına mı? bir çatışma oldu. Bir çocuk yetim kaldı yine. Bu çocuğun gözlerinde parlayan hüznü gökyüzüne mi? Umudun avucunda mavzer olduğu bir halk savaşçısının, boylu boyunca uzanmış kanlar içindeki alınına mı?

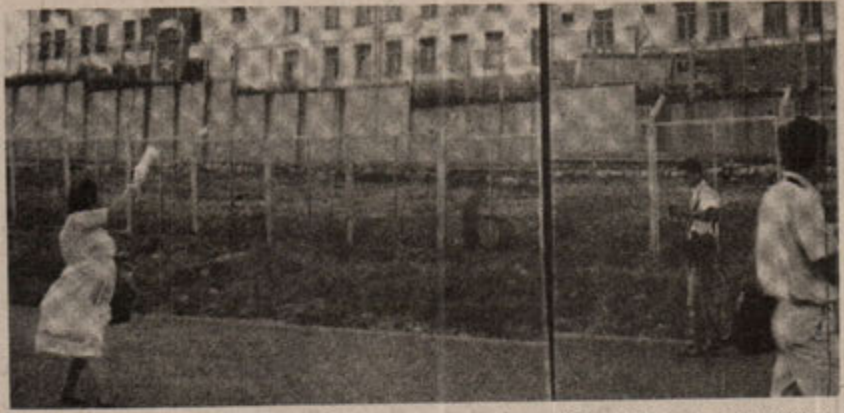
Hiçbir yere kılmıdayamıyorum. Gide-miyorum. Direnişimizin bu 13. günün-de bir parça isyan olarak kılmıdaya-çığım.”

Açlık direnişimizin 23. gününde sekiz ailemiz direnişimizi desteklemek için Çanakkale Cumhuriyet Alanı'nda basın toplantısı düzenleyerek, süresiz açlık grevine başladıklarını söylüyorlar ve oturmaya başlıyorlar. Polis hemen saldırıya geçerek direnişçi aileleri gözaltına alıyor. O gün şunlar düşüldü günlü-ge:

“Bir bilsen nasıl da duygulandım / Hanife ana bir bilsen / Bir bilseniz Mehalat teyze, Vahide ana / Nasıl da istedim / Sizlere kalkan ellere göğsümü sipper etmeyi / Uzanıp şu duvar arkasından / Sıcak bağrınıza basılmayı / Nasıl istedim bir bilseniz / 'Kavgayı sevecek kadar genç, ölümden korkmayacak kadar yaşlı yüreği'nize / Sıcak bir öpüş kondurmayı.” Açlık grevimiz bitene kadar, ailelerimizin direnişi de devam etti.

Mayıs günlerinin bizim için acılarla dolu olduğunu söylemişim. Nerdeyse uğursuzluğuna inanacağım şu Mayıs'ın, 8 Mayıs pazar akşamı da bugünlerden biriydi işte. Şu cam ekranda, onları, kelepçeli hallerini görünce, alıp başımı ıssız bir diyara gitmek istedim. Üzerime çöken efkar mıydı, hüznü müydü? Hayır. Yaşamın bunca karmaşık acımasızlığına bir isyan mıydı? Bilemiyorum. Bildiğim, o kelepçeli dokuz canı görünce dolu dolu ağlayamadım, gözyaşlarımı yüreğime akıtıp, ranzama uzandım. Hiçbir şey tad vermiyor bu akşam. Sigaram bile acı kokuyor. O muhteşem sevincimiz yarımlaşsa da, umut hiçbir zaman eksik olmayacak.

Açlık grevi boyunca muhatabımız Cumhuriyet Savcısı Ertem Türker oluyor. Taleplerimiz konusunda, kendisinin hiçbir şey yapmayacağını, her şeyin bakanlığa bağlı olduğunu söyleyen bu adam, demokrat geçinen bir unsurdur. Ama biz, genelde böyle demokrat geçinenleri, gerçekte nasıl da halk düşmanı bir yapıya sahip olduklarının yabancısı değildir. “Önce insanım, sonra savcı” diye basına demec veren bu bay demokrat, gerçekte sadece savcılığını uygulamıştır, insanlığını uygulayamazdı çünkü, insani dokulardan oldukça uzak birisiydi. Ailelerimize karşı takındığı tavır ile ne kadar demokrat olduğunu gösterdi.

Cezaevi 1. Müdürü Mehmet Gözlükü'nün takındığı tavırda savcıdan aşağı kalmadı. Kamuoyu bu adamı iyi tanımıyor. Ama bizler kendisini iyi tanıdık, tanıyoruz. Bir dönem bu cezaevinde uygulanan işkencelerin uygulayıcısı ve başsorumlusu şimdi de yaşamımızı zorlaştırma çabasının hak gasplarının ve disiplini cezalarının verilmesinin başını çekiyor. Ve sanırım o da bizi iyi tanıdı. Bütün bu çabalarının boşa olduğunu anlayacak.

Açlık grevimizin otuzuncu gününde İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu'ndan bir heyet cezaevine gönderildi. Temsilcilerimizden Ülkü ve Ertan'la bir görüşme yaptılar. Anlatıldığı kadarıyla oldukça kapsamlı bir görüşme oluyor. İHD buraya gelmeden savcıyla da görüşüklerini ve savcının kendilerinden bu işin çözülmesi için aracı olmalarını söylüyorlar. Bu heyetin o günkü çeşitli girişimleri bir sonuç vermiyor.

Ertesi gün, yani 27 Nisan'da açlık grevimizin otuz birinci gününde savcı cezaevine gelerek Ülkü ve Ertan'ı çağırıyor. Kısa aralıklarla aynı gün iki görüşme neticesinde akşam bir anlaşmaya varılıyor. Ve açlık grevini o akşam bitiriyoruz. Varılan anlaşma ve alınan haklar o anki somut biçimiyle değerlendirildiğinde eylemin esas olarak başarıya ulaştığı söylenebilir. Kuşkusuz ki bu eylemin gelişimi ve sonuçları itibarıyla daha geniş bir değerlendirmesi yapılacaktır. Ben, bir fikir edinilebilmesi için esas yönünün belirtilemesiyle yetiniyorum. Açlık grevini bırakan olmadı, başladığımız kapasiteyle bitirdik. Belki de zahiyatsız olması bakımından böyle bir eylem ilktir.

Bu bir aylık direnişimiz boyunca yalnız değildik. Koğuşlarımızda bizi güçlendiren, moral veren ve oldukça uygulandıran kırmızı karanfillerimiz vardı. Cumhuriyet Meydanı'nda oturan, ailelerimize yardımlarını eksik etmeyen Çanakkale halkının sıcak dayanışma duygusunu anmamak mümkün mü? Direnişimizi ve her direnişçi koğuşa bir kır-

mızı karanfil göndererek selamlayan, Çanakkale öğrenci gençliğinin bu onurluca davranışını nasıl anlatmalı? Bir de TAYAD'dan gelenlerin savcıyla görüşmelerinden sonra, basına onu destekler nitelikte görülebilecek kısa bir açıklama dışında hiçbir şey yapmamaları nasıl açıklanmalı? Ben kırmızı karanfilleri kokladım. Yaşamak ne güzel dedim.

Bir sırım gibi dimdik, bir yürek kadar sıcak yaşamayı özlemiyorum, öyle yaşıyorum.

Bedeller her zaman yoğun acı kokarlar. Bedel ödemek, o bedeli gerektirecek olaylara-ortama sebebiyet vermekten daha kolay olmasa gerek. Direnmekteki zorluk, geçmişin yüklediği ağırlıktır. O ağırlığı ka dırıp atmak, bu cezaevindeki direnişin esas isteğini ve güç kaynağını oluşturuyordu.

Hülyalı bir denizde boğulmak nasılmış diye, so:mayın bana. Hayata orada açtım gözlerimi. Yaşamı ilk orada gördüğümde, yaşamı bunca seveceğimi bilemezdim. Aşk orada tatdım, kavgayı orada öğrendim. Korkulu bir düşten uyanıyormuşçasına sevdıyla toprağa orada sarıldım. Aşkıyla, sevdasıyla, hasretiyle, kavgasıyla ben orada boğulmak istiyorum.

Ellerim kan görmedi, gözlerim kan deryası fırtınalı bir okyanus gibi, Muzuru hiç görmedim değil, düşlerimi aydınlatıyor. Bugün zulmün duvarlaştığı buradan, sevdamı yolluyorum o ellere. Bekle beni; acılarıyla, kahırlarıyla, rüzgarlarıyla, bombalarıyla... Ben burada yaşamıyorum, ben burada ölmek istemiyorum. Dağlarımızın doruklarında, bir sığınakta, bir mağara ağzında; gerillacı bir kızın kollarında sevdayı solumayı değil, şarapnelere parçalanmak istiyorum, silahımın namlusunda... yazdıktan sonra.

Şimdi kazanımlarımızın ve olanaklarımızın korunmasının mücadelesini veriyoruz. Zindanlar varolduğu buralardan yükselen onurlu sesler de varolacaktır. □

9 Şubat! Diyarbakır Zindanı Üçüncü Büyük Direnişi ve Öğrettikleri

Müslüm Elma

Bu şehri Amed,
Bu Diyarbakır!

Uzun tarihi boyunca kanı ve irin kokan bu kent yine tarihine yaraşır bir şekilde öz be öz kendi gibi yaşıyor, yaşayacak.

Şeyh Sait'in üç ağaçta sallanan gölgesi silinmeden, zulmün en hasına, direnişin en hasıyla yanıt veren İbrahim Kaypakaya'nın zindanın en dip köşesinden dört bir yana yankıyan pürüzsüz sesinin yankısı dinmeden, direnişiyle, ihanetiyle yine öz be öz kendi olan bir cezaeviyle tarihe geçecek bu kent.

Faşizm ülkenin göklerinde kara bulutlar gibi eserken Diyarbakır zindanında faşist terör en yoğun şekliyle kendini gösteriyordu. Bu zindan da 1980 12 Eylül'ünde tasarlanan 1981'in ilk ayında doruğa çıkarılan ve 1984 Mart'ına kadar süren işkencelerle insanoğlunun onbinlerce yıllık insanlaşma mücadelesi tersine çevrilmek isteniyordu. İnsanın özünden sapıp soysuzlaşması isteniyordu.

İnsanın özü nedir oğul?

İnsanın özü onurdur, g elişmesidir, varoluşudur...

Onur ile onursuzluk belki hiçbir yerde bu kadar iç içe ve bu kadar birbirinden ayrı olmamıştır. Savaşımın en kutusallı onurun onursuzluğa olan savaşımıdır.

Zulüm çarkları kurulup insanlar birer birer tezgâha alındığında bu savaş en yakın biçimiyle çıktı ortaya. Saflar bir o kadar belirginleşti, bir o kadar berraklaştı. Bir yanda ekmek, toprak, özgürlük

için savaşanlar, diğer yanda ruhunu çıkarıp önüne sermiş ağa babalarına bağlı faşist cellatlar.

Ve hainler ve uşaklar... Postu ihanetle kurtarmaya çalışanlar...

Tuz-ekmek hakkını unutup köylü: ünden işçisine davaya gönül vermiş, davaya yakın-saf gözlerle bakmış, davaya sadece tebessüm etmiş insanlara çelme takan soysuzlar soysuzlaşa dursun. Diyarbakır zindanında estirilen bu faşist terör sonucunda pirincin taşını ayıklamaktan öteye bir şey yapamamıştık.

Çok can verildi, çok kan döküldü, bir teslimiyet dönemi yaşandı: ama o zor çemberi kırıp dimdik ayağa dikildi, onur hâlâ gelinlik kız gibi salınıyor, sahnacak. İlk günkü gibi taptaze, apak kalacak.

İnsan nedir oğul, niye içerdedir?

Neden insan her şeye hem kadirdir, hem değildir? Neden hem ateş ucunda barut olur patlar, hem sinip özünü satır?

Fis kayası boyu akan Hayk'ların kanı kurumadan Diyarbakır zindanından çıkan feryatlar kuş uçmaz kervan geçmez ıraklara yayıldı; yirmisinde yirmi-beşinde civanların kanı fişkirarak dört bir yana saçıldı.

Düşünün bir babanız ölmüş, düşünün bir ananız, ağanız ölmüş, baharında yariniz, bacınız ölmüş! Acısını ummanlara sığdırabilir misiniz?

Bir, iki değil, üç-dört değil, ondört hiç değil!..

Tam otuzdört can! Her biri bir yar, bir ana, bir baba otuzdört ciğerpare parrelendi bu zindanda. Kalaslar, demir lobutlar, postallarla parçalandı onbeşinin. Say say bitmez civanlar.

Cemal Kılıç (PKK, Koğuşta işkenceyle), Halil İbrahim Baturalp (Adli, Koğuşta işkenceyle), Bedii Tan (Adli, Koğuşta işkenceyle), Ali Sarıbal (TKP/ML, Koğuşta işkenceyle), İbiş Vural (Adli, Koğuşta işkenceyle), Ramazan Yayan (PKK, koğuşta işkenceyle), Önder Demirak (KAWA, Koğuşta işkenceyle), Halil Atalay (Adli, Koğuşta işkenceyle), Abdurrahman Çecen (PKK, Koğuşta işkenceyle), Medet Özbadem (TKP/ML, Hastanede işkenceyle), Aziz Özbay (Adli, Hastanede işkenceyle), Mehmet Emin Akpınar (Adli, Koğuşta işkenceyle), Mehmet Ali Eraslan (Adli, Koğuşta işkenceyle), Necmettin Büyükkaya (Şoresgeri Serbixwe, 3 Ocak direnişinde işkenceyle), Aziz Büyükertaş (PKK, Koğuşta işkenceyle).

Bir yer düşünün ki; işkencenin en utanmazı, en hayasızı, en vahşisi olsun; bilin ki orada direnişin en yücesi, en şanlı çıkacaktı. İşkencesi dillere destan bir zindan, yine işkencesi kadar dillere destan olan bir direniş doğurmaya mahkûmdur.

İşte dört civan daha...

Diyarbakır zindanından Özgürlüğe giden yoldan Ferhat, Necmi, Eşref, Mahmut Çıkıyorlar tabut tabut

Halkın bu dört yiğit evladı bilek bileğe vererek eşi menendi görülmemiş bir direniş örneği ile düşmana bile saygı duyurtacak şekilde kendilerini yakmışlardır.

Ferhat Kurtay (PKK), Eşref Anyık (PKK), Mahmut Zengin (PKK), Necmi Öner (PKK) kavgalarını sloganlarını haykırarak yaşamlarını ölümsüzlüğe

eriştirmişlerdir. Ölümünün en uzunundan en kısasına, en acısından en acılına kadar ölümlü yenmek için yapılan bu kavgada mücadelenin olası olan her türlü yöntemi denenmiştir.

Ölüm oruçlarında milim milim eriyerek hayata gözlerini yuman bir altı can daha... İşte 14 Temmuz-Ağustos Ölüm Orucu şehitleri: Mehmet Hayri Durmuş (PKK), Kemal Pir (PKK), Ali Çiçek (PKK), Akif Yılmaz (PKK) ve 3 Ocak 1984 Ölüm Orucu şehitleri: Orhan Keskin (Dev-Yol), Cemal Arat (PKK).

Ve 45 gün sürüp yenilgiyle sonuçlanan 3 Mart 1981 Ölüm Orucunun 27. gününde bırakan, ama kurallara uymadığı için tedavi edilmemesi sonucu ölen Ali Ereğ (PKK), ve 1 Eylül 1983 Ölüm Orucunun etkisiyle şiddetlenen iç rahatsızlığının doğru dürüst tedavi edilmemesi sonucu ölen İsmet Karak (PKK).

Rahat bir apartman katında kendini asmak intihardır. Su kenarında bir dut dalına asmak da öyle... Ancak Diyarbakır zindanında bu bir direniş yöntemi olmuştur. Diyarbakır zindanında işkenceye vurulan şiddetli bir tokat olmuştur, işte teslimiyet koşullarında daha fazla yaşamayı hazmedemeyip bir Nevroz günü işkenceyi, zulmü kendini asarak protesto eden Mazlum Doğan (PKK). İşte 3 Ocak direnişi karşısında kudurganlaşan sadist işkencecilerin akıl almaz vahşetine kendilerini asarak protesto eden Remzi Aytürk (Aralıçgari), Yılmaz Demir (Özgürlük Yolu).

Ve itirafçı oluşunun verdiği vicdan azabıyla, itirafa zorlamaları, ihaneti

kendini asarak protesto eden Suphi Çevirici (PKK), ve cezaevi koşullarının verdiği bunalımla kendini asan Selahattin Kurutuz (PKK), Hüseyin Yüce (PKK).

Sanır mısınız ki Diyarbakır ölümleri bu kadardır! Ömrünün tamamını burada bırakıp çıktıktan birkaç ay sonra ölen onca insan sanır mısınız ki kendi kaderiyle öldü! Hain Hasan Garip'in de yardımıyla gözü dönmüş faşist caniler, Yüzbaşı Esat Oktay Yıldırım ile (Minik!) As-teğmence tecavüz edilen Cahide Karakaş (TKP/ML) sanır mısınız ki kendi katlinden kendi sorumludur!

Diyarbakır zindanında yenilgiyle sonuçlanan 1981 direnişinin ardından gelen zulüm teslimiyet ortamında iki büyük direniş filizlenip gövermiştir. 5 Eylül 1983 ve 3 Ocak 1984 direnişleri, her iki direnişte bir avuç satılmışın dışında bütün cezaevinin eserdir. Ama bu büyük direnişler bir anda ortaya çıkmamıştır. Teslimiyetin tüm tahribatına rağmen tutsakların çoğunluğunun birbiriyle çetnli biçimlerde dayanışmaktan geri durmamaları, moral vermeleri; PKK davası tutuklularının önemli bir kısmının mahkeme kürsüsüne çıkarken mahkeme heyetine "emret komutanım" dememeleri, aynı şekilde TKP/ML davası tutuklularının mahkeme heyetine "emret komutanım" demeyip topuk selamı vermemeleri, hazırolda durmamaları; PKK ve TKP/ML davası tutuklularının önemli bir kısmının, KAWA davası tutuklularının bir kısmının en vahşi, öldürücü işkenceleri göze alarak mahkemelerde mütemadiyen işkenceleri teşhir etmele-

ri, siyasi kişiliklerinden taviz vermeyerek siyasi savunma yapmaları, bağımsız veya başka davalardan tek kişilerin işkenceyi teşhir etmeleri; 35. Koğuştaki PKK ve TKP/ML davası tutuklularının ve buradaki bir KAWA'cının kilot indirerek arama yapılmasına karşı çıkmaları; 1982 Ölüm Orucunda sağ kalanların 36. Koğuşta dayak vaziyeti almamaları ve 35. Koğuş gelişleri ve 35. Koğuşla birlikte dayak vaziyeti almaması; Eylül direnişinden bir süre önce 35. ve 36. Koğuşların hücreden çıkarılıp dövülmelerine karşı hücre kapılarına vurup protesto etmeleri; Mazlum'un ve dörtlerin protestosu, altıların Ölüm Orucunda şehit düşmeleri bu soylu büyük kavgalara varışta irili-ufaklı birer merhale taşı olmuştur.

1 Eylül'de 20 kadar direnişçinin Ölüm Orucuna başlamasının bir kıvılcımın kurru bozkırı tutuşturması misali, 5 Eylül'de zulme, vahşete, umutsuzluğa, teslimiyete karşı tüm cezaevini saran bir başkaldırıya dönüşen birinci büyük direniş, zulmü, işkenceyi tüm vahşetiyle söküp atarak 27 Eylül'de sona ermiştir. 5 Eylül'de sayıları 200'lerle ölçülemeyen Ölüm Orucu neferi ve 2000'i aşkın fiili açlık grevi destekçisinin direnişi zafere sona erdiğinde, geriye askerî yaptırımlardan sadece birkaçı kalmıştı. Haftada iki kez İstiklâl Marşı okumak, subaylara komutanım demek, sayımlara girerken dikkat çekmek, saymak, nöbet fişi doldurmak ve sadece mahkeme ve hastaneye giderken giyilen siyaha boyanan, üst askeri mont gibi.

Birçok temel etkileri olsa da en genel anlamda insani sayılabilecek bir yaşamı ancak üç aylığına reva görebildiler tutuklulara, 1984'ün başında alt-üst ma-vi Tek Tip giyilmesi bahanesiyle askerî kuralları dayatmaya başladılar tüm vah-şetiyle. Eylül yenilgisinin intikamını alır-casına kan çanağı gözlerle saldırdılar tu-tuklulara.

Direnilecekti...

Ölüm pahasına kazanımlar koruna-caktı. Yine binlerce tutsak el ele, omuz omuza vererek bir direniş anıtı daha ör-meye koyuldu. Bu kez çok daha sert, çok daha yoğun bir direniş yaşandı. 2 Mart 1984'de sona eren 3 Ocak 1984 ikinci büyük direnişten geriye beş ölü, sayısız yaralı ve sakat, ve kazanımları ko-rumayı başaran bir zafer kaldı. Yine haftada iki kez İstiklâl Marşı, subayla-ra komutanım demek, sayımlarda dik-kat çekmek, saymak, nöbet fişi doldur-ma, siyah mont yerine içerde ve dışar-da Tek Tip giyilecekti.

Onuru olmayan insan çöplükte doğ-muş, çöplükte ölen bir kurtçuk gibidir. Onur insanın özüdür. Onur, ilerlemedir, gelişmedir; insanın insan olma savaşındır.

Üçbuçuk yıl işkencenin envayı türlü-sünü tadıp açlık grevlerinde, Ölüm Oruçlarında gidim gidim ömür bırakan bu insanlar yaşayan cesetler haline gel-mişlerdir. Ömrünün en acılı yıllarını ce-zaevi kapılarını taşlamakla ve miting meydanlarında "benim ben" diyen de-mokratın atamayacağı sloganları atarak nezarethanelerde işkencelere maruz kal-makla geçiren; insan hakları savunucu-luğuyla cellatlarla, cezaevi yetkililerine gına getiren, zayıf kalbi hasret ve acı-ya dayanamayarak 26.8.1985'te duran değerli anamızı Sıdıka Can, Ocak dire-nişinden sonra yavrularının halini gör-cüğünde şöyle bağıyordu işkenceci za-cımlara: "Ulan oğlum siz insan mısınız? Ulan sizin de çocuklarınız var mı? Ulan nedir benim bu yavrularımın hali? Ulan bu boylarda yılan olsa kıyamaz insan, siz nasıl kıyıyorsunuz insana? Siz vic-dan, merhamet bilmez misiniz? Yürek yok mu sizde? Yıkamak kolay oğlum yı-kamak kolay, yiğitseniz yapın yeşertin! Ya-pın yeşertin ki cefayı tanıyın. Kuralmış! Ulan Allah'ın koyduğu kurallar bile de-ğişiyor, haşa huzurdan siz Allah'tan da öte misiniz? Kuralmış! İki buçuk sene kurallarınıza uydular da ne geçti elleri-ne?..."

Kazanımların pekiştirilmesiyle, tesli-miyet döneminin tutsakların kişiliğinde, biçiminde yarattığı tahribatın onarılma-sıyla geçen iki yıllık "sessizlik"ten son-ra yeni yeni kıpırdanmalar başladı. Tar-ışmalar, öneriler, sentezler... ve 1986 yı-lına kadar okunan İstiklâl Marşı bir da-

ha çıkmamacasına toprağa gömüldü. Karşısında ne biçim bir canavarın yat-tığını ve yavaş yavaş huysuz teprenme-ler gösteren bu canavarın nelere kadir ol-duğunu çok iyi bilen zindan idaresi ça-reyi hiç ses çıkarmamakta buldu. Ayır-ca, bu arada subaylara komutanım de-mek, sayımlarda dikkat çekmek, say-mak, adım adım kaldırıldı.

Bir adım, bir adım daha...

Onurun kabuğu eskidi artık, kabuk de-ğişmeli.

Hiçbir bend suyun akışını durdura-maz.

Zindanlarda fiziki olarak işlemeyen iş-kence çarkı, polis işkencehanelerinde iş-liyordu.

Mehmet Kalkan (TKP/ML) tedavi için geldiği Diyarbakır şehrinden tekrar dağlara çıkmaya hazırlanırken 1987 Mart'ında yakalanmış ve işkenceciyi öf-kesinden kudurtmuştu. İdare ile sıkı-fıkı olan işkenceci polis, Mehmet Kalkan'ı 1987 ortalarında tekrar işkenceye aldı. Mehmet Kalkan önceki 35 günde oldu-ğu gibi bu 28 günde de onur meşalesini işkencehanenin karanlık diplerinde yak-maya devam etti. Bir başka onurlu in-san Serda Cihan'a tecavüze zorlanma-sını nefretle reddetti. Bunun üzerine kendileri Serda'ya tecavüz eden bu "va-tanın namus bekçisi geçinen" aşağılık, namussuz köpeklerin kahkahalarına da-yanamayan Mehmet, işkencecilerin hak ettiği küfrü eder. Ve Mehmet namussuz-larca katledilir. Ama o ölmeyi, kavgası kavgamızda yaşayacak. İşte sana onurlu bir söz: "O yakıcı, ağır ve mağrur onurlu yarınlara söz veren bakışlarını sa-dece biz taşıyacağız."

Mehmet'in katledilişini haber alan tutsaklar öfkelerini iki günlük açlık grevi yaparak dile getirdiler. Ve bundan böyle cezaevinden polise alınmalara fiili di-renişle karşı koyma kararı alındı.

Bu sıralarda Diyarbakır zindan idare-si, ihanet eden bir soysuz aracılığıyla tek tipin atılacağı haberini almıştı. Ve bü-yük bir direnişin kokusunu puslu hava-larda koku alan kurtlar gibi seziyordu. Artık rakibini de çok iyi taniyordu. "Bi-liyoruz, gerekirse onlarca ölü daha ve-receksiniz, buna içtenlikle inanıyoruz-sunuz" diyecek kadar iyi taniyordu.

Tek tipin kaldırılması için verdiğimiz dilekçeye yanıtlarını "üst makamlara bildirdik" yanıtını bekleyelim diye sür-rüncemede bırakan idare, Mehmet'in katledilişini protesto için açlık grevine başlayınca bunun Tek Tip içinde büyü-yebileceği korkusuna kapıldı. Ve açlık grevinin içinde koğu sorumlularını ça-ğırıp "akıllica" manevrayla tek tipi isteyenlerin giymeyebileceğini resmen bil-dirdi. Tabii giymek isteyen kimse çıkma-

di.

"Bitmedi bu kavga
Ve bitmeyecek

Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek."

Hâlâ birçok temel hak ve insanca ya-şam koşullarından mahrum bu insanlar. En insani talepler dahi çözüme ulaştırıl-mamıştı. Tutuklu ve hükümlüler gerek mahkemeler aracılığıyla gerek yasal, di-ğer yollardan da uzun bir süre hakları-nı aramaya çalıştılar. Ancak yine kan is-teniyordu kan! Diyetli bir hastanın bak-ımı gibi, insanın ana dilinde konuşa-bilmesi gibi, avukatıyla yüzyüze görüşe-bilmesi gibi en temel haklarımız için yi-ne can isteniyor.

İsteyin ağalar, beyler

İsteyin pašalar..

"Mert dayanır namert kaçar"

"Meydan gümbür gümbür lenir"

Ve gelir çatar 9 Şubat 1988.

Defalarca yasal kapıları çalan tutuk-lular kuru sözlerden, vaadlerden başka bir şey elde edemeyince bir kez daha el ele, omuz omuza vererek direniş hazırlı-ğına başlamıştı.

Direniş programı henüz taslak halin-deyken bir arama sonucunda idarenin eline geçiyor. İdare program taslağından açlık grevi temelinde bir genel direnişin başlayacağını tüm ayrıntılarıyla öğreni-yor. Bütün bunlara rağmen ve son bir kez uyarı dilekçesi vermemize rağmen direnişin beşinci gününde kendiliklerin-den kabul edebilecekleri birçok talebimize olumsuz yanıt verdiler.

Direnilecekti! Daha önceki direnişler-deki gibi ölüm pahasına direnilecekti. Yedisinden yetmişine herkes bir kez da-ha direniş andı içiyor ve direniş anıtının örülmesine başlanıyordu. Bütün süresiz açlık grevi (SAG) neferleri kendi ama yalnız kendi güçlerine güveniyorlardı. Herkes zaferi kesin kazanacağımız göz-üyle bakıyor ve bütün uzun erimli mü-cadele neferleri kendilerine an be an ölü-me hazırlıyordu. Bakın sıradan bir SAG direnişçisinin günlüğüne. Daha ilk gün vurguladığı inançla, bilinçle kendisi gi-bi tüm direnişçilerin nasıl bir ruh haliyle direnişe başladığını anlatmış aslında.

"Duyun dostlar!

Duyun yoldaşlar!

Duyun alınımın çile çizgilerinden öptü-güm emekçilerim!"

Diyarbakır zindanı direniş tarihine bir sayfa daha ekleniyor. İnsanlık onuru yi-ne parlıyordu tüm şarkılarıyla oğulları-nın kızlarının ellerinde.

Duy! Tarihi nice onurlu sayfalarla ören çeşitli milliyetlerden emekçi hal-kım!

Söz! Söz olsun sana! Sana yaraşır ev-latlar olduğumuzu bir kez daha göste-receğiz. Bir sayfa daha sana sunacağız

altını tepsi içinde.

Yazın dostlar yazın! 9 Şubat'ı şimdiden aynı görkemlilikle 5 Eylül'ün, 3 Ocak'ın yanına yazın! Hiç kuşkunuz olmasın, canımızı parça parça eriterek kurşun yapıp saplayacağız tarihe! Bugünü de kazıyacağız -duysun duymasın tüm beyinlere, yüreklere. Biliyor ve inanıyoruz, her 9 Şubat kimi yüreklerde sevinç ve coşku, kimi yüreklerde ise korku ve panik olacak.

Bu ses mitralyöz önlere parça parça paralanmış yüreklerin sesidir. Bu ses insanlık onurunun sesidir.

Açlık grevinin birinci günü idare koğuşlara dadanıp bütün şekerleri topluyor, oysa tutuklular ölüm orucunda değil açlık grevinde. Ve açlık grevinde her gün belli miktarlarda su içmek bir gelenek haline gelmiştir. Kimbilir belki de zalim, şekerli su içmeyen ellisinde altmışında tutukluların dize gelip direnişi bırakacağını sanıyor. Ancak tutukluların hiçbir fire vermediğini, direndiğini gören idarenin kendisi sonunda dize gelip beş gün sonra şekerleri iade etmek zorunda kaldı. Tutukluların, "bizler açlık grevindeyiz, ölüm orucunda değiliz, ancak şekerli su alarak bizleri ölüm orucuna zorluyorsanız bir diyeceğimiz yok, biz ona da varız" diye tavir belirtmeleri ve şeker almamak için herhangi bir ısrarda bulunmamaları kafalarına dank etmiş olmalı.

Eylemin 5 ve 6. günleri boyunca talepler koğuş sorumluları ile Adli Müşavir arasında tartışma konusu oluyor. Adli Müşavir daha önce tutuklulardan eylemin hiç olmazsa bir kısım tarafından bırakılmasını istediğini, ancak bırakılmayınca üstleri tarafından tenkit edildiğini, bu yüzden çözüme çabalarının zorlaştığını açıklıyor. Tartışmalardan sonra otuzun üstündeki taleplerin yalnızca beşini kabul etmeyeceklerini söylüyorlar. Bunlar ana ve babanın dışında kimseyle Kürtçe konuşulamayacağı görüşme kabinlerinden siyasi polislin çekilmeyeceğini, tutuklulara ısıtıcı-ocak verilmeyeceği, bıyık bırakmanın serbest bırakılmayacağı ve üçüncü dereceden akrabaların dışında kimsenin görüşmeye alınmayacağı şeklindedir. Ancak tutsaklar bütün hakların alınacağı güne kadar direnişe devam diyorlar. Ancak direnişin 5 ve 6. gününde yetkililerin bir taktik gereği taleplerden ezici bir çoğunluğunu kabul etmesinin amacı açlık grevindeki lerde haklarımızın çoğu verildi, artık direnişi bırakabiliriz, anlayışını geliştirmek, bırakmalarla direnişi kırmaktır. Önemli temel hakları kabul edilmeyen tutsaklar haklı olaya, direnişe devam kararını verip oyunun bilincinde olduklarını gösterdiler. Ancak tutuklular arasın-

da bir erken zafer sevinci havası doğdu. Fakat tutuklular kısa zamanda bu olumsuz konumdan sıyrılmayı becerdiler.

Bir gün sonra idare Radyo ve Teybin bugünden itibaren serbest olduğunu ve yine bugünden itibaren Cumartesi ve Pazar günleri de havalandırmaya çıkılabileceğini resmen bildiriyor. Bundan amaçları, yine verilmiş haklar temelinde bazı unsurları çözmek olduğu anlaşılıyor. Ama tek bir kişi dahi oyuna gelmedi.

Direnin ilk gününden sonuncu gününe kadar aileler bir gün olsun cezaevi önünden ayrılmamışlardı. Aileler cezaevi kapısı önünü zaman zaman düğün yerine çeviriyor, halaylar, gövendeler çekiyor. "Li li li... Sabaş sabaş sabaş" gibi düğün narası atıyor. Hangi direnişinin yüreği dayanır buna! Gözler dolu dolu "namluya sürülmüş halk mermisi" coşkusundadır. Halkın ruhu haklı savaşları düğün yapar gibi kutluyor. Haklı savaşlar zaten düğün değil midir?

Ancak kendini bilmez biri tutsaklara öfke nöbetleri geçiriyor. Sorunlara bir çözüm bulunması için kendisiyle görüşmeye gelen ailelere dil uzatıyor. Diyarbakır ANAP İl Başkanı. Bir ana hemen gerekli cevabı veriyor: "Nasıl olsa senin karnın şiş" diye. Ama öfke yine de dinmiyor. Bir gün pervasızca konuşmalarının hesabı verilecektir!

Ayin onaltısında elliye yakın ana-bacı-eş-çocuk açlık grevine başlıyor. Sayı gün be gün artıyor. Böylesine büyük bir destek karşısında tutsakların yüreğine daha bir sevgi, daha bir kavga doğuyor. Bunun üzerine önceden açlık grevine belli bir süre sonra kitlelerin büyük bir kısmı tarafından bırakılarak geriye kalanlarca SAG'ye dönüştürülmesi düşünülmüşken, ailelerin yığın halinde katılımının verdiği moralde, olabildiğince tüm kitlenin A G 'nin sonuna kadar sürdürülmesi kararı alındı.

Ve öğrenciler... Ve cezaevleri... Ve Diyarbakır ve çevre halkı... Ve içteki ve dıştaki dostlar... Ve TAYAD, İHD gibi demokratik kitle örgütleri... Ve yurt dışında ama yüreği burada insanlarımız... Ve demokratça tutum takınan milletvekilleri, ve bir kısım SHP yerel yöneticileri... Daha nice içte ve dışta demokrat kişi ve kuruluş, direnişe ya bizzat omuz verdiler, ya da çiçek, mesaj yolladılar. Bu yoğun destektedir ki, direniş hızla zafere ilerledi.

Gene Salı günü (ayın onaltısında) on-dört direnişçiyi başka cezaevlerine sevk etmek istiyorlar. Sekiz gündür AG'de olan bu insanlar günlerce sürecektir sevk arabası yolculuğuna nasıl dayanacaklar. Üstelik yarısına yakın bir kısmı ayakta duramayacak kadar halsiz. Gerçi hep-

sinin başka cezaevlerine nakli için bütün işlemler tamamlanmıştı, ama nakil için çok daha uygun bir zaman seçilebilirdi. Asıl amaç direnişi zayıflatmaktır tabii. Ancak burada bir gerçeği çok daha iyi anlıyoruz. Egemen sınıfların başvuracağı yegâne yollardan biri de direnişleri sürgün ve sevklerle bozmak olacaktır. Bunu boşa çıkaracak tavır, gidenin gittiği yerde direnişi bırakmaması ve gittiği cezaevini de olabildiğince direnişe geçirtmek olmalıdır. Nitekim "insanlık onuru işkenceyi yenecek", "kahrolsun işkence" sloganları ile uğurlanan on-dört direnişçi geçici olarak konuldukları Diyarbakır Sivil Cezaevi'nde tıpkı cuma günü tahliye olan iki direnişçinin dışarıda yaptıkları gibi AG'yi sürdürmüşler ve anlaşmaya varılıp direnişin bittiğini direnişçilerden telefonla haber alana kadar eylemlerini bırakmamışlar, bu oyuna da tamamen boşa çıkarmışlardı.

Ayin 17'sinde Başbakan televizyonda, taleplerimizin kabul edildiğini, sadece Kürtçe sorununun kaldığını açıkladı. Bunun içinde Ankara'da olmayan Genelkurmayı beklediğini açıkladı. Kendisine sakınca yokmuş ama, bakalım genelkurmaylık ne dermiş! İşte "sivil" yöntemim! Kimin kime bağlı olduğu, "sivil"liğin bir maske olduğu daha iyi anlaşıldı.

AG'nin yedinci günü midesinden rahatsız olan Emin dayı (Xale Emin) M.Emin Yavuz'u tedavi kabul etmesi için ikna etmeye geliyorlar. Ancak Emin Dayı eyleme keyfinden başlamadığını ve haklarımız verilmeyene kadar eylemi bırakmayacağını açıklıyor. İki gün sonra aynı müşavir doktorla birlikte geliyor. Emin dayının asıl rahatsızlığının yanına, artık kalp sıkışması ve sarası da eklenmiştir. Ancak buna rağmen Emin dayının yanıtı net ve kesindir. "Hakkımızdı alana kadar devam edeceğim."

Aynı gün bir süre sonra koğuşlardan cılız bir slogan sesi işitiliyor. İki ayrı koğuştan durumu ağırlaşan iki tutsağı başkin yapıp zorla hastahaneye kaldırmışlar. Bunu duyan bütün cezaevi, "Kahrolsun işkence, İnsanlık onuru işkenceyi yenecek" sloganları ile inliyor. Çünkü direnişin daha beşinci altıncı günü, iradesinin dışında kimsenin zorla koğuştan alınmayacağını kesin bir dille bildirilmişti idareye. Tutuklu kendisi isterse veya karar verecek kadar iradesi yerinde değilse o zaman götürülür ve tıbben müdahale edilir. Bunun aksi zorlamadır ve karşı çıkılır.

Aynı gece Emin dayı gece yarısında mide kanaması geçiriyor. Sabaha kadar kalp ve mide sancılarında uyuyamıyor. Zaten tüm AG boyunca birkaç saat dışında uyuyamamıştır. Sabah 4.30 sıra-

ları tuvalete giderken ayağı kayıp düşüyor ve tekrar kan kusarak kendinden geçiyor. Artık Emin dayı aralıklarla birkaç defa kendisine gelmesinin dışında kendisini kaybediyor. İdare ve doktorlar sabah koğuş sorumlusunu çağırıp hastahaneye götürülmesini engel olmaması için iknaya çalışıyorlar. Koğuş sorumlusu (35. koğuş) tutsak arkadaşlarıyla görüştüğten sonra idareye artık Emin dayının iradesinin yerinde olmadığını, bu durumda kendilerinin engel olmayacağını, idarenin hastahaneye kaldırabileceğini söylüyor. Bunun üzerine Emin dayı sabah 10-10.30 sıraları hastahaneye kaldırılıyor. Koğuştan ayrılana kadar bir direnişçiye yakışır biçimde büyük bir metanet ile ağabeyine bakan Ahmet'in yardımıyla sedyeye konan Emin dayı son yolculuğuna çıkıyordu. Burada bir şeyi vurgulamadan geçmemek gerekir. Emin dayı onlarca kez cezaevi revirine gittiği halde rahatsızlığına teşhis konulmamıştır. O ısrarla midesinin ağrıdığını olsa olsa mide ülserim var dediği halde, rahatsızlığı bir bağırsak rahatsızlığıdır denip geçirtilerek buna uygun ilaçlar verilmiştir.

Emin dayı gece, 18'i 19'una bağlayan gece şehit oluyor. Ve nihayet ölürken mide ülseri olduğu teşhisi konuyor! Ancak Emin dayının şehit düştüğü gizleniyor, tutsakların haberi olmuyor, direniş bittikten sonra öğreniyorlar.

Emin dayı artık Kürtçeyi kuş dilinden, kurbağa dilinden konuşamayacak. Emin dayı Kürtçeyi çingene ağzıyla da konuşup dostlarını gülmekten kırıp geçiremeyecek. Emin dayı yarım kalan kapitalini de bitiremeyecek. Emin dayı ardında gözü yaşlı ve bir o kadar da onur duyan bir eş, beş çocuk, ana-baba-kardeşler bırakarak gitti. Ama seni unutmayacağız Emin Yavuz. Tutsakların çaldığı bağlamanın tellerinde konuştuğu dilin ahenginde, yazdığı daktilonun tuşlarında senin kanının hakkı var. Senin kanının hakkı için bunlar savunuluyor, savunulacak. Gözlerini yumuşundan bir gün sonra da hem Diyarbakır zindanından, hem de askerî hastaneden, Eminler Ölmez, Eminler Yaşıyor, Yaşasın Onurlu direnişimiz, diye haykırılarak uğurlandın. Gözün arkada kalmasın!

19 Şubat günü bütün koğuş sorumluları öğlenden çağırılıyorlar, anlaşma yapılması için. Akşam saat 18.00'e kadar süren tartışmadan sonra varılan anlaşma üzerine topluca eylem bırakılıyor. Haklarının ezici çoğunluğu alındı. Sadece birkaç taviz verildi... Birkaç taviz verilmesinin nedeni hastanede tedavi kabul etmeyen tutuklulardan durumu ağır olan iki-üç kişinin ölebileceği endişesidir. Halbuki görüşmeler anında Emin dayı ölmüştür. Ama tutsakların haberi

yoktur. Yetkililer de direnişçilerin endişelerinin bilincindedir. Ve bunu olabil-digince kullanmaya çalışırlar. Emin dayının öldüğünü bildikleri halde, utanmadan, arkadaşlarınız ölebilir diye birkaç kırıntı koparmaya çalışırlar. Direnişçiler temel hakları aldıkları ve hiçbir arkadaşları ölmesin diye birkaç taviz verirler ve anlaşma olur. Anlaşma olduğu aynı gece hastanedeki direnişçilere, aileleri ve sivil cezaevinde eylemi sürdüren sürgün olan direnişçilere bildirilir. Ve her yerde direniş sona erer.

Direniş talepleri ve yapılan anlaşma şöyle:

A) Genel talepler:

1- Cezaevinde işlenen cinayetlerin ve işkencelerin sorumluları hakkında soruşturma açılması. Yetkililer bu konuda bir şey diyemeyeceklerini, bunun hukuki bir sorun olduğunu söylediler.

2- Sivil ve askerî cezaevleri tüzük ve yönetmeliklerinin tutuklular lehine değiştirilmesi; infaz yakmak, hücre cezası, görüş-mektup yasağı gibi disiplin cezalarının kaldırılması, insan hakları normlarına göre değiştirilmesi. Bunun için çabalarının başlamış olduğunu söylediler.

3- Cezaevleri tüzük ve yönetmeliklerinden TTE giyilmesi zorunluluğunun kaldırılması. Aslında, yazının başlarında belirtildiği gibi burada TTE sekiz ay önce giyilmemeye başlandı. Amaç, yönetmelikten çıkarılması, genel olarak kaldırılmasıdır. Milli Savunma Bakanlığı kendine bağlı cezaevlerinde zorunlu olmadığını kabul etti. Nitekim bu cezaevlerinde olanlar da kalktı. Adalet Bakanlığı da sivil cezaevlerinde tutuklular için bir zorunluluk olmadığını kabul etti. Ancak buralarda hâlâ giydirilmeye çalışılıyor veya kaldırılmıyor. Adalet Bakanı sözünü unutarak demagoji yapmaya, yasal işlemlerin uzun süre alacağını söylemeye başladı. Acaba Milli Savunma Bakanı bu yasal işlemleri bir çırpıda nasıl halletti?

4- Tutuklulara siyasi temsilcilik hakkı tanınması, siyasi denilmece de tutuklu temsilciliğini en yetkili ağızlardan açıklanması önemli bir kilometre taşı olmuştur.

5- Sinop, Eskişehir, Sağmalcılar, Bursa, vb. cezaevlerinde baskı ve işkence amacıyla hazırlanmış tüzük ve yönetmeliklere dayanılarak yapılan insanlık dışı zulüm uygulamasına son verilmesi. Biz askerî cezaevleriyle ilgiliyiz, onlar Adalet Bakanlığı'na bağlı, Adalet Bakanlığı gerekli düzeltmeler için çalışmalar yapıyor denildi.

6- Sevk zinciri uygulamasına son verilmesi. Şimdi hiçbir yerde böyle bir uygulama kesinlikle yok denildi.

7- Askerî yönetim tarafından yürütür-

luge konan 1/3 oranında ceza arttırımının iptali ve şimdiki de uygulanagelen eşitsiz uygulamaların ortadan kaldırılması. Bu da Adli bir sorundu. Mahkemeleri ilgilendirir denildi.

8- Askerî mahkemelerin bütün kararlarının iptal edilmesi, bütün uygulamalarıyla ortadan kaldırılması, davalara yeniden bakılması. Yine mahkemeleri ilgilendirir, biz karışmayız denildi.

(Yukarıda belirtilen genel taleplerden 7 ve 8. maddeler PKK ve DS davaları tutuklularınca DS'li tutuklular direniş içinde sevk olanlar içindedir- siyasi düşüncelerine aykırı olduğu gerekçesiyle kabul edilmemiş ve dilekçelerinde yer verilmemişti. Ancak diğer tüm talepler ve birazdan belirteceğimiz tüm özgür talepler ortaktır. Ayrıca bir yürütmenin oluşturulması yönteminde anlaşılammaması gibi pürüzlere rağmen tüm siyasi tutuklular örnek bir birlik ve dayanışma göstermişlerdir.

Ayrıca şunu da belirtelim, genel taleplerin elde edilmesine tüm siyasi cezaevlerinin birlikte mücadelesiyle olanaklı olacağı bilinciyle hareket edildiği için görüldüğü gibi birçoğunda hemen şimdi alınması için çok ısrarlı davranılmamıştır.)

B) Özel talepler:

9- Görüşlerde Kürtçe konuşma tamamen serbest bırakılması.

10- Basın-yayın organlarıyla yazışma serbest, ancak gönderilen yazıları Adli Müşavirlik inceleyerek suç unsuru varsa savcılığa sevkedecek, yoksa ilgili yere gönderilecek.

11- Akra ve avukat görüşmelerinde, görüş kabinleri bölümünde polis bulunmayacak, sadece asker refakatçi olacak, o da kabinin dışında duracak.

12- Avukat görüşmesi yüzüze, açık yapılacak.

13- Akrabalarla açık görüş tam gün olacak-daha önce yarım saattir. Kapalı görüş bir saat yapılacak o da yarım saattir.

14- Sakal ve bıyık yasağı devam edecek.

15- Isıtıcı ve ocak verilmeyecek.

16- Üçüncü derecenin dışındaki akrabalarından idare edilecek. Yalnız, amcaoğulları görüştürülmeyecek.

17- Savunma araç ve gereçleri içeriye alınıp verilecek. (Tutanaklar, Daktilo vb.)

18- Koğuşlar sosyal ve kültürel faaliyetlerde aşırıya kaçmayarak bulunabilecek.

19- Radyo, alıcısı teyp, saz verilecek.

20- Mektuplar zamanında -en çok üç gün içinde- gönderilecek, çizilip karalanmayacak, sakıncalı ise iade edilecek. Dışarıdan gelen sakıncalı ise geldiği haber edilip geri gönderilecek.

21- Telefon görüşmesi sağlanacak, kabinlerin kurulması için PTT çalışacak.

22- Kitaba saygı gösterilecek. Arama ve değiş-tokuşlarda cilileri söküp yıpratılmayacak.

23- Kütüphane ve spor salonu tutuklulara devredilmeyecek, ama herkesin olabildiğince ve eşit yararlanması sağlanacak.

24- Diyetli hastalara dışardan yiyecek alınması serbest, diğer tutuklular da ayda bir bu imkândan yararlanacak.

25- Ziyaretçilerin getirdiği ayakkabılar alınacak.

26- Kırtasiye malzemelerinden kâğıt dışında her şey dışarıdan alınabilecek.

27- Mutfak bacasının sağlıklı hale getirilmesi için çeşitli kuruluşlara biz ve idare tarafından başvurular yapılacak.

28- Hastaların bakımı yeterlice yapılacak, ilaçlar ehliyetli ellerce verilecek, hastane koşusunda gardiyanların bulunmaması, koğuşa tuvalet arasındaki kapının açılması vb. şeyler uygundur. Ancak yerinde inceleme yapılacak.

29- Cumartesi, Pazar günleri de gün boyu havalandırma olacak, koğuşa ile havalandırmalar arasındaki kapı gün boyu açık bırakılacak.

30- Koğuşa değiştirme serbest olacak, koğuşlar birbirine misafirlğe gidip-gelecek.

31- Nöbet fişleri doldurulmayacak.

32- Mahkeme-hastaneye gidiş-gelişlerde kelepçeler önden takılacak.

33- Bayanlar, aynı havalandırmaya son verip tecriti kaldırılacak, bayanlar istedikleri koğuşun havalandırmasına çıkabilecek.

34- Spor müsabakalarında koğuşlar arasında ayırım olmayacak, kaçakçılar da isterlerse siyasilerle karşılaşma yapabilecek.

35- Cam bardak -önce hiç yoktu-, metal tabak, karavana, temizlik malzemesi, ampul vs. tutuklularca değil idare tarafından karşılanacak.

36- 1981-1984 döneminden kalan işkenceci sıhhiye başçavuşu içerde görev yapmayacak.

37- Çamaşırlar yıkanması için dışarıya verilebilecek, ayrıca cezaevi çamaşırhanesi kullanılmaya devam edilecek.

38- Para istikakı onbeş günde bir 100.000 TL olacak. (Önce ayda kırk bin liraydı.)

39- Protez diş yapılabilir.

40- Kantin eşyaları için fatura verilecek, kâr yüzde onu geçmeyecek, geçtiği takdirde dava konusu edilebilecek. Çeşitler tutukluların isteğine göre artırılacak.

41- Bu eylemle ilgili herhangi bir dava açılmayacak.

Dikkat edilirse eylemin 5 ve 6. gününde yapılan görüşmelerde kabul edilen ta-

leplerimizden farklı olarak, Kürtçenin ana ve babanın yanısıra herkesle konuşulabileceği, polislin görüş kabinlerinde olmayacağı, üçüncü dereceden akrabalar dışındakileri bir kısmının idare edileceği kabul edilmişti. Bunları da 5 ve 6. günlerde kabul edebilirlerdi. Ama etmediler. Çünkü ille de günlerce aç kapı eza çekilmeliydi!

İlle de bir can verilmeliydi!

Direnişçiler bir can verdiklerini anlamın ertesi günü öğleye doğru Adli Müşavirlikten öğrendiler. Sevinç bir anda yerini acıya, öfkeye bıraktı. Öfke slogan olup cezaevi duvarlarını dövdü. Ama bununla yetinilemezdi. Derhal Adli Müşavirle, idare ile görüşmeye gidildi. Arkadaşımız öldüğü halde, biri ölebilir diye bizden birkaç taviz koparmaya çalıştınız. Evet, bizde arkadaşlarımızdan biri ölmesin diye direnişin -açlığın biran evvel bitmesi için birkaç taviz verdik. Ama arkadaşımız ölmüş ve siz de bize söylemeyip aldatma yoluna gittiniz. Madem öyle verdiğimiz birkaç tavizi de kabul etmiyoruz. Bu andan itibaren bıyık bırakıyoruz. Isıtıcı-ocakta verin, her ak-rabamızla da görüşmeliyiz denildi. Yetkililer bıyığa içerde bir şey demeyeceklerini, ama mahkemeye de öyle gidilirse soruşturma açacaklarını ısıtıcı-ocağı yeniden düşüneceklerini, amcaoğullarıyla da görüşülebileceğini söylediler. Bıyık bırakıldı, mahkemeye de öyle gidildi. Bunun için bir ay mektup yasağı cezası verildi. Isıtıcı-ocak verilmedi. Üçüncü dereceden akrabalarla -amcaoğulları da dahil- görüşülüyor.

Henüz kırka yakın şehidin kanı kurumadan yobazlığın en kötüsü, karanlığın en karanlığı bir gazete direnişe dil uzattı. Devletin bu hakları direnişe bir ödül olarak verdiğini söylüyor ve hemen kendi sivil faşistlerinin haklarını, haklarının savunmasına geçiyordu.

Ey karanlık! Ey ortaçağ hortlağı! Kimseden ödül aldığın yok! Kızıl-erkekli yüzlerce insanın alınteridir bu. Ve söke söke alındı. Kırka yakın ölü verilirken, en vahşi, en aşağılık işkenceler yapılırken neredeydi. Aksine Türk milletine, müslümanlığa kazanıyorus diye alkışladı. Üstelik cezaevine raporajlar için gelip o insanların ne hale sokulduğunu gördüğün halde utan ve halkın kininden kork! Emin Yavuz'un daha kurumayan kanından kork. Kork, o zafer işareti yapan Emin Yavuz'un o yetmişlik anasından. Yavrularından kork. Yetim kalan beş çocuktan, babasının mezarı üstünden işkenceciye saldıran sekizindeki Memolardan kork. Kork o evlatlarının kendin yakmaktan zorla vazgeçirdiği ihtiyardan.

Bir gün sonra aynı gazete, aynı cezaevinden yeni tahliye olan Mehmet Ma-

denci ve Derviş Uğurlu adlı iki sivil faşisti gazetelerde konuşurarak Diyarbakır'ın şanlı direnişine daha yüz kızartıcı şekilde saldırdı. Sözümona erkek direnişçilerin bir talebi de bayan tutuklularla aynı koğuşa kalmakmış; aslında açlık grevi üçer gün döndüğümlü yapılarak uzun süreli gösteriliyor.

Ey ahlâksız reziller! Neden kendi ruhunuzda yatırı direnişçilere malediyorsunuz. Eğer öyle olsaydı ağa babalarınız direnişçileri çoktan uydu yayınlarıyla reklam etmez miydi? Talebin ne olduğu idareye ve üst makamlara verilen dilekçelerde gayet açık. Talep bayanların tecritinin kaldırılması, istedikleri koğuşa havalandırmaya çıkabilmesi şeklindedir. Ve havalandırmalarda da sürekli iki-üç gardiyan bulunmaktadır. Kaldı ki sizin dediğiniz gibi olsa bunda ne çıkar. İnsan olan her yerde insandır. En katı kuralları savunup fuhuşu olabildiğince teşvik eden sizler, sizlerin düzeni değil mi? Devrimciler sizler gibi kadınları aşağılanan, horlanan, ezilen, sömürülen birer cinsel meta olarak görmedikleri, onları erkekleri eşit haklara sahip birer insan olarak gördükleri için onlarla yanyana gelmekten korkmazlar. Sizler gibi kadınları birer cinsel meta olarak görenler, ruhu ahlâksızlıkla dolu olanlar, onlarla yanyana gelmekten korkar. Ahlâksızlığınızı kadınlara yaptırımlarla frenlemeye, ötrneye çalışsınız. Ama bizlerin buna ihtiyacı yok. Çünkü onlar bizim için her şeyden önce birer insandır, eştir, arkadaş, anadır, bacıdır, kavga yoldaşdır; iyinin, güzelin, yaratıcı ve üretici olan her şeyi birlikte öreceğimiz insanlığın yarısidir. Üçer gün döndüğümlü A G yapılmadığı, S A G yapıldığı devletinizin birçok makamındaki kasalarda mevcut tutanaklardan öğrenebilirsiniz. İlgili yetkililere sorun, onlar size söylerler.

Evren-Özal ittifakı ilk önce 9 Şubat direnişi başlar başlamaz güdümlü basın yoluyla, otuzu aşkın sorunumuz varken hepsini "Kürtçe" sorununa indirgeyerek şovenist kesimleri eyleme karşı eylemle karşı harekete geçirmeyi, eylemimizi destekleyecek kimseleri de "bu bölücü art niyetli politik eylemdir" diye, gövdağı ile bizi desteklemekten alıkoymayı denediler. Şekeri alarak, temel haklar dışında kalan hakları vererek ağızlara bal çalıp, sekiz gündür aç olan direnişçileri sevk adı altında sürgün ederek, iradesi yerinde hastaları zorla hastahaneye götürerek psikolojik baskı ile vazgeçirmek isteyerek direniş saflarında çözüme yaratıp giderek direnişi kırmak istiyorlardı. Ancak gerek sorunları "Kürtçe"ye indirgeme taktiğinin direnişin ve taleplerinin kamuoyuna malolmasına yarayarak tersine dönmesi, gerekse de direniş-

çi saflarda bir tek çözülmenin olmayışı ve an an büyüyen destek, oluşan muazam kamuoyu bu taktiklerinden vazgeçmelerini, soruna bir an önce Başbakan'ın deyimleriyle "sükûnetle" halletmeleri yoluna gitmelerini zorunlu kıldı. Ancak Başbakan, Milli Savunma Bakanı televizyon ekranlarından sorunların çözülmesine ilişkin talimat verdiğini açıklarken bir türlü talimat buraya ulaşmıyor(!), adeta Emin'ler ölsün diye iş ağırından alınmıyor, görüşmelere oturulmuyor. Tâa ki, kurbanlarını aldıktan sonra masaya oturdular.

Evet, iktidarı taktik değiştirmek zorunda bırakan, hakları bu kadar kısa sürede vermelerini zorunlu kılan neydi?

Doğru; direnişçiler de haklarını bu kadar sürede alacaklarını beklemiyorlardı. Direnişin gücü biliniyordu. Nice direniş tecrübesi içinde yoğrulmuştu. Küçük bir protestodan tutun adım adım ölmeye kadar her türlü direniş biçimine hazır dı tutsaklar. Zaferin asıl garantisi de buydu. Bu yüzden onurlu direnişin zaferle taçlanacağından kimsenin şüphesi yoktu. Ancak bu kadar kısa sürede başarılacağı tahmin edilmiyordu. Kamuoyunun gücü, siyasal ortam yeterince tahlil edilmediğinden direnişin 30-40. günlere varacağı hesaplanmıştı. Ancak görüldü ki, direniş kamuoyunun gündeminde baş sırayı alarak iktidarın "baş belası" haline geldi. Ve haklar bir an evvel verilmek zorunda kaldı.

Evren-Özal ittifakının direniş taleplerini bir an evvel vermek zorunda bırakan nedenleri önem sırasına koymadan şöyle sıralayabiliriz. Bu arada çeşitli sınıf ve tabakaların direniş karşısında takındıkları tavırları da değerlendirmiş olacağız.

Birincisi; Diyarbakır ve çevresi halkının devrimci potansiyelinin ne denli yoğun, geniş olduğunun açığa çıkması ve "tehlikeli" belirtiler göstermesiydi. Tutsakların aileleri aktif birer destekçi olmaktan öteye bizzat direnişe geçmişti. 12-13 yaşlarındaki taze fidanlardan tutun, doğu halkına reva görülen zulmün, vahşetin birer tarihi belgesi olan ninele-re kadar açığa yatmışlardı. Yıllardır inlemeli -titrek çıkan sesler kendilerine cepecevre saran jop-dipçik-namlulara rağmen korkusuz haykırışlara, meydan okuyuşlara dönüşmüştür. Yetkililer, devlet adamları karşısında bükülen boyunlar, yere düşen başlar birer çelik sütun gibi dikilmişti. Yerden kalkmayan sömük, yığın gözler birer alev parçası kesilmişti. El pençe divan duran eller zafer işareti yapıyordu. Cemselerin sesini duyunca kapılarını, pencerelerini sımsıkı kapatanlar "süper merkez"de kendi dilinde türkü söylüyor, halay çekiyordu. Kısacası "kullar" birer direnişçi kesil-

mişti. Ve bu sayı her gün her an giderek artıyordu.

Sadece tutuklu yakınlarının katılımıyla değil, tanısın tanımısın halktan "ses-siz çoğunluk"tan insanoğlu insanların da katılımıyla A.G'cisi sayısız eylemin sonunda yüz civarına çıkıyor.

Hiçbir tehdit ve provokasyon onları yıldıramıyor, geri adım atmak şöyle dursun, kararlılıkları giderek artıyordu. Elinde bir bidon benzin, tereddüt etmeden kendini yakmaktan sözedenler vardı. Paslanmış beyinler bunun blöf olmadığını kestirebiliyorlardı.

Dahası vardı. Uzun süredir haksızlıkları sineye çeken gençlik bunun tabiatına aykırı olduğunun ayırdına varmış, gün "delişmen"leşmeye başlamıştı. Sappak yüreğine, durmadan kaynayan sıcacık kanına yaraşır biçimde "bu benim sorunum değil", "bana ne" dememiş, hemen ailelerin yanına koşmuş, fedakârlığın, dayanışmanın en güzel örneklerini vererek direniş cephesinde yerini almıştı. Hem de yığınlar halinde 100 grip, 100 çıkarak okulları ailelerin yanına taşımışlardı.

Hep zalim yüzü görmüş olanlar dost yüzler görmenin derin sevincini yaşıyordu, "ah! o gençler, o gençler yok mu! bizim için nasıl da didindiler, karanfilere, çiçeklere boğdular bizi, yanımdan hiç ayrılmadılar, ne kadar güzel, ne kadar çok arkadaşlar"ımız vardı. Dahası "süper vali"ye, "süper kolordu"ya, "süper tim"lere aldırmadan göbeklerinin ortasında "sloganınız sloganımızdır" deyip "insanlık onuru işkenceyi yenecek" diye haykırdılar.

Bu kadar da değil. Genci ihtiyarıyla, kadını, kızı, erkeğiyle Diyarbakır'ın yurtsever işçisi, köylüsü, esnafı, zanaatkârı, memuru, emekli akın akın direnişçi aileleri ziyaret ediyor, kutluyor, omuz veriyordu. Bir grup giriyor, bir grup çıkıyordu. Direnişçileri ziyaret etme yarışına girmişlerdi. Taze çocukları, yetmişlik nineleri ahlıkla can bedeli bir mücadeleye atılmış gören beyinler uğuldamaya başlıyordu. "Son derece insani talepler karşısında neden diretiliyor?", "bu insanların göz göre göre erimelerine, can vermelerine göz yumulamaz", "bir şeyler yapmalı" diyenler git-tiğe çoğalıyordu.

Sadece Diyarbakır merkezinde değil, çevre il, ilçe ve köylerden hem de çocuğu ihtiyarıyla ziyarete gelenler vardı. Gelemeyenler çiçek gönderiyor, kutlama, destek mesajı yolluyordu.

Cezaevinde başlayıp ailelere yansıyan, öğrencilerde genişleyen, halkın diğer kesimlerine yayılma belirtileri gösteren fiilî bir direniş süreci yaşanıyor. Diyarbakır "Gazze" mi oluyordu? Hürriyet Gazetesi'nin "Diyarbakır'a Dikkat"

çekmesi boşuna değildi. Tehlike çanları çalarak, direnişin uzun sürmesi halinde daha geniş yığınların direniş hattına gireceğini iktidara kavratmak istiyordu. Bu tahmin doğrudu. Çünkü Diyarbakır esnafı talepler bir an evvel kabul edilmezse kepenk kapatma kararı, Batman petrol işçileri de açlık grevine gitme kararı almışlardı. Yangının daha nereye saracağı ve nasıl bir boyut alacağı belli değildi. Basının ve "sosyal demokratlar"ın yardımıyla mahmur gözlerini aralayan iktidar "haklı" olarak tedirginleşmeye başladı.

İkincisi; yangının diğer cezaevlerini de sarma tehlikesiydi. Metris, Diyarbakır Sivil, Bursa, Erzurum, Malatya, Gaziantep destek açlık grevlerine başlamışlardı. Ama Diyarbakır doirenişi sürüp boyutlandıkça ve Diyarbakır'ın kendi özel taleplerinin yanı sıra, tüm cezaevlerinin genel sorunları için de mücadele ettiği ve bu temelde diğer cezaevlerine mücadele mesajı vermeye çalıştığı kavrandıkça destek eylemleri bizzat hak almak için direnişlere dönüşebilirdi. Zaten Sağmacılar-2 ve Eskeşevir böylesi bir mücadele içindeydi. Cezaevleri sorunlarla dolu birer "bozkır"dı. Birkaç yerde başlayan alev, eğer önüne geçilmezse tüm "bozkır"ı tutuşturabilirdi. Özellikle de "petrol"ün bol olduğu Diyarbakır'da bir hâl çaresi bulmak gerekiyordu.

Üçüncüsü; gerek Türkiye'de, gerekse Avrupa'da tüm devrimcilerin, demokratların gözleri Diyarbakır'a dikilmiş. Nabızlar içerdeki, dışardaki direnişçilerle atıyordu. Hemen omuz verenler olmuş, açlık grevleri, işgaller, yürüyüşler başlatmışlardı. Direniş uzadıkça bu eylemler de genişliyordu. Ve çok daha artacağı, büyüyeceği de açık seçikti. Bu tehlike göze alınmazdı.

Dördüncüsü; Avrupa ülkelerinin çeşitli kuruluşları yetmezmiş gibi "paşababa"nın Dışişleri Bakanlığı Raporu'nda "Kürt sorunu" tartışma konusu yapılıyordu. "Kürt azınlığı"nın asimilesinden, dilinin, kültürünün yasaklandığından sözdebildirdiği bir sırada direnişçiler "Kürtçenin konuşulmasının serbest bırakılması"ndan, "herkesin istediği dilde konuşması"ndan söz ediyorlardı. Direnişin aynı günlere rastlaması bir tesadüftü aslında. Burjuva basının dediği gibi bununla bir bağlantısı yoktu. Çünkü bu rapor yayınlanmadan aylar önce direniş hazırlanmıştı. Bu üç-dört ay öncesinden beri çeşitli defalar verilen dilekçelerden de belli.

Evet, sırası mıydı şimdi?! Kürt halkının bunu istemesi neyse de (o tankla, topla, dipçikle her zaman olduğu gibi halledilir!) "paşababa"ları Amerika ve Avrupalı "amcazade"leri ne derdi sonra; onlar ellerinden gelse ses çıkar-

mazlardı "yavru"larının bu politikasına. Şimdiye kadar ses çıkarmadıkları gibi. Ama artık, demokrasi, özgürlük sorunlarında hassas olan kamuoyları neler olup bittiğini ulusal hareketin gelişmesi sonucu biliyordu. Ve devletlerinin sessizce geçiştirerek onaylamalarına sessiz kalamazlardı. Çünkü tecrübeleriyle de biliyorlardı ki, başkasının politikasını onaylayanlar benzerini kendilerine de uygulayabilirdi. Zaten sessiz kalmamak insan olana insanlık göreviydi, işte bu yüzden de otuzu aşkın talepten sadece biri olan "Kürtçe konuşma" talebi sıyrılıp öne geçti. Bu ve dolayısıyla tüm talepleriyle direniş Türkiye kamuoyunun ve devletin gündeminin baş sırasına oturdu.

Beşincisi; Kürtçe konuşma talebini tartışmanın odak noktası olmasındaki bir etken de, reformistlerin ve reformist kılıklı heremen sınıflar kesimlerinin "Kürt sorunu"nu "dil sorunu"na indirgemeye Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını "kültürel özerklikle" sınırlandırma çabalarıdır. Cumhuriyet gazetesinin yaşlı direnişçi Kürt analarla röportaj yaparak ziyaretlerde Kürtçe konuşmalarını dramatik bir şekilde vermesini sadece bir "insani görev" olarak algılamamak gerekir. Bu çabanın özünde yatan devletin bütünlüğünü korumak gayesiyle KUKKTH'ni "dil-kültür" özgürlüğü sınırlarına çekmektir. SHP'nin bu yöndeki çabaları da oy toplama kaygısının yanısıra aynı gayeyle olduğu bilinmelidir. Amaç bu olsa da, bu yöndeki çabalar "Kürtçe konuşma" talebinin özellikle halledilmesi gereken bir sorun haline gelmesinden, dolayısıyla tüm taleplerin ele alınıp bir çözüm yoluna gidilmesinde etkili olmuştur. Evet, gerek dış, gerekse iç kamuoyu bu dayanılmaz "başağrısının" bir an önce giderilmesini zorunlu kılıyordu.

Altıncısı; telaşa kapılıp bir an evvel hakların verilmesi yoluna gidilmesinin bir nedeni de, gözlerden gizlenmek istenen bir gerçektir; bu rahatsızlık ve tedirginlik uyandıran şey, cezaevindeki işkence ve cinayetlerin sorumluları hakkında soruşturma açılması talebidir. Bu talep kamuoyunda yankı bulmadan bir an evvel direnişe son verilmesinin sağlanması gerekiyordu. Çünkü burada görev yapan işkencecilerin tümü, yine bu subayların kendilerinin de söylemekten kaçınmadığı "güçlü yetki ve kişiler tarafından korunduğu" açıktır. Bunlar sorgulanırsa iş o dönemin 7. Kolordu SYNT Komutanları'na -General Kemal Yamak'tan, Suat İlhan'a, Kaya Yazgan'a ve bu "emir-komuta zinciri" içinde daha üst ve alt herkese varır! İşte telaşın bir nedeni de, gizlenmek istenen bu gerçektir. Bu önemli sorunun gümbürtü içinde

gözdardı etmeyi başardılar. Ama işkencecilerin, katillerin peşi bırakılmayacaktır!

Evet, hani 34 kişinin katilleri? Hangi mahkemede yargılanıyorlar? Nerde, tutsakların dizlerine, çenelerine, ellerine ve kaburgalarına kazma ve kürek saplarının iki katı kalınlıkta "Haydar"larla kırarlar? Hani nerde genç gövdeler üzerinde tepinen, ruhu ve bedeni afyon-esrar-alkol ve demagojiyle robotlaştırılmış yüzlerce maşa? Nerde Binbaşı Birol Şen? Nerde alt dudak ortadan yırtık, çaput ağzılı, eli kolu bağlı insanlara olmadık işkenceler yapan-yaptıran ödelek Yüzbaşı Esat Oktay Yıldırım? Nerde hain bakışlı Üsteğmen Ali Osman Aydın? Nerde "minik" (gerçekte domuz gibi) sağ el işaret parmağı ikinci ekleminden kopuk asteğmen? Nerde gece yarılarında koşuşları "ziyaret" edip, karanlık geceleri uyuklu çığlıklara boğan "hanım evladı" Asteğmen Mustafa Ketenci? Nerde işkencelere iştirak etmekten zevk duyan hayvan suratlı doktor? "Yigitlik ve mertlik"lerini göstermenin zamanıdır! Korkmuyorsanız, devrimciler gibi mahkemelere çıkıp yaptıklarını savunurlar. "Etkili", "büyük" güçlerin icazetine sığmaz, şu cezaevi ile ilgili soruşturmanın açılmasına engel olmazlar! Üstelik bunlar kendinizin mahkemeleri. Niye mahkemelere çıkmaya o kadar korkuyorsunuz ki!

Gerçekten işkenceci zalimlerin arkası çok kuvvetliymiş! Esat Yüzbaşı'nın "tahmin edemeyeceğiniz kadar yetkin var, hemen belirteyim, bu yetkiye isteğimi öldürmek de, affetmek de dahilidir", "beni Türkiye'de aramayı, burada işim bitince ya Amerika'da, ya da Almanya'da keyif çatacağım", "yaptıklarımın kimse benden hesap soramaz, arkam çok kuvvetli" şeklindeki sözleri doğruymuş. Öyle olmasaydı, 34 cinayet ve en vahşi işkenceler sorgulanırdı! Evet, Esat'ın sözleri doğrulandı, doğrulanıyor. Çünkü yarım milyonluk koca bir kentin göbeğinde yıllarca bu vahşetin alenen yapılması başka türlü açıklanamaz! Hiçbir şey gizli değildir, gizli de yapılmıyordu.

Fakat görüyorsunuz işte, hiçbir ciddi soruşturmada adı bile geçmiyor. Bu durumda yeni Esat'lar neden özenmesin, eskileri neden daha da azgınlaşmasın? Bu vahşetin elebaşlıları ellerini, kollarını sallayıp durdukça, ne karakollarda, ne de cezaevlerinde işkence ve vahşet tehditi asla bitmeyecektir.

Evet, bir de, gözlerden irak tutulmak istenen bu gerçektir, telaşa hakların verilmesinin nedeni. Bu son talep karşısındaki suskunluk, Diyarbakır zindanında işlenen cinayetleri ve vahşetin yukardan kumanda edildiğini, suç ortaklarının bir

anonim şirket gibi kocaman bir şebeke olduğunu ortaya koyuyor.

Ama bunu unutturmayacağız! Nasıl, K.Waldheim ne kadar gizlendiyse, sonunda gene yüzü açığa çıktı, bunların ve bunlara arka çıkan "büyük" yerler de açığa çıkarılacak.

Yedincisi: Diyarbakır "zindan" demektir. Sınırsız vahşet; sorgusuz sualsiz ölüm ve aşağılık işkence yöntemleri demektir. Kulaklar hep burdaydı. Bir diren iş varsa bu boşuna olamazdı. Duyarlı insanlar hemen "gürültü" koparıyorlardı. Aksilik, tam da işkenceleri yasaklayan bildirgeye imza atarak görünüşün kurtarılmaya çalışıldığı bir zamandı. Direnişle her şeyin bir "imza" olmadığı anlaşılıyordu. Dönem pervasızca, açık uygulamalar dönemi değildi, pencereye perde çekme dönemiydi. Bu yüzden görünüşü kurtarmaya devam etmek zorunluydu. O halde "imza"nın gerisinde yatan gerçeğin açığa çıkmasında rol oynayan direniş bir an evvel sona erdirilmeliydi.

Evet, kaç yünden birden hançer gibi saplanan dayanılmaz başağrılarına yol açan direniş her ne şekilde olursa olsun bir an evvel sona erdirilmeliydi. Bir yetkilinin dediği gibi "daha fazla uzaması devletin zararına" idi. Direnişin sona ermesi için iki yol vardı. Ya işkence ve çetnli baskı yöntemleri ile direnişi kırmak, ya da talepleri kabul ederek direnişi "ödüllendirmek"! Türkiye gibi tarihi vahşetle dolu bir devletin seçebilme şans olsaydı, tereddüt etmeksizin birinci yola başvururdu. Ama bu şans yoktu. Ne dize getiremeyeceklerini çok iyi bildikleriyle direnişçilerin gücü, ne de iç-dış siyasal durum ve kamuoyu buna elveriyordu. Geriye hakların bir an evvel verilmesi yolu kalıyordu!

Peki önceden direnişe geçileceğini öğrendikleri ve eninde sonunda bu hakları vereceklerini kestirdikleri halde, neden direnişe meydan vermeden bu hakları vermediler? Bunun nedeni, devletin karakteri gereği "ne kadar verirse kârdır" anlayışı; direnişin bu denli boyutlanacağını tahmin edilmemesi; sivil-askeri bürokrasinin "adam sende"ci tutumlarından dolayı bir karara varamayarak işi sürüncemede bırakmalarıydı.

Başlı başına değerlendirilmesi gereken bir tutum da, SHP'nin -İnönü'nün direniş karşısındaki tutumudur. İki onurlu milletvekilinin açık grevine girmesi, bir kısım yerel yöneticilerin ailelere sahip çıkarak il binasında yer vermeleri SHP yönetiminde sızlanmalara yol açıyorsa da, ilkin açıkça tavır alamadılar. Hattâ daha önce belirttiğimiz nedenlerden ötürü destekler tutumlara girerek, girişimlerde bulundular. Ancak direniş boyutlanıyordu. Ve bildiği yolda yürüyordu. Bu

durumda devletin bekasını düşünmenin zamanıydı. Ve SHP direnişinin son günlerinde gerçek yüzünü göstermekte gecikmedi. İnönü kendini dinlemeyen iki milletvekiline sert çıkıyor, yerel yöneticileri paylıyor, günlerdir açlıkta olan direnişçi aileleri hiç utanmadan saygısızlık yaparak binayı boşaltmalarını istiyordu. Teşekkürler İnönü! Teşekkürler SHP! Aylarca propaganda yapsaydık, gerçek yüzünüzü bu kadar kavratamazdık, sağolasın "Pembe Panter" kılıklı tilki!

SHP'nin direnişe karşı tavrı almasında, gerçek yüzünü göstermesinde, devrimci muhalefeti potalarında eritmelerinin giderek zorlaşmasının; devletin sahiplerinden egemen sınıfların bir kesiminin partisi olmalarından dolayı, direnişin boyutlanmasında karşısında devletin düzenin çıkarlarını düşünmek zorunda olmalarının; egemen sınıfların diğer kesimlerine "uyarı"larının etkisi olmuştur.

Direnişin Kazanımları ve Çıkarılması Gereken Ders:

En büyük kazanım hiç umulmadık kadar geniş kitlenin mücadele alanına çekilmesidir. Diyarbakır ve çevresinde her kesimden emekçinin geniş bir bölümünü şu veya bu şekilde direniş cephesinde yer almaları veya ona omuz vermeleri üzerinde dikkatle durulması gereken bir durumdur. Buralar ihmal edilmez önemini bir kez daha dayatmıştır. Ve kitlenin durumu göstermiştir ki, buralarda devrimci durum son derece elverişlidir. Bir şey daha görüldü ki; devrimci durumun sadece bir belirtisi olan kendiliğinden kitle hareketlerinin olmaması tek başına devrimci durumun olmadığına veya geri olduğunu göstermez. Ve sadece kendiliğinden kitle hareketlerine bakarak veya mutlaklaştırarak mücadele taktikleri belirlenemez. Çünkü bir kez daha anlaşılmıştır ki kendiliğinden kitle hareketlerinin yok denecek kadar az olduğu Kürdistan'da muazzam bir devrimci potansiyel vardır. Burda ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin etkisini unutmamak gerekir. Aynı potansiyel Türkiye'nin birçok yeri için de geçerlidir. Bu mevcut durumda Jakobin mücadelesinin önemi ve kitleleri örgütlemenin mücadeleye seferber etmenin gerekliliği ve olanaklılığı ortaya çıkar. Sol bakış açıları kitleleri mücadeleye seferber etmenin olanaklılığını ve gerekliliğini; sağ bakış açıları da Jakobin mücadelesinin zorunluluğunu kavrayamamaktadırlar. Doğru olan ikisini de yadsınamaktır. Ayrıca bu ikisi karşı karşıya konulmamalıdır. Çünkü bunlar bir elmanın iki yarısı gibidir, birbirlerini karşılaştırmakla tamamlayıp güçlendirirler.

Direniş ekonomik-demokratik mücadelenin kapsamını pratik bakımdan genişletmiştir. "Tabu"lar yıkılmıştır. Bunun için mücadeleye gerek yok. Nasıl olsa elde edilemez denilen hakların elde edilebilirliğini ortaya çıkarmıştır. Kaldı ki sorun elde edilebilirlik-edilemezlik değil, kitleleri somut talepler temelinde mücadeleye çekmek; iktidarı, egemen sınıfları teşhir etmek-kitlelerce niteliklerinin uygulamalarının kavramasını sağlamak; emekçilerin yaşam koşullarını olabildiğince iyileştirmek. Evet, Kürtçe konuşma talebinin geniş kitlelerde ve kamuoyunda yankı bulması ve cezaevi için olsa da resmen serbest bırakılması, bu temelde geniş kitlelerin mücadeleye seferber edilmesinin olanaklılığını ve gerekliliğini göstermiştir. O halde iktidar perspektifinden kopmaksızın ekonomik-demokratik mücadelenin kapsamına Kürt ulusunun ve azınlıkların ana dilinde eğitim yapma-konuşma, kültürünü özgürce geliştirme hakkını da almak gerekli. Bunu yaparken yanlış anlayışlara dikkat çekmek ve bunlarla mücadele etmek de gerekir. Böylesi bir mücadeleyi "ulusal-kültürel özerklik"le karıştıran veya ulusal sorunu (A-H da dahil) kendi kaderini tayin hakkından kopararak ana dilde eğitim kültürünün özgürce geliştirme sınırlarına çekmek isteyen anlayışlarla da mücadele etmek gerekir. Ayrıca bu "ulusa göre ayrı okul" anlamına da gelmemelidir. Çünkü proletarya ulusa göre hiçbir örgütlenmeyi savunmaz. Ulusa göre parti, sendika veya okul: sınıf bakış açısı-enternasyonalizm değil, milliyetçiliktir. Böylesi bir mücadeleye reformizmin suçlanması gelebilir. Devrim reformu yadsımaz, kendine tâbi kular. Açıktır ki, ulusun ayrılma hakkı dahi kendi kaderini tayin hakkını kayıtsız koşulsuz tanıyarak sorunu siyasi boyutundan koparmayan ve buna bağlı olarak her ulusun ve azınlığın ana dilinde eğitim ve kültürünü özgürce geliştirme hakkını savunmak reformizm değildir. Diğer yandan ekonomik-diplomatik mücadelenin, bu boyuta çıkarılması, genişletilmesi görevi sadece ezilen ulusun veya azınlıkların, sosyalistlerin, demokratların görevi değil, ezen ulusun sosyalistlerinin, demokratlarının da görevidir. Bir bakıma özellikle onların! Örneğin öğrencilerin özerk-demokratik üniversite kavgası, ana dilde eğitim hakkı vs. ile birleştirilmelidir. Tabii ki sadece öğrencilere değil, her ezilen sınıfa ve tabakaya görev düşüyor.

Direniş, iktidarın işkenceci, insanlık dışı uygulamalarını, söven-ırkçı politikalarını teşhir etmiştir. İç ve dış kamuoyunu yanıltma çabalarının boşa çıkarılmasında etkili olmuştur.

Direniş, SHP'nin "sosyal-demok-

rat"lığının bir demagojiden ibaret olduğunu gerçekte "ülkenin bölünmezliği"

venist, ırkçı bir parti olduğunu ona on yıllardır oy veren onbinlerce emekçi tarafından kavranmasında etkili olmuştur.

Direniş, ilerici-devrimci mücadelelerin demokrasi havarisi kesilen muhalefet partilerinin potalarında eritmesinin giderek zorlaştırdığını açığa çıkarmıştır.

Direniş, hakkın verilmeyip alınacağını, mücadele etmenin nelere kadir olduğunu gerek cezaevleri, gerekse dışardaki emekçilere daha bir kavratmıştı. Tut-saklarca, AG veya ÖO başladığında, sevk veya sürgün olanların gittikleri cezaevlerinde AG veya ÖO'nu sürdürmeleri gerektiği, aksi tutumun sevk-sürgünler yolu ile direnişi zayıflatma veya kırma hesaplarını cesaretlendireceği gerçeği kavranmıştır.

Direniş, özgül taleplerin hemen hemen tümünün elde edilmesini sağladı. Bu, aynı hakların olmayan cezaevlerinde elde edilmesi için mücadeleyi teşvik etmede rol oynayacak. Ayrıca elde edilen iki hak var ki cezaevleri genelini ilgilendiriyor. Biri tek-tip elbisenin Milli Savunma Bakanlığı'na zorunlu olmadığına açıklaması ve peşi sıra geri kalan askerî cezaevlerinde de kaldırılmasıdır. Ki bu tek-tip elbisenin genelde kaldırılmasını, yasal olarak da kaldırılmasının ilk önemli adımıyla atılmasıdır. Peşi sıra Adalet Bakanlığı da tutuklular için zorunluluğun kalktığını açıklamıştır. Şimdi bu söz üzerine demagoji yapmasına ve sivil cezaevlerinde zorluklar çıkarmaya devam edilmesine rağmen bu da önemli bir adım olmuştur. Tüm tut-sakların birlikte mücadelesi TTE'nin genel olarak kaldırılması, yönetmelikten tamamen çıkarılmasını sağlayacak. İkincisi en yetkili ağzlarla tutuklu temsilciliğinin kabul edilmesidir. "Siyasi temsilcilik" biçiminde kabul edilirse de bu hedefe ulaşmada önemli bir adım atılmıştır.

Burada şunu belirtmek gerekir, gerek özgül taleplerin elde edilmesi, gerekse iki genel hakkın elde edilmesinde alınan mesafe sadece 9 Şubat direnişine bağlanamaz. Bu kazanımlar yıllardır sürdürülen cezaevleri direnişlerinin (tabii ki tutuklu yakınlarının ve destek veren kişi ve kuruluşların) bir ürünüdür. Direniş bu zincirin sadece önemli bir halkasıdır.

İçinde bulunduğumuz dönemde cezaevleri için görevler şunlar olmalıdır:

— Genel af çıkarılması, idam cezalarının kaldırılması için mücadele.

— Cezaevlerinde işlenen cinayetlerin, uygulanan her türlü işkencelerin sorumlularının açığa çıkarılması, haklarında soruşturma açılması, hesap sorulması için mücadele en önemli görevlerden bi-

ridir. Bu her şeyden önce cezaevi şehitlerine karşı insanlık görevidir. Ayrıca dökülen kanların hesabı sorulmadan, yarın daha fazla kanın dökülmesi engellenemez. Katillerin ödüllendirilmesine, bugün-yarınki işkenceler için cesaretlendirilmelerine müsaade edilmemelidir. Başta Diyarbakır, Mamak, Metris, Sağmalcılar, Sinop, Eskişehir olmak üzere tüm cezaevi işkencecilerinden, katillerinden hesap sorulmalıdır! Belirtilmeli ki bunun için mücadelenin önemi yeterince kavranmamış gerekleri yerine getirilmemiştir.

— Tutuklu temsilciliği hakkının bütün cezaevlerinde meşrulaştırılması, yasal bir kurum haline getirilmesi, temsilciliğin tutukluları ilgilendiren -yemekhane, kütüphane, spor salonu, kantin, koşuların düzenlenmesi, görüşme vs. gibi- sorunlar da yetkili kılınması ve siyasi tutuklu temsilciliği hakkının alınması için mücadele edilmelidir.

— Her türlü insanlık dışı uygulama ve yaptırım karşısında tutukluların tepkisizliğe ve boyun eğişe mahkûm etmeyi öğeören, tutukluların tepesinde demoklasın kılıcı gibi sallanan sivil ve askeri cezaevleri infaz-tüzük ve yönetmeliklerinde infaz yakma, hücre cezası, mektup, görüş yasaklama vb. gibi disiplin ceza-

larının çıkarılması, tutuklu-hükümlüler lehine insan hakları normlarına uygun düzenleme yapılması için mücadele. Aynı şekilde TTE'nin bütün cezaevlerinde bütün tutuklu-hükümlüler için zorunluktan çıkarılması. Sivil cezaevleri yönetmeliğinden çıkarılması için AĞalet Bakanlığı'nca yapılan açıklamanın bir an evvel yerine getirilmesi için mücadele edilmelidir.

— Askeri mahkemelerde yargulamalar işkence altında, savunma yapmaktan tamamen yoksun olarak doğrudan emir-komuta zinciri altında yürümüştür. 12 Eylül hukukunun bütün sonuçları ile ortadan kaldırılması için mücadele edilmelidir.

— Aynı "suç" a DGM ve sivil mahkemeler, örneğin 15 yıl veriyorsa, askeri mahkemeler 1/3 arttırarak 20 yıl veriyor. Bu düzenin kendi yasalarıyla çelişen keyfi bir uygulamadır. Bu yüzden askeri yönetim tarafından yürürlüğe konan 1/3 oranlı arttırmanın bir an evvel iptal edilmesi ve şimdiki de uygulana gelen bütün sonuçlarının ortadan kaldırılması için mücadele edilmelidir.

— İktidar 9 Şubat'ın zaferini hazmedemedi. Direnişten bir süre sonra 20 direnişçiyi Gaziantep E Tipi Cezaevi'ne, 20 direnişçiyi de Urfa Kapalı Cezaevi'

ne sürgün ederek direnişi cezalandırdı. Direniş güçlerini zayıflatmanın, bölmenin, cezalandırmanın bir aracı olan sürgün uygulamalarına karşı mücadele edilmelidir.

— İşkence, baskı uygulayan, çeşitli yasaklar konan cezaevleri üzerindeki baskılara son verilmesi için mücadele edilmelidir.

— Cezaevlerindeki uygulamalar sonucunda veya bu uygulamalara karşı yürütülen direnişlerde sakatlanan, hastalanan eski tutuklu ve hükümlülerle maddi manevi dayanışmaya gidilmeli, tedavi olabilmeleri için yurtdışına çıkmalarının serbest bırakılması için mücadele edilmelidir.

— Ayrıca her cezaevinin kendine özgü sorunları için mücadele edilmelidir.

Daha sağlıklı bir mücadele yürütülebilmesi için gerek tutuklu ve hükümlüler arasında, gerekse tutuklu aileleri ve destekleyen kişi-kuruluşlar arasında birliğin ve dayanışmanın en iyi şekilde sağlanması için dar çıkarları-bakış açısını bir yana bırakarak çaba sarfedilmelidir.

Bu görevler zor, ama başarılabilir değil. Yeter ki birlik-dayanışma ve direnişçi ruh daha bir pekiştirilsin. O zaman, tarihe yeni onurlu sayfalar eklemek hiç de zor olmayacaktır!.. □

“Bir”eycilik, “tek” yanlılık ya da inkârcılık + resmî tarih -2-

1983 AG'nin sona erdirilmesinde bizlerin de önemli eksiklikleri ve hataları oldu. Birlik içinde ve doğru bilgiler temelinde başlamayan eylem, doğru bilgiler elde edilmedikçe eylemci kitlede gönülsüzlük, moralsizlik gibi etkiler doğurmaya başladı. DS'de bu olumsuzluğundan dolayı şekerli su alınmayışına bağlı. Eylem başladığında eylemci çoğunluk “şekerli su alınmaması”, “tedavi kabul etmeme” kararı almıştı. DS “şekerli su alınmamasına” muhalefet etmiş ancak çoğunluk ısrarlı olunca kendini uymak zorunda hissetmişti. Yoksa DS'nin devrimci çoğunluğa uyma gibi bir anlayışı yoktur. Eylemci kitledeki moralsizlik, eylemin başlatılış gerekçe ve şeklindeki yanlışlıklardan kaynaklanıyordu. Metris, DS ve o dönemdeki “sağcılıyla ünlü” yandaşı, Sağmalcılar'da “hoşgeldin” dağıtımında yoğun işkence olduğu ve Sağmalcılar'ın AG'ne başladığı gerekçeleriyle eylemi başlatmıştı. Üstelik bunu devrimci çoğunluğun iradesini hiçe sayarak oldu bitti bir şekilde yapmıştı. Eylemi başlatanlar hem kendi siyaset ve kitlelerine, hem de diğer devrimcilere güvenmediklerinden, adeta biz sevk olursak burda kimse başlatmaz, bunlara güvenilmez diyerek hareket etmişlerdir. Bu yaklaşımın kitlede tepki doğurması kaçınılmazdı. AG'nin başlatılış gerekçeleri olduğu kadar başlatılış biçimi de yanlıştı. AG içinde Sağmalcılar'da sistemli bir işkence olmadığı, Sağmalcılar'ın Metris'teki AG'ni duyduktan sonra AG'ne başladığı haberi geldiğinde kitlede moral bozukluğu yaşandı. DS ve yandaşı hatalarını açık yüreklilikle ortaya koyup özleştireni yaparken bu olumsuzluğu gidermeye çalışacakken, olumsuzlukların nedeni olarak şekerli su alınmamasını tesbit ederek eylemin 20. günü şekerli su alınması çnerisi getirdi. Bu kez çoğunlukta şekerli su alınmasına taraftar oldu. Şekerli su alın-

maya başlanması olumsuzluğun kaynağı olmadığı için çözümü de olamadı. H. Salıtık imzalı olarak yapılan “kesinlikle taviz verilmeyecektir” açıklaması da etkileyici bir faktör oldu. 20. günden sonra eylemi bırakmalar yoğunlaştı. 27. güne gelindiğinde eylemi bırakanların sayısı 250'ye yaklaşıyordu. Bunlardan 200 kadarı devrimci safları terkederek “bağımsızlar” a gitmiş, 50 kadarının da bir kısmı yemek için açılan iki koğuşa gitmiş, bir kısmı da revirde tedavi kabul edip eylemi bırakmış, AG'ye mola verip tekrar başlamıştı. Burada eylemi bırakanların yaklaşık yarısı kadarının DS kitesinden olduğunu hatırlatalım. Bizim 8 arkadaşımız bırakıp bağımsızlara gitmişti. Eylemi bırakanlar yoğunlaştıkça bizim de içinde olduğumuz devrimci çoğunluk eylemin başarı şansının olmadığı, sürdürülmesi durumunda Metris'in ağır kayıplara vereceği, Sağmalcılar'a destek amaçlı olan eylemin işlevini yerine getirdiği vs., vs. türü düşüncelerle eylemin bırakılmasını savundu. DS ve yandaşı doğru olarak eylemin Sağmalcılar bitirene dek sürdürülmesini, herkes biraksada kendilerinin sürdüreceklarını söylediler. Ancak bu doğru düşüncesini pratiğe geçirmeyerek devrimci çoğunluk eylemi bıraktıktan yarım saat sonra onlarda bıraktılar. Bu doğru düşünceleri inançla benimsemediklerinin göstergesiydi, doğru düşünceleri savundular ama pratiğe geçirmediler. O günkü koşullarda doğru olan tek kalınsa da AG'nin devam ettirilmesiydi. Çünkü direnişin odağı Sağmalcılar'dı, buna rağmen direniş tek tek cezaevlerinin sorunu olmaksızın çıkıp TTE'ye ve faşizme karşı genel bir direnişe dönüşmüştü. Metris, genelin değil özeline çıkarlarını esas alıp öne çıkardı. Genel çıkarlar için Metris'in kayıpları göze alınmalıydı, çünkü direnişin başarısının kazançları Metris'e de yansıyacak, kayıplar telafi edilebilecekti. DS'nin “direnişin

zaferi yakalamasının gün meselesi olduğu” (YÇ, sayı:9) yolundaki tespiti kaçan birlik büyük olur anlayışına dayanan abartılı ve yanlış bir tespittir. O günkü koşullarda TTE'nin yasal olarak yürürlükten kaldırılması pek olası değildi, eforman ara çözümü alınabilirdi, nitekim o da Sağmalcılar'da kazanıldı. Direnişin kayıplara rağmen kararlılıkla sürdürülmesi ve koordineli bir şekilde kazanılabilecek her şey kazanıldıktan sonra bitirilmesi düşmanı geri adım atmaya ve kısa sürede yoğun saldırılara girişmesine engel olmaya neden olabilirdi. Nitekim Metris'in eylemi panik içinde bırakması ve kitledeki yoğun kaçış düşmanın Metris'i teslim alma umutlarını kamçılıdı. AG'nin bitirilmesinden 10 gün sonra sistemli saldırı ve işkenceler gündeme geldi. AG'den ağır yaralar alarak çıkan Metris, düşman saldırılarını pasif fiili direnişle göğüslemek zorunda kaldı. Yaklaşık 6 ay sonra getirilen TTE dayatmasıyla durum daha da ağırlaştı. Diğer yandan düşman saldırılarını yoğunlaştırdığı Metris'i nitel ve nicel olarak zayıflatmak için mücadelede öne çıkmış ileri unsurları Metris'ten sevk etmeye başladı. Metris AG'nin başlamasından bitirilmesini kapsayan yanlışlıklar yüzünden aldığı yaraları saramadı, aksine sürekli kan kaybetmeye devam etti. Konuyu bağlarken DS'li arkadaşların bir sorusuna cevap vermek istiyoruz.

“... Direnişin Metris'te kırıldığı haberi Sultanahmet Cezaevi'ne gelince, onbir siyasi grubu eylem kırıcı ilan ederek ilişkilerini donduranlar kimlerdi? Metris'te direnişin kırılmasında kendi arkadaşlarının da başı çekenler arasında olduğunu öğrenince sus-pus olanlar kimdi?... Biraz düşünün mutlaka hatırlayacaksınız.” (YÇ, sayı: 9)

Bunları yazarken yüzünüz kızarmadı mı? AG'nin bitirilmesine neden olanlar subjektif niyetleri ne olursa olsun “objektif olarak eylem kırıcı” bir rol oynamışlardır. Metris'teki arkadaşlarımız da buna dahildir. Onların, Metris'in ilerideki çıkarlarını düşünerek-hemen belirtelim AG'nin öyle bırakılması Metris'in ilerideki mücadelesine yarar değil zarar vermiştir- iyi niyetle hareket etmiş olmaları bunu değiştirmez. Bizler, arkadaşlarımızın Metris'teki direnişin kırılmasında olumsuz bir rol oynamaları karşısında “sus-pus” olmadık. Olayın duyuluşunun akabinde çıkardığımız bir yazı ile bu olumsuzluğa ve buna neden olan yanlış anlayışları eleştirdik, aynı zamanda bu olumsuzluğa neden olan arkadaşlarımızı karşı gerekli tedbirleri aldık. Hatalar, olumsuzluklar karşısında ölü sessizliğine bürünüp “sus-pus” olanları arıyorsanız, fazla uzağa gitmenize gerek yok, aynaya bakın yeter, Metris'teki arkadaşlarımızın “objektif olarak eylem kırıcılığı” yaptıklarını devrimci olan herkese dağıttığımız bir yazıyla açıkladık, o dönem Sultanahmet'te olan herkes gibi bu yazıyı sizler de okudunuz. Biz salt günah yazı karması

anlayışıyla "hata yapıldı" deyip de geçmedik, sözkonusu hatanın siyasal, sınıfsal ve felsefi köklerini, hangi somut koşullarda nasıl ortaya çıktığını, direnişe verdiği zararı ve nasıl düzeltileceğini de açıkça ortaya koyduk. Bu hatalardan bizim gibi herkesin dersler çıkarmasını istediğimiz gibi halka ve devrime karşı duyulan sorumluluğun güzel bir örneğini de verdik. Bizler hataların ve eksikliklerin üstünü örtme niyetinde olsaydık, eylemin bitirilmesine karar veren çoğunluğun yaptığı gibi sorunu geçiştirir veya sizi örnek alır dar grup çıkarları uğruna hataları "doğru" diye savunur veya bizi eleştirenlerin bir açığını yakalar -yoksa uydurur- bizde onları eleştirerek işi boğuntuya getirmeye çalışırdık. Biz bunları yapmadık, yapamazdık. Sıkı sıkıya bağlı olduğumuz proletarya ideolojisi, buna denk düşen siyasal görüşlerimiz, halka ve devrime karşı duyduğumuz sorumluluk böyle yapmamıza izin vermedi, veremezdi de. Bizi de kendiniz gibi sandığınızdan oturup düşünmeden bol keseden atıp tutuyorsunuz. Tüm devrimcilerin tanık olduğu bir gerçeği inkâr ederek uydurduğunuz "sus-pus" olma sizin küçük-burjuva "gerçek"iniz, sizin küçük-burjuva "ahlak"ınızdır. "Gerçek"iniz gerçek olmayan, gerçek olmayansa "gerçek"inizdir. Bizim biraz düşünmeye ihtiyacımız yok, çünkü hata ve eksikliklerimiz onlardan çıkardığımız dersleri bilincimizdedir. Tavsiyemiz, unutmus görüldüğünüz devrimci sorumluluğu, ahlâkı ve uslubü "biraz düşünün mutlaka hatırlayacaksınız."

Eleştirelinin bayağılaştırılmasının en basit yollarından biri de, kendi olumsuzluklarını başkalarına atfederek keskin laflarla temize çıkmaya çalışmaktır. Grup çıkarlarınız ve çocuksu korkularınız yüzünden 83 Ağustos direnişinde birliği bir kez daha parçalamadınız mı? Hiç olmazsa kendi içinizde tutarlı ve dürüst olun. Statükocu vs. bir birlikti onun için parçaladık, mücadeleye ayak bağı oluyordu vs. vs. deyin. Ancak parça parça ettiğiniz birliği koruyup pekiştirdiğinizi ima etmeyin. Yaptığınızın doğruluğuna inanıyorsanız cesaretle savunun, birliği parçaladığımızı doğru olarak eleştirenleri "dizginsiz bir çarpıtma ve tahrifat yolunu" seçmekle "istedikleri anda olmayan şeyi üreterek" yazmakla suçlamayın. Sizin İstanbul cezaevlerinde birliği savunduğunuz ve koruduğunuz görülmüş, duyulmuş şey değildir. Kuşkusuz kendinizce bir "birlik" edebiyatı tutturmuş gidiyordunuz, ama sizin "birlik" anlayışınız tekkenize mürid toplama çağrılarınız olmaktan öte bir şey değildi.

Yeri gelmişken bir örnek daha verelim: Tutsak yakınlarının bir dernek çatısı altında toplanması sorunu gündeme getirildiğinden, sizlerin yakınları önce kendi başlarına, kimseyi kabul etmeden dernek tüzüğünü ve yönetimini oluşturdular; ondan sonra da herkesi kendi yönetiminde der-

neğe katılmaya, birliğe (!) çağırdılar. Sizler karar alacak, bizler uygulayacaktık. Sizin dar grup çıkarlarına hizmet ederek mutlu olmayı bizlere bahsettiniz. Çok lütfükârınız; ancak biz böylesi insanlara layık değiliz, kabul edemiyoruz. Tekkenize mürid olmayınca bu kez bizleri lanetlemeye, birlik düşmanı, bozguncu olarak nitelermeye başladınız. Kişi önce kendisine saygı duymalıdır. Bu olmayınca Pandora'nın kutusu açılmış olur...

Sizler, devrimci ilke ve onurun korunması için demokratik-merkeziyetçilik temelinde bir araya gelinmesi, eşit söz ve oy hakkını ve azınlığın çoğunluğa uyması anlayışını pratikinizle bütünleştirerek savunmadan. Mücadele temelinde ilkel bir birlik, evet ancak nasıl bir mücadele ve hangi ilkeler temelinde?

Cezaevlerinde birlikte mücadele pratik bir zorunluluktur, tartışmasız bir teorik doğrudur. Ülkemiz devrimci hareketinin mitoz bölünme alışkanlığı biliniyor. Hattırlarsınız, KONSEY'de zaman zaman 20'den fazla siyaset ve grup yer alıyordu. Bu grupların hepsinin kendince doğru bulduğu bir farklı mücadele anlayışı vardır. Herkes ortak bir mücadele anlayışında birleşse zaten bu kadar çeşitli gruplar olmazdı. Oysa düşman kendi politika ve uygulamalarında devrimcilere karşı bir bütündür. Ve ayrım yapmadan tüm devrimcilere saldırılmaktadır. Faşist saldırı ve baskılara karşı 20'den fazla grubun herbirinin kendi anlayışı çerçevesinde 20'den fazla değişik biçimlerde mücadele etmesi doğru olmadığına göre, bu 20'den fazla grup ne temelde biraraya gelecek ve ortak mücadele edecek. Mücadelenin sağı var, "sol"u var, kendiliğindencisi, statükocusu var vs. Sağcılığın bir sürü tonu, "sol"culuğun çeşitli renkleri var. İşte bu farklı mücadele anlayışlarını savunan grupların biraraya gelebilmesinin aşgari noktaları yukarıda özetlediğimiz Demokratik-Merkeziyetçilik temelidir. Aksi halde faşizme karşı birliğinden güç alan ortak bir mücadele sürdürülemez, başarılar kazanılamaz. 20'den fazla grup hep benim isteğim olacak diye diretirse 20 başlı bir cüceler topluluğu ortaya çıkar, oysa 20 cüce birleşerek bir dev oluşturabilir. DS ayrılıkçı tavırlar takındığında hep azınlığa düşmüştür, hep cüce kalmıştır. Cücelerin kendi kendilerini "dev" ilan etmeleri cüce oldukları gerçeğini değiştirmez. Düşmanın saldırılarına birlikte maruz kalanlar ona birlikte karşı koymalıdır. Bu birliktelik elbette karşılıklı tavizlere yol açacak. Her zaman doğru ararlar çıkmayabilecek. Ancak böylesi bir birlikteliğe sırt çevirmek, kendi görüşlerinin doğruluğuna ve onları savunabileceğinize, hakim kılabileceğinize güvenmediğinizi anlamına gelir. Doğru görüşleri çoğunluğa benimsetebilmek için günlerce, haftalarca, bazen aylarca uğraşmak, 20'den fazla gruba dert anlatmak, zor iştir, kolay olan alıp başını gitmektir. DS kes-

kin lafızlar ardına saklanarak kolay yolu seçmiş, burnun doğrultusunda azınlık olarak yürümüştür. Oysa burnun doğrultusu uçuruma da düşülse de doğru düz bir rotada gidiliyor hissi verir.

"Sol"culuk sağcılığın ikiz kardeşidir. DS'li arkadaşlar "sağcılığıyla ünlü iki siyasetin" avukatlığını yaptığımızı iddia ediyorlar. Dilin kemiği yok. Önce sağcılığıyla ünlü olan iki siyasetin adını koyalım, DS'nin adeditti, ortaya muğlak sözler atar, bu tavrını eleştiren olduğunda da biz sizi kastetmiyoruz, niye üstünüze alınıyorsunuz diye kıvırtma yolunu seçer. Açık yürekli ve cesaretle olun arkadaşlar. Sözkonusu ettiğiniz iki siyaset HK ve K'tur. Ve sağcılık nitelemenize aynen katılıyoruz. Pekî bu "sağcılığıyla ünlü olan" siyasetlerle aramızdan su geçirmez şekilde devrimci çoğunluğa karşı azınlık olarak hareket etmenize ne demeli? Bir dönem Kurtuluş ile, daha sonrada Halkın Kurtuluşu ile devrimci çoğunluğa karşı kurduğunuz azınlık ittifakı ile defalarca ortak hareket ederek ayrılıkçı tavırlar takımınız mı? Şimdi kılıp, onlar o zaman sağcı politika izlemiyorlardı, DS'nin savunduğu doğru direniş çizgisini benimseyenlerdi diyeceksiniz. Daha önce de söyledik, minareyi çalan kılıfını hazırlar. Sakın o zaman siz sağcı politika izliyor olmasanız? "Sağcılığıyla ünlü olan"larla kutsal ittifaklar kurmak isterse görünürde keskin "sol" gözüksün sağcılığın kuyruğuna takılmaktır. Dünyanın merkezi her şeyine mihenk taşı DS. Onlarca yıldır sağcı bir çizgi izleyenler DS'nin yanında sağcılıktan vazgeçip hemen "doğru"cu oluyorlar ne hikmetse.

1982'de 28 günlük AG sonrasına kadar sağcılığın başını çekenlerden biri HK oluyor. 1983 AG'si bitimine kadar el ele göz göze süren balayı birlikte işlenen olumsuzlukların sorumluluğunun birbirinize atılması yüzünden nikâh bozuluyor. HK yine sağcılığın şampiyonlarından olurken, DS doğrucu davutluğundan bir şey kaybetmiyor. Ne hikmetse HK'da aynı şeyleri iddia edip ortağı ters yönden "sol"culukla eleştiriyor. Bu bir çelişki değil. Sağcılıkla, sağcı özün kamuflesi olan "sol" görünüm ikiz kardeşler, aralarındaki ayrım aynı şeyi farklı şekillerde telaffuz etmektir. Bu yüzden en keskin "solcularla sağcı akımların su geçirmez dostluğuna yadigar gamadık. Oyuncaklarını ya da şekerlerini paylaşamayan ikiz kardeşlerde kanlı bıçaklı kavga ederler ama bu onların kardeş oldukları gerçeğini değiştirmez.

"Merdi kıpti seracaat arzederken sırka-tin söyler" diye bir özyeyiş vardır. DS'li arkadaşlar fiili direnişleri aktarırlarken kendilerini gereğinden fazla överken öylesine soru işaretleri uyandırıyorlar ki, acaba? demekten kendimizi alamıyoruz.

1983 27 günlük AG'nin bitirilişinden 10 gün sonra düşman topyekün bir saldırıya

girişti. Birer talan olan koğuş aramaları, ahlak dışı soyarak arama, saç kesme ve bu uygulamalara karşı direnildiğinde yoğun işkence ve dayak, tecrit koğuşu uygulamayı ve sevk olayı, ziyaret, havalandırma, revir çıkışı yasakları, gazete, dergi, kitap, kalem yasakları savunma haklarının gaspedilmesi, mektup, telgraf, kısıtlamaları, kantin yolsuzlukları ve milyonları bulan tutuklulara gelen posta çeklerinin gaspedilmesi, tutukluların işe istikaklarının çalınması... Bağımsızlaştırmaya yönelik yoğun özendirme... vb. vb. Devrimci güçlerin fiili direniş eksenine oturan bir mücadele çizgisi izlemeleri nesnel durumun bir zorunluluğuydu. Sabırlı, uzlaşmaz, kısa günlük değil, yıllar sürebilecek uzun vadedeli bir fiili direniş. Düşman saldırılarından kısa sürede vazgeçmeyecek ve saldırılarını yıllara yayarak şekillendirecekti. İnsiyatif düşmanın elinde, koşullar onun lehinde idi. Devrimciler AG gibi sonuç alıcı, savunma ve saldırıda son derece etkili bir silahı kötü bir şekilde kullanmış, bundan fiziki ve ruhi bir yıpranmayla çıkmış, örgütlülük zaafa uğramış, devrimciler arası ilişkiler zedelenmiş, kamuoyu ile irtibat imkânı olan ziyaret, avukat, mektup, kitap, gazete gibi tüm olanaklar gaspedilmişti. Sadece mahkemeler aracılığıyla diğer cezveleri ve kamuoyunca bir temas kurma ihtimali vardı. DS bu koşullarda kalkıp mahkemeye çıkmama önerisi(!) getirdi. Öneriyi öneri demek de mümkün değildir. Çünkü DS önce kimseye haber dahi vermeden kendi mahkemesine çıkmamış, devrimci çoğunluk bu emr-i vakileğe, karşı çıkmıştır. Ancak DS'nin niyeti açıktır. O kendi kararını almış sonrası bir formaliteden baretir, çoğu zaman o formaliteye dahi ihtiyaç duymaz. Okur, düşmanın aynı saldırılarına ortak maruz kalan ve ortak direnen direnişçi bir cezaevi düşünün. Koğuşlar karışık ve bir sabah birden pratik olarak DS'lilerin mahkemeye çıkmama kararı alıp direndiklerini görüyorsunuz. Fiili bir durum yaratılıyor. Sonra da (DS) size öneri getiriyor. Önerinin de alınması için ilk şart, ayrılığın tavır durdurulup ortak iradenin sonucu olarak karara saygı göstermektedir. (DS) tepki çekmesi üzerine ayrılıkçı tavrına ara verip önerinin tartışılmasını bekledi. Yukarıda anlattığımız o özgül koşullarda düşman tarafından içine itilmek istendiğimiz tecrit koşullarının önemli ve biricik nefes yolunun mahkemeler olduğundan hareketle böylesi bir imkânın riske sokulamayacağı, yine direnişte bir düşme eksiklik veya zaaf varsa bunun çözüm yolunun bu tür şeyler olmadığı, vb. gerekçelerle biz mahkemeye çıkmama önerisini reddettik. Bugün de o şartlarda olsak yine reddederdik. (DS)'li arkadaşlar önerilerini ve gelişmeleri şöyle aktarıyorlar:

"soyun, burada kimse yok, biz de kimseye bir şey söylemeyiz" diyerek soyunmaya zorlanır, **kararsız unsurlar** anti-dirençliliğe özendirilirken ve **bunda küçümsenemez başarılar elde edilirken** "sizler" hâlâ direnişi bu biçimiyle sürdürmekte ısrar ediyordunuz. Oysa bu noktada devrimci direniş çizgisini koğuşlara çekmek gerekiyordu." (Yeni Çözüm, sayı 9)

Ahlak dışı soyarak arama genellikle koridor diplerinde, depolarda, bölme aralarında yapılmaktaydı. Direnişçiler tek tek alınmaktaydılar. Tek tek direnişçilere, "soyun, burada kimse yok" vs. türü çağrılara biz tanık olmadık, böyle bir ortam da yaratmadık, ancak uzlaşmacı eğilimlerini yoklayıp açığa çıkarmak için böylesi teklifler bazı arkadaşlara yapılmış olabilir. Yine tek tek direnişlerde her bireyin direnme potansiyelinin eşit olamayacağını arada farklar bulunduğunu kabul etmek gerekir. DS'li arkadaşlar yarı-gizli olabilen tek tek ahlak dışı soyarak aramaya karşı bireysel direnişlerde "kararsız unsurlar" nezdinde "küçümsenemez başarılar elde" edildiğini ileri sürüyor. Biz somut olarak tek tek örnekler dışında buna tanık olmadık, öyle anlaşılıyor ki kendileri buna "küçümsenemez" ölçüde tanık olmuşlar. Önce teşhis, sonra tedavi yanlıs.

Gerekçe; yarı-gizli bölümlerde yapılan soymalara karşı direnişlerde "küçümsenemez" uzlaşma eğilimleri gelişti. Bu olumsuzluksa, koğuşlardan mahkemeye çıkmama ile çözülecek. Koğuştan çıkarken "kararsız unsurlar" toplu oluştan güç alarak direnecekler peki, koğuştan çıkarıldıktan sonra yine "merdiven altlarında ve kapalı bölme kapılarının ardındaki ücre köşelerde" bu bireyler tek tek zorla, işkenceyle ahlak dışı bir şekilde soyarak arama ile muhatap olmayacaklar mı? Kısaca, mahkemeye çıkmama, tek tek soyma olayını ortadan kaldırmıyor ki. DS bu durumu çarpıtıp "bireysel direniş yerine kolektif direniş" (Yeni Çözüm, sayı 9) geçirdiğini iddia ediyor. Hayır, arkadaşlar, sizler bireysel direnişin yerine kolektif direniş geçirmediniz, geçiremediniz de. Bu sizin iradenize bağlı bir olay değildir. Siz sadece koğuşlardan çıkmadınız, zorla çıkarıldılar yine her birinizi tek tek yarı-gizli bölmelere götürerek ahlak dışı aramaya tabi tuttular, "kararsız unsurlar"ınız yine kendi başlarına kaldılar. Bu bireysel direnişin kolektifleştirilmesi olmadığı gibi, tespit ettiğiniz hastalığınızın ilacı da değildir. Ek bir direniştir.

Oysa sorun, yarı-gizli ücre köşelerde kararsız unsurların küçümsenemez anti-direnç özenerililiklerine çözüm getirmektir. Koğuştan direnilerek çıkılmasının belirli bir moral ve etki yaptığı kabul edilerek, "kararsız unsurlar"ın gizli bölmelerde "kararlı" oluşları sağlanamaz. Bu etkileyici bir faktör olabilir, ama abartılmamalı. Çünkü, tek tek düşmanla açık mücadelede kararlılık veya kararsızlık bir iç olgudur, ide-

olojik yeterlilik ve sağlamlık sorunudur. Sorunu bu perspektifle kabaca irdeleyelim. Kimdir bu "kararsız unsurlar". Neden "kararsız"dırlar. Nasıl kararlı hale getirebilirler?

Yine açık yürekli davranmıyorsunuz arkadaşlar, ortaya yuvarlak laflar atıp kafa karıştırmaya, imalı serzenişlerde bulunmaya çalışıyorsunuz. Beceriksizliğiniz yüzünden seraacat arzederken sırkatınızı söylüyorsunuz. Kim bu "kararsız unsurlar"? Mahkemeye çıkmama eylemini önce öneride dahi bulunmadan pratiğe geçişiinize bakılırsa bu konuda "küçümsenemez" tartışıyordunuz. Öyle ya da böyle sabırsız, soluksuz davranış nasıl açıklanmalı? "Kararsız unsurlar" sizin içinizdeydi. Eğer sizin düşünüşünüzde olsalar, sadece siz direndiğiniz göre "aylarca" başkaları için fedakârlıkta bulunmadığınız açıktır. Gerçi zaman zaman "en kahraman" psikozuna girip kuratıcı rolleri oynadığınıza şahit olduk, ama böylesine rastlamadık. Devrimci çoğunluk sizlerin mahkemeye çıkmama önerinizi doğru bulmadı, siz, başta 9 kısa süre sonra 2 gruba beraber "aylarca" ayrılıkçı tavırlarını sürdürdünüz. Direnişin amacı, kararsız unsurların ücre köşelerdeki anti-direnççi tavırlarını ortadan kaldırmaksa, bu kararsızlar sizin içinizde bulunuyorlardı ve direnişinize buna engel olmayı çalıştınız. Başardınız, başaracaktınız o sizin sorununuz.

İç zayıflıklarınızı genele malederek ve suni önlemlerle gidermeye çalışmak boş bir çabaydı ve öyle de oldu. Diyorsunuz ki, DS ile beraber iki siyaset "aylarca" "kendini özgüçlerine güvenerek" mahkemeye çıkmama direnişini sürdürdüler. Arkadaşlar, zaten kararsız unsurların tek kaldıklarında direnemedikleri için koğuşlardan çıkmadığınıza kendiniz açıklıyorsunuz, özgüçlerine güvenen düşmanla teke tek yüz yüze mücadelede kararsızlığa kapılmaz, uzlaşma eğilimleri taşımaz, anti-dirençliliğe özenmez. Sizler, bu eylemi özgüçlerinize güvenemediğiniz için yeni "kararsız unsurlar"ınız teke tek direnemediği için başlattınız. O zaman hangi güvenilir özgüçten söz ediyorsunuz? Kendi eksiklik ve zaaflarınızı açık yüreklilikle ortaya koyacağınız iftira ve çamur atma ve gerçekleri çarpıtma yoluna gidiyorsunuz. Şunları yazıyorsunuz:

"Ya siz kimliğinizi söylüyor, dışarı çıkıyor ve koridorun ücre bir köşesinde bir çoğunun ne yaptığı meçhul bir halde sözümona soyarak aramaya karşı direniyorsunuz." (Yeni Çözüm, sayı 9)

Kendi pisliklerinizden başkalarına çamur atarak kurtulamazsınız, arkadaşlar. Söyledikleriniz desteksiz, kanıtızsız birer iftiradır, ispatlayamadığınız takdirde müfteriliğinizi ispatlamış olursunuz. Bizler o dönem TKP/ML(1) ve (2) davaları olarak mahkemelere çıktık, bizi bağlayan bir tek arkadaşımızın "kararsız" ve "anti-direnççi" bir tavır sergilediğini ispatladığımız

"İnsanlar koğuş çıkışlarında tek tek aındıkları merdiven altlarında ve kapalı bölme kapılarının ardındaki ücre köşelerde

takdirde söylediklerinizi kabule hazırız. Siz nasıl kitlenizdeki "küçümsenemez", "kararsız unsurların", "üçra köşelerde", "anti-dinişçiliğe" soyunduğunu biliyorsanız bizde kendi arkadaşlarımızın tek tek tavırlarını çok iyi biliyoruz. "Merdiven altları" nı, "üçra köşeleri", "esrarengiz bir sis perdesiyle "meçhul"leştirmeyin, kimin ne yaptığını bilmek hiç de zor değildi! Siz de, biz de, diğer devrimciler de kimin ne yaptığını çok iyi biliyor.

Küçük-burjuvazi ödünü koparan korkularını aşırı "cesaret" örnekleriyle, Çerkez çıkışlarıyla gizlemeye çalışır. Korkaklığını, başkalarını "korkak" olarak suçlayarak gizleyeceğini (veya altedeceğini) sanır. Suçlamalarına tek bir kanıt gösteremez, ancak söylediklerinden kesin emin gözükür, nasıl gözükmesin ki, kendi korkaklığının en yakın tanığıdır, kendisi kendisinin delilidir.

Evet DS'li arkadaşlar "kararsız"lık sizin yapınızdadır, düşmanla teke tek kalındığında kuşanılacak tek silah olan "özgüç" eksikliği, "anti-direnışçi"lik özlemleri sizin mayanızda vardır. Bunun somut bir örneği, bizim arkadaşlarımızdan Metris'te 1983 AG sonrasında günümüze direniş saflarından kopup "anti-direnışçi"liğe özendirilen sonradan "Bolşevik"çi olan sadece iki kişidir. Ya sizden? Elli mi, altmış mı, yetmiş mi, seksen mi, doksan mı, yüz mü? Sevinmiyoruz, devrimci enerjinin çarçur edilmesine üzülmüyoruz. Bu aynı zamanda "küçümsenemez", "kararsız unsurların", "üçra köşelerde"ki "anti-direnışçiliğe" özendirilişleri hakkında bir fikir vermiyor mu size?

Sizin yazdıklarınızdan anladığımız kadarıyla, "kararsızlığın" nedenini ve düzeltme yöntemini doğru teşhis edemediğiniz için tedavide edemediniz. Düşmanla teke tek direnişte düşülen uzlaşmalar ve zaaf lar özgüç eksikliğinin, siyasi-ideolojik y-

tersizliğin bir sonucudur. Yapılması gereken bu eksikliğin önce tespiti sonra da başta eğitim, kavratma olmak üzere alınacak siyasi, pratik vs. tedbirlerdir. Direnişte zaaf düşmanla teke tek kalınca ortaya çıkıyorsa, koğuştan çıkmayarak toplu direniş yine "üçra köşelerde" teke tek kalmayı getiriyorsa neyi değiştirebilir? Düşman koğuştan çıkarmak için saatlerce uğraşmış dahi olsa çıkarınca yine teke tek merdiven altlarına, üçra köşelere götürmüyor muydu? Değişen sadece koğuştan çıkmayı zorlaştırmaktır. Moral vs. deniyorsa, kararsızlığın kaynağı moralsizlik değil, siyasi-ideolojik yetersizlik ve bulanklıktır. Toplu direnişler zaten koğuş aramalarında, saç kesme operasyonlarında vs. olanca hızıyla sürüyordu. Sanki mahkeme çıkışı dışında toplu direniş yokmuş gibi bir hava yaratılmasın. Direniş bireysel ve kolektif biçimlerde sürüyordu, siz bireysel direnişi ortadan kaldırmak iddiasıyla ortaya çıktınız, hatta "bireysel direniş yerine kolektif direniş" geçirdiğinizi iddia ediyorsunuz. Doğru değil, direniş yine bireysel ve kolektif olarak sürdü. Neden böylesi çarpıtmalara gerek duyuyorsunuz, sizleri merdiven altlarına, üçra köşelere "kolektif" olarak mı götürdüler? Gidişlerde böyle oldu diyelim (ki olmadı) mahkeme dönüşlerinde teke tek uygulaması yeni sürdü. Bir diğer nokta da, eği oturup doğru konuşalım arkadaşlar. "Saatler süren falaka, dayak ve toplu operasyon" (Yeni Çözüm, sayı 9) o dönem "saatlerce süren falaka" belki bir iki istisna dışında yoktu. İşkence, dayak, operasyon vs. vardı ama bu "falaka" biçimine henüz bürünmemişti. Bize "falaka" yazdığınız ilk başta dil sürçmesi, alışkanlık diye geldi, ancak mahkemeye çıkmama direnişlerine son veriş açıklamanızı okuyunca işin rengi değişti. Şöyle diyorsunuz; "Koğuş direnişlerine tek-tip elbise sorunu gibi yeni bir sorun dayatılınca son verildi." (Yeni Çözüm, sayı 9) Ha-

yır arkadaşlar, siz "koğuş direnişleri" şeklinde adlandırdığımız mahkemeye çıkma tavrınıza son verdiğinizde Metris'te TTE diye "yeni bir sorun" dayatılmamıştı, bir yenilik daha doğrusu tekrar vardı; kiç "falaka"sı. Değişen başka hiçbir şey yoktu, sadece kiç falakası 1982'den sonra yeniden atılmaya başlandı. Siz de bir-iki mahkeme çıkışı sonrası mahkemeye çıkmamayı bıraktınız, çünkü kararsız unsurlar "kiç falakası"ndan üçra köşelerdeki anti-direnış özendirmelerinden çok daha fazla etkileniyorlardı.

Fiili direnişler üzerine ahkâm kesip, kendimizin ne zaman direnişçi olduğunu anlatırken, bizleri iftiralarınızla karalamaktan geri durmuyorsunuz. Başkalarını "küçülterek" büyüyorsunuz arkadaşlar, sadece kendinizi küçültürsünüz.

O özgül koşullarda, mahkemeye çıkmama tavrı, hem kamuoyu ile olan tek bağlantımızı riske sokmakta, hem de sorunun çözülmesi olmamaktaydı. Bizler bu çıkmama tavrına bu yüzden karşı çıktık. DS'nin önce fiili durum yaratıp ardından öneri getirme ve öneriyi reddeden "devrimci çoğunluğun" iradesine saygı göstermeme tavrı ayrılıkçı, sektör ve diğer devrimciler düşünce ve iradelerine saygısız bir tavrıdır. Devrimci çoğunluğa rağmen başlatılan, devrimci çoğunluğun karşı çıkışına rağmen sürdürülen ve düşünce olarak da benimseyip karşı çıktığımız, DS'nin "mahkemeye çıkmama" tavrına karşı her zaman olduğu gibi devrimci sorumluluğumuzun gereklerine uygun olarak hareket ettik. Arkadaşları bu ayrılıkçı, sonuçsuz ve saygısız tavırlarından vazgeçmeye ikna etmeye çalıştık. Dostlarımızın öneri ve eleştirilerine kulaklarını tıkayıp dil uzatan DS'ye laf atmak kolay değildi. Nitekim saldırmaktan bizi dinlemeye, anlamaya fırsat bulamadılar. Tüm eleştiriyi ve uyarılarımıza rağmen ayrılıkçı tavırlarını sürdürdüklerinde, onların böylesi tavırlarına prim veremedik, vermedik. Ancak, işkenceye, baskıya karşı duyarlılığımız tavrısız kalmamıza da izin veremedik. Koğuş içinde ya da dışında devrimcileri yönelik tüm saldırıların karşısında olduk, işkenceye, baskıya karşı mücadele ettik, sloganlarımızı haykırdık. Arkadaşlarımız unutmuş görünüyorlar, her türlü itici ve olumsuz tavırlarına karşın, onlarla aynı nekânda kaldık, onlara yönelen saldırılara karşı çıktık. Bu yüzden bizim arkadaşlarımızda alınıp bir kısmına sizlerden daha fazla işkence gördüler. Hem sizin yanlış ve ayrılıkçı tavırlarınıza ortak olmadık, hem de size yönelen düşman saldırılarına karşı tavrısız kalmadık. Bu arada, bir kısım devrimci gruplar içinde "bize ne, ne halleri varsa görsünler" türü bir tepkisellik ve kayıtsızlık örneği tavırlar takındılar. İşkenceye karşı çıkmak ilkesel bir tavrıdır, her koşulda, her yerde ve her kime yapılsa yapılınsın devrimci ilkelere bağlılığın gerektirdiği tavrı işkenceye karşı çıkmaktır, tarafımızdan çıkmıştır.

İSTANBUL CEZAEVLERİ VE TTE

Daha önce de aktardığımız gibi İstanbul cezaevlerinde TTE dayatması ilk kez 12 Eylül ile birlikte Sultanahmet Cezaevi'nde askeri tek tip elbise biçiminde gündeme getirildi. 12 Eylül'ün şaşkınlığı, tecrübesizliği koşullarında bu olumsuzluğu anlayışla karşılamak mümkünse de tekrar aynı tür hatalara düşülmemesi için gerekli dersler çıkarılmalıdır.

Sağmalcılar 2'nin açılması ve düşman tarafından seçme devrimcilerin buraya sevkedilmesi ile İstanbul cezaevlerinde TTE dönemi açılmış oldu. Sağmalcılar 2'nin açılışıyla birlikte İstanbul cezaevlerinde TTE'ye karşı başlatılan direniş tüm eksi ve hatalarına karşın düşmanı geçici bir geri adım atmaya zorladı. Bu geçici dönem için TTE dayatması tamamen kaldırılmamasına, sivil elbiseler geri verilmemesine karşın eşofman statüsü ile ara bir çözüm bulunulmuştu.

Düşman TTE dayatmasından vazgeçmemiş, direniş karşısında geçici bir geri adım atmış ancak TTE saldırısını daha da genişleterek sürdürmenin hazırlığına girişmişti. TTE odaklı yeni bir haçlı seferi başlatmada gecikmedi. 1983 Ekim sonrasında Sultanahmet'te, 1984 Ocak'ında da Metris'te TTE uygulaması dayatıldı. Bunun ardından Sağmalcılar 2'deki ara çözüm olan eşofman statüsü düşman tarafından bozuldu.

1978 Ecevit hükümeti döneminde yasalaştırılan, ancak 12 Eylül sonrasında uygulamaya sokulan TTE, her ne kadar "güvenlik" gereği veya devletin tutuklu ve hükümlülere inayeti şeklinde gerekçelendiriliyorsa da, aslında 12 Eylül'ün ve uzantılarının (genelde tüm hakim sınıfların) "tutukluların rehabilitasyonu" olarak adlandırılan, siyasi tutsakları içleri boşaltılmış birer robot haline getirerek düzenin uysal köleleri olarak her tür yaptırıma boyun eğen, siyasal kimliğini reddeden, hakim sınıflara hizmet eden birer piyon haline getirme çabalarının bir parçasıdır. Kendi başına yukarıda sayılan tüm erklere varmanın bir aracı olmayan TTE "rehabilitasyon" programının bir parçası, bütünü tamamlayan bir araçtır. TTE, siyasi tutsakları teslim alma eksenli politikanın temel bir işlevi olmadığı gibi, ondan bağımsız bir işleve de sahip değildir. Bundan dolayı 1983-84 döneminde siyasi tutsakları teslim alma (veya devrimci ilke ve onuru koruma) mücadelesinin odağına oturtulamayacağı gibi, bu mücadeleden yalıtılarak da ele alınmaz.

TTE dayatmasına karşı 1983 Temmuz-Ağustos'ta konulan, Sultanahmet ve Metris'te gündeme getirilişine karşı direniş önemli bir anlam yükledi. Uygulamaya sokulan saldırı ve dayatmalara karşı ilk tavrın önemine ve gelenek yaratma

özelliğine değinmiştik. TTE dayatmasının gündeme getirilişine karşın gösterilen bu direniş her şeyden önce, TTE'in nihayi olarak kabul edilmeyeceği mesajını içinde taşıyordu. Cezaevleri mücadelesinin objektif olarak merkezi durumuna gelen İst. cezaevlerinin bu direnişi, TTE'ye karşı mücadelenin ilanının yanısıra, bu mücadeleye katılma bir çağırısı da içinde barındırıyordu. Aynı zamanda bu direniş düşmanın teslim alma politikasına karşı mücadelenin de bir aracı ve parçasıydı. TTE, hakim sınıflar açısından siyasal tutsaklara yönelik "rehabilitasyon" programını altbaşlıklarından biri olması yanında "asıl saldırılarının ardında gizlendiği 'güzel' bir perde" olma işlevi de taşıyordu.

TTE bir devrimci ilke ve onur sorunu değildir. Yani, hiçbir şart altında kabul edilmeyecek ve kabul edildiğinde devrimci onurun direk ihlali olabilecek bir nitelikte değildir. Özgül koşullarda, devrimci ilke ve onurun korunması mücadelesinin daha güçlü atılımlarla geliştirilmesi, düşman saldırılarının boşa çıkartılması perspektifine hizmet edecek şekilde geçici olarak TTE giyilmesi düz bir mantıkla reddedilemez. Sınıf savaşımının doğrudan bir parçası olan cezaevlerindeki devrimci ilke ve onurun savunulması mücadelesi, taktik sorunlarda bir dizi ileri-geri manevralara ihtiyaç vardır. Mücadele tek bir rotada kilitlenmiş bir şekilde sürdürülemez. O, ileri atılımları ya da güçlü düşman saldırıları karşısında çetin direnişler, örgütlenebilmesi için yerinde ve zamanında geri çekilmeyi, güç toplamayı, hazırlık yapmayı, fırsat kollamayı da içermek zorundadır. Tek düze bir "saldırı" politikası yenilginin ve teslimiyetin oluşumuna hizmete der. Nerde, nasıl ve ne zaman saldıracağını veya o mevzide kıyasıyla direnceğini ya da bir adım geri çekilerek düşman saldırılarını göğüsleyip püskürtmeyi öğrenmeyen, bunları nesnel koşulların dayattığı zorunluluk çerçevesinde gerçekleştirmeyen zafere ulaşamaz. "Sol" politikalar, nesnel koşulların dayattığı geri çekilmeleri yadsıyarak iradeci bir mantıkla devrimci enerji ve potansiyeli heba ederken, "sağ" politikalar saldırıya kalkacak anı geciktirme, geri çekilmede durulacak. Mevzinin gerisine düşme yoluyla ters yönden devrimci potansiyeli beceriksizlikleri ve ürkeklikleri yüzünden çarçur eder. Sonuç olarak her ikisinin ortak noktası olan devrimci mücadelenin kısa ve uzun vadeli çıkarlarına zarar vermektedir.

TTE uygulamasıyla beraber Metris'te 27 günlük 1983 AG bitiminden itibaren Metris'i düşürmeye yönelik saldırılar düşman tarafından kamuoyunda TTE perdesi arkasına gizlenmeye çalışıldı. Zorla saç, bıyık kesme, ahlak dışı arama, birer talan olan koğu aramaları, kış falakası, mahkeme çıkışlarında yağmur ve kar altında saatlerce don atlet soğukta bekletme gibi

fiziki işkenceler ile mahkemeye don atlet çıkartılarak SYNT. Mahkemeleri ile koridneli bir şekilde gerçekleştirilen mahkemedan atma, (iki kez atıldıktan sonra bir daha duruşmalara almama) ziyaret, avukat, havalandırmaya, revir ve hastane çıkışlarının engellenmesi, savunma hak ve olanaklarının gaspedilmesi, kitap, kalem, gazete, dergi, TV-radyo, müzik, resim, tiyatro türü kültürel etkinliklerde bulunabilme imkânlarının gaspedilmesi vs. vs. düşman tarafından sürekli TTE giyilmesi bahanesine bağlanmaya, kamuoyuna "TTE dışında sorun yok, TTE giysinler tüm sorunlar çözülecek" şeklinde yanıltılmaya çalışıldı. Siyasi tutsakların kamuoyuna ulaşma imkânlarının yok denecek kadar az olması nedeniyle düşman kamuoyunu, TTE'nin Avrupa cezaevlerinde de olması, yasa gereği giyilmesi gerektiği vs'nin de yardımıyla önemli ölçüde etkisizleştirdi. Siyasi tutsaklar bir tecrit çemberi içine itilmeye çalışılıyordu.

Boylesi uzun süreli bir tecrit kuşatması siyasi tutsaklar içinde de çeşitli "sol" ve sağ eğilimlere yol açtı. Özellikle Metris'te hak yoksunluğuna ilaveten sürdürülen yoğun işkence uygulaması sağ ve "sol" yönelimleri hızlandırıp yoğunlaştırdı.

Her cepheden sürdürülen yoğun siyasi, ideolojik hak yoksunluğu fiziki işkence ve psikolojik dejenerasyon ağırlıklı saldırılar karşısında birliğin korunması başta olmak üzere, TTE ile perdelenen sürecin direnişci kitleye kavratılması, direnişçiler arasında birlik dayanışma ve sıcak ilişkiler aracılığıyla da moralin yüksek tutulması, yüngünlük, karamsarlık türü eğilimlere karşı ortak bir şekilde, kesinlikle taviz vermeden tavırlar alınması ve birliktelik özenle korunarak düşmanla dışı dışı bir stratejik ve taktik savaş sürdürmek, saldırı için güç biriktirmek; hazırlık yapmak, ortam oluşturmak ve koşullar elverdiğinde tereddüt etmeden ileriye atılmak çok büyük önem taşıyordu. Siyasi tutsaklar bu süreçten başarıyla çıkamadılar. Direnişin başarısı için yapılması gerekenlerden daha çok yapılması gerekenler yapıldı.

Özellikle Metris açısından başarısızlıkla sonuçlanan AG'nin ardından yenilginin doğduğu olumsuzlukların giderilmesi, yaraların sarılması, birliğin korunup pekiştirilmesi gerekiyordu. DS AG'nin bitirilişindeki olumsuzlukları gerçek göstererek "yürütme"den ayrıldım. KONSEY'in gelenekselleşen varlığı ve işleyişini reddetti. Bu zaten bir dizi eksi ve hataların sırtında kambur gibi taşıyan birlik ve örgütülüğün bir darbe daha yemesine yol açtı. Düşmanın ağır saldırıları, birlik ve örgütülüğün içinde püskürtüleceğine, direniş cephesindeki olumsuzlukları giderileceğine aylar süren KONSEY, YÜRÜTME vs. tartışmaları ile uğraşıldı. Bu arada, Rızgari, TKP, EB ve ardından TKEP, Troçkistler gibi teslimiyetçi siyaset ve gruplar TTE giyme ve "Yeşilleşme" için kendi aralarında devrimcilerden gizli ittifaklar kurma-

ya gittiler. İdare ile de kendi başlarına görülen gruplar sonuçta devrimci direniş cephesinden koparak TTE giyerek "Yeşiller" diye bir statü oluşturdular. Onlar TTE giymekle de kalmadılar, ahlâk dışı aramayı kabul ederek, işkenceye sessiz kalarak, ön ilikleyerek devrimci onur ve ilkeleri düşünme çözümlerine. Bir bölümü itirafçı hâlinin yönetimindeki kütüphane, tiyatro, müzik odası, resim atölyesi gibi yerlere çıktılar. Doğrusu devrimci direniş cephesini oldukça cüzi bir fiyatta sattılar, zorunluluklar dışında doğru dürüst hiçbir hak alamadan, tersine kazanılmış bir dizi hakkı dahi koruyamadan direniş cephesinden koparak trafızsızlaştılar. Tarafsızlık, haksızlığın yanında saf tutmaktır. Devrimcilerle faşizmin dışı kavgasına doğrusu onlar iyi bir seyirci dahi olamadılar, kendi teslimiyetlerini aklamak için devrimcileri karaladılar.

Fiili direniş; pasif savunma temelinde tek düze bir şekilde sürdürülüyordu. Aktif savunmaya giderek de saldırıya geçmek için objektif koşullar yavaş yavaş olgunlaşırken, birlik ve örgütlülüğdeki çatlaklar derinleşerek yayılıyor, direniş kitlesi moral erozyonuna uğruyordu. Siyasal gruplar arasında işlenecek taktikler konusunda ayrım çizgileri derinleşmeye doğru gidiyordu. Bu süreci çok yönlü olarak değerlendirdiğimizde, İstanbul cezaevlerini sağlıklı ve ilkel bir birlik ve örgütlülük temelinde yapılacak birleşik bir kitlesel süresiz açık direnişinin objektif koşullarının oluşturduğunu ancak subjektif koşulların henüz hazır olmadığı iradi bir çabayla hazırlanması gerektiği görüşüne vardık. Bu görüşümüzü tüm devrimcilere açtık. DS'li arkadaşların yıllardır defalarca uzun uzun açıklamamıza karşın anlamamakta direnmekle kalmayıp eleştiri konusu da yaptıkları "objektif şartlar, subjektif şartlar" konusunu açıklayalım: Herhangi bir eylemin yapılabilmesi için olmazsa olmaz ilk koşul asgari düzeyde sözkonusu eylemin yapılabilme ve başarı kazanma şansının olmasıdır. Bu sınıf mücadelesi içinde devrim ve karşı devrim güçlerinin nesnel durumuna, ülke ve dünya koşullarına, eylem yapabileme imkânı vs. gibi objektif şartlar, kısaca aralıksız binbir eylemler dizgesi biçiminde süren mücadelenin sözkonusu özgün eylem için nesnel şartların oluşması, mücadelenin o eyleme ihtiyaç duyması ve eylemin başarı kazanma şansının varlığı vs. olarak özetlenebilir. Bunlar bizim subjektif isteklerimizin dışında, irademiz haricinde olan objektif koşullardır. Canımızın istediği zaman, canımızın isteği eylemi yapamayız. Eylem yapabileme ve başarı kazanma şansının varlığı tek başına yeterli değildir. Herhangi bir eylemin yapılabilmesi için olmazsa olmaz ikinci koşul; subjektif şartlardır. Subjektif şartlar sözkonusu eylemin hazırlanışı, örgütlenişi, sürdürülüşü, düzenlenişi vs. vs. gibi bizlerin iradesi dahilinde olan zorunluluklardır. Devrimci teori ile yönetilmeye hazırlıksız, örgüt-

süz, başı boş ve kendiliğindenci bir eylemin başarı şansı (isterse o eylem için nesnel koşullar son derece elverişli olsun) yoktur.

Küçük-burjuvazinin "devrimci sol kesimi" düşülen ateş çemberinde kapıldığı panik sonucu, bir an önce çıkmak için, kontrolsüz ve gözü kapalı "huruç" hareketlerine girer. Birkaç başarısız denemenin, umutsuzluğun ve yılgınlığın ebesi olması yanında, ortak mücadeleye de zarar verebilir. Direniş devrimci inanç, dayanışma ve moral ile pekiştirilmiş bir mücadele birlikteliğine dayalı olarak sürmek zorunda olduğu koşullarda "sol" çıkışlar birlikteliğe parçalar, devrimciler arası dayanışmayı zayıflatır, dolayısıyla başarısız çıkışlar ve bölünme moral bozukluğuna, temel hazırlar, direnişe inançlar sarılsınmaya başlar. 1984 başlarına dönersek, TTE adına gizlenmeye çalışılan işkence, hak gaspları vs. şeklindeki saldırılar özellikle Metris'te yaygınlaşarak boyutlanıyor, bu direnişinde yükseltilmesini gerektiriyordu. Düşmanla mücadelenin sürdürüldüğü mevzide düşman saldırılarının şiddetini en azından karşılar bir şiddetle direnilmesi zorunludur, aksi takdirde o mevzi savunulamaz, düşmana kapılır. Cezaevlerinde mücadele biçimleri sınırlıdır ve direnişçiler uzun yıllar siyasi düşünce ve inançlarıyla, bizzat bedenleriyle saldırıları savuşturmak zorundadırlar. Bu nesnel bir durumdur. AG'nin önemi burada ortaya çıkar. Sonuç alma gücü olan yani düşmanı geri adım atmaya zorlayan en etkili eylemlerden biri kitlesel AG'dir. Ancak eylemi sık sık kullanmanın getirdiği dejenerasyon ve fiziki yıpranma nedeniyle sürekli kullanılma olanağı olmaması; A G eylemlerine son derece dikkatli kullanmayı gerektirmektedir. A G için nesnel koşulların varlığı, A G 'ne hemen başlanmasının gerekçesi olamaz, eylem koşulları oluşmadan, eylem hazırlıkları da yapılamayacağına göre, yapılması gereken, A G 'nin objektif şartlarının olgunlaşması ve daha da elverişli hale getirilmesi ve eylem hazırlıklarının yapılması.

"Sol" kesim AG'nin nesnel koşullarının oluşmasının ardında hiçbir ön hazırlığa girişmeden AG'ye başlama düşüncesiyle harekete geçti. Birlikteliğin ve onun somutlanması olan örgütlülüğün, direnişçiler arası dayanışma ve sıcak ilişkilerin, eyleme katılacak ve AG'yi sırtlayacak kitleye kavratılmasının gereklerini yerine getirmeden başlatılacak bir AG'nin başarı şansı yok denecek kadardı. Oysa DS bu tür zorunlu hazırlık ve görevleri yadsıdığı gibi, bu görevleri ortaya koyan bizlere karşı da eylemden kaçma, oyalama, geciktirme türü mesnetsiz eleştiriler getiriyor. Ancak en geniş katılımın, sağlam ve ilkeli bir örgütlülüğün eylemci kitleye AG'nin gereğinin kavratılması, yetkin bir önderliğin oluşturulması için laftan öte pek bir şey yapmıyordu. DS'nin acelesi vardı, sabırsızdı, gene kendine ve devrimci direnişçilere olan güvensizliğinden dolayı Mamaklaşma fobisi nüksetmiş, İstanbul cezaevlerini tarihsel bir dönemeç yaşadığına inanıyordu. Oysa durum ne paniğe kapılıp, umutsuz "sol" çıkışlara ya da onun ters yüzü olan sağcı geri adımlara neden olacak kadar kötü, ne de hiçbir şey yokmuşçasına kendiliğindencilik düşecek ölçüde iyi idi.

Sağ kesim 1983 AG'sinin yenilgisinin ardından yeni bir AG'ye başvurmakla oldukça ürkek ve çekingen görünüyordu. Onlar direnişin en geri kitlesinin ruh haline tercüman oluyorlardı. Cezaevlerinde "reform" istemiyle bir AG başlatılmasını ve "reform" kabul edildiğinde tek tip elbisenin (yapraklıkların bir parçası olmaktan çıkacağı için yeniden çıkarmak kaydıyla) giyilebileceğini ileri sürdüler. Düşman saldırılarının altındaki kuşatmada TTE giyilerek çıkılması "reform" istemleriyle perdelenmeye çalışılıyordu. Açık ki, söz konusu yıllarda cezaevlerinde bir reform olanaksızdı, "reform" istemleriyle perdelenmeye çalışılıyordu. Açık ki, sözkonusu yıllarda cezaevlerinde bir reform olanaksızdı, "reform" istemi TTE giyilmesinin süslü bir gerekçesi olmaktan öteye gidemiyordu. Sağlığın diğer bir ucu da önce

TTE giyilmesini, ardından haklar için bir AG'ye gidilmesini öneriyor, kulağını öbür eyleye gösteriyordu.

Bir başka eğilim ise sürecin kendiliğindenliğine ayak uydurma, geçmiş AG'nin başarısızlığından dolayı kılı kırk yarmanın da ötesinde bir aşırı ihtiyatlılık göstererek, yerinden kıpırdamaya yanaşmıyordu. Mevcut durumun (fiili direnişin) sürdürülüp beklenmesi ve bu mevzide çakılıp kalınması yeni mücadele taktikleri geliştirilmesi görüşü düşmanın hareketliliği ve artan saldırıları karşısında edilgenliği teorileştiriliyordu.

Ne "Şıpka geçidinde her şey yolunda" ne de herşey çok kötüydü.

Bizler bu özgül süreçte en geniş kitlesel katılımı, en iyi şekilde hazırlanıp örgütlenmiş, en uygun zamanda başlatılarak iyi bir şekilde yönetilecek kitlesel süresiz AG ile aşılabileceğini düşündüğümüzden, fiili direnişin turhandırılarak boyutlandırılması, AG hazırlıklarının sabırla ancak vakit geçirilmeksizin tamamlanmasını, özellikle de başarısız AG'nin doğurduğu kitlesel moral bozukluğunun giderilmesi ve AG'nin gerekliliğini ve başarı şansının varlığını direnişçilere kavratılmasını önerdik. TTE giyilmeden haklarımızın asgari ölçüde elde edilmesi, düşman saldırıları püskürtülerek kitleye soluk aldirılması imkânı üzerinde ısrarla durduk. Geniş kitlesel katılımı bir AG ile TTE'yi bütünen ortadankaldırma ihtimali zayıf olsa da "eşofman ara statüsü" geçici bir çözüm yolu olabilir. Bunun tek yolu birleşik, geniş katılımı, hazırlıklı tamamlanmış, örgütlü ve yetkin bir taktik önderlik tarafından yönetilecek, zamanı iyi ayarlanmış bir kitlesel süresiz açlık direnişiydi.

DS başarısız ve aceleli bir şekilde AG'nin ÖO perspektifi ile hemen başlatılmasını savunuyordu. Böylece hem geniş katılımı bir AG yerine azınlık eylemini geçirecek direnişin başarı şansını son derece azaltıyor, hazırlığı, örgütlülüğü küçümseyip reddediyor, diğer yandan başarısız bir AG'ne tahammülü olmayacağını kavramadığından, AG'nin bizim hazır olduğumuz ve istediğimiz anda değil de dış etkenlere göre başlatılmasını öneriyordu. Avrupa Konseyi, Diyarbakır ve Mamak'ta AG'lerin olması kuşkusuz olumlu dış etkenlerdir, ancak direniş dış güçlerin desteğini almaya ihtiyaç duymasına karşın esasta direnişçilerin özgüçlerine dayanmak zorundaydı. Dış güçlerin desteğine ve dış koşulların olumluluğuna bel bağlayan bir direnişin kaderini de sözkonusu dış etkenler çizer. DS ile kitlesel bir açlık direnişinin gerekliliği konusunda görüş birliği içinde olmamıza karşın, şu üç ana konuda görüş ayrılıkları bulunmaktaydı: Birincisi; bizler en geniş kitlesel katılım için tüm çabanın gösterilmesini savunurken, DS buna gereken önemi vermemekle, fırsatın kaçtığı ve direniş kitlesinin AG'ne kazanılmayacağından hareketle azınlık bir kitle ile de olsa hemen AG'ye başlanması gerekti-

ğini savunuyordu. İkincisi; biz AG'nin ancak hazırlıklarımızı asgari olarak tamamladıktan sonra başlanmasını, dış güçleri değil kendi özgücümüzle göre hareket etmeyi savunurken, DS Avrupa Konseyi Diyarbakır, Mamak AG'leri gibi dış olguları objektif olarak özgüçlerin önüne çıkarıyordu. Üçüncüsü; bizler bir Kitlesel Süresiz Açlık Direnişi perspektifiyle hareket ederken DS kademeli ve parçalı bir kitle desteğinde bireysel ÖO öneriyordu. Bizler geniş bir kitlenin desteğini alsa da bireysel ÖO üzerine oturan bir eylemin objektif olarak "siyasi intihar" anlamına geleceğini ve başarı şansının olmayacağını biliyorduk. Kuşkusuz bireysel ÖO kamuoyunda sansasyon yaratacaktır. Ancak bizi sansasyon yaratıp adımızı ve taleplerimizi duyurmak, propaganda yapmak için değil, propagandaya ve teşhira yönelik talepler olsa da eylemin esasının haklarımızı almaya yönelik olmasını düşünüyorduk. Siyasi propaganda(mız) ve teşhir için eylem değil, eylem zaten kendi propagandasını ve teşhirini yapacaktı, bundan dolayı haklarımızın alınması daha önemlidir. Kaldı ki; bizler siyasi propaganda ve teşhir ağırlıklı eylemleri reddetmiyoruz, yerinde ve zamanında kullanılabilir, kullanmalıyız. (Nitekim 1987 Temmuzunda böylesi bir eylem, kampanya biçiminde gerçekleştirdik.) Ancak 1984 yılında İstanbul cezaevlerinin özgül koşullarında siyasi propaganda ve teşhir ağırlıklı bireysel ÖO gibi bir eylem "siyasi intihar" niteliğinde olacak, sorunları çözmediği gibi ağırlaştırarak, diğer yandan başarı şansı olan Kitlesel Süresiz Açlık Direnişi'ni devre dışı bırakacağından mücadeleye zarar verecekti.

DS ile aramızdaki bu farklılıkları hem tüm devrimci kitleye, hem de DS ile özel (yazılı-sözlü) diyaloglarda tartıştık. Olumlu bir sonuç alınmadı.

1984 Nisan'ında DS, TİKB davasından yargılanan tutuklularla birlikte, bir kez daha direnen devrimci çoğunluğun iradesini hiçe sayarak, birliği parçalayarak, sınırlı kitlesel destekli ÖO eylemini başlattı.

DS devrimci çoğunluğun aktif katılımıyla örgütlenecek bir Kitlesel Süresiz Açlık Direnişinin kuşatmayı kırmada biricik yol olduğunu kabul etmektedir.

"Gelinen aşamada direniş için ölüm orucundan başka bir çıkış yolu kalmamış mıydı?"

"Hayır. Bütün yollar denenmemişti. Bütün siyasi grupların, en azından çoğunluğun katılacağı toplu bir kitlesel açlık grevi, belki de bu aşamada direnişin yolunu açar, kuşatmayı kırar, bağımsızlaşmanın önüne geçer. İstanbul cezaevlerini 'Mamaklaşmaktan' koruyabilirdi." (Y.Ç., Sayı 5) (abc)

ÖO'nun "bir çıkış yolu" olmadığı bugün çok daha açık bir biçimde kanıtlanmıştır. ÖO, "direnişin yolunu" açmayıp tıkamış, birliği ve örgütlülüğü parçalamış, düşmanın geçici de olsa geri adım attırabilecek biricik "çıkış yolu"nun yani "çoğun-

luğun katılacağı bir kitlesel açlık grevi"ni imkânsızlaştırmış "kuşatmayı kıрма" yerine ağırlaştırmış, "bağımsızlaşmanın önüne" geçmesi bir yana, ÖO'na destek amacıyla katılan DS kitesinden salt ÖO eylemi içinde 100 civarında insan bağımsızlara ve onun bir başka adı olan "Yeşillere" gitmesine neden olmuştur. Diğer yandan, direnişçi güçlerin fiziken ve moralmen yıpranması sonucunu doğurmuş, sağcılığın ekmeğine yağ sürmüştür.

DS'li arkadaşlar "çoğunluğun katılacağı bir kitlesel açlık grevi" gibi kuşatmayı kırmamanın ve bizlerin ısrarla savunduğu biricik "çıkış yolu"ndan sapmalarını şöyle gerekçelendiriyorlar:

"Ama 1983 açlık grevi yenilgisinden sonra sürekli geri çekilen -zaten bu direnişin kırılmasından da bunlar sorumluydu- artık direniş değil, geri çekilmeyi savunan siyasetlerle bu konuda ne yapılabilir? Açlık grevi yapmaya ant içenlerle, felaket tellallığı yaparak umutsuzluk, yılgınlık yayanlarla, TTE giymeye hazırlananlarla direnmeden devletin dayatmasına boyun eğerek hak elde etmeyi 'rahat' ve 'huzur'a kavuşmayı umanlarla, devletin gücü karşısında 'elimiz kolumuz bağlı, biz esiriz, ne yapabiliriz' diyerek, geleneksel 'sol'un kaderciliğini öngören önerilerini öne sürerler ne yapılabilir?" (Yeni Çözüm, Sayı 5)

DS'li arkadaşların adetidir, birçoğu temelsiz olan "eleştirilerinde" (onlarca suçlama ve kara çalma demek daha doğru olur) ad verme cesaretinden yoksun olarak ortaya geneli hedefleyen mesnetsiz iddialar atarlar. Eleştiride cesaretsizlik "eleştirinin" temelsizliğinin doğal bir sonucudur. ÖO eylemi öncesinde "geri çekilmeyi savunan siyasetler" kimlerdir? "Açlık grevi yapmaya ant içenler", "Felaket tellallığı yaparak umutsuzluk, yılgınlık yayanlar, tek tip elbise giymeye hazırlananlar", "direnmeden devletin dayatmasına boyun eğerek hak elde etmeyi 'rahat' ve 'huzur'a kavuşmayı umanlar", "devletin gücü karşısında elimiz kolumuz bağlı, biz esiriz, ne yapabiliriz" diyenler kimlerdir? ÖO eylemine karşı olan ve katılmayan siyaset ve gruplar blok halinde yukarıdaki suçlamaların, karalamaların muhatabı mıdır? DS'li arkadaşlar direnişçi saflarında yer alan 20'den fazla siyaset ve grup içinden minimal bir azınlığı oluşturan biriki grubun sahip olduğu yanlış anlayışları genele maletmeye çabaladıkları gibi, direniş saflarında olmayıp teslimiyeti seçen TKP, TIP, RIZGARİ, EB. vs.. gibi grupların savunduklarını da devrimci çoğunluğa uyumama gayreti içindeler. DS'li arkadaşlar cezaevi içinde bu tür kimliksiz iddialar ortaya atsalar üzerinde durmaya gerek duymayabilirdik. Çünkü, sürecin odağında bulunan cezaevi kitlesi kimin ne yaptığını çok iyi bilmektedir. 12 Eylül veertesindeki koşullardan dolayı dışarıya ve kamuoyu iletişim imkânsızlığı nedeniyle İstanbul cezaevlerinde olan bitenlere objektif

olarak tanık bile olamamıştır, habersiz kalmıştır. İşte DS doğan fırsat ve imkânlar-
dan yararlanarak geneli kapsayan suçlar-
ma ve karalamalara, tek yanlı şartlandır-
maya yönelmektedir. Bu tavır küçük-bur-
juvazinin fırsatçı ve kendi dar grup çıkar-
larını gerçeklerin ve devrimin üstünde tu-
tan anlayışının somut bir örneğidir. Bu na-
sıl mantık, bu nasıl ahlâk? Ayıp oluyor ar-
kadaşlar, henüz olayları yaşayanlar sağ...
Kimi kandırmaya çalışıyorsunuz?

Kişi kendisini en iyi tanıyandır, dürüst-
se bunu açık yüreklilikle kabul eder, aksi
durumda başkalarına malederek veya ders
vererek açığa vurur. Gerçekler inatçıdır,
ama şöyle ama böyle mutlaka kendini açığa
vurur.

DS'li arkadaşlar bu olumsuzluklarına
devrimci sorumluluğumuz gereği karşı çık-
tığımızda ve geneli hedefleyen böylesi yu-
varlak iddiaları seçme yerine cesaretli dav-
ranarak eleştirilerini sahiplerinin adresine
postalamalarını ve heterojen bir birliğe sa-
hip devrimci çoğunluğa; bu birlik içinde
yer alan (hatta bir kısmı direniş safların-
da dahi olmayan) bazı siyaset ve gruplar-
ın sahip olduğu yanlışlıkları yapmamaya
çalışmaktan vazgeçmelerini önerdiğimiziz-
de; bizleri "saçlılığın kompetanlığına so-
yun"makla, "avukatlık" yapmakla suç-
ladılar. "Biz, sizi hedeflemiyoruz, niye üst-
tünüze almıyorsunuz?" veya "o tarihte so-
yunup ziyarete çıkanları savunmayı niye
üstleniyorsunuz? Sıkıntınız nedir?" Evet
arkadaşlar, "o tarihte soyunup ziyarete çı-
kanlar"dan TKP, TIP, TSİP vs. gibileri
sizlerin "dost"udur, biz onları devrim ve
ahlâk düşmanları olarak gördük, görüyo-
ruz. Yine "o tarihte" soyunup dökünerek
devrimci ilke ve onuru düşmana çiğneten
Rızgari, Eylem Birliği, Bolşevik, Kurtuluş
Örgütü ve daha sonra tavrılarının yanlış-
lığını belirten Kurtuluş gibi siyasetlere karşı
KONSEY'e ve KOMÜN'e (özeleştirilerek
bunu pratikte belgelemedikçe) alınma-
ması tavrımızı sizler de çok iyi biliyorsunuz.
Ancak küçük-burjuva hastalıklı ruh
halinizle gerçekleri kabul etmeye yanaşma-
dığınız gibi, onu çarpıtmaya da yelteni-
yorsunuz.

ÖO'nun başlatıldığı 1984 Nisan'ı önce-
sinde ahlâk dışı aramaya, işkenceye karşı
tavır alma, bir ilke sorunu olan anmalar-
dan vazgeçme gibi devrimci ilke ve onur-
dan taviz vererek direniş saflarından kop-
arak TTE giyen E.B, Rızgari, TKP vs. gi-
bileri devrimci çoğunluğa haber dahi ver-
meden, faşizme legal, devrimcilere illegal
tavırlar içine girerek, düşmanla gizleden
sürdürdükleri pazarlıklar sonucu yabancı-
 oldukları direniş saflarından koştular. Bu
siyaset ve grupların direnişten kaçışlarını
ve ricat teorilerini devrimci çoğunluğa mal-
etmeye çalışmak DS mantığı, ahlâkıdır.
"O tarihte soyunup ziyarete çıkanlar",
"Yeşiller" ve "Bağımsızlar" bölümünde
kalan tek tek unsurlar ve EB, Rızgari,
TKP, DS'den kopan "Karabulut" grubu
vs. idi. Bizler onları savunmuyoruz, tersi-

ne onların içine düştükleri bataklığın bal-
çıklarını bizlerin de dahil olduğu devrim-
cilere sıvama çabamıza sessiz kalmıyor,
karşı çıkıyoruz. ÖO öncesinde daha önce
de aktardığımız gibi TDKP'li arkadaşlar
"cezaevlerinde reform" şartıyla TTE gi-
yilebileceğini savunuyorlardı. Bundan baş-
ka (EB, Rızgari, TKP vs. ile direniş saflar-
ını terk etme tartışmalarına katılan, an-
cak safları terk etmeyen PK, gibi toplam
5 kişiyi bulan grup dışında) TTE giymeyi
savunan siyaset ve grup bildiğimiz kada-
rıyla yoktu. Kaldı ki TDKP de önerisini
geri çekmişti.

İstanbul cezaevlerinde o dönem kitle yo-
ğunluğunu DS, TKP/ML, DK, HK, OTO-
NOM, KURTULUŞ davalarından yargı-
lanan tutuklular oluşturuyordu. Hatta tek
tek unsurları saymazsak ilk beş siyaset kitle
çoğunluğunun dörtte üçüne sahipti. Kur-
tuluş, TDKP, PK, ÖO eylemi başladıktan
sonra eylem içinde TTE giyme önerisi ge-
tirdiler. (Bu tavrın olumsuzluğu yanısıra
saygısız ve yakışsız oluşu ortaya konar
konmaz eleştirip mahkûm etmişik.) "O
tarihte", "geri çekilmeyi savunan siyaset-
ler", önerisini geri çeken TDKP ve dire-
niş saflarından kaçarak yaptırımlara bo-
yun eğen EB, Rızgari, TKP ve idi. Neden
bu olumsuz tavrıları genele maletmeye ça-
balyorsunuz?

Aynı şekilde "Açlık grevi yapmamaya
ant içenler" kimlerdir? Kitlese Süresiz Aç-
lık Direnişi, taraftarları olan bir kısım si-
yaset ve gruplar, o aşamada AG için za-
manın erken olduğunu savunan, fiili dire-
nişin sürdürülüp ilerde AG'ne gidilmesini
savunanlar olduğu gibi, sürece duyarız
kalarak fiili direnişi sürdüren, ancak AG
tartışmalarına cevap dahi vermeyen siya-
set ve gruplar da vardı. Doğal olarak bir
dizi farklı görüş ve öneriler bulunmaktay-
dı. Ya cesaretli davranın "Açlık grevi yap-
mamaya ant içenler" in kimler olduğunu
açıklayın, ya da geneli kapsayan ve bu
özelliğiyle de birer suçlama ve iftira nite-
liği taşıyan iddialarda bulunmayın.

DS'li arkadaşlar açıklamalarında, "top-
lu bir kitlese açlık grevi" için ellerinden
gelen ve yapılması gereken her şeyi yap-
tıklarını iddia ediyorlar. Sonra da ÖO'na
katılmayan tüm siyaset ve grupları kast-
ederek:

"Onlar böyle bir direnişe yanaşmadılar.
Bahaneleri hep aynıydı: "Kitle dökülür",
"subjektif koşullar yok", "devlet taviz
vermez, tek tip giymekten başka yol yok"
vb. vb. (Yeni Çözüm, Sayı 5)

Tırnaklanmış bu sözlerin sahipleri yine
sırdır. DS'nin bu tavrını kanıksadık artık.
Şu direnişe yanaşmama bahanelerini tek
tek ele alalım, bakalım altında neler çık-
acak?

"Kitle dökülür", "subjektif şartları
yok", neden ve sonuç gibi birbirine direk
bağlı olan şeylerdir. Kuşkusuz mutlaklaş-
tırılmaz, kitlenin dökülmesi olgusuna bir
dizi faktör ve etki de bulunur. Subjektif
şartların yokluğu, kitlenin dökülüşünün

önemli nedenlerinden yalnızca biridir. "O
tarihte" "toplu bir kitlese açlık grevi"
başta DS'nin sorumsuz ve grupçu ÖO ey-
leminden dolayı yapılmamıştır. Bundan
dolayı "kitle dökülür" esprisini ÖO'na ka-
tılan ve katılmayan kitle açısından ele al-
mak gerekiyor.

ÖO eylemini gerçekleştiren DS kitlesin-
den, sadece ÖO'nun başlaması ile bitmesi
süresinde yüz civarında DS'li eylemi bira-
karak TTE giydi. TTE orjinli bir eylem-
de, eylemden kaçmak TTE giyen yüz ci-
varında insan düşündürücü olmalıdır. O
eylemi gerçekleştirenlerin kendi içlerinde
örgütlenme, zamanlama, eyleme katılan
kitleye eylemin kavratılması vs. olan "sub-
jektif şartların" yeterince hazır olmadığı-
nın göstergesi değil midir? Sınıf mücade-
lesinin her alanında mücadele suçlarını
terkedendenlerin olması olağandır. Ancak bu
terkediş eylemci kitlenin üçte, dörtte biri
seviyesine ulaştığında, hele de bu terk
edenler örgütlü unsurlarsa oturup düşün-
mek gerekir. Ortada somut, yadsınmaz
bir olgu vardır.

ÖO'nun Metris'te (buraya hepsini ak-
tarmak istediğimiz) bir dizi eksiklik ve zaaf
taşıması inkâr edilemeyecek bir gerçektir.
DS'li arkadaşlar 12 Nisan sabahı eylem
başlatma anonsu yaptılar. Faşist idare ey-
leme katılanları işkenceden ve ahlâk dışı
aramadan geçirerek Sibiryâ bölümüne top-
ladı. İşkence ve ahlâk dışı aramaya slogan
atma ve mazgal vurma ilke tavrı aldı. İda-
re, aramalarda sigara, diş macunu vs. gi-
bi zorunlu ihtiyaç maddelerini de gasp et-
ti. DS'den yaklaşık 15 kişi eyleme bir hafta
sonra katıldı. Başlarken de tek tek isim sa-
yılarak bu kişilerin ÖO'na başlatıldığı anons
edildi. Genel kitlenin 45 gün götürüleceğini
söylemesine karşın kitledeki yoğun dökül-
meler nedeniyle 25 günde kitlenin çoğun-
luğuna eylem bıraktırdı. Bunlar içinde
ÖO için isimleri sayılıp anons edilenler de
vardı. Sonradan borç ödetircesine bir hafta
yemek alıp bir hafta A.G. biçiminde 45
gün tamamlattırıldı. Programın başarısı(!)
böyle sağlandı. Bu arada eyleme ara-
verenleri beslemek için her koğuştan birer
ikişer kişi TTE giyip, ahlâk dışı aramayı
ve makat kontrolü yaptırarak ziyarete çık-
maya başladı. Böylece ziyaret konusunda
gergin olanlara soluk aldırılıyor, ziyaret-
çilerin kantin alması sağlanabiliyordu. Bu
çıkışların yakınlarının hareketlendirilme-
sinde de rolü olmuştur.

"ÖO'na katılanların TAYAD'lı yakın-
ları" Ö.O. sırasına "görüşe çıkarılırken
cırıl çıplak soyularak, makat kontrolü yap-
ılarak" (Y.Ç. S.5). TTE giyerek çıkan-
ların kimler olduğunu bizden iyi bilirler.
"Bağımsızlar", "Yeşiller" ve ÖO'na ara-
veren kendi evlatları... Peki, gerçek bu
iken RIZGARI, EYLEM BİRLİĞİ, KA-
RABULUT GRUBU, TKP, vs. ile ÖO'
nara kırarak "Yeşillere" gidenlerin günah-
larını ve eyleme ara verip ziyarete bunlar
gibi TTE giyip, soyunarak makat kontrolü
yaptıran "yakınları"nın olumsuzlukla-

rını hangi sorumluluk ve ahlâk anlayışıyla bizleri de kapsar açıklamalarda bulunuyorlar? ÖO'na katılanların TAYAD'lı yakınlarınınca ÖO dönemi kastedilerek "TTE"ye karşı tavır sadece DS ve TİKB davası sanıklarından gelmişti" (Yeni Çözüm, Sayı 5) denilmesi neye yorumlanabilir? Devrimci çoğunluk ÖO sona erdiği Haziran 1984'ten yaklaşık bir yıl sonra Nisan 1985'te TTE giydi. Tarihlerle oynayarak demagoji yapmanın yararı ne olabilir?

DS'li arkadaşlar bu iftiraya karşı çıktığımızda "Madem TTE'leri çok sonra giyip soyunmadınızsa, o tarihte soyunup ziyarete çıkarları niye savunuyorsunuz? Sıkıntınız nedir?" (Y.Ç. Sayı 9) Yeni bir demagoji örneği daha. Biz, o dönem TTE giyen ve soyunanların devrimci çoğunluk olarak DS tarafından gösterilmek istenmesine karşı çıkıyoruz, bize onları niye savunuyorsunuz deniliyor. "Sıkıntınız nedir?" diye sormuyoruz, derdinizi imkân ve fırsatlardan yararlanarak kamuoyunu tek yanlı şartlandırma olduğuna biliyoruz.

ÖO eylemine katılmayan gerek siyaset ve gruplardan, gerekse de tek tek unsurlardan direniş saflarını terkedenlerin sayısı eylemi bırakan DS kitlesinin üçte, dörtte biri bile olmayabilir. Bizlerin disiplini çerçevesinde hareket eden Metris ve Sağmalcılar'da toplam 4-5 kişidir. Bu olağan bir kayıptır. Yine de tek tek bu arkadaşların mücadeleden kopuşlarında bizlerin eksik ve hastalarının rolünün olup olmayışını sorgulamak aksatamayacağımız bir görev ve sorumluluğumuzdur.

"Devlet taviz vermez" anlayışı açık olmasa da oportünizmin genel bir hastalığıdır. Cezaevlerinde mücadele, düşmanla her sokak, her ev ve hatta her evin her odası için kıyasıyla çatışılan sokak savaşlarına benzetilebilir. Ve bu savaşta saldırı, savunma ve geri çekilmede zamanlama tayin edici bir rol oynar. Savaşı kazanmak için hangi mevzinin nasıl kazanılacağı, hangisinin sonuna kadar elde tutularak savunulması ve savaşımın genel çıkarları için hangi mevzilerin yeniden kazanılmak üzere terk edilerek geri çekililmesi ile birlikte zamanlama, hangi silahın nerede ne zaman kullanılacağı sorunlarını, düşmanın ve bizim durumumuzdaki anlık gelişmeleri dahi ustaca saptayabilmeyi gerektirir. Devletin taviz verip vermemesi sorunu o somut koşullarda söz konusu mevzinin ele geçirilip geçirilemeyeceği sorunudur. 1986'ya kadar İstanbul cezaevlerinde düşman saldırıda devrimciler ise saldırılara direnme konumundaydılar. (Bu süreçte: düşmanın ge-çilmesi veya devrimcilerin taktik saldırılara girişmeleri gibi değişiklikler; sürecin niteliğini değiştirmez.) Devletin hangi sorunlarda ve hangi dönem taviz verebileceğini hesaplayabilmek çok önemlidir. TTE sorununda düşmanın 1984'te taviz vermesi, ülkenin içinde bulunduğu durum ve ilişkilerinden dolayı imkânsızdı. Ancak, TTE yasal olarak kaldırılmasa da geçici ara çözümler bulunabilirdi. 1984'te devletin TTE

dayatmasını yasal olarak ortadan kaldırmak veya en azından eşofman statüsünü kabule zorlamak ekseninde başlatılan ÖO bu hedeflerine ulaşamayınca, "düşman çok güçlü", "düşman çok kararlı" DS'nin ÖO sonrası eylemi bitiriş açıklaması (abç) demeye başladı. Bu başını düşmanın taktiksel gücüne vuran "sol"culuğun sağcı özünü dışa vurmadan başka bir şey değildir. "Düşmanı taviz vermez" anlayışında olan önce DS'nin kendisidir, biz onun bu anlayışına cezaevlerinden şübe adam alma olayındaki tavırla da tanık olmuştuk. Dünya proletaryasının ustalarından Mao Zedung, stratejik olarak emperyalistler ve tüm gericilerin "kâğıttan kaplan" olmalarına karşın, taktik olarak "demirden kaplan" oldukları tespiti çerçevesinde soruna yaklaşan bizler, düşmanın stratejik güçsüzlüğüne karşın taktik güçlülüğünü somut olarak saptarız. DS soruna böylesi Marksist kavrayışla değil, taktik beceriksizliği sonucu bükemediği bileğin gücü karşısında şaşkınlığıyla, yenildiği gücü abartmayla yaklaşmaktadır. Düşmanın taktik olarak güçlülüğünü ve kararlılığını vurgulamak yanlış değildir. Yanlış olan "şok" türü abartma yaklaşımı ve güçsüzlüğünü düşmanın "çok güçlü" oluşuna bağlamasıdır. Düşmanın taktik olarak güçlü, devrimcilerin taktik olarak zayıf olacağı "stratejik denge" aşamasına kadarki süreçte, düşmanın taktik gücüne karşı zaferler kazanılabilir. DS'nin yaklaşımı taktik olarak bizden güçlü olan düşman karşısında yenilgiye mahkûm olmadığımız, bizden kat kat güçlü olan düşmanı doğru bir politika izleyerek yenilgiye mahkûm edebileceğimiz gerçeğinin yadsımasıdır. ÖO öncesinde "TTE giymekten başka yol yok" görüşü el altından herkese mâl edilmeye çalışılıyor. İsrarla "başka yol" öneren, Kitleleş Süresiz Açlık Direnişi'ni savunan bizler yanında TTE giyilmeden fiili direnişin sürdürülmesini savunan (ve daha sonra da TTE giymeyen DK, P.yolu, KAWA, DHB gibi) siyasetler de "başka bir yol" öneriyorlardı. Daha önce de açıkladığımız gibi ÖO öncesinde TTE giyilmesini savunan bir-iki grup bulunmaktaydı. ÖO'na katılmayan herkesin "tek tip elbise giymekten başka yol yok" görüşünü savunduklarını ima etmek, DS'nin "mantık", "ahlâk" ve "dürüstlük" üçlemesinin bir başka örneğidir.

DS ve TİKB'nin ÖO; bir siyasi intihar eylemidir. ÖO eylemi "siyasi tutukluluk hakkı, İnfaz Yasası'nın kaldırılması gibi propagandaya yönelik talepler"e karşın TTE dayatmasının kaldırılması odaklıydı. Bunları bir dizi özgül talepler çevreliyordu. Bizler açısından görünen dış yüzey değil, görünenin ardında yatan gerçekler önem arz etmektedir. DS hangi anlayış ve yanlısalarla böylesi bir eyleme başvurmuştur, asıl önemli olan budur. Kısaca özetlersek:

Birincisi; küçük-burjuvazinin somut şartların somut tahliliyi yapmasını engel-

leyen subjektivizmi ve bunun bir devamı olan nesnel gerçeklerin yerine öznel niyetlerini geçiren idareci yaklaşımıdır. DS 1984 özümlünde, genelde ülkenin içinde bulunduğu durumu, sınıf mücadelesinin somut durumunu, devrim ve karşı-devrim aramadaki güç dengelerini özeldense İstanbul cezaevlerinin somut şartlarını, düşmanın ve kendilerinin konularını, gücünü, yaşanılan özümlü süreci yanlış değerlendirmektedir. Somut koşulların bu yanlış çözümlenışı direk olarak taktik politikalarına da yansdı. Yanlış teşhis yanlış tedavii koşullandırır. Öfke küçük-burjuva aydını, nesnel koşullara aldırma maksızın keskin iradeci çıkışlarla "denge"yi lehine çevireceği yanılışına kapılır.

DS İstanbul cezaevlerinin teslimiyet ve direnme sapağında olduğu şekilde yeni bir "tarihsel dönemeç" yaşadığı yanılışına düştü. Bir yandan başkalarını "felaket tellallığı" ile suçlarken, kendisi, çok daha karamsar ve panik izleri taşıyan testpitler yapıyordu. "ÖO arifesinde durum direniş açısından... hiç de iç açıcı değildi", "insiyatifi kaybetmekle karşı karşıyaydık", "psikolojik üstünlük adım adım karşı tarafın eline geçiyordu", "yoğun saldırı kampanyası, Metris'te direniş bunaltmış, teslimiyete sürüklemeye başlamıştı" (!?) "Parça parça bağımsızlaşma, zulmün iradesine teslim olmak hızlanmıştı", "Direniş saflarında çıkan gedikler giderek büyüyordu", "Teslimiyet eğilimleri yaygınlaşıyordu", "Metris'in 'Mamaklaşma' eşğine geldiğini kimse yadsıyamaz", Artık düzenin temsilcileri açık açık "uçurumun kenarına gelindiğini" söylüyorlardı. (Onlar neler söylemediler ki, "kökünü kazıdık" vs.)

"Sağmalcılar'da biraz gecikmeyle aynı süreç itildi... Abluka altına alındı", "...kendi geleceğini teslimiyet ipoteği...", "Oligarşinin Metris'teki ünlü sözcüsünün dediği gibi 'tek tip elbise giymeyen için bir yıl bekledik. Diğerleri (ön ilikleme, slogan atama, anma ve protestolar yapmama vb.) şartıyla giyindiler. Sizin için de bekleriz...' sözleri hiç yabana atılır değildi ve gerçekleşiyordu.", "Sonuç almaları hiç de zor değildi." "Metris burçları zaten salanmaya başlamıştı." Çoğaltmak mümkün, ancak bu kadar karamsarlık ve panik alıntısı bile okura bıkkınlık vermektedir. Yukarıdaki saptamaların doğru yanları yoktur demiyoruz, ancak hepsine de küçük-burjuvazinin ateş çemberindeki akrebin kendini zehirleyecek ölçüdeki paniğini ve karamsarlığını yansıtan ruh hali yansımazlık edememiş. ÖO böylesi bir panik ve karamsarlık temelinde yükselen bir siyasi intihar eylemidir. Düşmanın kuşatması ve saldırı bombardımanı altında ÖO yapılmadığında düşmana "teslim" olunacağı fobisi DS'li arkadaşları sarmıştı. Bu fiili direniş uzun süre sabırla sürdürme konusunda devrimciler ve kendilerine yeterince güvenmemelerinin de bir göstergesiydi.

Örneğin, ÖO'nun hakları kazanamamasının "en önemli nedenlerinden biri" olarak "TTE giymek için hazırolda bekleyen bir çoğunluk güç vardı" (YÇ, S.5) deniliyor. Eğer böyle olmasaydı devlet bu kadar ısrarlı olmaz, bu kadar kararlı tutum takınmaz..." (Y.Ç. S.5) ve hiç olmazsa "eşofman ara çözümünü" kabul edermiş!... DS'li arkadaşlar, bir an kendinize karşı dürüst olun, siz ÖO'na başlarken zaten devrimci çoğunluğu yadsıyarak işe giriştiniz. Oligarşiyle görülecek hesabınız var, bize engel olmayın, gölge etmeyin başka ihsan istemeyiz diyen sizsiniz. Yani devrimci çoğunluk katılmasa da ÖO'nun başarıya ulaşacağını hesaplıyor ve söylüyorsunuz. Oysa gerçekler tam tersini gösteriyor. ÖO öncesinde ve sonrasında bu eylemin başarı şansının olmadığını, yenileceğini defalarca size anlatmaya çalıştık. Buna birazdan değineceğiz. TTE giymek için "hazırolda bekleyen çoğunluk" diyor-sunuz; ama bunların kimler olduğunu açıklamıyorsunuz, açıklayamazsınız çünkü böyle bir şey yoktur. Ayrıca "hazırolda" derken ne imâ etmek istiyorsunuz? Açık ve dürüst olun. Olamazsınız, çünkü öyle olursa yazı ve açıklamalarınızdan geriye boş dergi sayfaları kalır.

İkincisi; küçük-burjuvazinin şan ve şöhrate tapınma zaafıdır. Reklam ve sansasyon düşkünlüğü için propaganda yönü yüksek eylemler dayanılmaz bir çekim gücüne sahiptir. DS için IRA'nın 1981'deki ÖO eyleminin ertesinde kazandığı destek ve propaganda bir ilham kaynağı oldu. 1982'de DS'nin 17 günlük AG'nde ÖO anonsu yapışı daha o zaman DS'nin ÖO eylemi tasarımı içinde oluşunun ipuçlarıydı.

Üçüncüsü; ÖO eyleminin nesnel koşulların dayatması, ürünü olmayıp DS'nin içsel sorunlarının ve küçük-burjuva sınıfsal niteliğinin bir sonucu olduğu saptaması yapıldıktan sonra;

a) DS ÖO eylemiyle; prestij kazanmak, İstanbul cezaevlerindeki direnişe (devrimci çoğunluğu yadsıyarak tek başına) sahip çıkmak, diğer siyasetler ve gruplar karşısında üstünlük elde etmek, geleceğe yönelik yatırım yapmak, en keskin direnişçi olduğunu belgelemek istiyordu.

b) 12 Eylül arifesinde başlayıp sonrasında da tamamlanarak yenilgisini ve ayyuka çıkan olumsuzluklarını ÖO. türü bir eylemle gölgeleyerek aşmak istiyordu.

Dördüncüsü; "faşizmle olduğu gibi, teslimiyetçi oportünizmle de kesin bir hesaplaşma" (Yeni Çözüm, Özel Sayı 2) ve onlara ders verme anlayışıdır. Önce sunu vurgulayalım, öğrenci olunmadan öğretmen de olunamaz. Ders almaya tenezzül etmeyenler ders de veremezler. Kuşkusuz bir "Hyde Park" kırsısından ağzına geleni sakınmadan hesaplamadan haykırabilirler, ama bunun adı ders verme değil, iç dökme olur. ÖO eylemi hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde "faşizme" ve "teslimiyetçi oportünizm" olarak adlandırdıkları devrimci çoğunluğa karşı yapılmış bir gövde

gösterisi anlayışının ürünüdür. Nitekim ÖO'nun dört şehit vererek yenilgiyle bitmesinin ardından, ÖO'da şehit olan devrimcilerin katlinin sorumlusu olarak faşizmi ve "bu cinayette onların direkt suç ortağı teslimiyetçi oportünizm"i ilan ettiler. Devrimci çoğunluğu "cinayetlerin doğrudan suç ortağı" olarak görmek doğal olarak beraberinde ÖO'na katılmayan devrimcilere karşı kin ve düşmanlığı da doğurmaktadır.

Ölüm orucu şehitlerinin "... Katlinin hesabını faşist cellatların yanına nasıl bırakmayacak, onların katline oynadıkları utanç verici serfesz rolün hesabını da teslimiyetçi oportünistlerin yanına bırakmayacağız." (TİKB) faşizmden sorulacak hesapla devrimciler arası görüş ayrılıkları vs. birbirine karıştırıldığında dökülen devrimci kanı olmuştur. 12 Eylül öncesinde bazı grupların, günümüzde ise PKK tarafından sahiplenilen bu yanlış anlayış sonucu onlarca devrimci, devrim adına devrimciler tarafından katledilmiştir. Yukarıdaki satırların yazarlarının geçmişte dökükleri devrimci kanlarının hesabını vermeden tekrar devrimci kanı dökmeye soyunmaları ibret verici bir sorumsuzluk örneğidir. Halk saflarındaki çelişkiler eleşteri ve ikna yoluyla sabırla çözümlenmeli, hiçbir gerekçeyle kesinlikle şiddete başvurulmamalıdır.

Troçkizm Kırmısı, inkarcı AEP çizgisinin halka karşı zorbalığa dönüşmesi şartıdır değildir. Minareye kılıf, devrimci katline gerekçe uydurmak kolaydır. Düne kadar ASCH'nin başbakanı, devrimde halk ordusu başkomutanı ve defalarca AEP'in resmi temsilciliğini yapmış olan Mehmet Şehu öldürüldükten sonra, AEP tarafından "CIA, KGB ve Yugoslavya ajanı" ilan ediliverdi. "Hoca" böyle def-i hacet giderirse sadık müritleri de ÖO eylemine katılmayanlar için "katli vaciptir" fetvaları çıkartmakta gecikmez.

Bizler, devrimci sorumluluğumuz gereği bu anlayışı karşı çıktığımızda "sizi kastetmiyoruz" biz "teslimiyetçi oportünizmin koç başları" HK, DY gibi siyasetleri hedefliyoruz diyerek kabahati tekrarlayan özür yoluna saptılar. Oportünizmin hatalarına karşı yaklaşımı dürtüst olmaktan uzaktır, sıkıştığında geçiştirmeye, üstünü külemeye veya karşı saldırılarla hatalarına sınıksız sarılır.

Konumuza dönersek, objektif ve subjektif şartların elverişsizliği, azınlık eylemi olması nedeniyle daha başından yenilgiye mahkûm olan ÖO, bir siyasi intihar eylemidir. DS eylemin siyasi intihar niteliğini ancak 4 devrimcinin şehit düşmesinden sonra farkına vardı. 26 Haziran 1984'te ÖO'nu bitiriş açıklamalarında şöyleiyorlardı:

"...Eylemi daha ileri götürmenin ilk etapta bulunan yoldaşlarımızın şehit olmasının TTE konusunda sonuç getirmeyeceğini anladıktan sonra, değerli yoldaşlarımızı kıyımaya götürmeyi boşuna zorlama

olacağı kararını verdik." (abç) (DS 26 Haziran 1984) DS davasından arkadaşlar, TTE konusunda düşmanın taviz vermeyeceğini "anladıktan" sonra "eylemi daha ileri götürmenin" siyasi "kıyım" olacağı sonucuna varmış. Biraz değil, çok geç kalmadınız mı arkadaşlar? Eğer dostlarınızın uyarılarına kulaklarınızı tıkayıp dilinizi uzatmasaydınız, Metris'te ÖO öylemini başlatmanızın hemen ertesinde, 13 Nisan 1984'te bizlerin, ÖO'nun yenilgiye mahkûm olan bir siyasi intihar eylemi olduğu ve derhal bırakılarak Kitleles Süresiz Açlık Direnişi için çaba sarfedilmesi çağrımıza kulak asmama tavrına girmeseydiniz, 4 yiğit devrimcinin katlinin önüne geçebilirdiniz. TTE konusunda sonuç almak için ölümler olmasını, başka bir deyişle 4 devrimcinin ölümünün, düşmanı TTE konusunda tavize zorlayacağını bekledi. Yukarıdaki açıklamalarında bu anlayış kuşkuyla yer vermeyecek ölçüde açık. 4 devrimci şehit olmadan önce de, ölümler olsa dahi düşmanın TTE'den taviz vermeyeceği neden görüldü? Nesnel gerçekler, devrim ile karşı-devrim arasındaki güç ilişkilerini objektif olarak değerlendirme yetisi yitirilmişti çünkü.

Başarı şansı olmayan, öznel ve nesnel koşullara denk düşmeyen, iradi olarak başlatılan eylemler, objektif olarak siyasi intihar eylemleridir. Sınıf mücadelesinde yenilgiler ve başarısızlıklar kaçınılmazdır. Mao Zedung'un "savaşmak, başarısızlığa uğramak, yeniden savaşmak, yeniden başarısızlığa uğramak, tekrar savaşmak, zafere ulaşana kadar böyle davranmak. İşte halkın marağı budur. Bu Marksist bir kanundur" önermesi, sorunu özlü bir şekilde formüle etmektedir. Rosa Luxemburg sorunun bir başka yönüne şöyle işaret ediyor:

"...Yenilgiler, gelecekteki nihai zaferin en büyük güvencesidir.

Ama yine de, bir koşulla! Söz konusu olan her yenilginin hangi nedenlerden dolayı meydana geldiği sorulmalı, bu yenilgi, kitlelerdeki dizginlenmez mücadele enerjisinin tarihsel ön koşullarının olgunlaşmamış olması gibi bir engele çarpmasından dolayı mı, yoksa bizzat devrimci eylemin güdüklükler, kararsızlıklar ve iç zafallar yüzünden felce uğramasından mı meydana gelmiştir?" (abç.) (SNİ, s. 171)

Her yenilginin kaynaklandığı objektif ve subjektif (özgül durumlarda ikisi birden) nedenleri vardır. Yenilgiye yol açan nedenler titizlikle saptanmadan, yenilgilerden gelecekteki zaferlere ulaşmak için dersler çıkarmadan başarı olanaksızdır.

DS ve TİKB'nin gerçekleştiği Ö.O. eylemi nesnel koşullara ters düşen subjektif ve iradesiz yaklaşımlar nedeniyle yenilgiye uğramıştır. Marksist-Leninistler, ÖO'nun, yenilgiye mahkûm olduğunu eylem öncesinde görürler ve eylemcileri uyarırlar; DS öfkeli, küçük-burjuva yaklaşımıyla "gölge etme başka ihsan istemeyiz", "korkmayın biz sözümlüğün eriyiz. Hak-

larımızı alana kadar sürdüreceğiz" diyor-
du. Bu keskin çıkışlara karşın, ÖO eyle-
mine katılmayanları ağızlarına gelen her
çirkin sıfatla suçlamaları "ihlan" istendiği
anlamına gelmiyor mu?

ÖO eylemine "haklarımızı alana kadar
sürdüreceğiz" şeklindeki ajitatif yaklaşımlar,
sonuçta, "düşman çok güçlü", "düş-
man çok kararlı" idi, "eylemimiz talep-
lerini gerçekleştiremedi ve cezaevlerinde
güç dengesini devrimci güçler lehine de-
ğiştirecek sonuçlar elde edilemedi... Eylem
bu yönde başarısızlıkla sonuçlandı..."
(abç) (O.Ç Temmuz 84) tespitlerine dönü-
ştü. Ancak yine de yukarıdaki tespitlerini
inkâr edersesine "Eylemimiz her şeyle
doğrudur. Tam isabetlidir. Ve yerindedir."
(O.Ç. Haziran 84) demekten geri durma-
dılar. Geri durmalarına küçük burjuva gu-
rurları engel oluyordu. Taleplerini gerçek-
leştiremeyen eylem nasıl her şeyle doğ-
ru olabiliyor?

ÖO. tipi eylemler her halükârda belirli
bir propaganda ve teşhir olgusu içerir. Eylem
taleplerini gerçekleştirirse de gerçekleştire-
mezse de bu böyledir. Ancak ÖO eylemi
kesinlikle bir propaganda ve teşhir ağırlıklı
olarak başlatılıp sürdürülmedi. Bundan
dolayı sınırlı propaganda ve teşhir gerçek-
leştirmesine bakılarak "doğru", "tam isa-
betli", "ve yerinde" olarak değerlendirile-
mez. Başarısız olan eylem düşmana
"devlet taviz vermez" propagandası da
yaptırmıştır, bu yönü de görülmek zorun-
dadır.

Toparlarsak, küçük-burjuva subjektiviz-
mi ve iradeciliği nesnel koşullara çarparak
ağır biryenilgi almıştır. ÖO eylemi "talep-
lerini gerçekleştire"memiş, düşmana "dev-
let taviz vermez" propagandası için yeni
bir malzeme olmuş, 4 yiğit devrimcinin
ölümüne ve 100 civarında direnişçi gücün
direniş saflarından kopartılmasına yol aç-
mış, düşmana geri adım attırmanın, başa-
rı kazanmanın tek yolu olan Kitlesel Sü-
resiz Açlık Direnişi'ni devre dışı bırakmış,
böylelikle direniş saflarında birliği bir kez
daha parçalamış, direnişçilerin düşmana
karşı saldırı ve savunma silahını etkisizleş-
tirmiş direniş saflarında bölünme ve mor-
al bozukluğuna yol açarken, düşmana
moral vermiş, düşmanın elindeki insiyati-
fi sağlamlaştırmıştır. Diğer yandan eylem
sınırlı da olsa propaganda ve teşhir işlevi
de taşımıştır. Bunlar dışında, DS'li arka-
daşlar tarafından "Direnişi bitirdiğimiz-
de güncel taleplerimizi esas olarak elde
edemedik... Tek tip ebose sorunumuzu çö-
zemedik direnişimiz kesin politik bir baş-
arı kazandı... Direnişimiz sonucu Metris'
te direnişçiler rahat bir soluk aldılar. Ma-
maklaşmayı uzun bir süre gündemden çı-
kardık... Eylemimiz önüne koyduğu poli-
tik sonuçlara fazlasıyla ulaşmıştır." (abç.)
(YÇ. sayı: 5)

Sınırlı bir teşhir ve propaganda (bunu
da karşı-devrim "devlet taviz vermez"

propagandasıyla dengelemeye çalıştı) dışın-
da ÖO. eylemi tam bir fiyasko ve kesin bir
başarısızlıktır. Metris'te direnişçilerin ÖO
eylemi yüzünden "rahat bir soluk" aldık-
ları, "Mamaklaşmayı uzun bir süre gün-
demden çıkardık"ları yaşanan gerçeklere
uzak-yakin bir çekişme içermektedir. ÖO.
sirasında Metris'te onlarca DS'li dire-
niş saflarından koparak, "Mamaklaş-
ma"dılar mı? Devrimci onur ve ilkeleri
düşmana çiğnetip koruyamamak Mamak-
laşmanın öbür adı değil midir? Metris'li
direnişçilerin elinden en etkili savunma ve
saldırı silahı olan Kitlesel Süresiz Açlık Di-
renişi silahını "uzun bir süre" kullanıla-
maz hale getirmediniz mi? Direnişçiler fi-
ziken ve moralmen yıpranmadılar mı? Metris'te
işkence, baskı ve yasaklar "uzun bir süre"
ortadan kalktı mı? Sık sık alıntılar yaptığımız
"Oligarşinin Metris'teki ünlü sözcüsü"ne ellerini
oğuşturup DS'nin işini bitirdik, sıra sizde,
siz de bir yanlış yaparsanız" dedirtmediniz mi?
"Yönetim, işkence, baskı ve kötü muamele-
ye son vermeyi ve savunma haklarımıza özen
göstermeyi kabul etmişti" (YÇ. S.5) diyorsunuz,
hayali kazanımlarla sadece kendi kendinizi
avutabilirsiniz. Faşizm, hiçbir zaman "iş-
kence, baskı ve kötü muamele" yaptığını
kabul etmedi ki, "son vermeyi" kabul et-
miş olsun. Bize faşizmin böylesi adı dema-
gojilerine kandığınızı söylemeyin, inanma-
yız. Yine faşizmin "savunma haklarımıza
özen göstermeyi" kabul ettiğini söyle-
mekte eğer düşman tarafınızdan aldatılı-
şınızın ayırımına varamayışınız ürünü de-
ğilse, demagojiden başka bir şey değildir.
Hayır arkadaşlar, ÖO. ertesinde İstanbul
cezaevleri olan Metris ve Sağmalcılar II'
de "işkence, baskı ve kötü muamele" ve
"savunma haklarımız"ın gaspediliğine yö-
nelik saldırılar aralıksız bir şekilde "uzun
bir süre" daha devam etmiştir. ÖO'dan ge-
riye sırtınızda bir kambur gibi taşıdığınızı,
mücadele verdiğiniz olumsuzluklar ile dar
grup çıkarlarınız için reklam malzemesi
olarak kullandığınız 4 yiğit devrimcinin

keybolan grup prestijiniz için kendilerini
feda ediş kaldı.

"Bugün Metris 30 Mart'larda, 1 Mayıs'
larda, Haziran'larda (nedense (!) eksik bı-
rakmışsınız 6 Mayıs'larda, 18 Mayıs'lar-
da, 24 Aralık'larda, 12 Mart'larda, 12 Eyl-
ül'lerde ve diğer önemli günlerde) slogan-
larımızla sarsılıyorsa, marşlarımız göğe
yükseliyorsa... ölüm orucunu direnişimiz
işlevini fazlasıyla yerine getirmiş demek-
tir" (Y.Ç. S.5) diyorsunuz. Bunları yazar-
ken yüzünüz kızarmıyor mu, arkadaşlar?
Kendinize olan saygınızı yitirmiş oluyorum
musunuz? Metris açıldığı günden itibaren
aralıksız olarak sadece sizlerin değil, tüm
direnişçi güçlerin sloganlarıyla, marşlarıyla
çınladı. Devrimciler anma yapmaları, marş
ve sloganları için ne faşizmden ne de siz-
den icazet aldılar, bizlerin devrimci onur
ve ilkelerle sıkı sıkıya sarılışımızı, faşizm-
le dışarıya karşı mücadelemizi, 200'e yakın
şehitlerimizi ve devrim şehitlerini anmamızı
(ve ÖO'nuz) bağlayarak küstahlaşıyor-
sunuz. Aynı tavı TAYAD Başkanı M. Er-
yüksel şöyle sürdürüyor:

"Yeni Çözüm" dergisinde çıkan dev-
rimcilere karşı kin ve iftira dolu röportaj
ve yazılara karşı sessiz kalınmayıp gereken
cevapların verilmesi üzerine: "Neden? han-
gi yüzle? Hangi onurla? Biz de şu kadar
direndik, onurumuzu koruduk demek yet-
miyor beyler. Son ana kadar, son nefesi-
ne kadar bu onuru taşıyorsan ne ala...
Ama 2 yıl diren, sonrasında direnmeyi, kı-
lıflar ölçüsünde yaptırımlara karşı kayıtsız-
sızlığa dönüştürürsen, 2 yıl öncesi değil.
sonrasını da düşünmek gerekir, değil mi?"
"...Yargılıyoruz sizi" (abç) (YÇ. S.8) Evet,
bunlar hangi yüzle, hangi ahlâkla, hangi
onurla söylenebiliyor? Proleter devrimci
niteliğimiz, kendimize ve kibirden gözleri
kararsa da devrim saflarında gördüğümüz
siz dostlarımıza duyduğumuz saygı sınırlarını
hiçbir zaman aşmadık, böylesi küstah-
lıklar ve kışkırtmalar karşısında da aş-
mayacağız. Bizlere onursuz diyorsunuz,

"yaptırımlara karşı kayıtsız" kaldığımızı, 2 yıl direnip sonrasında direnmediğimizi, teslim olduğumuzu iddia ediyorsunuz. İspatlayın, ispatlamadığınız takdirde kendiyalancılığınızı ispatlamış olursunuz. Kendinize saygı duymayabilirsiniz, o sizin sorununuz, ancak sizlerin olumlu yanlarınıza duyduğumuz saygıyı köreltmeye çabalamayın. Savcılığa ve yargıçlığa soyunup bizleri yargılamaya yelteniyorsunuz. Bizleri yargılayacak olan sınıf mücadelesinin şaşmaz pratiği ve tarihidir. Marksist-Leninistleri, devrimcileri yargılamaya kalkışanlar, sınıf mücadelesinin şaşmaz pratiği ve tarihi tarafından yargılana gelmişlerdir. Haddimizi bilip tahammül sınırlarını zorlamayalım.

TAYAD Başkanı mal bulmuş mağrip gibi, "Siz bu palavralarla gidip de TAYAD'lı yakınlarınızı kandırın arkadaşlar" (YD S.5) cümlesindeki "kandırın" kelimesine sarılarak sorunu bilenlere bikkınlık verecek ölçüde demogoji yapıyor. Yukarıdaki cümle, ÖO'nu başarılı olarak ilan etmek için DS'nin giriştiği binbir dereden su getirme çabaları ile Ö.O. sırasında devrimci çoğunluğun ürkeklikle, sesini çıkarmamakla, başını dik tutup dolaşamamakla, ölümlere kayıtsız kalmakla, görüşe çırpıçplak soyunarak çıkmak ve makat kontrolü yaptırmak iftiralarıyla suçlanması atfedilerek söylenmiştir. Tekrar tekrar okuyun diyemiyoruz, çünkü çarpık mantığınız yazılanları anlamaya değil çarpıtarak üzerinde demogojiyi üretmeye müsaittir. Yazının bütünlüğü için "kandırma" sözcüğü cimbızlanıyor, ardından yanlış sorulara yanlış cevaplar verilmeye başlanıyor. En büyük aldatmaca, kişinin kendi kendini kandırmasıdır. Aldatmaca inkârcılıkla eş zamanlıdır. Kişi kendi kendini (veya başkalarını) gerçekleri yadsıyıp yerine öznel niyetlerini geçirerek aldatmaya çalışır. Başından itibaren cezaevlerindeki devrimci direnişin en yakın destekçileri tutsak yakınları olmuştur. Ve bugün tutsak yakınları cezaevleri mücadelesi ve bu ekseninde gelişen demokrasi mücadelesinde mücadeleleriyle onurlu bir yere sahiptirler. İşte, bu onurlu direnişi kendine mal ederek dar grup çıkarları için sömürmeye çalışan DS tutsak yakınlarının mücadelesinde "sizin aileleriniz yoktu" diyerek inkârcılığa yöneliyor. TAYAD Başkanı daha da ileriye giderek, "Cezaevlerinde yükselen insanlık onuru ve insanca yaşam için verilen kavga da aileleri, eşleri, yakınları yoktu" diyerek sürdürüyor, ailelerimizin "feodal bile" olamadıklarını, "görüş sağşı olunca" gelmediklerini, "para yatırmak, kantin almaktan başka görevleri olmadığını", (görüşe gelinmeden nasıl para yatırıp kantin alınabiliyorsa?!... bn.), TAYAD'lılar "İstanbul-Ankara arasında ilgili mercilere sorunları götürürken engelleyicilik görevini (!) fazlasıyla" yaptıklarını ileri sürmekle kalmayıp, "ailelerine evlatları engel oluyordu" diyerek bizlerin ai-

lelerimizin mücadelesini engellediğimizi iddia etme cüretini de gösteriyor. Merak ediyorsuz sizlerle birlikte gözaltına alınan, mücadele eden, biz evlatları için çırpınan yakınlarımızın yüzüne, birbirinize daha da önemlisi aynada kendi yüzünüze sıkılmadan, yüzünüz kızarmadan nasıl bakıyorsunuz? Zavallılaştırma, bayağılaşma ve demogoji dışında söylenecek sözünüz yoksa bu işi bırakmayı (veya sürdürmeyi) oturup bir düşünün. Inkârcılık ve demagojinin akıntısına kapılmış sürükleniyorsunuz. Que Vadis?

TAYAD'lılar olarak, "bizler, o günlerde ne yazık ki gene direnenlerin aileleri olarak dışarda da aynı yalnızlığı yaşadık" (YÇ. S.8) diyorsunuz. İçerde direnen DS direnenlerin aileleri olarak siz TAYAD'lılar dışarda da yalnızlığı yaşadınız, iddianız bu. Sizden başka direnen, mücadele eden yoktu öyle mi? 12 Eylül arifesinde ve sonrasında direnen devrimci çoğunlukla birlikte yakınlarımızın mücadelesini de yadsıyorsunuz. Ne yapmamızı istiyorsunuz? 12 Eylül arifesinde Davutpaşa'da 9 günlük AG'ni biz yapmadık, DS'liler sadece üç gün destek olabildiler dememizi mi? 12 Eylül sonrasında Davutpaşa'da bizlerin değil de DS'nin direndiğini, DS'nin değil de bizlerin ön ilikleyip tek sıra yürüttüğümüzü mü söyleyelim? Yakınlarımızın direnişçilere destek oldular diye gözaltına alınıp Metris'e atıldığını, ana ile oğullarının karşı karşıya koşullarda yattıklarını, şubeye almaya onların da direndiğini söyleyelim mi? İlgili mercilere yapılan başvurularda kendilerini, verilen dilekçelerde imzalarını, ordan oraya koşturan ayak izlerini, hep beraber çekirtilen resimleri inkâr mı edelim istiyorsunuz? Sultanahmet'te, Hastal'da, Davutpaşa'da, Alemdağ'da, Metris'te, Sağmalcılar'da turnaklarımızla kazdığımız direniş izlerini mi silelim? Siz istiyorsunuz diye gökkubbede çalayan slogan ve marşlarımızın uğultusunu nasıl dindirebiliriz! Bizler istediklerinizi yapamayız, ancak sizler gerçeklere gözlerinizi kapayabilir, kulaklarınızı tıkayabilirsiniz. Kendiniz kazıp kendiniz düştüğünüz yalnızlık kuyusunda kavganın önünde değil, içindeydiniz. "Kavganın önünde yalnız ben, biz" vardık diyorsunuz, ne diyelim, eğer varsa küçük-burjuva idealizminin tanrı babası şefaata etsin.

TAYAD Başkanı; "Size, siyasi kimlik ve onuruna düşünün cezaevlerinde direnenler" olarak sesleniyoruz diyerek, siyasi kimlik ve onuruna ihanet eden teslimiyetçiler olarak baktığını ima ediyor. İdealizm, gerçekleri yadsır, "gerçek" in aslında "gerçekle olmayan" olduğunu iddia eder. Bu komik ve aciz görüş binlerce yıldır milyarlarca insanı etkilemiştir. İdealizme tekabül eden dünya görüşünüzün etkisinde sizler de gerçekleri inkâr ederek, yerine "ideal"lerinizi geçirmeye çalışıyorsunuz. Satır aralarında hiçbir somut kanıt göstermeden

"büyük" laflar ediyorsunuz. Dilinizin kemiği olmadığı gibi, yüzünüzün astarı da yok.

DS'li arkadaşlar ve TAYAD'lı yakınları ÖO'da düşen "Şehitler karşısında demokrat bile" olmadığını (YÇ. S. 2) "Abdullah Meral'in ölümü karşısında kayıtsız" kalındığını, (YÇ. S. 5) "ÖO şehitlerinin anması yapılırken hiçbir şey yokmuşcasına o anki işlerimizle" ilgilendiğimizi, yatığımsı, okuduğumuzu, volta attığımızı (YÇ. S. 10) öne sürüyorlar.

ÖO'da 4 devrimcinin faşizm tarafından katledilişini protesto etmek amacıyla bir hafta AG yapıldı, şehitlerin sahiplerince yapılan anmalara katıldınız. 1984 yılında yapılan bu etkinliklerin ardından bizler 1985 Haziran'ında yapılan anmada da katıldık. "Demokrat" olabilemek için ne yapılması gerekiyordu bilemiyoruz. DS'li arkadaşlar herhalde bizlerin de ÖO'na katılmamızı beklemiyorlardır. ÖO eylemine neden karşı olduğumuzu sanıyorsunuz yeterince açıkladık, gerekirse daha da genişçe açıklarız.

Ancak DS ÖO'nda şehit düşen 4 devrimcinin anısını siyasi istismar malzemesi yapmaya, bir reklam aracı olarak kullanmaya, şehit düşen 4 devrimcinin üzerinde siyasi prestij inşa etmeye yöneldi. ÖO şehitleri anmasını siyasi propagandalarının aleti haline getirmeye başladığında, buna karşı çıkmak bir görev haline dönüştü. 1986 ve 1987 anmalarında sadece saygı duruşuna katıldık, çünkü anma artık DS'nin özel anmasına dönüşmüştü.

Devrim şehitlerini anmak ve karşı-devrimin saldırı ve katliamlarını protesto etmek vazgeçilemez bir devrimci görevdir. Devrim şehitleri gökte yıldız kadar çoktur ve her biri ayrı bir değere ve öneme sahip olsa da, onları tek tek anmanın pratik imkânı yoktur. Örneğin, sadece bizim 200'e yakın yoldaşımız işkencelerde, cezaevlerinde, çatışmalarda, pusularda şehit düşmüştür. Halk Demokrasisi, Bağımsızlık ve Sosyalizm mücadelesinde ülkemizde ve dünyada milyonlarca sosyalist devrimci ve yurtsever toprağa düştü, düşmektedir. Her devrim şehidini tek tek anmak hem olanaksız hem de anlamsızdır. ÖO, şehitlerini bu milyonlarca yıldızdan dördü olarak kabul ediyoruz. DS ise 4 ölüm orucunu şehidini devrim şehitleri içinde anılmasını istememekte, tam tersine ÖO şehitlerine kendince yüklediği misyon gereğince cezaevlerindeki devrim şehitlerinin ÖO anması içinde anılmasını istiyor. Kendi görüşleridir, saygı duyarız ancak kabul etmek zorunda değiliz. Her siyaset ve grup mücadelesinde şehit düşen yoldaşlarına özgün misyonlar yükleyebilir, ancak bu misyonu herkesin kabul etmesini bekleyemez.

Devamı Gelecek Sayıda

İvan'ın Dağlara Boyun Eğişi ve Uşşşşş...aklar

Haydar Teber

Bağımsızlığı sevmeyen bir halk enternasyonalizmi sevmez. Ayrılma hakkını savunmayan birliği ya da birleşmeyi savunamaz. Bağımsızlık sorunu, kendi güçlerimize dayanıp dayanmama sorunudur. Bir varlığın kendi kellesine ve yüreğine güvenerek yürüyüp yürümemesi sorunudur. Bu sorun sadece ülkelerin ve halkların sorunu değildir. Her insanın aynı derecede önemli bir sorunudur. "ben düşünmem, birileri benim adıma düşünmelidir." "Ben hissedemem; birileri benim adıma hissetmelidir." "Ben kendi gücüm ve insiyatifimle yürüyemem, birileri benim adıma yürümelidir." vs. vs.

En uyumlu ve en mutlu birliktelik, eşlerin karşılıklı olarak birbirlerinin bağımsızlığına ve özgürlüğüne kayıtsız şartsız saygı temelinde kurulabilir ancak.

Rus tankları Afganistan'a girdiğinde, bazı insanlar şöyle dedi: "İşte en güzel enternasyonalizm örneği, Kızıl Ordu'yla gelen devrim Afganistan'ı kurtuluşa götürecektir." "Son derece cılız olan Afgan proletaryasıyla, Afgan köylüleri bu enternasyonal dayanışma sayesinde aydınlık alanlara çıkacak." Dağlardan tanklara yönelen mücahit namlularına karşı ise şöyle dediler: "Gericilerin son çırpışları." "Karşı-devrimin son bir direnişi." "Çöküşün çatırtıları" vs. vs.

Tanklar ve uçaklarla gelen "devrim", tekstil sanayi başta olmak üzere Afga-

nistan'ın küçük sanayisine, madenlerine, zengin doğal gazına el koydu. Petrol kokusuyla mest olan Kremlin, bu dağlar ve kartallar ülkesini Ortadoğu'ya ve Hint Okyanusu'na açılan bir kapı, bir sıçrama tahtası gördüğü için askeri açıdan stratejik bir üs haline getirmek istedi. Ama kendilerini patlayıcılarla Rus tanklarının altına atan Afganlı kadınlar, başlayan direnişin gücü hakkında dünyaya anlamlı bir mesaj verdiler. Bu mesajın çarpıcı anlamını işgalcilerin dışında, hemen herkes anladı. Bağımsızlığın değerini bilmeyenler, minnacık bir bağımsızlık kıvılcımının kocaman bir bağımsızlık ateşine dönüşeceğini anlayamazlar.

Yerli malı uşaklarımızın manevi dünyası, kurtlanmış öküz derisi gibi kokuyor.

— Yoldaş, Brejnev yoldaş Afganistan'a Kızıl Ordu'yla girmenin doğru olduğunu açıklıyor. Haklı mı sence?

— Tabii tabii, tamamen haklıdır yoldaş! Brejnev yoldaş kesinlikle haklıdır.

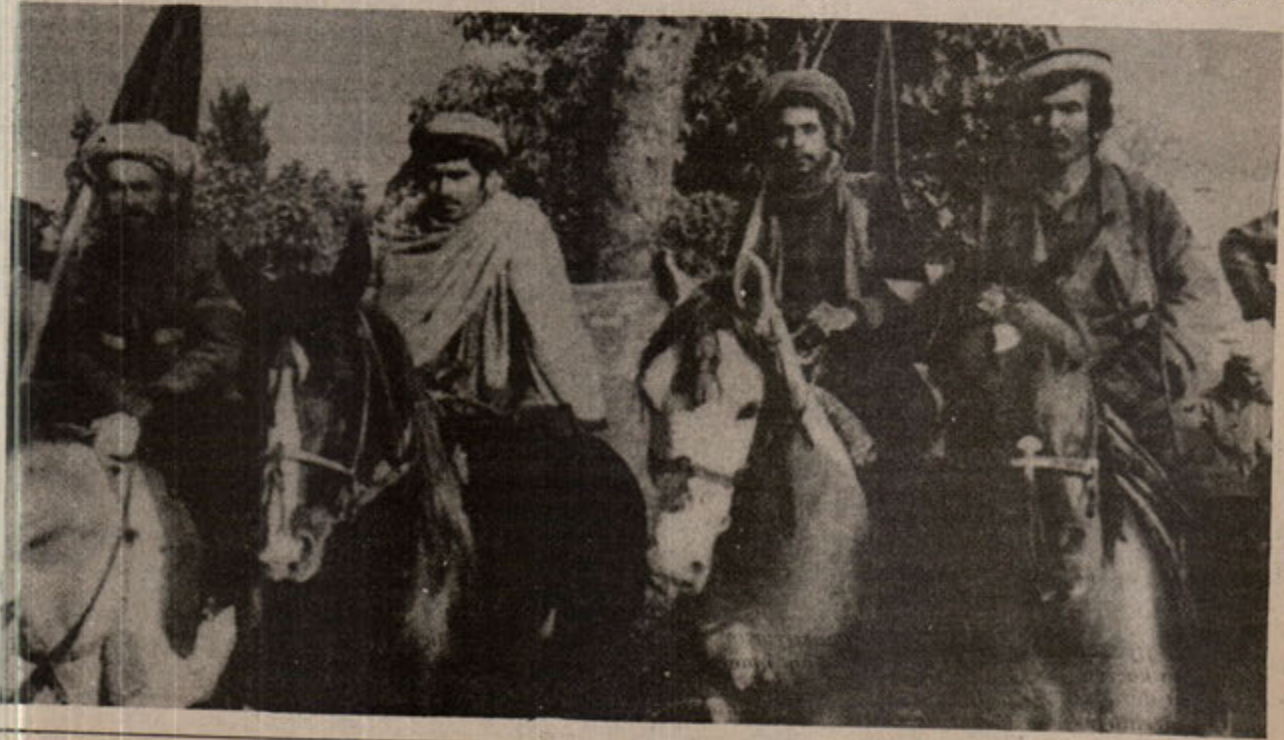
Araya yıllar girer. Uşak aynı soruyla karşı karşıyadır.

— Yoldaş, Gorbaçov yoldaş Afganistan'a Kızıl Ordu'yla girmeniz yanlış olduğunu ima ediyor ve çekilme kararı alıyor. Haklı mı sence?

— Tabii tabii, tamamen haklıdır yoldaş!

— Ama siz her ikisine de haklı diyorsunuz yoldaş. İkisi birden haklı olamaz! Gorbaçov yoldaş kesinlikle haklıdır.

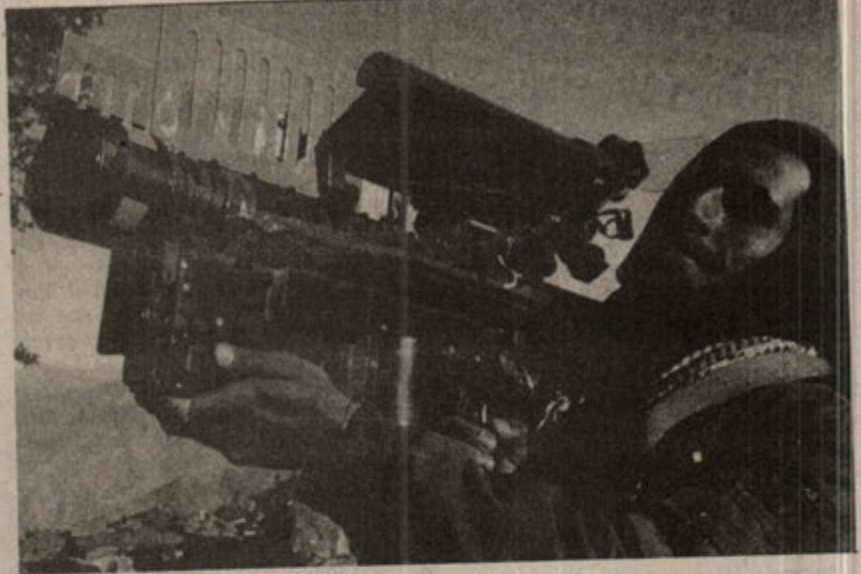
Bu soruya uşak, "evet sen de haklısın" diye Nasrettin Hoca gibi cevap ver-

mez. "Her ikisi de haklıdır yoldaş ve ben de haklıyım" diye cevap verir. Bir dönem bizim uşaklarımız haylice gayretliydi. Bunları çağırmak için "u" ile "k" arasına bir yığın "ş" koymak zorunda kalıyorduk. Yoksa döndür bakmıyorlardı. Bugün Rusların Afganistan'dan çekilişi birçok değerli ve olgun uşağımızın içten içe zoruna gidiyor. Çünkü efendi, dağlardan yönelen namluların zoruyla çekiliyor ve büyük bir vefasızlık örneği vererek kendi uşağını kaderiyle başbaşa bırakıyor. Bazıları efendinin duymayacağı cılız bir sesle bu çekilmenin yanlış olduğunu söylemek istiyor ama söyleyemiyor. Bir zamanlar Demirel, ABD'nin Vietnam'dan çekilmek zorunda kalışını, "fevkalade yanlış bir davranış" diye kınamıştı. Uluslararası dayanışma duygusu uşaklarda fena halde güçlüdür.

Ruslar, Necibullah'a çekilişin başladığı onbeş mayıstan bu yana, çekiliş kutlama ve minnettarlık törenleri düzenliyorlar. Necibullah, suratında sahte bir tebessümle işgalci generallerin ellerini sıkarken, bakışlarıyla onlara şöyle diyor: "Bizim çokuşumuzu, sınırın ötesinden seyretmek için çekiliyorsunuz yoldaşlar. Doğrusu kutlarım." Ama buna rağmen, İblis taktiğini de elden bırakmıyor. Bir yandan mücahitlere görüşme ve koalisyon iktidarı önerisinde bulunurken, Afganistan'ın "devrimci" ismini değiştirmeye kadar çeşitli tavizler verirken, diğer yandan da "sarsılmaz gücünün" propagandasını yapıyor. Mücahitlerin yığınlar halinde teslim olduklarını, mültecilerin geri dönmeye başladıklarını açıklıyor. Necibullah'ın, tüm bu çabaları, boğulmakta olan bir insanın köpüğe el atmasına benziyor.

Emperyalistler, Afganistan'da iktidara kimi oturtmak istiyorlar? Rusların birinci tercihi Necibullah ya da benzeri bir ...bullah başkanlığında bir koalisyonudur. İkinci tercihi, Kral Zahir Şah başkanlığında bir koalisyondur. Ruslar Amerikalılara ve diğer emperyalistlere şöyle diyorlar: "Herhangi bir koalisyonda anlaşmalıyız. Aksi takdirde Afganistan ikinci bir İran olacak." ABD, Rusların içinde olduğu bir koalisyondan yana değil. Ama ikinci bir İran'dan da korkuyorlar. Diğer batıl emperyalistler, kapitalist-emperyalistlerin egemen olduğu, Rusların ise üvey evlat muamelesi gördüğü bir koalisyona taraftar görünüyorlar. Ama dağlar, bunların hiçbirini dinlemeyecek. Batıların, mücahitler içinde, İslamcıların Jakoben kanadı olarak gördükleri Hizbül İslam ve müttetiklerinin oluşturdukları cephenin iktidara yöneldiğini ve en güçlü cephe olarak iktidarı ele geçireceğini artık birçok devlet görüyor. Cephe başkanı Gulbeddin Hekmetiyar, savaşın Rus işbirlikçi-

lerinin devrilmesine kadar süreceğini açıklıyor. Afganistan'da, İran çizgisinde yürüyen bir İslam Cumhuriyeti'nin gerçekleşmesi ihtimali haylice güçlendi. ABD ve Batı işbirlikçisi güçlerin iktidarı almaları çok zordur. İslam Jakobenlerinin iktidara gelmesi durumunda, Afganistan'ın yeni bir iç çatışmaya sahne olması kimseyi şaşırtmayacaktır. Direniş sırasında birbirleriyle dağlarda çatışan blokların, iktidarın alınmasından sonra yeni bir hesaplaşmaya girecekleri açıktır. Hekmetiyar'ın bloku, özellikle ABD işbirlikçileriyle hesaplaşacaktır. Bunların defterini dürmesi halinde, sıra, İslam devriminin kendi çocuklarını yemesine gelecektir.

Necibullah iktidarının sözcüleri, Terakki darbesinden (onlara göre Nisan Devrimi'nden) bu yana halka yaptıklarının hesabını verirken şöyle diyorlar: "Biz Nisan Devrimi'nden beri 251 mescit ve tekke kurduk. 1500 mescit ve tekkeyi onarıp boyadık. Kerbelaya ya da kâbeye hacca gitmek isteyen Sunni ve Şii Müslümanlara toplam 726 milyon Afganî harcadık. Din adamları için hükümetin harcadığı para da 10 milyon Afganîdir." Rus danışmanların tavsiyesiyle yapılmıştır bunlar. Bir zamanlar Babrak Karmal'ı cuma namazlarına gönderenler de Rus danışmanlardı. Halka, dini bütün, pirü-pak Müslümanların iktidarda olduğu mesajı verilmek isteniyordu. Ama işbirlikçi iktidarın ve Rusların din uğruna harcadıkları bu "samimi ve tertemiz" çabalar, onları yıkılmaktan kurtaramıyor.

Bağımsızlığın zincire vurulduğu yerde tanklar değil, dağlar kazanır. Dağlar önce gerilla baharını yaşar. Uzun, çetin, yemyeşil ya da kırmızı bir gerilla baharını... Büyük caddelerin, dar sokakların bereketli gümbürtüleri dağlara sunu-

lan kutsal bir kutlama korusu gibi giderek artar. Ve sonra dağlar, düzenli kütaneler halinde büyük caddelerin gücüyle birleşerek ülkeye egemen olur. Tarih bu egemenliğin toprağına elini basarak bir kez daha doğrular ve şöyle der: Ezilen her ulusun haklı savaşı, sadece kendi kurtuluşuna değil, ezen ulusun kurtuluşuna da hizmet eder.

Afganistan'da devrimci proletarya, bu tarihsel konakta şimdilik devrim fırsatını kaçırmıştır. Savaşın önderliğini burjuva-feodal sınıflar ele geçirmiştir. Ama tüm mücahit gruplarını aynı sepete koyarak ABD ve batı işbirlikçisi ilan etmek doğru değildir ve kesinlikle işgalcilerin ağızyla konuşmaktır. İnisiyatif, burjuva-feodal sınıfların milli kanadının elindedir. Direnişin başından beri bu böyleydi ve bugün bu inisiyatif daha da güçlenmiştir. Bağımsızlık güzeldir. Ve güzel eylemler, güzel işler proletaryanın tekelinde değildir. Ama sözde, işte ve eylemde gülümseyen güzelliklerin asıl ustasıdır o. "Feodaller yüzyıllar boyu, yabancılara karşı, Vietnam'ın bağımsızlığı için direndiler" derken, bu anlayışla hareket ediyordu Giap. Bağımsızlık savaşlarında emperyalistler her zaman kendilerini uygarlığın, bağımsızlık ve demokrasinin savunucusu olarak sundular. Kendilerine karşı ortaçağ karanlığından doğrularak ayağa kalkan ve direnmeye başlaan çıplak yığınları gerilik ve barbarlıkla suçladılar. "Senin inisiyatifi, dayatmanı ve kurtarıcılığını kabul etmiyorum ey tanklar ülkesi!" diye haykırın ulusların soylu duygularını anlamak için bırakalım insan olmayı, öktüz bile olmak yetiyor.

Evet, İvan'ın dağlara boyun eğişini selamlıyoruz. Yarı-sömürgelerin yerli yabancılara boyun eğişini selamlıyoruz. Yarı-sömürgelerin yerli yabancılara boyun eğişini selamlıyoruz. Hayatın emridir bu. □

Modern revizyonizmin önlenemeyen korkusu

Sedat YILMAZSOY

Kim korkar devrimden?

Tabii ki hain kurtlar! Yani, kaybedecek çok şeyi olanlar; Wall Street simsarları, spekülörler; hâlâ taç giyip görkemli törenler düzenleyebilen kral ve kraliçeler; agelli petro-dolar şeyhleri, sultanlar; "Beyaz Saray"da başkan rolü oynayan üçüncü sınıf aktörler; Pentagon ve CIA'nın işbiririci uzmanları; çağdaş peygamberler; içki ve paranın güdülediği işkence kompedanları; nostaljik saplantıların esiri despot derebeylik kalıntıları; şeytanla bile işbirliği yapmaya hazır kompradorlar: ülkütücü demeciler vermeye bayılan generaller ve geniş bir uşaklar ordusu... Bir de eski tövbeکار olmuş "solcu"lar grubunu eklemeliyiz bunlara. Bunları özellikle eklemeli ve irdemeliyiz.

Örneğin, şimdilerde, gülyüzlü ve atak Gorbaçov'dan ve onun Atlantik ötesindeki militan dostu Castro'dan özellikle söz etmeliyiz.

"Prag Baharı'nın figüranlarından; Kamboçya'yı "Pol pot mezaliminden

kurtarma" adına işgal eden ordunun halk savaşçılarının eski ve deneyimli komutanlarından; işçi sınıfının sorunlarını askeri cunta rejimini hortlatarak bastırmaya yeltenen genarellerin; şovenizmin hastalıklı ruh haliyle, bir azınlığın önlenebilir saplantılarını daha da pekiştirenlerin; dinsel motifleri ağır bastığı bir muhalefeti sindirmek ve yok etmek için bir ulusun onurunu ayaklar altına alarak Moskova'dan ordu çağırınların... bu hizmetçiler takımının sözünü bile etmeye değmez!

Gorbaçov'dan başlayalım.

Bu, uluslararası modern revizyonizmin yeni dehası, rüyalarını barış güvercinlerinin süslediği iddia edilen adam, zeki ve gülyüzlü çehresiyle "komünizmin soğuk yüzünden ürken" milyonların yüreğini ferahlatan bu Glasnost'un İsa'sı bir yandan ifla olmaz anti-komünistleri kutsayıp, eski hainlerin itibarını iade ederken, bir yandan da NEP'i yeniden keşfediyor, savaş için askeri harcamalarını kısmaya çalışıyor ve bir istikrar arayışı içinde barıştan daha çok söz ediyor, yakın geçmişe kadar SSCB'de "her şeyin yolunda gittiğini" iddia et-

mekten bıkmayan yandaşlarını zor durumda bırakarak S.B'de kol gezen yolsuzluk, rüşvet, içki, fuhuş, kumar ve işsizlik salgınından söz edip umutsuzca kampanyalar açıyor. Varşova Pakti kurumaylarını da kronikleşen sorunları konusunda azarlıyor.

Şimdilerde, orada, yani geniş SSCB topraklarında, "sınıfsız kaynaşmış bir toplum" olduğu savlanan o ülkeden toplumsal ve ulusal kaynaşmalarını ani bir tirmanışa geçmesi, durmadan Kremlin'den azar işten uşaklarının manidar gülümsemelerine yol açarken, geri kalanlarında soğuk terler dökmesine neden oluyor. Barıştan daha çok söz ettikçe daha da tehlikeli hale gelen sahte barış yalvaçı, Kremlin'in yeni patronu Gorbaçov artık korkusunu bastıramıyor ve esaret zincirinin zayıf halkalarından kopması/koparılması girişimleri onu dehşete düşürüyor. Onun, özellikle dünyayı yeniden ve kendi lehine "en adil" bir bölüşüm için, zaman kazanmaya çalıştığı dönemde ABD'li, Japon ve Avrupalı rakiplerinin saldırgan dürtülerini gıdıklayan "huzursuzluk"lara hiç tahammülü yoktur. O, şimdilerde, "tuhaf sorular-

la emperyalizmin doğasını yeniden sorguluyor. Başka ülkelerin devrimcilerine ne yapmaları (ya da yapmamaları) gerektiği konusunda diplomatik bir dille kamufle etmeye çalıştığı küstahça öneriler sunuyor. O, halkların barış arzusu ve emperyalist bir savaş karşısında duydukları dehşeti hayasızca istismar ediyor, ama bir yandan da "bu korkunç tehdit karşısındaki bilincin, bu bilinçliliğin Batı'nın yönetici seçkinlerinin üst kademelerinde bile [siz emperyalist şeflerde diye okuyun ve düşünün; oralar da 'bile'!] ilerleme sağladığını biliyoruz" (abç) diyerek umut satıyor. Halkları muhtemel bir savaşla korkutmaya çalışan Gorbaçov, rakiplerini de devrimle korkutuyor.

"Kapitalizm" diyor, "sınırlı bir seçimle karşı karşıya: Ya olayların kopma noktasına gelmesine [yani devrime] izin verecek (abç) ya da birbiriyle bağlantılı ve bütünsel dünyanın eşitlik temeli üzerinde çıkarların dengesini belirten bir dünyanın yasalarını dikkate alacak..."

Yani, Gorbaçov bilinçli batının seçkin yöneticilerine, onların "sağduyu"suna sesleniyor: Bir devrime izin vermeyin! "Birbirleriyle bağlantılı ve bütünsel dünyanın yasalarını", "yani beni dikkate alın yoksa karışmam!"

İyi ama, emperyalizm açısından bu mümkün mü?

"Durum bunu yalnız zorunlu değil, mümkün de kılıyor." diyor O.

Yine de, ya halklar emperyalistler "izin vermediği" halde bir devrim yapmaya kalkarlarsa? sorusu havada kalıyor. Ama yo, Gorbaçov, hemen devamında ekliyor:

"Üçüncü Dünya'daki güçler [sömürge ve yarı-sömürgeler halkları yani] aynı çizgide [yani şu meşhur "barış" çizgisinde] davrandıkça, bu yönde gelişmeler daha da yoğunlaşacak."

Hem, zaten:

"Tarihsel olarak biçimlenmiş dünya ekonomik bağlarını koparma çağrıları tehlikelidir ve hiçbir çözüm getirmemektedir."

Uzunca bir zamandır Moskova'da biri hapsirsiz Havana'da nezle olan Castro'da benzer uyarıları yineleyerek, muhtemel "yanlış anlama"ları engellemeye çalışıyor.

"Şimdi eğer Latin Amerika'da barış sorunu çözümlenmezse sosyal patlamalar olacaktır. Bu iyi bir şey değil. Yanlış anlamayın. Biz devrim istiyoruz, ama şiddet istemiyoruz... Kapitalist ülkelerin batmasını niye isteyelim? SSCB'de istemiyor bunu..."

Gerçekten de burada yanlış anlaşılacak hiçbir şey yok. Şu, "Biz devrim istiyoruz, ama şiddet istemiyoruz" sözü

de, zaten şiddet istememekle devrim de istenmemiş olacağından "yanlış anlaşılma mahzurunu kendiliğinden ortadan kaldırıyor!

Tarihin cilvesine bakın ki, Sierra Maestra'nın ünlü gerillası, şimdi, Gorbaçov'un karşı-devrimci tezlerinin basit bir tekrarlayıcısı, bir devrim korkağı durumunda. Castro, artık "devrim ihracı" vaad etmiyor ve ülkesinde bir çeşit Glasnost olan Ratifikasyon politikası uygulamaya çalışıyor. Onun da "huzur"a ihtiyacı var!

Yine denebilir ki, eğer devrime de veda edeceksek geriye ne kalıyor?

Çok basit; Uluslararası yeni ekonomik düzen var ya! Hani şu emperyalizmi ve dayanaklarını yıkarak değil de, akşayan yanlarını iyileştirerek izlenecek "kalkınma yolu." Ya da bir başka adıyla entegrasyon.

"Latin Amerika ve karayipler için," diğeri Castro, "Kalkınmanın tek yolu, Avrupa ve Asya ülkeleriyle ticaretlerini geliştirmektir. Entegrasyon, ama düzenin demokratikleştirilmesi için mücadelenin, birleşik mücadelenin hiç durdurulmayacağı bir entegrasyon. Kurtuluş yoludur bu."

Gorbaçov bu zavallı önermeyi tüm ezilen ülkelere teşmil ediyor.

Onun, Ekim Devrimi'nin 70. yılı vesilesi ile yaptığı ünlü konuşmasında bu önermeye verdiği önemi daha iyi görebilirsiniz.

Ya, bu anlaşılabilir korkuya ve umutsuzca ileri sürülen formlere uzun boylu değinmek gerekmez.

Ama, biraz sıkıcı olmak pahasına, Gorbaçov'un şu emperyalizmin doğasına dair ortaya attığı sorulara değinmek gerekiyor.

Ünlü 70. yıl konuşmasında O, şu soruları cüretle attı ortaya:

"İlk soru savaş tehlikesinin başlıca kaynağı olan emperyalizmin doğası ile ilgilidir. Dış faktörlerin sosyal sistemin doğasını değiştiremeyecekleri bilinen bir gerçektir. [Bu çok doğru.] Fakat dünyanın bugün erişilen gelişme aşamasında, karşılıklı bağımlılık ve bütünlüşme düzeyinde, emperyalizmin doğasını etkilemek ve onun en tehlikeli boyutlarını engellemek mümkün müdür? (abç)

"İkinci soru da birincisiyle bağlantılıdır: Kapitalizmin, militarizmden kurtulabilir ve ekonomik ortamda onsuz iş görebilir ve gelişebilir mi?... (abç)

Üçüncü soru: "Kapitalist sistem, şu anda yaşamını sürdürmesi için gerekli etkenlerden biri olan yarı-sömürgecilik olmadan yapabilir mi?" (abç)

Bununla ilgili bir başka soru: "Dünyanın karşı karşıya bulunduğu korkunç

tehdit konusundaki bilincin, bu bilinçliliğin Batı'nın yönetici seçkinlerinin üst kademelerinde bile ilerleme sağladığını biliyoruz. Pratik politikalara dönüşeceği yolundaki umudumuz ne kadar gerçekçidir." (abç)

"..."

"Başka sözcüklerle anlatacak olursak, sorun, kapitalizmin kendisini nükleer silahlardan arınmış bir dünyanın koşullarını, yeni ve adil bir ekonomik düzenin koşullarına, iki dünya sisteminin entelektüel ve ahlaki değerlerini dürüstçe karşılaştıracağı koşullara uydurup uyduramayacağıdır?"

Sorular ve sorun işte böyle konuyor ortaya.

Bu sorular boşuna sorulmuyor kuşkusuz. Ve açıkça verilmeyen yanıtlarının ardındaki gizli anlam, aslında cesaretsizlikten başka bir anlam ifade etmiyor.

Gorbaçov'un bu konuşmasındaki, yukarıda geçen ifadeleri soruları "dünyayı açıklayan çok önemli saptamalar", "keskin teorik yanlar" Cento, herhangi bir şüpheye yer bırakmamak için "Gorbaçov umutlu, barış içinde bir arada yaşama ilkesine bağlı... Barış içinde bir arada yaşama ilkesi bir taktik, bir manevra değil, bizim gerçek dünya görüşümüzdür" diye pekiştiriyor.

Bu sorulara olumsuz yanıt vermeyen ve sadece bu olasılıkların gerçekleşmesinin zaman alabileceğini ileri süren Gorbaçov, böylece emperyalizmin doğasının değişebileceğini, yani onun militarist yönünün budanacağını, sömürgelerinden ve yeni sömürgelerinden vazgeçebileceğini varsayıyor. Sorun, bütün bunlar olduktan sonra, emperyalizmin yeni koşullara uyum sağlayıp sağlayamayacağı olarak ortaya konuyor. Öyle ya, militarizmden ve sömürgelerinden arındırılmış bir emperyalizm bu yepyeni barış çağında ne yapacak? İşte Gorbaçov'u düşündüren asıl sorun bu! Ya uyum sağlayamazsa?!

Stalin'in ölümünden bu yana, hiçbir modern revizyonist lider sorunu bu kadar açıkça bir aptallıkla koymamıştı. Sorunun bu kadar budalaca ortaya konuşması Gorbaçov'un zekâsı üzerine yapılan bütün hayırlık dolu değerlendirmeleri zaafa uğrattırıyor! Ama, onun aptal ya da zeki olması değildir. Önemli olan, Önemli olan, modern revizyonizmin bunları söyleyebilecek denli zıvanadan çıkmış olması gerçeğidir.

Gorbaçov'un Ekim Devrimi'nin 70. yılında yaptığı konuşmayı okuyan her samimi devrimci, orada modern revizyonizmin yeni boyutları hakkında daha ayrıntılı ve değişik konulara yönelik zavallılıklar bulacaktır.

Okuyun ve görün! □

Hindistan'da YDD İçin İzlenecek Stratejik Çizgi

AÇIKLAMA

Hindistan Komünist Partisi-Marksist-Leninist (Yeniden-İnşa) Merkez Komitesinin son konferanslarında vardıkları sonuçlardan bir bölümünü Çarı MAZUM-DAR'ın anısına saygının bir ifadesi olarak yayınlıyoruz.

YENİ DEMOKRASİ

1. Hindistan Birliği çok uluslu bir ülkedir. Bu ülke, değişik ulusal oluşumların zor yoluyla birleştirilmesinden meydana gelmiş olan İngiliz Hindistan'ının ve ilhak yoluyla kurulmuş prensliklerin parçalanmasının mevasıdır.

2. 1757 sonrası, İngiliz emperyalistleri güçlerini Hindistan'ın ana bölgesinde yoğunlaştırmaya başlayınca dek Hindistan birlik yüzü görmemiş bir ülke idi. Maurya, Gupta ve Mughal İmparatorluklarının sınırları hiçbir zaman İngiliz Hindistan'ının sınırlarının eriştiği yerlere yaklaşmamıştı. Ancak İngiliz emperyalistleri güçlerini pekiştirdikten sonradır ki Hindistan devleti oluşmaya başladı. Emperyalistlerin bu süreçte ilişkin tek düşünceleri, koloni düzeninin düzgün olarak işlemesiydi. Gelişmekte olan pek çok ulusal oluşumu sakatladılar ve budadılar, ayrıca gerçekte bu ulusal oluşumların organik gelişmesini engelleyen ve çarpıtan idari yapılar oluşturduklar.

3. 1857'deki 1. Bağımsızlık Savaşı ile yeni bir düzeye ulaşan İngiliz-karşıtı mücadele sırasında değişik ulusal oluşumlara ait

kitleler yalnızca koloni düzeninden kurtulmak için değil, aynı zamanda ulusal kurtuluşları için de savaştılar. Ancak bütün bu mücadeleler, esas olarak mücadeleye anti-feodal, anti-emperyalist ulusal kurtuluş mücadelesi yolunda önderlik edecek bilinçli bir devrimci önderlikten yoksun oldukları için arzuladıkları sonuca ulaşamadılar.

4. Hindistan'ın değişik kısımlarında 19. yüzyıl içerisinde boy göstermeye başlamış olan her türlü kapitalist üretim tomurcuklarını ezdikten sonra İngiliz emperyalistleri, Hindistan'ın yukarı kastlarından, özünde komprador karakterde olan ve kendilerine uşaklık eden bir Hint burjuvazisi yetiştirmeye başladılar. Bu arada İngiliz sömürgecileri, örneğin Daimi İkamet yasası gibi çeşitli önlemlerle zaten feodal güçlerin hakkından gelmiş durumdaydılar. 1857 deneyiminden sonra, bu kez de halkın devrimci hevesini kontrol altında tutabilecek politik bir oluşum gerçekleştirme işine giriştiler; bu bağlamda, ilk olarak Hindistan Ulusal Kongresi, daha sonra da Müslüman Ligi ortaya çıktı.

5. İngiliz-karşıtı mücadele, başlangıcından itibaren iki bileşene sahipti. Yerel burjuvazi ve diğer bölgesel güçler yerel çıkarları sağlamak için mücadele verirken, büyümekte olan komprador-bürokrat burjuvazi onları pazarlığa girişilebilecek ölemsiz ayrıntılar olarak görmeye çalışıyordu. Hindistan Ulusal Kongresi ve Müslüman Ligi'nin önderlikleri başarılı bir şekilde işe karışarak ulusal kurtuluş mücadelesinin yolunu devrim çiz-

gisinden çıkararak taviz ve teslimiyet çizgisine soktu. Gandhi önderliği ulusal diller temelinde bir Kongre oluşturarak ve tüm ulusal oluşumlara otonomi ve kendi kaderini belirleme hakkı vaadederek halkın duygularından akıllıca yararlanmasını bildi.

6. Halkı komünler esasına göre bölmek ve böylece de Hindistan'da gerçek ulusların gelişmesini engellemek amacıyla İngiliz emperyalistleri komünal güçlerin gelişimini desteklediler. Böl ve yönet planını uygulamak amacıyla federal devlet fikrini ortaya attılar. Özellikle henüz toplumun gerçek demokratikleşmesinin bile başlamamış olduğu koloniyal ve feodal bir temel üzerinde hem Hindu hem de Müslüman eyaletçiliği (komünalçılığı) güç kazandı.

7. Hindistan KP 1920'lerde kurulduysa da, önder kadro eline geçen pek çok fırsata rağmen Gandicilik ve Gandhi önderliğine karşı mücadele etmeyi ve devrim yolunu tutmayı reddetti ve Gandhi önderliğinin peşinden sürüklendi. Ülkenin sosyo-ekonomik koşullarını anlamak için Marksist tarihî materyalist yaklaşımı uygulamadı ve toplumun heterojen ve çok uluslu karakterini kavramaya yanaşmadı. Ancak Müslüman Ligi Pakistan ve ayrı bir meclis talebini ortaya attıktan sonradır ki HKP Hindistan'ın çok uluslu karakterini göz önüne almaya başladı. Ancak o zaman bile ulusal kurtuluş mücadelesine devrimci bir bakış açısı getirmeyi başaramadı. Bunun yerine ayrı uluslar için 17 adet Kurucu Meclis oluşturma ve böylesine kendilerini belirlemiş ulusların gönüllü

birliğini sağlama fikrini ortaya attı. Dahası, bu önerinin Kongre ve Liga tarafından hayata geçirilmesini talep ederek tarihsel gelişimin rotasına herhangi bir etkiye bulunmayı başaramadı.

8. Hindistan Ulusal Kongresi önder kadroları her ne kadar kendilerine din-dışı bir görünüm vermeye çalışmakta idiyse de, gerçekteki konumları ortodoks Hinduizm ya da liberal Hinduizm idi. Müslüman Lıgası Pakistan talebini ortaya attığı ve Hindu komünalcileri de bir Hindu ulusu yaygarasını koparmaya başladığı dönemlerde Kongre yöneticileri, Kongrenin böylesi kamünel ayrımların üzerinde bulunduğu görünümünü vermek amacıyla bu din-dışı görünümünden yararlandılar. Bu kılıf altında, Kongre liderliğindeki Hindu komünalcileri, Müslüman Lıgasını Pakistan'larını alıp gitmeye zorlayarak, devleti oluşturan tüm bölgelerin otonom bir statüye sahip olabileceği gevşek bir federal devlet kurma tekliflerinin hayata geçirilmesini engellediler. Böylece iktidarın nakledilmesiyle birlikte geri kalan Hindistan tek bir devlet olarak kuruldu ve bu şekilde bütün Hindistan pazarını kontrolü altında tutmak isteyen büyük komprador burjuvazinin sınıf ve kast çıkarları korunmuş ve sağlanlaştırılmış oldu.

9. 1947'deki iktidar nakliyle, koloni İngiliz Hindistanı, Hindistan Birliği ve Pakistan'a dönüşmüş oldu. Bunlardan Hindistan Birliği, iktidar nakli sırasında farklı gelişim düzeylerinde bulunan değişik ulusal oluşumların zor yoluyla biraraya getirilmesinden oluşmuş çok-uluslu bir ülke idi.

10. Faşist güçlerin, büyük Stalin önderliğindeki Sovyetler Birliği tarafından yönlendirilen dünya halklarının yumrukları altında ezilmesi ve Mao önderliğindeki büyük Çin kurtuluş savaşının dünyayı sarsan zafer dolu ilerleyişi, güçlerin dünya çapında yeniden bir düzenlenişini gündeme getirdi. Emperyalizm iyice güçten düştü ve Asya, Afrika ve Latin Amerika'da koloni halklarının ulusal kurtuluş mücadeleleri, emperyalizmi, ve uşaklarını önüne kapıp sürükleyecek bir fırtına gibi pat-

ladı. Hindistan yarımadası da o zamana dek benzeri görülmemiş bir devrimci durumun etkisi altına girdi. "Azad Hind" mahkumlarının salıverilmesi için girişilen büyük eylem, Hindistan'ın her köşesinde öğrencilerin gerçekleştirdikleri anti-emperyalist gösteriler, büyük Tebhaga ve Bakshat mücadeleleri, Prenslüklerdeki anti-feodal mücadeleleri, P-T işçilerinin güçlü mücadeleleri, Bihar'daki asker ve polis ayaklanmasının ve hava kuvvetlerindeki isyanların yanı sıra RIN erbaşlarının silahlı başkaldırısı, işçi sınıfının büyük dayanışma eylemleri ve Telengana'da başlayan tarihi silahlı köylü mücadelesi Hindistan'daki emperyalist yönetimi neredeyse çöküşün eşiğine getirmişti.

11. Bu şartlar altında, iktidarın Hint yönetici sınıflarının eline nakledilmesi oldukça özgün uluslararası ve yerel koşullar bağlamında gerçekleşmiş oluyordu. Bu koşulların en belirgin özelliği emperyalizmin kolonyal aşamasının yerini dünya çapındaki yeni-kolonyal aşamasının alması idi.

12. Uluslararası düzeyde emperyalizmin yeni-kolonyalizm aşamasına geçmesini gerekli kılan nedenler hem ekonomik hem de politik kökenli idi. Politik açıdan, 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin pek çoğunda atılma geçen ulusal kurtuluş mücadeleleri ve sosyalist güçlerin zaferi, emperyalistleri yeni yağma biçimlerini gündeme getirmek konusunda kafa yormaya zorlamaktaydı. Ayrıca, kendini göstermeye başlayan ABD emperyalizmi yaydığı "dekolonizasyon politikası" denen politikanın da açığa vurduğu gibi, emperyalist kamp içerisindeki çelişkiler de yeni bir yağma biçimine geçilmesini destekleyen bir başka etmendi. Transnasyonal (uluslararası) şirketlerin kuruluşu ve bunu izleyen sermayenin, emperyalist devlet aygıtlarına sıkıca bağlı bir biçimde, uluslararası olması, esas olarak yeni-kolonyal hükümetlerin politikalarını etkilemek ve kontrol etmek ve böylelikle de kapitalizmin kendi iç anarşisine bağlı olarak ortaya çıkan ve em-

peryalist kapitalistleri sürekli tehlikeye düşüren dönüşüm kırızını hafifletmek amacıyla IMF, Dünya Bankası ve IDA gibi uluslararası finans kurumlarının kurulması ve gelişmesi, borç ekonomisinin emperyalist finans kapital ile yeni-kolonyal ülkelere arasındaki ilişkinin esas şekli olarak uluslararası bir kimlik kazanması, bütün bu sayılanlar yeni-kolonyal aşamanın ekonomik görünümünü olarak ortaya çıktılar.

13. Yeni-koloniler emperyalist ülkelerdeki modası geçmiş teknolojinin aktarıldığı teknoloji çöplüklerine dönüştürüldüler. Bu eğilimin yanı sıra sermayenin aşırı-birikimi gerek ürün gerekse sermaye pazarlarının genişletilmesini gerekli kılmaktadır. Bu süreç yeni-koloni ülkelere altyapılarının ve üretici güçlerin gelişmesi için yapılan yatırımların artışıyla başlamıştır. Bu yolların her ikisiyle de, her ne kadar gelişmiş türleriyle karşılaştırıldığında modası geçmiş olarak görülen bir teknoloji olsa da, teknolojinin merkezden periferiye transferi sürekli olarak artmakta ve yeni-kolonilerde yapısal dengesizliklere yol açmaktadır. Bu genel bağlam içerisinde emperyalizm artık koloni dönemindeki gibi feodal güçlerin desteğini sürdürmek istememektedir.

14. Aynı şekilde Hindistan örneğinde de, 2. Dünya Savaşı öncesi dönemde emperyalizm, feodalizm ile yakın bir ittifak kurarak onu sömürünün toplumsal temeli olarak kullanmış böylece de üretici güçlerin gelişmesini önlemiş olduğu halde, 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde Hindistan ekonomisini dünya emperyalist sistemiyle birleştirmek amacıyla feodalizmi sınırlamak ya da dönüştürmek istemiştir.

15. İktidarın el değiştirmesiyle birlikte, İngiliz emperyalizminin tekelinin yerini almak üzere ABD ve diğer emperyalistler sahnede boy göstermeye başladılar, bunları Sovyet sosyal emperyalizmi izledi. Bunun üzerine, her ne kadar alt yapının tam bir yeni-kolonyal müdahaleye yeterli olabilecek gelişkinliğe ulaşmamış olmasından ötürü oldukça yavaş bir biçimde de olsa, Hindistan

neticileri ve önde gelen bürokratlar) hakim sınıfların en güçlü kesimi haline geldi. Bu, bürokrat burjuvaziye özel sektör üzerinde de esaslı bir kontrol olanağı vermektedir.

24. Tarımsal (kırsal) burjuvazi veya kapitalist çiftçiler dahil olmak üzere, yerel ve bölgesel düzeylerde yeni doğmaya başlayan yeni burjuvazi ve tarım işçileri Hindistan toplumu içerisindeki yeni sınıflardır. Bunlar Hindistan ekonomisinin yeni-kolonici aşamasının ürünleridir. Bu durum, yeni kolonilerde sınırlı bir biçimde kapitalizmi geliştirmek ve onları pazar, teknoloji, politik dalavereler ve diğer çeşitli yollardan kontrol etmek suretiyle niteliksel olarak yeni bir biçimde emperyalist sisteme entegre etme şeklindeki emperyalist politikanın dolaysız bir sonucudur.

25. Hindistan'ın bugünkü yeni koloni aşamasında, emperyalizm üretici güçlerin doğal gelişmesini engelleyen en önemli etken durumundadır ve ortaya çıkan herhangi bir gelişme, hangi türden olursa olsun, emperyalizm tarafından engellenmektedir. Hindistan'ın mevcut bağlamı gözönüne alındığında, bugün için ne ABD emperyalistlerinin ne de Sovyet sosyal-emperyalistlerinin önderliğindeki emperyalist güçler hakim sınıflar üzerinde bir hakimiyet kurabilmiş durumdadırlar ve böyle bir hakimiyeti sağlayabilmek için birbirleriyle mücadele etmektedirler. Emperyalizm ve onun Hindistan dayanağı olan bürokrat komprador burjuvazi önderliğindeki merkezi devlet, Hindistan'daki çeşitli ulusların YDD'lerini gerçekleştirme yolundaki mücadelelerinin temel hedefi durumuna gelmiştir.

26. Hindistan'daki temel çelişkiler (yani; emperyalizm, sosyal-emperyalizm ve bunların sosyal dayanağı olan bürokrat-komprador burjuvazi önderliğindeki merkezi devlet ile değişik uluslardan Hindistan halkları arasındaki çelişki, komprador-bürokratik sermaye ile emek arasındaki çelişki ve hakim si-

nifların kendi aralarındaki çelişki) arasından baş çelişki durumunda olan, emperyalizm, sosyal emperyalizm ve bunların Hindistan'daki dayanağı bürokrat-komprador burjuvazi önderliğindeki merkezi devlet ile değişik uluslardan Hindistan halkları arasındaki çelişkidir.

27. Bürokrat-komprador burjuvazi ülke içerisinde, umutsuz bir atılımla, çeşitli ulusal mücadelelerin hakkından gelebilmek için "Ulusal entegrasyon" ve "ulusal birliğe yönelik tehdit" gibi kavramları temel dayanağı yaparak dalitleri, dinsel azınlıkları ve savaştan halkları bastırmak amacıyla bütün gücüyle Hinduzmi yeniden diriltme politikasına soyundu. Buna karşılık ülke dışında yayılcı emellerine daha bir tutkuyla sarılarak Güney Asya'daki ülke ve uluslar için bir tehdit haline geldi.

28. Hindistan'daki YDD sorununu incelerken buradaki özel tarihsel koşulların gözönüne alınması gerekir. Hindistan toplumunun karakteristik özelliği, Hindistan ulusunu temsil edebilecek herhangi bir baskın ulusun olmaması ve pek çok ayrık yeni doğan ulusların varlığıdır. Gerek tarihi materyalist analiz yöntemiyle somut bir inceleme yapmak, gerekse devrim için somut programlar oluşturmak için bu değişik ulusal oluşumlar birbirinden ayrı sosyo-ekonomik birimler oluşumlar olarak ele alınmalıdır. Hindistan'da YDD ancak değişik ulusal oluşumların farklı YDD'lerinin bir birliği olarak tamamlanabilir.

29. Bu da şu anlama gelir: Hindistan'daki YDD'in somut programı hem genel çerçeveyi çizen ve hem de farklı ulusların YDD'leri için programlar veren bir stratejik çizgiden oluşmalıdır. Hindistan'daki farklı ulusal tanımlarken, bunların birbirinden farklı gelişme düzeylerinde buldukları açıkça görülebilir. Bir kısmı, özellikle Güney, Kuzeybatı, Kuzeydoğu ve Doğu'da bulunanlar kendi ulusal kimliklerini öne

sürebilecek düzeye dek gelişmiş durumdadırlar. Özellikle Kuzey'de Merkezi Hindistan'da bulunan bazı ulusal oluşumlar ise henüz oluşma aşamasındadırlar. Ulusal oluşumların bu iki kategorisi dışında, bazıları kendi ulusal kimliklerini öne sürmeye çalışan, bazıları da daha büyük ulusun yanında ya da onunla kaynaşmış olarak varlığını sürdüren pek çok azınlık ulus vardır. İleri bölgelerdeki mücadelenin gelişmesi nisbâten geri bölgelerdeki ulusal sorunların yoğunlaşmasını hızlandıracaktır.

30. Kuzey ve Merkezi bölgeler ayrı ulusal oluşumların ortaya çıkışının engellenmesinde gerek tarihsel koşullar gerekse hakim sınıfların politikaları etkili olmuştur. Ancak, sosyo-ekonomik ilişkilerde olduğu kadar dilde ve kültürde de belirgin farklılıkların varlığı bu yörelerde de açıkça izlenmektedir. Bunlar programların oluşturulmasında temel olarak alınmalıdır. Anti-emperyalist, anti-feodal mücadelenin yoğunlaşması bu tür bölgelerdeki ulusal sorunların yoğunlaşmasına yol açacaktır. Ulusal oluşumların ortaya çıkışının zor yoluyla engellenmesi, bu ülkelerdeki sosyo-kültürel geriliğin temelinde yatan önemli bir etkindir. Bu yüzden de ulusal sorun bu yörelerde de bilinçli bir şekilde anti-emperyalist, anti-feodal mücadeleye bağlanmalıdır.

31. Genel nüfusun % 14'ünü oluşturan kabileler henüz ayrı uluslar haline gelecek düzeye erişmemişlerdir. Yine de etnik farklılıklar sayesinde diğer halklardan ayrılırlar ve ortak bir kimlik kazanırlar. Ortak düşmana karşı mücadelede birliğin gerekli olması giderek, aynı bölgede yerleşmiş bulunan kabileler arasındaki duvarları yıkmakta ve bunlar arasında ortak bir kimliği zorunlu kılmaktadır. Böylelikle mücadelenin gelişmesi bunların uluslara dönüşüm sürecini güçlendirmektedir.

32. Hindistan'ın içinde bulunduğu yeni-koloniyal durumda, emperyalist güçler devrimin doğ-

pazarı üzerinde hakimiyet kurmak amacıyla değişik emperyalist güçler arasında kıyasıya bir mücadele başladı.

16. Sovyet sosyal emperyalist sermayesinin ekonomik nüfuzu ağır sanayiye önem veren 2. Beş Yıllık Plan'ın yürürlüğe konması ile sistemli bir şekilde başladı. ABD sermayesinin aksine Rus sermayesi esas olarak çelik ve silah üretimi gibi ağır endüstrilere nüfuz etti ve bugün de kilit noktası sayılabilecek bu tür endüstrilerin pek çoğu Sovyet sosyal emperyalizminin boyunduruğundadır. Halk sektörü olarak da adlandırılan devlet sektörünün büyük ölçüde sosyal emperyalizm tarafından desteklenen ve kontrol edilen bu gelişmesi, kuşkusuz Hindistan bürokratik burjuvazisinin büyümesine büyük ölçüde yardım etmiştir. Dahası, devletin ve revizyonistlerin devlet sektörüne "sosyalizm" havası vermelerinden doğan bir tür mistifikasyon Hint hakim sınıflarının halkın kafasını karıştırmasını kolaylaştırdı. Benzer şekilde, Hindistan ile Rusya arasında imzalanan ve "rupes-roble" anlaşması olarak bilinen ticaret anlaşması da, her ne kadar Hindistan için büyük yararlar sağlıyor olarak reklam edildiyse de, aslında sosyal emperyalizmin Hindistan'dan biraz daha fazla kar elde etmesi için bir araç olamaktan öte bir şey değildi.

17. Sermaye yoğun ve yüksek teknolojiye dayalı endüstriler istikrarlı bir şekilde arttılar. Esas olarak uluslararası mali kuruluşların ve diğer uluslararası kurumların isteği doğrultusunda, endüstri ve tarımda modernleşmeyi hedefleyen altyapısal gelişim de sürekli bir hal aldı. Ancak bu kapitalist gelişimin dışarıdan dayatılmış olması nedeniyle, bu gelişme ekonominin bir bütün olarak yaygın bir biçimde endüstrileşmesine yardımcı olmadı. Aksine, diğer bölgelerden yalıtılmış modern bölgeler oluşturularak ve ekonominin dengesiz doğasını güçlendirerek buna engel oldu. Ancak yine de bu gelişme, yavaş yavaş da olsa, endüstriyel üretimin yeşermesine ve yerel burjuvaziye yeni bölümlerin katılmasına yol açtı.

18. Bu endüstrileşme süreci, bugün tüm çalışan nüfusun yaklaşık % 10'unu oluşturan işçi sınıfının sayısal gücünün artmasına ve bu sınıfın büyük ölçüde bazı yalıtılmış endüstri bölgelerinde yoğunlaşmasına neden oldu. Bu tür endüstrileşme modelinin bir başka yan ürünü de işçi sınıfının, nisbeten hali vakti iyice olan bir azınlık ve çoğu gündelikçilerden ve örgütlenmemiş sektörlerin çalışanlarından oluşan, giderek fakirleşen bir çoğunluk olarak tabakalaşması oldu. Emperyalistlerin istekleri doğrultusunda giderek artan bu modernleşme ve otomatizasyon eğilimi ekonominin temelindeki dengesizliği arttırmakta ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan işsizlik, kısıntılar ve lokavtların artışı da işçi sınıfının militanca gelişmesine yol açmaktadır.

19. 60'ların başından beri tarım sektöründe de bazı önemli değişiklikler gündeme gelmiştir. Yeni-kolonici "yeşil devrim" programının uygulamaya konması bu alandaki değişikliklerin habercisi olan önemli bir adımdı. Bu girişimin ilk kez deneme olarak uygulandığı seçilmiş bölgelerde feodal ilişkiler temelden bir dönüşüm geçirdiler ve tarımsal üretim esas olarak kapitalist bir biçim kazandı. Bu yeşil devrim, değişik bölgelerde birbirinden çok farklı, eşitsiz etkilere yol açtı. Bunlara karşın, kimyasal gübrelerin, daha verimli tohum türlerinin kullanımı, mekanizasyon ve modern sulama teknikleri gibi kapitalist üretim öğeleri ülkenin her köşesine giderek daha fazla yaygınlık kazanmaktadır.

20. Büyüyen militan köylü mücadelesi karşısında hakim sınıflar feodal kesimin içeriden muhalefetine rağmen, 1. Beş yıllık Plan dönemi içerisinde istemedi de olsa, toprak reformu politikasını benimsedi. Bu süreç özellikle Naxalbari'den sonra hızlandırıldı. Bu önlemlerin yanı sıra modernleşme süreci de Hindistan kırsal kesiminde yeni sınıfsal ilişkiler ve çelişkiler yarattı. Pek çok eyalette yeni kapitalist çiftçilerin önderliğinde gelişen ve köylü kitlelerinin büyük bölümlerini harekete geçiren ye-

ni tip köylü eylemleri kırsal bölgedeki bu değişimlerin göstergeleridir. Yeni kapitalist çiftçiler sınıfının ortaya çıkışıyla birlikte yoksul ve topraksız köylülerin büyük kesimi topraktan yabancılaşmaya ve toplumsal baskıya karşı savaş veren daha yüksek ücret için mücadele eden tarım işçileri haline dönüştü. Bu şartlar altında toprak reformu asil olarak yalnızca orta kasta ait kiracı çiftçilere yaramış oldu.

21. Ekonominin ve tarımdaki üretim tarzının geneldeki geri kalmış karakteri, geniş alanlarda hala yarı-feodal ilişkilerin hakim olduğu gerçeğine işaret etmektedir. Ancak bu üretim tarzı giderek gerilemektedir ve artık üretici güçlerin gelişmesini engellemeye yetecek gücü kalmamıştır. Yine de Hindistan'ın geniş kesimlerinde feodal sömürü hala baskın durumdadır ve köylülerin toprak mücadelesi ve her türlü feodal baskıya karşı direnişi sürmektedir.

22. Yeni-kolonici sömürünün yoğunlaşmasının doğrudan bir sonucu olarak, tekeli ticaret çıkarlarının ve ithalat-ihraçat şirketlerinin pazar üzerindeki baskısı da arttı. Genellikle tekeli endüstri şirketlerinin bir parçası olan bu komprador tekeli merkantil kesim, Hindistan pazarının yeni-kolonici kontrolü, yönetimi ve yağmasında önemli bir bağlantı aracı olarak, büyük servetler yaptı. Hindistan halklarının baş düşmanı haline geldi.

23. Devletin, emperyalist politikaların yürürlüğe konmasında belirleyici bir aracı olma konusunda giderek artan gücü de yeni-kolonici gelişimin önemli özelliklerinden biridir. Gerek iç gerekse dış finans kapital devlet üzerinden yönlendirilir. Geleneksel komprador burjuvazinin bizzat kendisi giderek artan bir biçimde bu finans kapitale bağımlı bir durum almıştır. Bu özel durum nedeniyle ve emperyalist efendilerinin isteği doğrultusunda, ekonominin yönetim kademelerinin devlet sektörü üzerinden kontrol etmelerine bağlı olarak, bürokrat burjuvazi (Hükümet yö-

rudan hedefi olarak ortaya çıkmadıkları için, anti-emperyalist mücadele esas olarak merkezi devlete ve onun yerel temsilcilerine karşı mücadele olarak gelişmektedir. Bu yüzden, Hindistan'ın bugünkü konumunda değişik ulusların kendi kaderlerini tayin hakları için verdikleri mücadeleler hayati bir önem taşımaktadır. Ayrılma hakkı olmaksızın kendi kaderini tayin hakkının anlamsız olduğu açıktır. Bu nedenle, bugünkü bağlamda, kendi kaderini tayin hakkı için verilecek gerçek bir mücadelenin Hindistan'da varolan dayatılmış birliğin parçalanmasına yönelik bir mücadele olacaktır. Kendi kaderini belirleme mücadelesinin Hindistan'daki anti-emperyalist, anti-feodal (Yeni Demokratik) devrimin bir parçası haline gelmesinin temelindeki neden de budur.

33. Mao TseTung, içinde bulunduğumuz çağda, demokratik devrimin proletarya ve onun partisi önderliğinde gerçekleştirilebileceğini doğru olarak saptamıştır. Aynı şekilde ulusların kendi kaderlerini tayin mücadeleleri de proletarya ve onun partisi önderliğinde gerçekleştirilmelidir, çünkü ulusal burjuvazi ve küçük burjuvazi, baştan sona anti-emperyalist bir öz taşıyan böyle bir mücadeleye önderlik edebilecek yeterlilikte değildir. Böylelikle, proletarya önderliğindeki kendi kaderini belirleme mücadelesi, ulusal kurtuluş mücadelesi şekli altında, Hindistan'daki YDD'in özgün şekline gelir.

34. Hindistan'daki ulusal oluşumlar uzun bir süre boyunca tek bir merkezi devlet altında varlıklarını sürdürmüş ve bu da Hindistan çapında tek bir idare şekline yol açmış olduğundan, bütün bu ulusların Hindistan çapında bir partinin birleşik önderliğinde ortak düşmanlarına karşı birleşik bir savaş yürütmeleri gereklidir. Ancak tüm Hindistan çapında bir proletarya partisi farklı ulusların bütün bu mücadelelerini doğru bir yola sokabilir, kurtulmuş ulusların

devrimci, gönüllü birliğini sağlayarak onları sosyalist devrime ve Komünizme yönelebilir.

35. İşçi sınıfının mücadelelerinin politizasyonu, ancak bu mücadelelerin ulusal kurtuluş mücadelesinin getirdiği görevlere bağlanmalarıyla gerçekleşebilir. Aynı zamanda, farklı ulusal oluşumlardan gelen işçi sınıfı nüfusunun büyük metropollerde ve endüstri merkezlerinde birlikte yaşamaları ve birbirlerine karışmaları olgusu, Hindistan çapında bir proletarya partisi tarafından farklı ulusal oluşumlardan halkların birleşik mücadelesini oluşturmak ve kurtulmuş ulusların gelecekteki gönüllü birliğinin temellerini atmak için kullanılmalıdır. Bu, bir yandan işçi sınıfı kitlelerini ve ulusal azınlık kitlelerini içinde yer aldıkları ulusal oluşumun ulusal kurtuluş mücadelesine etkin bir biçimde katmakla, öte yandan da azınlık ulusların halklarına eşit hakların garanti edilmesi talebini güçlü bir şekilde yükseltmek ve onlara karşı yöneltilen ayrımcılığın her türüne şiddetle karşı çıkmakla gerçekleştirilebilir.

36. Kast sorunu Hindistan toplumunun kendine özgü yönlerinden birini oluşturur. Kast sorununun sınıf sorunuyla eşitleştirmek ve sınıf savaşının kast sorununu otomatik olarak çözeceğini düşünmek Hindistan komünist hareketinin düştüğü temel hatalardan biriydi. Sosyal örgütlenmenin biçimlerinden biri olarak kast, sınıf mücadelesi de dahil olmak üzere sosyal gelişmenin yasalarıyla etkileşime girdiğinde ya da onlardan etkilendiğinde bile kendi dinamizine sahiptir. Kast, özellikle kültürü etkileme ve toplumsal yaşamı düzenlemede, toplumsal yaşam içerisinde kendine özgü bir alana sahip olduğu için kast bağları sınıf bağlarının üzerinde yer alabilir. Kast, toplumu, herbiri kendine ait bir kimliğe sahip alt-toplumlara böler. Bu nedenle kastın yok edilmesi ancak kastlara bölünmüş halkı yeni bir ulusal kimlik temelinde birleştiren yeni bir toplumun sınıf savaşı yoluyla

geliştirilmesi ile mümkündür. Yalnızca, kurtuluşu tüm insanlığın kurtuluşuyla mümkün olan proletarya kastların ortadan kaldırılmasını gerçekleştirebilir. İçinde bulunduğumuz çağda, yalnızca, ulusal kurtuluş görevini başarıyla yürütebilecek ve demokratik devrimin görevlerini tamamlayabilecek olan proletarya kastların ortadan kaldırılmasında hayati önem taşıyan yeni toplumun, ulusun, gelişimine tutarlı ve bilinçli bir önderlik sağlayabilir. Bu nedenle, kastların ortadan kaldırılması ancak farklı ulusların YDD'lerinin gelişmesi ve zaferiyle bağlantılı olarak gerçekleşebilir. Öte yandan kast, farklı ulusların gelişmelerinin önündeki en önemli iç engellerden biri olduğundan kastların yok edilmesi mücadelesi de bu devrimin hayati önem taşıyan yönlerinden biridir.

Kast sisteminin ortadan kaldırılması mücadelesi, YDD'in bir parçası olarak, kast baskısı ve kast hakimiyetine karşı, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel, her alanda yürütülen bir mücadele olarak başlatılmalıdır. Bu nedenle, öncü parti ve onun politik yol göstericiliği altındaki kitle örgütleri, kastçılığa karşı mücadeleyi etkinliklerinin hayati bir yönü olarak görmelidirler. Bunun dışında, kast baskısı ve kast hakimiyetine karşı savaşmak, anti-kast, demokratik ve ulusal bilinci yaymak, ezilen kastların insiyatiflerini boyunduruktan kurtarmak ve öz saygılarını kazandırmak için en fazla ezilen kastlar olan dalitlere dayanan ve diğer ilerici güçleri de içeren özel örgütler ve mücadeleler geliştirilmelidir.

37. Her ne kadar azalma eğilimi göstermekteyseler de, ülkenin geniş alanlarında hakim olan yarı-feodal ilişkiler ve vahşi kast sisteminin süregiden varlığı, devrimimizin mevcut aşamasında, anti-feodal görevimizin önemine işaret etmektedir. Ancak bu klasik anlamda anlaşılmalıdır. Her ne kadar Hindistan'daki YDD'in temel sorunu köylülük ise de, tarımsal sınıf ilişkilerinde

değişikliğin gerçekleşmiş olduğu bölgelerde köylülüğü feodal güçlere karşı birleştiriminin eski temeli yıkılmış durumdadır. Öte yandan, bir taraftan kırsal bölgelerdeki en devrimci kesimler olan yoksul köylülere ve yeni tarım işçileri sınıfına dayanmak ve onların mücadelesine önderlik etmek, diğer taraftan işç. aynı zamanda emperyalizmi ve hakim sınıfları hedef alan mücadeleler temelinde, yeni kapitalist çiftçi kesimleri de dahil olmak üzere, köylülüğün diğer kesimleri ile geniş bir birleşik cephe oluşturmak gerekmektedir. Ancak bu tür yörelerde bile, dönüşümün çarpık doğasından ötürü, anti-feodal mücadelenin çeşitli yönleri gündeme getirilmelidir. Kapitalist toprak sahipleri haline dönüşmüş bulunan bu yörelerdeki eski toprak sahibi sınıfın bir bölümü halk düşmanlarıyla kol-kola girmiş durumda olduklarından bunların da hedef olarak alınması gerekir. Feodal güçlerin hala hakim olduğu yörelerde mücadelenin doğrudan hedefi bu güçlerdir ve anti-feodal birleşik cephenin eski temeli varlığını hala korumaktadır. Devrimci köylü mücadeleleri bu temel üzerinde başlatılmalıdır. Ancak bu yörelerde de, değişik bölgelerdeki ulusal sorun ve artan dönüşüm eğilimi bağlamında emperyalizmi ve hakim sınıfları hedef alan geniş çaplı mücadeleler geliştirilmelidir. Toprağın az sayıda kişinin elinde yoğunlaşması olmasının nedeniyle toprak sorunu tarım devriminin can alıcı noktası olmayı sürdürmektedir. Bu nedenle toprağın adil bir yeniden dağıtımını temel görevlerdendir. Özgül koşullara bağlı olarak bu dağıtım, toprak politikasını toprağı işletme esasına bağlamak ya da kooperativizasyon ile gerçekleştirilebilir.

38. Hindistan'daki yeni-kolonci gelişme çarpık ve dayatılmış bir kapitalist gelişime yol açtığı için, burjuva demokratik sisteme uygun bir toplumsal temel sağlayamamaktadır. Bu yeni-kolonci iskelet üzerindeki dayatılmış

parlamentar sistemin varlığını bugüne kadar sürdürebilmiş olmasının asıl nedeni, hakim sınıfların baskın bir ulusa dayanmamaları ve bu yüzden de toplumun karmaşıklığı ve çok sayıda ulusal oluşumun varlığı bağlamında, çeşitli politik güçlerin bir uzlaşımını (konsensus) hegemonyaları altında tutmayı uygun görmüş olmalarıdır. Ancak ulusal mücadelelerin gelişmesine bağlı olarak bu sistem giderek çökmekte ve faşist eğilimler artmaktadır. Bu nedenle devrimci güçler bu parlamentar sistemin kullanılmasını şüklinde yanlısamlara kapılmamalıdır. Aksine, parlamentoyu etkin bir biçimde boykot etmeli ve YDD'in devrimci programının bir bölümü olarak, paralel bir halk demokrasisi sistemi oluşturmanın alternatif stratejisini öne sürmelidirler.

39. Objektif devrimci durumun varlığı, geri üretim ilişkilerinin süregiden mevcudiyeti, gelişmenin eşitsizliği, kırsal alanın genişliği ve devrimin ana gücü olarak tarım işçilerinin ve köylülüğün kalabalıklılığı bütün bunlar devrimin yolunu Uzun Süreli Halk Savaşı olarak çizmektedir. Ancak, genel olarak Hindistan'daki işçi sınıfının büyümesi ve özel olarak bu sınıfın belli bölgelerde yoğunlaşması ve aynı zamanda kırsal alanlarda kitlesel isyan olanaklarının artması nedeniyle, Halk Savaşı'nın genel stratejisi içerisinde, yerel ya da bölgesel düzeyde ayaklanma taktiklerine başvurulma olanağı artmış durumdadır.

40. Her ne kadar Hindistan'daki tüm ulusal oluşumlar YDD yolunda temel olarak aynı görevlerle karşı karşıya bulunmakta iseler de, değişik tarihsel gelişim koşulları ve kendilerine ait diğer özellikleri nedeniyle her ulusal oluşumu programı kendine özgü yönler taşımak durumundadır.

41. YDD'i tamamlamak için kurulacak geniş bir birleşik cephe işçi sınıfı önderliğinde olmalıdır. Bu birleşik cephenin temeli işçi-köylü ittifakı olacak

ise de, doğası ve bileşimi farklı ulusal oluşumlardaki değişik sınıf güçlerine bağlı olarak farklılık gösterecektir. Bu birleşik cephenin kuruluşu, anti-emperyalist ve anti-feodal mücadelenin gelişmesine ve yayılmasına bağlı olarak çeşitli aşamalardan geçecek olan uzun bir süreç olarak görülmelidir. Hindistan içerisindeki dayatılmış birlik ulusal baskının can alıcı bir görünümü olduğu için, farklı ulusal oluşumların YDD'leri en başından itibaren hem iç-savaş hem de ulusal savaş görünümünü taşıyacaktır. Proletarya, en baştan itibaren ulusal kurtuluş bayrağını yükseltmeli ve bağımsız mücadele yoluyla kendi hegemonyasını kurma temelinde, tüm yurtsever sınıf ve katmanları ulusal kurtuluş cephesine kazanmaya çalışmalıdır. Bu cephe ancak silahlı mücadelenin gelişmesi ve bazı bölgelerde kızıl politik iktidarın kurulmasıyla sağlamlaşacak ve güçlenecektir.

42. Yeni Demokratik kültürün inşası varolan feodal ve yeni-koloniyal kültürün yıkılmasıyla yakından ilişkilidir. Kültürel alanda, özellikle Yeni Demokratik kültürün geliştirilmesini ve her türlü şovenizme, özel olarak da Hint şovenizmine karşı çıkarak, farklı ulusların halklarının öz-saygılarını arttırmaya yönelik özgül mücadele ve örgütlerin geliştirilmesi, YDD için genel politik program geliştiriminin yanı sıra üstlenilmesi gereken bir görevdir.

43. Hindistan toplumunun bir bölümü olarak kadınlar sınıfı ve kast baskısının yanı sıra erkek egemenliği ile de yüz yüzedirler. Emperyalist ve feodal sistem, kadınları değersiz köleleri ve sıradan metalara dönüştürmüştür. Üstlerindeki baskı, din, aile ve benzeri diğer toplumsal ve kültürel kurum ve güçler tarafından artırılmıştır. Bu tür güçlere karşı savaşmak için özel mücadele ve örgüt biçimleri geliştirilmelidir.

44. Her ulusal oluşumun Yeni Demokratik devletinin kuruluşu, yerel düzeyde halkın paralel iktidar merkezlerinin kurulmasıyla

gerçekleştirilmelidir. Bu yerel düzeydeki halk iktidar merkezleri, ulusal düzeyde anti-emperyalist ulusal birleşik cephenin yerel birimleri temelinde geliştirilebilir.

45. Her ulusal Yeni Demokratik devleti şu ana görevleri yerine getirecektir:

a) Yabancı sermayenin bütün banka ve yatırımlarının kamulaştırılması, ve tüm emperyalist borçların silinmesi (likidasyonu).

b) Komprador bürokrat kapitalistlerin tüm yatırımlarının kamulaştırılması.

c) Büyük toprak sahiplerine ait tüm toprağın kamulaştırılması ve toprağın ya "topraklar işletene" ilkesi uyarınca topraksız ve yoksul köylülere yeniden dağıtılması ya da tarımsal kooperatiflerin örgütlenmesi; köylülüğün ve diğer çalışanların tüm borçlarının iptali.

d) Yeni-kolonizasyon getirdiği tüm kopuklukları ve ekolojik dengelessnessleri bertaraf ederek, kapsamlı bir tarımsal-endüstriyel enerji politikası temelinde ulusal ekonominin köklü yeniden-yapılandırılması.

e) 8 saatlik iş gününün dayatılması, ücretlerin artırılması, herkes için iş garantisi ve sosyal sigortanın sağlanması, eşit işe eşit ücret temelinde bütün eşitsizliklerin giderilmesi.

f) Koloniyal ve feodal kültürün yerine Yeni Demokratik kültürün geliştirilmesi.

g) Mevcut eğitim sisteminin ortadan kaldırılması ve yerine her ulusal oluşumun gereksinmelerine uyum gösteren yeni bir eğitim sistemi kurulması.

h) Ulusal azınlıklara eşit haklar sağlanması.

i) Toplumdaki tüm kadınlara eşit statü, fırsat ve karar hakkı tanınması.

j) Kast sisteminin ortadan kaldırılması, dini temele dayanan her türlü toplumsal eşitsizliğin ve ayrımcılığın (diskriminasyon) yok edilmesi.

k) Çocuk emeği sisteminin kaldırılması ve çocukların refahının sağlanması.

l) Aşırı vergilerin ve karışık beyanların kaldırılarak yerine

konsolide ilerleyici bir vergi sistemi yerleştirilmesi.

m) Halkın politik iktidarının her düzeyde halkın devrimci konseyleri aracılığıyla hayata geçirilmesi.

n) Uluslararası proletarya ve dünyanın ezilen halklarıyla ittifak kurulması.

46. Tüm Hindistan çapındaki proletarya partisi, bütün ulusal oluşumlar içerisindeki müfrezeleri aracılığıyla, tüm Hindistan içerisindeki ulusal oluşumların devrimci, gönüllü birliğini kurmak için büyük çaba harca-yacaktır.

47. Hindistan'daki demokratik devrim emperyalizm ve proleter devrimi çağında yer almaktadır. Bu çağda, Mao TseTung, Çin'deki EPKD sürecinde, proletarya diktatörlüğü altında sınıf savaşının teorisini ve pratiğini formülü ederek Marksizm-Leninizm' yeni bir düzeye, ML-Mao TseTung Düşüncesi düzeyine yükseltmiş bulunmaktadır. Her ne kadar Çin'deki kapitalist yolcular partiyi ve devlet iktidarını geçici olarak gasp etmeyi başardılar ve böylece de uluslararası proletaryaya bir darbe vurdularsa da, dünya çapında, ML güçler ne bu darbeden ne de bunun ardından gelen Arnavut önderlerinin ihanetinden yılmaksızın emperyalizm ve sosyal emperyalizmin

kalelerine tüm güçleriyle saldırı için saflarını sağlamlaştırmakta ve dünya devriminin ilerleyişinde yeni bir aşamanın yolunu açmaktadırlar. Bu şartlar altında, Hindistan'daki devrimin başarılı bir şekilde tamamlanması, dünya devrimi sürecinde tarihsel bir dönüm noktası olacaktır. Naxal barı ayaklanması ve Yoldaş Charu Mazumdar önderliğinde kurulan HKP(ML), revizyonizme yıkıcı bir darbe vurarak ve Hindistan'a ML-Mao TseTung düşüncesini sıkıca yerleştirerek bu devrimi başlatmış bulunmaktadır. Bu devrimci miras, Hindistan'da YDD'in başarılı bir şekilde tamamlanması yolunda, bize ilham vermekte ve bu zafer güvence altına alan en can alıcı etmen olmaktadır.

48. HKP(ML) bu "YDD için İzlenecek Stratejik Çizgi"yi Hindistan'daki farklı ulusal oluşumlardan halklara sunar ve kendisini bu devrimi başarma davasına adar. Parti, halklarımızın dünya proletaryası ve ezilen ulusların halklarıyla kurduğu granitten birliğinin Hindistan'daki devrimi zafere götüreceğinden ve bunun da, Mao TseTung'un öngürmüş olduğu gibi, 'insanlık tarihindeki emperyalist gerici çağı sona erdirip, Sosyalizmin dünya çapındaki zaferini güvenceye alacağı'ndan emindir. □

DÜZELTME

Geçen sayımızda (10. sayımız) bir yanlışlık sonucu sayfa numaralamasında karışıklık olmuştur. 26 ve 27 sayfalar 28 ve 29'uncu sayfa ile yer değiştirmesi gerekirken, sayfa numaralamasında meydana gelen hata yüzünden peşpeşe gelen bu sayfalar yanlış numaralandırılmıştır. Düzeltir, okuyucularımızdan özür dileriz.

Yeni Demokrasi

Baştarafı 27. sayfada

tan toprağı üzerinde binlerce insanın cesetleri üzerinde uçuşlarıyla Baas rejiminin başkentine asla zafer değil, insanlığın lanet ve iğrencini götürdüler. Bütün dünya halkları emperyalistlerin ve onların uşaklarının kimyasal silahlarını ve gaz bombalarının bütün savaş ve insanlık kurallarını hiçe sayarak binlerce insanın ölümü pahasına, böylesine bir kudurganlıkla, böylesine bir alçaklıkla denemek kadar zalim ve kan içici olduklarını gördü. Bu da gösterdi ki, tarihin bu kudurgan rejimler için bu iddianamesi ve hesabı çok ağır olacaktır.

Faşist Baas rejiminin Irak Kürdistanı'nda binlerce Kürt insanı üzerinde deneme, cüret ve alçaklığını gösterdiği kimyasal silahları ve Rus sosyal-emperyalistlerinin "yardım" ve satışlarıyla sağladığı tank ve füzeleri, Amerikan

bombaları hiçbirini ama hiçbirini Kürt ulusal ve sosyal kuruluş mücadelesini durdurmak ve ezmek başarısını gösteremeyecektir.

Halklar üzerine çevrili her silah gibi, bu korkunç silahların da geri tepeceklerini görmek için dünyamızın fazla bir zamana ihtiyacı yoktur.

Bugün savaş vahşetinde birbirine sarılan ana, baba ve çocuklar yarın zafer için birbirine sarılacak, güzel güne hep beraber gülümseyeceklerdir... □

25.Mart 1988

DIYARBAKIR CEZAEVİ'NDEN
EFENDİ YILDIZ, AYDIN HAMBAYAT,
A.HAYDAR AKGÜN, RAMAZAN KILAVUZ,
MUSTAFA KAYA, İBRAHİM EKİNCİ,
MÜSLÜM ELMA, MEHMET ÖZGÜL,
SERDAR CAN.

Baştarafı 16. sayfada

Sınıf bilinçli proletarya; çeşitli milliyetlerden Türkiye halkına yönelik ajitasyon ve propaganda faaliyetlerinde, her ulus (ve ulusal azınlık) emekçilerine kendi ana dilleriyle gitmenin önem ve gereğini yadsımaz/savunur. Gücü ve imkanları ölçüsünde, nesnel koşulların gereklerine göre hareket eder. Araçları küçümseyip önemsemeyenlere olduğu kadar, araçları mutlaklaştırıp tektipleştiren anlayışlara da karşı çıkar.

Her türlü eşitsizliğin, baskının, sömür-

rünün, işkencenin, zulmün olduğu gibi, ulusal baskıların ve buna bağlı olarak diller üzerindeki baskı ve yasakların son bulması da ancak gök kubbenin altında toplumsal alt—üst oluşlarla gerçekleşecektir. Bu nesnel gerçek, düzen sınırları içindeki —sınırlı da olsa— iyileştirmeler için elde edilebilecek en ufak hak kırıntısı için kıyasıya mücadeleye sırt çevirmeyi haklı çıkarmaz. Yasallığın çekimine kapılmadan, legal tüm imkanlar sonuna kadar zorlanarak mücadele sürdürülmelidir. Bilinmelidir ki, yasaklar çiğnenerek aşılar. □

Baştarafı 3. sayfada

sorunlar da önemli. Yeni Çözüm dergisinde yayınlanan İstanbul cezaevleri hakkındaki değerlendirmenin eleştirisi bu sayımızda da sürüyor. Rus sosyal-emperyalist'lerinin Afganistan'dan çekilişi hakkındaki görüşlerimizi bu sayımızda okuyabilirsiniz. İnadına Yılmaz Güney hakkında, onun sanatı ve kişiliği hakkındaki tanıtım yazılarımızı sürdürüyoruz.

Son olarak okuyucularımızdan ricamız, aboneleri bitenlerin, abone ücretlerini göndererek aboneliklerini yenilemelerini, özellikle yurtdışındaki okuyucularımızın da dergi ücretlerini bir an evvel göndermelerini talep ediyoruz. Saygılarımızla... □

IRAK BÜYÜKELÇİLİĞİ'NE ANKARA

Egemenliğiniz altındaki Arap, Kürt ve diğer halkların zararına, bir avuç işbirlikçi ve emperyalist çıkarları korumak için sürdürdüğünüz savaş, bu savaşın niteliğine uygun olarak, Halepçe'deki sivil Kürt katliamı ile insanlık açısından iflasını ilan etmiş bulunuyor. Hükümetinizin Hitlervari bu barbarlığını nefretle protesto ediyoruz ve bu vahsete bir an önce son vermeniz için şiddetle dikkatinizi çekiyoruz.

DIYARBAKIR ASKERİ CEZAEVİ'NDE TUTUKLU
AYDIN HAMBAYAT, EFENDİ YILDIZ

Baştarafı 30. sayfada

laradır. Zaten M.Çetin şiirinde çocuk izlediği önemli bir damardır. Yine, bir başka kıtada ve bir başka ülkede, hiç tanımadığı bir şair asılırken, başka bir şair buna nasıl kayıtsız kalabilir? Doğal ki onun yüreği ve bilinci sadece ülkesinin dağlarında, kentleri ve caddelerinde dolmaz, gerektiğinde ta Afrika'ya kadar uzanır;

"biliyor ve unutmuyoruz afrikası şairin

yaramıza sarıyoruz şiirini arkadaş benjamin" diye şiirlenir.

...
Uzatmayalım.

M.Çetin'in şiirinin öznelere, sevgili.. çocuk.. anne.. kadın.. savaşçı.. akran.. mülteci.. mahpus.. şair.. sözün kıyası tüm bir halktır. Edilgen değil, dirençli/direnen insanlardır. Açlık grevleri yaparlar.. kırdı ve şehirde çatışmalar, içerde ve dışarda yaşamı savunurlar ve gerekirse de ölürlər.. Böylece o, çağının insanını doğuşken tutum ve savunmalarıyla anlar ve tanımlar. En üst düzeyde yantutarlılığının gereğince de tavrını belirler. Umutludur, kararlıdır.. Yaşadığı çağın özelliklerini ve geleceğin anlamlılığını bilen bir tanık gözlemiyle ve şair duyarlılığıyla şiirlerinde ideolojik/estetik bütünselliği yakalamanın kavgasını verir. Onun şiirindeki "gül adının direnmeye yaraşması" biraz da bundandır.

M.Çetin, çağın ve şafağın şiirlerini yazmak ısrarını korudukça bundan şiir adına da önemli bir sevinc duyacağımız açıktır. **Rüzgar ve Gül İklimi**'ni biraz da bu yaklaşımla ele alıp tartışmakta yarar var sanıyorum. □

YÖN YAYINCILIK

ORAL CALIŞLAR-HALİL BEYTAS

Hapishanede Büyüme

YÖN

Genel Dağıtım: TÖM-DA

MARX
ENGELS
LENİN
STALİN
KOMİNTERN
&
CIARA ZETKİN
KADIN SORUNU
ÜZERİNE

LENİN & STALİN
ÖRGÜTLENME
ÜZERİNE
TÜZÜKLER

- KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ" TÜZÜĞÜ
- RSDİP TÜZÜKLERİ
- KEYK ÖRNEK TÜZÜĞÜ

Yayınları

PK: 907
Sirkeci-İstanbul

ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKETİN
GENEL ÇİZGİSİ ÜZERİNE

POLEMİK

(Bütün Mektuplar)

ÇIKIYOR

DAĞITIM:
TÖM-DA, SAY, CEM-MAY
Cumhuriyet Kitap Kulübü

*Sen esirliđim ve hürriyetimsin,
Çıplak bir yaz gecesi gibi yanan etimsin
Sen memleketimsin.
Sen ela gözlerinde yeşil hareler,
Sen büyük, güzel ve muzaffer
ve ulaşıldıkça ulaşılmaz olan hasretimsin.*

**Nazım'ı saygıyla
anıyoruz!**